

■ Емоційне вигорання
як профзахворювання

■ Перевірка ринкового
нагляду

№ 8/2015

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ

ОХОРОНА ПРАЦІ

індекс 74377

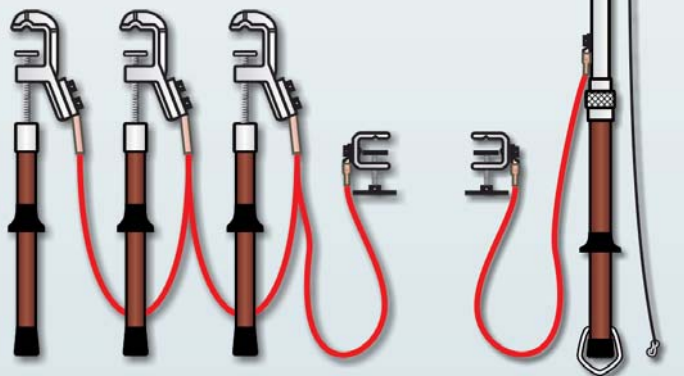
З днем ШАХТАРЯ!

www.ohoronapraci.kiev.ua

ПЕРЕНЕСНІ ЗАЗЕМЛЕННЯ

Виробляємо переносні заземлення будь-якої складності за ТУ та ескізами замовника для:

- ♦ розподільних пристроїв, трансформаторних підстанцій
- ♦ повітряних ліній, включаючи СІП та накид на ПЛ
- ♦ контактних мереж залізниці
- ♦ пожежних машин, брандспойтів
- ♦ пересувних, вантажопідйомних механізмів та машин

НВТ «ДНІПРОЕНЕРГОМАШ»

Тел. (0562) 362457

www.npo-dem.com

ТОВ «Восток-Сервіс»

Сайт: ukrvostok.prom.ua

Київ: 0(44) 422-95-30

Харків: 0(44) 766-72-91

Дніпропетровськ: 0(562) 36-68-86

Кривий Ріг: 0(56) 409-67-31

БЕЗПЕКА ПОНАД УСЕ!

АВЦЕНТР

ДНІПРОПЕТРОВСЬК • ДОНЕЦЬК • ЗАПОРІЖЖА • КИЇВ • КРИВИЙ РІГ • ЛЬВІВ • ХАРКІВ

3M

CERVA

DUPONT

WIPAC

BLS

UNIVET

EVONIK

MAPA PROFESSIONEL

SCOTT

VOCHOC

VOSS

+380 44 230-87-07

WWW.AVCENTR.COM.UA

ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ТРИВАЄ ПЕРЕДПЛАТА НА II ПІВРІЧЧЯ 2015р.

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ

ОХОРОНА ПРАЦІ

Для зручності фахівців з охорони праці додаток з актуальними нормативно-правовими документами видається окремим збірником обсягом 64 сторінки

Передплатити журнал можна на рік або з будь-якого місяця у відділенні зв'язку

Індекси журналів:

«Охорона праці» – 74377

«Охрана труда» – 74378

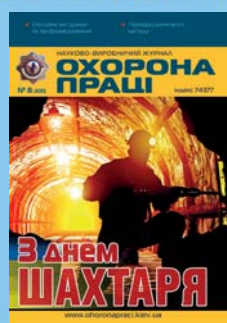
Передплатна ціна:

на один місяць – 97 грн 85 коп.

на квартал – 293 грн 55 коп.

на півріччя – 587 грн 10 коп.

на рік – 1174 грн 20 коп.

Адреса редакції журналу:

Сайт:

E-mail:

Тел./факс:

Реквізити:

02100, м. Київ, вул. Попудренка, 10/1,
ДП «Редакція журналу «Охорона праці»
www.ohoronapraci.kiev.ua
peredplata.op@gmail.com
(044) 559-19-51, тел. 558-74-27
Р/р 26009300879173 в ФГУ
по м. Києву та Київській обл.
АТ «Ощадбанк»
МФО 322669 ЄДРПОУ 21601181

ПІДСУМКИ ПЕРЕДПЛАТНОЇ АКЦІЇ від журналу «Охорона праці»

Шановні читачі!

У результаті розіграшу, який відбувся 16 липня поточного року в редакції журналу, було визначено переможців передплатної акції на II півріччя 2015 р. Нагадаємо, що вона тривала з 1 травня по 30 червня. Головний приз акції – планшет – отримало ПАТ «Запоріжгаз». Ще два призи, електронна книга та USB-флеш-накопичувач, надіслано, відповідно, до Донецького ЕТЦ та Мостиського прикордонного загону.

Решта учасників акції одержали заохочувальні призи: чашки, футболки, кепки з логотипом журналу, планінги, блокноти, ручки, набори знаків безпеки, комплекти журналів реєстрації, «Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві», «Каталог засобів захисту зварювальників» тощо.

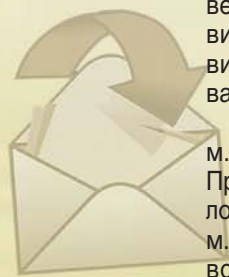
Переможцями акції стали: ПрАТ «Херсонліфт», м. Херсон; ТОВ «ВІНД ПАУЕР», Запорізька обл. Приазовський р-н; ДП «Хмельницькстандартметрологія», м. Хмельницький; ПАТ «Вінницький ОЖК», м. Вінниця; Магдалинівське міжрайонне управління водного господарства, Дніпропетровська обл.,

сmt Магдалинівка; Львівська філія ПАТ «Миронівський Хлібопродукт», м. Львів; Донецький національний технічний університет, Донецька обл., м. Красноармійськ; ТОВ «Альтаір ЮЕІ», Київська обл., сmt Рокитне; Карлівське ПТУ № 50, Полтавська обл., м. Карлівка; Вовчанський олійноекстракційний завод, Харківська обл., м. Вовчанськ; КП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства», Полтавська обл., м. Комсомольськ; ДП «СМІТ ЮКРЕЙН», м. Полтава; Хотинська центральна районна лікарня, Чернівецька обл., м. Хотин; ТОВ «Стілкрос», м. Чернігів; ТОВ «Будівельно-монтажна компанія «Софіївська», Києво-Святошинський р-н с. Софіївська Борщагівка; ДП «Луганський ЕТЦ», м. Луганськ; Приватна фірма «Терміт», м. Рівне; Добровільне пожежне товариство України, Київ; ТОВ «Глобинський біоенергетичний комплекс», Полтавська обл., м. Глобине; Запорізький обласний центр охорони праці Запорізької обласної ради, м. Запоріжжя; ПП «Восход», м. Кривий Ріг; ТОВ «Др. Рьодгер Сервіс Менеджмент», м. Київ; ДП завод «Арсенал», м. Київ; Машівська виправна колонія, Полтавська обл., Машівський р-н, с. Кустелово-Суходіллка; ТОВ «БРОВАРИ-ВТОРМА», м. Бровари; ТОВ «Дніпропетровськліфт-2», м. Дніпропетровськ; КЗ «ТМО», м. Лисичанськ, Луганська обл., ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод», м. Кременчук, Полтавська обл.

Щиро дякуємо вам, шановні читачі, за довіру та співпрацю з нашим виданням! За те, що обрали його як надійне джерело інформації про всі події, що відбуваються у сфері охорони праці. Ми й надалі розмішуватимемо на своїх шпальтах якомога більше корисних і практичних матеріалів для спеціалістів з охорони праці. Чекайте від нас багато цікавих новинок і в наступному, 2016 році.

**Передплатна кампанія – 2016
через редакцію вже розпочалася!**

**Замовити журнал можна
за тел./ф. (044) 559-19-51**

3M Наука.
Втілена в життя.™

Захищає від пилу, брызок
і попадання води, кислот, лугів
і розчинників. Виготовлений із
спеціального повітропроникного
матеріалу п'ятишарової структури
ССММС з посиленою щільністю 52 г/м²
(Тип захисту 5/6)

Оновлена модель захисного комбінезона серії 3M™ 4532+

Переваги:

- Спиртостійка обробка
- Трипанельний капюшон із зав'язкою
- Антистатичне покриття
- Трикотажні манжети та еластичні
вставки на талії і гомілкях
- Двостороння застібка-блискавка
з клапаном, що заклеюється

Оплата лікарняного

З 17.07.2015 набрала чинності постановою КМУ від 26.06.2015 № 440 «Про затвердження Порядку оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця».

З цього часу для розрахунку середньоденного заробітку розрахунковим періодом вважаються 12 повних календарних місяців, що відпрацював працівник на останньому місці роботи (раніше було 6 повних календарних міся-

ців). Розраховується середньоденний заробіток діленням *нарахованої заробітної плати* за розрахунковий період у повних 12 календарних місяців (або за фактично відпрацьовані повні місяці чи фактично відпрацьований час), з якої було сплачено єдиний соціальний внесок, на *кількість календарних днів зайнятості* в розрахунковому періоді без врахування днів, не відпрацьованих з поважних причин.

Оплата за інші дні непрацездатності (ті, що за рахунок Фонду) розраховується за таким самим принципом, як і за перші п'ять, що оплачує роботодавець (постанова № 439, яка внесла зміни до постанови № 1266).

План регуляторної діяльності

Державна служба України з питань праці затвердила План з підготовки проектів регуляторних актів на II півріччя 2015 р. (наказ від 15 липня 2015 р. № 74). Загалом до нього включено розроблення/перегляд чотирьох проектів законів України, 11 проектів актів КМУ, 18 проектів наказів Міністерства соціальної політики України. З Планом регуляторної діяльності можна ознайомитися на сайті.

Журнал крокує районами

У липні журнал «Охорона праці» взяв участь у трьох засіданнях районних рад з питань безпечної життєдіяльності населення у Києві, присвячених стану виробничого травматизму на підприємствах, в установах та організаціях за I півріччя 2015 р.

Перед аудиторією — працівниками служб охорони праці підприємств — виступили автори журналу, які є визнаними в Україні експертами із впровадження на підприємствах систем менеджменту управління гігієною та безпекою праці. Виступи були присвячені роз'ясненню Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в частині вимог щодо зміни законодавства з охорони праці та впровадження ризик-орієнтованих підходів. З основними тезами цих доповідей наші читачі мали змогу ознайомитися на сторінках журналу ще на початку року, а от тим, хто з якихось причин не зміг передплатити журнал, ці зустрічі надали чіткі орієнтири стосовно світових тенденцій у сфері охорони праці.

До речі, таку просвітницьку діяльність видання системно проводить в багатьох районах столиці. Зустрічі корисні для всіх: журналу цікаво поспілкуватися наживо зі своїми передплатниками, розповісти про плани, дізнатися про нагальні проблеми, що хвилюють сьогодні працюючих у сфері, а для спеціалістів з охорони праці це кволок свіжої інформації, можливість обмінятися досвідом з колегами.

Костянтин Теличко

Оголошено переможців

В ідбулося оголошення результатів конкурсу кандидатів на посади керівників державних підприємств, що належать до сфери управління Держпраці, який було проведено 5 серпня 2015 року. Кандидати відбиралися згідно з постановою Кабінету Міністрів від 03.09.2008 № 777 «Про проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки».

№ з/п	Назва підприємства	Прізвище, ім'я та по батькові
1	Державне підприємство «Волинський експертно-технічний центр Держпраці»	Мицевський Андрій Петрович
2	Державне підприємство «Житомирський експертно-технічний центр Держпраці»	Арнаут Ігор Сергійович
3	Державне підприємство «Західний експертно-технічний центр Держпраці»	Шпелик Михайло Михайлович
4	Державне підприємство «Закарпатський експертно-технічний центр Держпраці»	Саварін Михайло Михайлович
5	Державне підприємство «Карпатський експертно-технічний центр Держпраці»	Александрович Олег Любомирович
6	Державне підприємство «Київський експертно-технічний центр Держпраці»	Семчук Роман Іванович
7	Державне підприємство «Кіровоградський експертно-технічний центр Держпраці»	Береславський Володимир Олексійович
8	Державне підприємство «Криворізький експертно-технічний центр Держпраці»	Кливець Петро Васильович
9	Державне підприємство «Миколаївський експертно-технічний центр Держпраці»	Приходько Максим Володимирович
10	Державне підприємство «Подільський експертно-технічний центр Держпраці»	Буряковський Анатолій Юрійович
11	Державне підприємство «Придніпровський експертно-технічний центр Держпраці»	Поволоцька Оксана Ахатівна
12	Державне підприємство «Рівненський експертно-технічний центр Держпраці»	Карпюк Роман Миколайович
13	Державне підприємство «Сумський експертно-технічний центр Держпраці»	Арестов Олександр Михайлович
14	Державне підприємство «Східний експертно-технічний центр Держпраці»	Гриньов Станіслав Якович
15	Державне підприємство «Тернопільський експертно-технічний центр Держпраці»	Смоляров Андрій Сергійович
16	Державне підприємство «Чернівецький експертно-технічний центр Держпраці»	Радукан Степан Васильович
17	Державне підприємство «Чернігівський експертно-технічний центр Держпраці»	Штанько Микола Іванович
18	Державне підприємство «Чорноморський експертно-технічний центр Держпраці»	Полякова Олена Анатоліївна
19	Державне підприємство «Центр сертифікації і контролю якості будівництва об'єктів нафтогазового комплексу Держпраці»	Атамась Володимир Іванович

Конкурс на заміщення посади директора Державного підприємства «Вінницький експертно-технічний центр Держпраці» буде оголошено повторно.

Зміст

10

36

№ 8 (254)/2015
ОХОРОНА ПРАЦІ

Науково-виробничий щомісячний журнал

Видається з липня 1994 р. Перереєстрований 19.06.95 р.
Свідцтво КВ № 1496

Засновники: Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду; трудовий колектив редакції журналу «Охорона праці»

На першій сторінці обкладинки колаж **Олександра Антоненка**

■ Управління охороною праці

Джеймс Самнер

В ЄС оцінювання ризику – це ключ до створення здорового робочого місця

6

Про оцінювання ризиків як ключовий момент у процесі створення здорових і безпечних робочих місць

Сергій Дорошенко

Універсальність та ефективність – вимога часу

8

Про потребу запозичення світового досвіду співпраці держави й роботодавця для підвищення ефективності державного нагляду

Юрій Сагань

Робота напружена, заходи превентивні...

10

Про роботу інспекторського складу держінспекції нагляду в металургії та машинобудуванні територіального Держгірпромнагляду в Донецькій області

Вадим Кобець

Коли до інспектора звертаються по допомогу

12

Про необхідність взаємодії між наглядовими органами та роботодавцями на прикладі роботи Харківської держінспекції нагляду в машинобудуванні та енергетиці

Людмила Солодчук

Інспекція праці: бажане та дійсне

14

Про потребу закріплення повноважень інспекторів праці на законодавчому рівні

Олег Моїсеєнко

Безпека зі шкільної лави

18

Виховання у дітей культури безпеки праці на прикладі заходу, що відбувся у ЗОШ № 40 м. Запоріжжя

Олег Кисловський

Як обкатаємо, так і поїдемо

20

Механізм здійснення ринкового нагляду, порядок документування, права та обов'язки державних інспекторів, виробників і розповсюджувачів продукції

Олександр Лисенко

OHSAS 18001: крок за кроком

26

У продовженні циклу статей – про те, як проводити аналіз системи менеджменту професійної безпеки і здоров'я

Редакційна колегія

Матвійчук Дмитро Лаврентійович – головний редактор журналу «Охорона праці»

Больман Георгій Олександрович – заступник виконавчого директора Асоціації незалежних експертів України «Укрексперт»

Деньгін Анатолій Петрович – директор ННДІПБОП, канд. техн. наук

Зіміна Олена Спиридонівна – Державна інспекція ядерного регулювання України

Костриця Василь Іванович – Національний координатор (06.1996–02.2013) МОП в Україні

Лисюк Микола Олександрович – заступник директора з наукової роботи ННДІПБОП, канд. техн. наук

Мірошніченко Олексій Валентинович – виконавчий віце-президент Конфедерації роботодавців України

Савчук Сергій Петрович – національний координатор Міжнародної організації праці в Україні

Українець Сергій Якович – заступник Голови Федерації профспілок України

Цопа Віталій Андрійович – докт. техн. наук, професор, міжнародний експерт і аудитор систем менеджменту ISO 9001, 14001, 50001 і OHSAS 18001

Чернюк Володимир Іванович – заступник директора з наукової роботи Інституту медицини праці АМН України, докт. мед. наук

Анатолій Романчук
Шість відповідей на запитання «чому?» 28
Автор відповідає на шість ключових запитань зі сфери охорони праці

Олег Моїсеєнко
Інженер з охорони праці чи керівник служби? 31
Про судову справу, в якій інженер з охорони праці намагався довести, що є керівником служби ОП

■ Безпека праці

Безпека праці – на голодному пайку 34
Відповіді Міненерговугілля на запитання редакції журналу щодо ситуації в галузі та стану ОП на піднаглядних підприємствах

Михайло Волинець
Свято з присмаком безнадії 36
Погляд вільних вугільних профспілок на проблеми, які сьогодні найбільше турбують гірників, на спробу Міненерговугілля реформувати галузь та на те, якою має бути енергетична незалежність держави

Олег Малихін, Олександр Сліпачук
Трагедії чорного золота 38
Про ситуацію у вуглевидобувній галузі, стан аварійності та рівень травматизму у вітчизняному вуглевидобуванні у 2012–2013 роках

Зіновій Яремко, Соломія Писаревська
Схема розвитку нещасного випадку: усуваємо людський чинник 44
Ризик-орієнтований підхід до розслідування нещасних випадків на виробництві, схема розвитку нещасних випадків

Юрій Гайдайчук
Ескіз – не формальний папірець 46
Про важливість ескіза місця нещасного випадку, який часто є основним і вирішальним документом при встановленні причин і обставин нещасних випадків і аварій на виробництві

■ Медицина праці

Вадим Кобець
Емоційне вигорання як профзахворювання 48
Про професійні ризики, яким піддаються працівники юридичної сфери, та профілактику професійної деформації

■ Соціальний захист

Працювати складно, але можливо 50
Про те, як робота страхових експертів з охорони праці сприяє зниженню рівня виробничого травматизму

Наталія Токарець
Без строку давності 51
Про розслідування нещасного випадку 48-річної давнини

■ Безпека життєдіяльності

Сергій Колесник
Так чия ж недбалість? 52
Як теруправління Держгірпромнагляду звинуватили в незаконному розміщенні та експлуатації АЗС

■ На допомогу спеціалісту з охорони праці

Правила безпеки систем газопостачання
Аналіз СМПБІЗ вищим керівництвом

44

Читайте в наступному номері:
Досвід реабілітації інвалідів праці
«АрселорМіттал». «Сміливе лідерство»

ЧИТАЙТЕ НАС НА
www.facebook.com/1415021262063604

facebook

Редакція журналу

Приймальня (044) 558-74-11
02100, Київ-100, вул. Попудренка, 10/1.
ДП «Редакція журналу «Охорона праці»
Теличко Костянтин Едуардович (044) 296-05-69
перший заступник головного редактора, канд. техн. наук
Солодчук Людмила Миколаївна (044) 558-74-18
заступник головного редактора
Дизайн Борецька Ганна, Турчанова Алла,
Антоненко Олександр
Реклама (044) 296-05-65, 296-82-56
Відділ реалізації та маркетингу (044) 559-19-51
Поліграфічні послуги (044) 559-62-79
mail@ohoronapraci.kiev.ua www.ohoronapraci.kiev.ua

Власні кореспонденти:

Луганська, Сумська, Харківська та Чернігівська обл. –
Кобець Вадим Володимирович (057) 397-16-77
Автономна Республіка Крим, Миколаївська, Кіровоградська, Одеська та Херсонська обл. –
Колесник Сергій Анатолійович (051) 632-23-29
Донецька, Дніпропетровська та Запорізька обл. –
Моїсеєнко Олег Васильович (097) 694-01-21
Житомирська, Закарпатська, Київська та м. Київ, Львівська, Полтавська, Чернівецька та Черкаська обл. –
Терещенко Володимир Вікторович (044) 559-60-63
Вінницька, Волинська, Івано-Франківська, Рівненська, Тернопільська та Хмельницька обл. –
Фандеев Олександр Іванович (044) 296-01-73

Точка зору редакції не завжди збігається з думкою авторів матеріалів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та інших відомостей несуть автори публікацій. Рукописи не рецензуються. За достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Підписано до друку 10.08.2015. Формат 60х84/8. Папір – крейдований глянцеви. Друк – офсетний. Ум. друк. арк. – 14,02. Наклад 4 792. Зам. № 953. Надруковано в друкарні ТОВ «Інтерекспресдрук». 03680, Київ, вул. Сим'ї Сосніних, 3.
Журнал видається українською та російською мовами. Загальний наклад – 6 994 прим.
Редакція журналу «Охорона праці» – колективний член Європейської асоціації з безпеки.

© ОХОРОНА ПРАЦІ
Передплатний індекс 74377
Передплатна ціна – 97 грн 85 коп.

В ЄС оцінювання ризику – це ключ до створення **здорового робочого місця**

Джеймс Самнер,
керівник проекту ENP (Європейська політика
добросусідства) EU-OSHA (Європейського
агентства з безпеки та охорони здоров'я
на робочих місцях)

Успіх у справі оцінки та мінімізації ризиків гарантовано тим країнам, де поряд з хорошим законодавством має місце якісне інформаційне забезпечення, впровадження механізмів і поширення кращих практик з оцінювання ризиків.

Першочергово Європейський Союз — економічна асоціація, тому головне завдання цієї організації — інтегрування бізнесу європейських країн в одну спільноту. Слід зазначити, що **важливою складовою інтеграції є питання охорони праці та збереження здоров'я працівників.** Це один із тих ключових моментів економічної інтеграції, що важливий для всіх зацікавлених сторін, задіяних у процесі створення матеріальних цінностей, і передусім — для працівників.

Розвиваючись у рамках ринкової економіки, уряди країн спільноти повинні бути впевнені, що і ринок, і економіка будуть розвиватися відповідним чином — без нанесення шкоди здоров'ю людей, а також без травматизму і нещасних випадків на виробництві. Має бути прозора гарантія: якщо щось і сталося, то потерпілі будуть надійно захищені у рамках системи соціального захисту.

Звичайно, оцінювання ризиків дуже важливе і для бізнесу — якщо роботодавці дбають про безпечні умови праці, вони гарантовано отримують постійний розвиток — як виробництва, так і бізнесу загалом.

Як показали час і досвід, ключовий елемент цієї інтеграції полягає в тому, що всі стандарти, які стосуються безпечних умов праці, єдині для всіх країн ЄС.

Безперечно, виробничі ризики, з якими стикаються уряди та роботодавці, з часом змінюються. Наприклад, раніше однією з найбільш ризиконебезпечних галузей була вуглеводобувна. На сьогодні в ЄС її майже повністю реформували, фактично скоротили, тому неактуальними стали і ризики вуглеводобування.

Зараз, як свідчить статистика, має місце зростання нещасних випадків у сфері послуг. Наша агенція нещодавно провела дослідження у 36 країнах світу щодо найбільш небезпечних виробничих факторів, включно із сферою послуг, які показали, що в останній найбільш високі ризики, як не дивно, несуть так звані складні клієнти. Це стало предметом серйозного обговорення і напрацювання нових підходів до вирішення даної проблеми.

Нові ризики виникають в тому числі при зміні технологій, що, в свою чергу, призводить до змін у виробництві. Скажімо, впровадження нанотехнологій, різних нових матеріалів — це додаткові ризики і загрози для умов праці.

Наступний виклик для нас — зміна природи зайнятості. Люди змушені дуже часто змінювати місце роботи. А як вам такий факт? На запит нашої організації майже 10% підприємств звітували про те, що більша частина їхніх працівників виконує свою роботу вдома, де взагалі не може бути ніякого контролю за працюючими.

З іншого боку, робоча сила в Європі старішає. Більше половини робочих місць в ЄС займають люди у віці понад 55 років. І звичайно, якщо говорити про перспективу, ми очікуємо, що умови і природа зайнятості будуть змінюватися в майбутньому значно більше, ніж зараз.

Як ми справляємося з усіма ризиками та викликами? Завдяки законодавчій базі.

Директива 89/391/ЄЕС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників» — це рамкова директива, яка містить вимогу до всіх роботодавців оцінювати ризики та вживати заходів для попередження нещасних випадків і соціального захисту працівників.

У законодавстві ЄС є спеціальні визначення для особливих ризиків і запропоновано деякі рішення щодо

них. Власне кажучи, **сама ідея оцінювання була народжена роботодавцями.** Вона полягала в тому, щоб перейти від системи, коли законодавство на кожному кроці диктує роботодавцю що робити, до системи, де бізнес і працівники визначають, яким чином працювати щодо оцінювання ризиків, запровадження запобіжних заходів і унеможливлення нещасних випадків.

У свою чергу, законодавством чітко не визначено, що таке та чи інша безпека, але водночас передбачено, що один із кращих превентивних заходів — поширення інформації, обізнаність з цих питань працюючих і бізнесменів, а також надання інформації про найкращі практики. Своєрідний обмін досвідом: що працює для запобігання нещасним випадкам, а що не працює.

Якщо підсумувати зазначене, оцінювання ризиків є ключовим моментом для створення здорових, безпечних робочих місць, який складається з визначення небезпек, існуючих ризиків, шляхів їх запобігання. Звичайно, ми виходимо з того, що технологічно неможливо уникнути всіх ризиків, у тому числі всіх ризиків на виробництві. Але потрібно провести плідну колективну роботу щодо їх запобігання і усунення, і не тільки на конкретному робочому місці, а й на виробництві загалом (див. схему).

Нам слід переконати бізнес у тому, що оцінювання ризиків повинно впроваджуватися на кожному підприємстві, на кожному робочому місці, бо це необхідно передусім самому бізнесу

ІЄРАРХІЯ ЗАПОБІГАННЯ

1

УСУНЕННЯ

2

ЗАМІЩЕННЯ

3

БОРотьБА З РИЗИКАМИ
В САМОМУ ЇХ ДЖЕРЕЛІ

4

ТЕХНІЧНИЙ НАГЛЯД

5

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ НАГЛЯД

6

ОСОБИСТЕ ЗАХИСНЕ
СПОРЯДЖЕННЯ

Колєктивні наглядові заходи

Ще один із напрямів запобігання нещасним випадкам на виробництві — навчання з питань охорони праці, яке потрібно проводити для всіх без винятку працівників. Говорячи про навчальний процес, маємо на увазі й консультації. Тому що питання запобігання ризикам вимагає консультацій, які повинні проводити не тільки менеджмент чи управлінці, але й досвідчені працівники, які добре знають, з чим саме вони зіштовхуються щодня. Звісно, не треба забувати і про засоби індивідуального захисту.

Останнім часом все частіше окремі компанії проводять оцінювання ризиків. Якщо аналізувати робочі місця з найкращими практиками безпеки праці та здоров'я, то на перший план впливають два ключові моменти — лідерство і бажання менеджменту вживати запобіжних заходів, а також безпосередня участь працівників у запровадженні цих заходів.

Хотів би підкреслити, що країни по-різному впроваджують на практиці зазначену рамкову директиву. Немає «аксіом» — жодного конкретного чи кращого підходу. Базуючись на зазначеному дослідженні, було встановлено, що в ЄС 76% бізнес-структур повідомляють, що регулярно оцінюють ризики, а 90% визнають таке оцінювання корисним.

Політика безпеки (або щось подібне) існує на 90% підприємств країн-членів ЄС. Але різниця полягає в тому, яким чином ті чи інші підприємства використовують зовнішні ресурси для оцінювання ризиків.

Наприклад, у Великобританії, Данії та інших скандинавських країнах політика підприємств щодо запобігання нещасним випадкам на виробництві включає внутрішнє оцінювання ризиків на робочому місці. Водночас, зокрема, в Хорватії, для проведення оцінювання ризиків на робочих місцях залучають зовнішніх виконавців набагато частіше, ніж в інших країнах. Вважаю, що це важливий момент, але треба пам'ятати, що ніхто не знімав з роботодавців їх обов'язку дотримуватися правил безпеки праці. Є думка, що коли оцінювання ризиків на виробництві виконують роботодавці, це найпростіший шлях уникнути ризиків.

На завершення — про дуже важливий момент. Щодо деяких ризиків важко оцінити, скільки буде коштувати їх усунення і як це ув'язується з тим, окупиться їх відсутність чи ні.

У нашій агенції дійшли висновку, що успіх в оцінюванні та мінімізації ризиків гарантований тим країнам, де поряд з хорошим законодавством мають місце якісне інформаційне забезпечення, впровадження механізмів і поширення кращих практик з оцінювання ризиків.

Фото О. Фандєєва

Здоров'я –
це не все.Але без нього нічого не
працює!*

Питання забезпечення безпеки виробництва, дизайну робочого місця та підтримки здоров'я працівників – дуже важливі для ефективності сучасного підприємства! Виставка А+А в Дюссельдорфі у повному обсязі надасть інформацію про нові досягнення та інноваційні підходи у медицині праці, організації робочого місця та ергономіки, рішення для профілактики та лікування професійних захворювань.

Дізнайтесь більше на А+А 2015!

Дізнайтесь про
безпеку праці:www.aplusa.de/erleben27-30 жовтня 2015
м. Дюссельдорф, НімеччинаБезпека праці та охорона здоров'я
на робочому місці

Міжнародна спеціалізована виставка та Конгрес

www.AplusA-online.com

За подальшою інформацією просимо звертатися до

ТОВ «Експо Альянс»

вул. Марини Раскової 23, офіс 1203_02660_м. Київ

тел.: (044) 490 53 27_ (050) 414 70 54

факс: (044) 490 53 28

expoalliance@svitonline.com _ www.expoalliance.uaMesse
Düsseldorf

УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ – ВИМОГА ЧАСУ

Сергій Дорошенко,
в. о. начальника Управління Держпраці
у Чернігівській області

У зв'язку з реформуванням органів державного нагляду доцільно було б обрати для впровадження кращі зразки світового досвіду з тих, які найбільш точно відповідатимуть нашим реаліям і завданням.

Насамперед потрібно ще раз зупинитися на головному питанні — для кого ми працюємо? Завдання наглядових органів, які здійснюють свої функції у сфері охорони праці та трудових відносин, — це захист прав трудящих. Здавалося б, нічого нового й усім зрозуміло. Однак сьогодні ми все частіше чуємо від роботодавців, що нагляд бізнесу тільки шкодить.

Можна довго сперечатися на цю тему, але виникає таке запитання: а як же тоді розвиненим країнам — США, Великобританії, Німеччині, Франції, Японії та іншим — вдається досягти високих економічних показників в умовах дії жорстких вимог держави до охорони праці та здоров'я працівників? Якщо хтось вважає, що там з роботодавців не питають за недотримання трудового законодавства, то він помиляється. Просто за довгу історію розвитку трудових відносин у цих країнах були вироблені певні системи й методи, що забезпечують баланс інтересів трудящих і роботодавців.

Таким чином, визнаючи пріоритетом дотримання трудових прав працівника, держава одночасно підтримує сумлінних роботодавців. У першу чергу такої підтримки потребує малий бізнес, який не володіє значними трудовими й фінансовими ресурсами. Адже для малих підприємств серія перевірок, влаштованих інспекторами з різних напрямів нагляду, є справжнім нещастям, що забирає масу часу й сил. У багатьох країнах ця проблема вирішується шляхом поєднання функцій інспекторів з правових питань праці та охорони праці. Це не тільки спрощує процедуру проведення перевірки без зниження її якості, а й дає змогу одночасно виконати кілька важливих завдань.

По-перше, не секрет, що саме малі підприємства найчастіше допускають використання найманої праці без оформлення трудових відносин. У той же час питання наявності або відсутності трудових відносин є ключовим під час розслідування нещасних випадків. З'ясування цього факту дає змогу правильно кваліфікувати нещасний випадок, визначити наявність його зв'язку з виробництвом. Тому своєчасне виявлення інспектором правових порушень значно підвищить рівень соціального захисту працівників, а також відповідальність роботодавця за створення безпечних

і здорових умов праці. Досвід роботи в цій сфері свідчить, що виявити подібні порушення інспектору легше, якщо він знає специфіку виробництва того підприємства, яке перевіряється.

Однак такий підхід найбільш прийнятний саме для підприємств малого бізнесу. І, безсумнівно, знадобиться час і значні ресурси для підготовки таких інспекторів. Тому доцільно було б розпочати впровадження такої практики, як це заведено в будь-якій новій справі, з пілотного проекту, здійснюваного в масштабі однієї області (регіону) або галузі. Це дасть змогу вчасно внести відповідні корективи до програм підготовки фахівців та законодавчої бази.

Зміни й нововведення до законодавства стають вимогою часу та відображають процеси, які відбуваються в суспільстві й економіці країни. Зокрема, життя підводить нас до висновку щодо необхідності внесення низки змін до Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Спірні питання щодо визнання наявності або відсутності трудових відносин між потерпілим і його ймовірним роботодавцем упродовж останніх років виникають усе частіше. Тому введення інспектора праці до складу комісії з розслідування, без сумніву, сприятиме підвищенню об'єктивності й оперативності розслідування.

Ергономіка — наукова дисципліна, що вивчає взаємодію людини та інших елементів системи, а також сфера діяльності із застосування теорії, принципів, даних і методів цієї науки для забезпечення добробуту людини й оптимізації загальної продуктивності системи.

*Визначення, прийняте
Міжнародною асоціацією ергономіки (IEA)*

Ще однією важливою складовою діяльності Служби стає гігієна праці, яка є невід'ємною частиною охорони праці в її широкому сенсі. У передачі цих функцій Службі немає нічого незвичного — дуже багато аналогічних структур у різних країнах світу мають у своєму складі підрозділи гігієни праці. І будь-який досвідчений інспектор скаже, що між гігієною праці та безпекою виробничого процесу існує нерозривний зв'язок. Для наочності такий приклад: якщо працівник виконує роботу в цеху з високим рівнем шуму, недостатнім освітленням, високою температурою повітря або високою запиленістю й вмістом шкідливих речовин у повітрі, то висока ймовірність того, що він порушуватиме вимоги інструкцій з охорони праці. Причина — погане самопочуття, зниження концентрації уваги, неправильне оцінювання можливих ризиків і ситуації в цілому. А в подальшому — професійні захворювання, запобігати виникненню яких і покликана гігієна праці.

Наша мета — не допустити такого розвитку подій. Переконані, що об'єднання наглядових функцій, яке відбулося в од-

ній державній структурі, спростить взаємодію різних напрямів працеохоронної діяльності й підвищить їх ефективність.

Перед нами є приклад і досвід багатьох країн, де завдання різних аспектів охорони праці вирішуються комплексно. Насамперед, це США, Великобританія, Франція. Звичайно, скрізь є свої особливості, але загальний напрямок — це концентрація зусиль. Особливо це помітно на прикладі Франції, де в 2010 р. до єдиної структури Інспекції праці (при Міністерстві праці) були передані функції різних контролюючих органів з кількох міністерств і відомств.

Разом з тим багато країн у рамках однієї структури практикують спеціалізацію інспекторів як за галузями економіки, так і за видами основної діяльності: розслідування нещасних випадків і аварій, робота зі скаргами й зверненнями, консультування працівників і роботодавців, контроль і супровід спеціальних програм співпраці, профілактична та інформаційно-роз'яснювальна робота. Особливо така спеціалізація розвинена в США, але це й не дивно — тут як і раніше міцні традиції Генрі Форда. Європейські країни також роблять це по-своєму, з урахуванням місцевих особливостей. Але як би там не було, усі поступово приходять до однієї загальної й найбільш ефективної моделі, до якої зараз рухаємося й ми. Тобто до інтегрованої системи нагляду.

Тепер перед нами стоїть завдання обрати те, що найбільше підходить вітчизняним умовам і завданням. При цьому потрібно пам'ятати, що наша мета — значне зниження рівня виробничого травматизму (в ідеалі — до нульового рівня) — може бути досягнута тільки за умови комплексного підходу до вирішення проблеми.

І якщо ставити перед собою завдання працювати без травматизму, то не можна залишати поза увагою ще один

важливий елемент безпеки — ергономіку. Завдяки досягненням ергономіки сумнозвісний людський чинник, що є основною причиною багатьох нещасних випадків, можна нейтралізувати шляхом правильної організації технологічного й трудового процесів. Як відомо, саме ергономіка як науково-практична дисципліна вивчає взаємодію людини й виробничого середовища та розробляє методи й рекомендації для найбільш безпечної й ефективної праці працівника, зважаючи на фізичні та психологічні особливості людини. У сучасному світі вимоги ергономіки вже нікого не дивують і широко використовуються під час проектування устаткування й розробки технологічних процесів. Наочний приклад: правильне розташування червоної кнопки (кнопки «стоп») на верстаті рятує працівнику життя.

Україна ще відстає у сфері застосування ергономіки. Але зараз, у період реорганізації системи держнагляду, є можливість ліквідувати цей пробіл шляхом прийняття необхідних нормативно-правових актів. Також необхідно внести доповнення до Закону України «Про охорону праці», які б передбачали для підприємств, насамперед малих, варіанти особливих умов нагляду. У цьому випадку завдання наглядового органу — підтримка підприємства, переважно інформаційно-консультаційна діяльність, але з безумовним виконанням з боку підприємства рекомендацій наглядового органу.

У світі вже накопичений багатий досвід такої співпраці держави й роботодавця, і нам варто уважно до нього придивитися. Адже впровадження методів, які б найбільш відповідали нашим умовам, дасть змогу підвищити ефективність нагляду без заподіяння шкоди бізнесу.

NOVATOR Ukraine
Partner of Quality Austria
Succeed with Quality

**Перелік послуг, які надає
ТОВ «Навчально-методичний центр «Новатор»
з міжнародної сертифікації:**

**МІЖНАРОДНИЙ
ОРГАН
З СЕРТИФІКАЦІЇ
систем менеджменту
QUALITY AUSTRIA
в Україні**

- ☒ систем менеджменту якості у відповідності до вимог **ISO 9001**
- ☒ систем екологічного менеджменту у відповідності до вимог **ISO 14001**
- ☒ систем менеджменту професійної безпеки і здоров'я у відповідності до вимог **BS OHSAS 18001**
- ☒ систем енергетичного менеджменту у відповідності до вимог **ISO 50001**
- ☒ у сфері харчової безпеки у відповідності до вимог ряду міжнародних стандартів: **HACCP, ISO 22000, FSSC 22000, IFS**
- ☒ систем інформаційної безпеки у відповідності до вимог **ISO 27001**
- ☒ систем менеджменту в автомобільній промисловості у відповідності до вимог **ISO/TS 16949**
- ☒ систем менеджменту в авіакосмічній промисловості у відповідності до вимог **AS/EN/JISQ 9100**
- ☒ систем менеджменту в залізничній промисловості у відповідності до вимог **IRIS**
- ☒ соціальна відповідальність у відповідності до вимог стандарту для оцінки соціальних аспектів системи менеджменту **SA 8000**
- ☒ відповідального управління лісами у відповідності до FSC (**Forest Stewardship Council**)

+38 (044) 407-31-16
+38 (067) 441-85-63
UCNOVATOR.KIEV.UA

Робота напружена, заходи превентивні...

Юрій Сагань,
журналіст

Про роботу інспекторського складу держінспекції нагляду в металургії та машинобудуванні теруправління Держгірпромнагляду в Донецькій області.

ОБСТАВИНИ ЗМУСИЛИ

Вони жили і працювали стабільно, можна навіть сказати, домовито. Кожний у своїй інспекції. Одні опікувалися наглядом у металургійній промисловості, інші — в машинобудуванні. Але відомі події на сході України стали причиною того, що інспекції опинилися в Краматорську. При цьому вони не тільки змінили «прописку», але і змушені були об'єднатися в одну інспекцію нагляду в металургії та машинобудуванні. «Зробити так змусили обставини, — розповідає начальник інспекції Рибіков Олексій Анатолійович. — Річ у тому, що значно скоротилося число суб'єктів нагляду і об'єктів господарювання, оскільки деякі з них у результаті змін, що сталися, тимчасово перейшли під контроль «ДНР» та її управлінських структур».

Змушене «переселення» відбувалося не просто. Людям довелося кидати насиджені місця, тимчасово розміститися в гуртожитках і найманих квартирах. Одні через сімейні обставини змушені були звільнитися, інші стійко переживають побутові труднощі, але... За словами Олексія Рибікова, у результаті варварського екстреного

переміщення була втрачена важлива документація, що збиралася роками. Виникли також організаційні труднощі, пов'язані із забезпеченням робочих місць інспекторів найбільш необхідним, починаючи від письмового приладдя, столів, стільців і закінчуючи комп'ютерами.

РОБОТА НА МАЙБУТНЄ

Об'єднана інспекція з нагляду в металургії та машинобудуванні почала працювати з 1 березня 2015 року. Тому про показники її діяльності говорити поки зарано. Нинішнього року на металургійних підприємствах, що перебували під наглядом, загинуло троє людей, двоє з них — внаслідок артилерійських обстрілів ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод». У результаті артилерійського обстрілу 4 лютого загинув слюсар-ремонтник коксового цеху № 2 Сергій Кругленко, а 21 травня — електромонтер з ремонту та обслуговування пристроїв сигналізації, централізації та блокування залізничного цеху Василь Юр'єв. Безумовно, на показниках роботи із забезпечення безпеки праці багато в чому позначилися бойові дії, що не припиняються вже більше року. У зв'язку з цим на багатьох промислових підприємствах знизився рівень трудової і виконавської дисципліни.

Україна іде шляхом впровадження європейських норм з охорони праці у свою правову систему, створює умови для формування сучасної культури і відповідальності за збереження життя та здоров'я працівників

Через запровадження мораторію інспекторському складу довелося багато в чому змінити стиль і методи роботи. Якщо раніше в основі їхньої діяльності лежали планові цільові та комплексні перевірки, у ході яких виявлялися порушення, призупинялося виконання тих чи інших робіт з неодмінним покаранням винних, то тепер усі зусилля інспекторів спрямовані на запобігання нещасним випадкам. Іншими словами, проводяться профілактичні заходи, а це і участь у виробничих нарадах з питань промислової безпеки та охорони праці, і робота в комісіях підприємств і навчальних центрів з оцінки знань працівників і посадових осіб з питань охорони праці, і проведення позапланових перевірок об'єктів підвищеної небезпеки за бажанням керівників суб'єктів господарювання. До речі, з приводу позапланових перевірок... Проводяться вони часто, оскільки керівники підприємств розуміють, що без діючого контролю з боку органа нагляду організувати чітко та беззаперечно виконання всіх вимог нормативно-правових актів з охорони праці практично неможливо. Як і колись, на підприємствах працюють служби з охорони праці, до обов'язків яких належать у тому числі і контрольні функції, регулярно

проводиться навчання персоналу, проходить ате-стація за умовами праці робочих місць, але вся ця робота повинна контролюватися і зі сторони — спеціалістами, які неупереджено ставляться до, здавалося б, незначних порушень, що можуть призвести до непередбачених наслідків.

І все-таки **суть роботи інспекторів докорінно змінилася — тепер вони від каральних заходів все більше переходять до методів переконання й виховання. Допомагають їм у цій важливій справі профспілки. Як надійні соціальні партнери, вони виявилися просто незамінними, коли йшлося про проведення профілактичних заходів.** Спільні наради, конференції стали нині звичайною справою. Утім, і раніше з профспілковими організаціями в інспекторського складу було повне взаєморозуміння, але останнім часом спільна робота значно активізувалася. За інформацією Олексія Рибікова, цього року співробітники інспекції налагодили тісні контакти з такими підприємствами, як ПАТ «Донбасенерго», «Авдіївський коксохімічний завод», «Слов'янська ТЕС», «Артемівський завод з обробки кольорових металів», «Азовмаш», «Новокраматорський машинобудівний завод», ТОВ «Краматорський феросплавний завод». Інспектори беруть участь у прийнятті нових об'єктів, як це було нещодавно в ПАТ «Азовмаш», консультують керівництво та спеціалістів підприємств у питаннях змін, що виникають у законодавстві про охорону праці, надають конкретну допомогу в створенні бездокументарної бази.

Спеціалісти інспекції взяли участь у семінарі на тему «Проведення Тижня охорони праці в Краматорську», а також у засіданні міської ради з питань безпеки життєдіяльності населення, а в ПАТ «Донбасенерго», «Слов'янська ТЕС», «Артемівський завод з обробки кольорових металів» організували перевірку знань працівників і спеціалістів з питань охорони праці. Кваліфікаційну комісію створили із спеціалістів інспекцій з нагляду в металургії та машинобудуванні, на транспорті та у зв'язку, будівництві тощо. Це дало змогу ширше охопити коло питань для більш глибокої перевірки знань, особливо у керівників структурних підрозділів підприємств. Також стала регулярною участь інспекторського складу в заводських комісіях з перевірки знань з питань охорони праці працівників піднаглядних та інших підприємств.

БЕЗ ПРОБЛЕМ АЖ НІЯК

Здебільшого, незважаючи на досить регулярні артилерійські обстріли, промислові, аграрні та комунальні підприємства продовжують працювати. Десять провадиться технічне переозброєння, удосконалюється технологічний процес, практично скрізь вирішуються питання навчання персоналу. І в цьому з інспекцією налагоджено повне взаєморозуміння.

Однак є і проблеми. Складно, наприклад, працювати з підприємствами, що перебувають у безпосередній близькості від лінії зіткнення з територіями, тимчасово не контрольованими Україною. До таких підприємств належить, наприклад, ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод», який регулярно потрапляє під об-

стрілі сепаратистів. Мало того, що на заводі гинуть люди і через це одне з найбільших у Європі виробництв змушене раз у раз зупинятися, працювати з перебоями, так ще і працівники інспекції нагляду в металургії та машинобудуванні можуть потрапити сюди, тільки ризикуючи власним життям. А виїжджати на ці підприємства треба хоча б для того, щоб проводити профілактичні обстеження стану промислової безпеки.

У зоні постійних обстрілів перебуває також КП «Компанія «Вода Донбасу» і його регіональні виробничі управління. Таких прикладів можна навести багато. Виникають також труднощі під час проїзду інспекторів через блокпости українських військ, задіяних в антитерористичній операції. Але, незважаючи ні на що, співробітники інспекції намагаються ефективно виконувати службові обов'язки і разом із соціальними партнерами працюють над вирішенням проблеми зниження рівня травматизму та забезпечення безпеки праці металургів і машинобудівників.

У середині травня заступник начальника Сергій Гошко взяв участь у виробничій нараді керівників доменних цехів металургійних підприємств України, на якому розглядалося питання стану та перспектив розвитку доменного виробництва. Проводилася нарада на базі ПАТ «ЄВРАЗ — Дніпропетровський завод ім. Петровського». Заступник начальника ГІН у металургії та машинобудуванні приїхав на нараду не з порожніми руками — йому було про що розповісти. Зокрема, було зосереджено увагу на тому, як вдається в Донецькій області вирішувати питання промислової безпеки та охорони праці в доменному виробництві. Досвід здобуто чималий. А якщо є досвід, значить, є і заділ на майбутнє.

ПОСТСКРИПТУМ

Україна іде шляхом впровадження європейських норм з охорони праці у свою правову систему, створює умови для формування сучасної культури та відповідальності за збереження життя та здоров'я працівників. Йдеться про ставлення уряду, роботодавців і працівників до питань охорони праці, їх спільну націленість на роботу без нещасних випадків. **Забезпечення балансу між контролем над дотриманням законодавства і наданням консультацій та інформації дасть можливість досягти більшої гнучкості з боку державних органів і створить кредит довіри до інспектора завдяки можливості роботодавця чи працівника звернутися за порадою без застосування санкцій у відповідь.**

Фото з Інтернету

Коли до інспектора ЗВЕРТАЮТЬСЯ ПО ДОПОМОГУ

Вадим Кобець,
власкор

Сьогодні, в умовах дії мораторію на проведення перевірок стану охорони праці на підприємствах, досить складно знаходити приклади активної та позитивної взаємодії між наглядовими органами та роботодавцями. Останні, радіючи ситуації, тримаються осторонь і не випинають свої проблеми щодо безпеки робочих місць. Але є й інший досвід...

У Харківській державній інспекції нагляду в машинобудуванні та енергетиці (начальник О. І. Ламанов) завжди сприяють піднаглядним промисловим підприємствам регіону в забезпеченні безпечних і здорових умов праці. Звичайно, і рік, і два тому кожен з інспекторів цього злагодженого колективу професіоналів усвідомлював необхідність змін у своїй роботі. Проблема з надмірним тиском на бізнес з боку держапарату, безумовно, залишається в Україні однією з найгостріших. Та все ж постанова КМУ № 408 «Питання запровадження обмежень на проведення перевірок державними інспекціями та іншими контролюючими органами», яку було ухвалено в серпні минулого року, по-справжньому шокувала багатьох інспекторів. Невже настільки все чудово в регіонах з безпечними умовами праці на робочих місцях, що всі попередні позитивні напрацювання наглядового органу доведеться залишити в минулому? Як зберегти хоч якісь точки зіткнення між інспекторами з охорони праці та роботодавцями?

М. Мігунов проводить нараду з керівниками підприємства

Питання для кожного з інспекторів, що залишилися працювати в нових умовах, далеко не риторичні. Допустити розвиток подій за найгіршим сценарієм не могло насамперед керівництво Держгірпромнагляду. Увесь цей період як у центральному апараті, так і на місцях вживали цілеспрямованих, можна сказати, точкових заходів, що були покликані не тільки зберегти досягнуті тенденції, а й активізувати профілактичну роботу з охорони праці. Реалізовувалися ці завдання шляхом проведення різноманітних спільних із представниками профспілок, органів місцевої влади та роботодавцями семінарів, круглих столів тощо. На них обговорювалися найбільш злгоденні питання промислової безпеки, дотримання на підприємствах законодавства про охорону праці. Тоді, у лютому 2015 р., заступник голови Держгірпромнагляду С. Дунас рекомендував керівникам теруправлінь провести низку превентивних заходів у вигляді «профілактичних обстежень стану промислової безпеки й охорони праці на підконтрольних підприємствах на безкоштовній основі за власною ініціативою суб'єктів господарювання». За підсумками такої роботи потрібно було зробити висновки і надати необхідні консультації щодо поліпшення ситуації з охороною праці на підприємствах.

У найважливішій для промислового Харкова державній інспекції нагляду в машинобудуванні така профілактична робота велася й раніше. Починаючи з другого півріччя 2014 р. державними інспекторами в рамках проведення запланованих превентивних заходів було надано понад 30 цільових консультацій з питань вивчення посадовими особами підприємств нових нормативно-правових актів з охорони праці, відновлення куточків і стендів з охорони праці, дотримання у виробничих приміщеннях теплових режимів тощо. За минулий рік на базі закріплених за інспекцією машинобудівних підприємств (а це флагмани вітчизняного машинобудування, такі як ПАТ «Турбоатом», ДП завод «Електроважмаш», ВАТ «ХТЗ» та ін.) проводилися різні спеціалізовані (присвячені позитивному досвіду вирішення актуальних питань охорони праці) семінари-наради для представників служб охорони праці родинних підприємств, а також великих підприємств інших галузей. Учасники цих заходів мали змогу наочно ознайомитися із практичним досвідом роботи своїх колег.

Водночас кожен держінспектор машинобудівної інспекції проводить і власну профілактичну роботу з адміністраціями закріплених підприємств. Причому ініціатива такого співробітництва йде, як правило, від самих підприємств. Цьому є своє пояснення, зазначили в інспекції. Адже тільки недбалі роботодавці, які нічого не тямлять у питаннях промислової безпеки та охорони праці, голосніше за всіх репетують про тиск державного нагляду на бізнес. А от ті керівники, хто не на словах, а насправді дбають про здоров'я та життя найманих працівників, заінтересовані сумлінно виконувати свої зобов'язання в цій сфері. Вони

прагнуть йти в ногу з часом, отримувати компетентні роз'яснення з приводу останніх змін нормативно-правових актів з охорони праці.

Як це відбувається на практиці? Автор цих рядків разом з головним державним інспектором Миколою Мігуновим відвідав ТОВ НВО «Вертикаль». У визначений день і годину в конференц-залі підприємства зібрався весь його керівний склад. Виступаючи перед аудиторією, державний інспектор компетентно відповідав на ті актуальні питання, які виникали у директора, головних спеціалістів, керівників середньої ланки, відповідальних за безпечне виконання робіт підвищеної небезпеки. Як, припустимо, правильно встановити і ввести в експлуатацію те або інше виробниче устаткування, які документи і результати експертизи потрібно надавати в цьому випадку тощо?

Насамкінець М. Мігунов нагадав присутнім, що за останні 2–3 роки відбулося значне оновлення реєстру нормативно-правових актів з охорони праці. Нові НПАОП, що набувають чинності, можна характеризувати подвійно. З одного боку, вони стали ніби тонше, компактніше. А з іншого, незважаючи на меншу кількість сторінок, насправді вони зараз набагато об'ємніші. Старі галузеві правила з охорони праці містили конкретні вимоги до організації виконання робіт, до технічного стану виробничого устаткування й порядку його безпечної експлуатації (з урахуванням галузевої специфіки). У їхніх текстах частково дублювалися лише окремі вимоги інших правил, нормативів, ДСТУ тощо.

Нові НПАОП містять пункти, що вимагають, у свою чергу, якісного виконання інших нормативно-правових актів, у тому числі й тих, що вперше запроваджено в Україні. Тобто обмежитися дотриманням окремих пунктів, розділів або положень того або іншого документа, як було раніше, згідно з новими підходами не вийде.

Наприклад, досить актуальні для металообробного виробництва «Вертикалі» «Правила охорони праці під час холодного оброблення металу» (НПАОП 0.00-1.68.13), що набрали чинності у 2013 р., містять великий перелік необхідних для виконання вимог, які викладені як у нових та переглянутих українських нормативних документах, так і (на жаль) в документах часів колишнього СРСР.

Приміром, у цих Правилах часто посилаються на «Типове положення про службу охорони праці» (НПАОП 0.00-4.21.-04); «Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів» (НПАОП 40.1-1.21-98); ГОСТ 12.2.009-80 «ССБТ. Станки металлообрабатывающие. Общие требования» тощо. Про що говорить даний факт? Насамперед про те, що в цьому та інших аналогічних НПАОП значно розширена номенклатура обов'язкової до виконання документації. Власне кажучи, йдеться про новий рівень, про поглиблене, комплексне сприйняття питань промислової безпеки та охорони праці.

Відповідно, як підкреслив М. Мігунов, посадовим особам підприємств, керівникам і виконавцям робіт, представникам інженерних служб, розробникам технічної, технологічної та іншої документації необхідно не тільки мати всю нормативну документацію, але й постійно вивчати її.

Що ж, завдання, як бачимо, непросте. Але ніякої розгубленості з цього приводу серед присутніх в залі не спостерігалось. Керівники, як і весь трудовий колектив підприємства, а це переважно молоді люди віком 30–35 років, чітко усвідомлюють поставлені перед ними завдання. Ветеран держнагляду, здавалося б, повинен був дещо повчально відповідати на численні запитання молодих спеціалістів. Однак...

М. Мігунов, оператор верстатів з ЧПУ Сергій Сайко, начальник відділу охорони праці ТОВ НВО «Вертикаль» С. Беліченко у складальному цеху підприємства

Співробітники підприємства, що виробляє сучасне електроустаткування, яке відповідає кращим світовим стандартам та користується попитом на ринку, почували деяку впевненість у своїх силах, що цілком зрозуміло. Адже який був раніше рівень технічного розвитку, вимоги до керівних та інженерних кадрів, до відповідальних осіб за виконання робіт підвищеної небезпеки? Хто 10–20 років тому міг передбачити такий стрімкий розвиток інформаційних технологій, методик управління виробничими ризиками тощо? Тому порівнювати день вчорашній і нинішній абсолютно безглуздо. Сучасна молодь, вважає М. Мігунов, як би її не критикували, об'єктивно розумніша за своїх попередників. Дарма, що в неї здебільшого немає належного виконавського досвіду, вимогливості в питаннях охорони праці. Досвід і вимогливість — справа наживна, а от світогляд, володіння сучасними комп'ютерними технологіями... без цього сьогодні не об'єднати виготовлення сучасної висококонкурентної продукції з передовими західними підходами до забезпечення безпеки виробництва.

Звичайно, простого та швидкого вирішення цього завдання не існує. Але сам факт спілкування керівників підприємства з державним інспектором охорони праці якраз і виявив ті точки зіткнення, у яких слід шукати шляхи вирішення проблеми. Якби це було не так, ніхто б не запрошував інспектора для проведення консультацій, під час яких той настійно рекомендував керівникам і посадовим особам підприємства у зв'язку з введенням нових правил внести необхідні зміни та доповнення до чинних на ньому інструкцій з охорони праці (про це свідчить вимога «Положення про розробку інструкцій з охорони праці» (НПАОП 0.0-4.15-98) та технологічної документації. Не підлягає сумніву, що питанням номер один у всіх цих починаннях має бути проведення навчання й перевірка знань з питань охорони праці посадових осіб і рядових виконавців робіт. Тобто службі охорони праці разом з відділом по роботі з персоналом підприємства необхідно скласти нові графіки перевірок знань і організувати додаткові заняття з вивчення вимог чинних нормативно-правових актів.

Начальник відділу охорони праці ТОВ НВО «Вертикаль» Сергій Беліченко запевнив, що плідне спілкування менеджерів підприємства з державним інспектором буде тривати й надалі: хоч із продовженням мораторію на перевірки, хоч без. Адже мета, що стоїть перед підприємством і наглядовим органом, спільна: забезпечити високу якість продукції та безпеку виробництва! Тому всі в цьому питанні повинні бути союзниками та однодумцями.

Фото автора

ІНСПЕКЦІЯ ПРАЦІ: бажане та дійсне

Людмила Солодчук,
заступник головного
редактора журналу
«Охорона праці»

У Книзі сьомій проекту Трудового кодексу України (реєстраційний номер 1658), що підготовлений до розгляду Верховною Радою в першому читанні, вперше виписані повноваження та обов'язки державного інспектора праці. Цей документ у разі його ухвалення остаточно поставить крапки над «і» в суперечці між роботодавцями та профспілками про те, що можуть, а чого не можуть робити інспектори праці, які прийшли з перевіркою на підприємство.

Чому Україна без додаткового законодавчого врегулювання не в змозі виконувати конвенції Міжнародної організації праці (що мають вищу юридичну силу порівняно з національним законодавством) та делегувати інспекторам праці весь перелік повноважень, якими їх наділено згідно з відповідними конвенціями МОП (№ 81 і 129)¹?

Особливість застосування в Україні як міжнародного, так і національного законодавства полягає в тому, що влада дозволяє собі маніпулювати правовими нормами на свій розсуд, наприклад, ухвалюючи рішення про мораторій на перевірки суб'єктів господарювання (Закон України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» від 28.12.2014 № 76-VIII). Тим самим блокується виконання низкою контролюючих органів, у тому числі й у сфері охорони праці, їх безпосередніх функціональних обов'язків. І в цьому контексті аргументи значення не мають: чи то економічна криза, чи то війна, чи загроза нашестя інопланетян. У будь-якому разі жодна з цих обставин не дає владі підстав порушувати права своїх громадян, зокрема на безпечну та здорову працю, які гарантовані Конституцією України.

Чому так важливо, щоб повноваження інспекторів праці були прописані на рівні закону? Справа в тому, що **ч. 2 ст. 120 Конституції України**

чітко встановлює, що «*організація, повноваження і порядок діяльності Кабінету Міністрів України, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади визначаються Конституцією і законами України*». А значить, саме закон, а не постанови КМУ, як це було до останнього часу, мають прописувати функціонал центрального органу виконавчої влади (далі — ЦОВВ), яким є Державна служба України з питань праці.

Діяльність наглядових органів у сфері трудових відносин, охорони та гігієни праці в державах — членах МОП регулюється кількома конвенціями. Серед них основоположна — Конвенція № 150 1978 р. про адміністрацію праці, яка дає рекомендації щодо побудови системи адміністрації праці. Тут прописані її роль, функції, особливості організаційної структури, а також містяться такі формулювання:

«адміністрація праці» означає діяльність державного управління в галузі національної трудової політики;

«система адміністрації праці» охоплює всі органи державного управління, які відповідають за адміністрацію праці та (або) займаються цими питаннями.

Якщо прикласти ці терміни до українських умов, то до вітчизняної системи адміністрації праці в першу чергу належить Міністерство соціальної політики як центральний орган виконавчої влади, який є відпові-

дальним за цю сферу (підпорядкований КМУ) та на який покладено функцію вищого управління в системі адміністрації праці. Сюди можна сміливо відносити й інші ЦОВВ, що регулюють питання трудових відносин й охорони праці в тій чи іншій галузі, місцеві органи влади та самоврядування, соціальні фонди та, безперечно, Державну службу України з питань праці.

Діяльність останньої, яка безпосередньо контролює дотримання законодавства у сфері трудових відносин, охорони та гігієни праці, регулюється окремо — згаданими вище конвенціями МОП № 81 та 129. Під час підготовки Положення про Держпраці його автори максимально враховували відповідні міжнародні норми та досвід інших держав щодо організації роботи інспекцій праці, однак попри це ідеальним воно не стало (у № 6/2015 журналу ми писали про перебування в Україні групи експертів МОП, які висловлювали свої зауваження до Положення про Держпраці в контексті його відповідності нормам згаданих конвенцій). Тож тепер вже чинне положення про діючу службу необхідно відкоригувати з урахуванням пропозицій міжнародних експертів.

Тут на допомогу приходить проект Трудового кодексу (законопроект № 1658), зокрема його «Книга сьома. Нагляд і контроль за дотриманням трудового законодавства»², де повноваження, відповідальність інспекторів праці, порядок проведення

¹ Тут ми не наводимо ст. 12, 13 Конвенції МОП № 81 1947 р. «Про інспекцію праці у промисловості й торгівлі» та ст. 16 Конвенції МОП № 129 1969 р. «Про інспекцію праці в сільському господарстві», в яких описуються повноваження інспекторів праці, оскільки зазначені конвенції є у відкритому доступі в мережі Інтернет.

² Витяг із проекту Трудового кодексу України (законопроект № 1658) наведено далі у статті.

КОМЕНТАРІ

Юрій Кузовий,
Федерація роботодавців
України

Ми б хотіли звернути увагу на два питання. Передусім, яким чином реалізовуватиметься інспекційна функція. Зокрема, ми пропонували розподілити інспекційні функції за двома напрямками: перший – це інспекційне відвідування, коли інспектор приходить у будь-який час доби на підприємство, знаходить слабкі місця, виявляє порушення і дає рекомендації, як вирішити проблеми; другий – це інспекційна перевірка, коли інспектор приходить вже з правозастосовною функцією туди, де попередні превентивні заходи не допомогли.

Крім того, потребують конкретизації питання стосовно організації діяльності нової служби. Чи передбачається, що статус інспектора матиме кожен її співробітник? Чи буде виокремлено спеціальний підрозділ, працівники якого отримають повноваження інспекторів праці? Скільки буде інспекторів праці тощо?

Роман Чернега,
голова Державної служби
України з питань праці

Перший крок зроблено – Службу з питань праці створено. Другий крок – це підготовка кваліфікованих інспекторів і здійснення ними своїх повноважень. Функції виписані, завдання визначені, тепер треба реалізувати технічну частину: зробити інспектора праці всебічно підготовленим, тобто створити універсального інспектора, який би знався на всіх питаннях – як трудового законодавства, так і охорони та гігієни праці. Це не так просто, але немає нічого неможливого. Працюємо над тим, щоб вітчизняні нормативні акти були приведені у відповідність до міжнародних норм. Інспектор має прийти на підприємство і чітко по полицях все розкласти, щоб зрозуміти, чи є тут порушення законодавства. З іншого боку, на підприємстві всі повинні розуміти, як саме їх перевірятимуть.

Не всі 3 636 осіб, які прийдуть на роботу в нашу службу, будуть інспекторами праці. Але навіть така кількість працівників є недостатньою, щоб повною мірою захищати трудові права наших громадян, оскільки в Україні армія працюючих становить понад 4,5 мільйона осіб. Навіть якщо весь штат Держпраці ходитиме на перевірки, ми й 10% підприємств не зможемо охопити наглядом.

ними перевірок тощо виписані з урахуванням останніх рекомендацій МОП. За словами заступника голови Федерації профспілок України Сергія Українця, наступним кроком після прийняття кодексу стане внесення змін до інших законів і нормативно-правових актів, у тому числі до Положення про Держпраці. Таким чином, правовий статус цього ЦОВВ з огляду на Конституцію буде підкріпленний необхідними повноваженнями та цілком відповідатиме вимогам конвенцій МОП. І тепер важливо, щоб роботу цього органу влади не «заморожували» черговими мораторіями на перевірки. Адже, як справедливо зазначили експерти МОП, за великим рахунком питання відповідності/невідповідності Положення про інспекцію праці вимогам конвенцій МОП не має значення, якщо держава не захищає право громадян на здорову й безпечну працю та не здійснює контроль за дотриманням роботодавцями відповідних законів й інших нормативно-правових актів.

Експерт з питань адміністрації праці / інспекції праці МОП Жоакім Пінтадо Нунеш висловився щодо цього більш відверто: «Ваш мораторій – це порушення міжнародних норм праці, закріплених конвенцією № 81. В Україні є певні міжнародні зобов'язання перед МОП. Треба досягти того, щоб ваше національне законодавство відповідало міжнародним нормам. Необхідно гарантувати гідну працю робітникам і стабільність для підприємств».

За підсумками консультацій, проведених з МОП щодо функціоналу Держпраці, є підстави вважати, що перший крок реформи, спрямованої на створення в Україні інтегрованої інспекції праці, попри деякі зауваження з боку експертів, можна вважати успішним. Але більш важливим є другий, основний крок – щодо реалізації тих повноважень, які взяла на себе новостворена служба. І тут далеко не все залежить виключно від компетенції та професіоналізму державних службовців (яким ці якості ще треба напрацювати шляхом навчання та набуття практичного досвіду).

До діяльності цього органу влади прикута увага соціальних партнерів – Федерації роботодавців (ФРУ) та Федерації профспілок (ФПУ), кожен з яких має власне бачення щодо того, як саме повинні відбуватися перевірки дотримання суб'єктами господарювання трудового законодавства і законодавства про охорону та гігієну праці. Експерти МОП вбачають значний прогрес у веденні такого соціального діалогу. А це означає, що й система адміністрації праці, й інспекція праці в Україні розвиваються відповідно до духу та букви конвенцій МОП.

Зі свого боку ця міжнародна організація надає й надалі готова надавати Україні допомогу в розбудові системи інспекції праці: як консультаційну, так і технічну, зокрема щодо навчання інспекторів праці, формування інфраструктури служби тощо.

Витяг із проекту Трудового кодексу України (законопроект 1658)

Книга сьома. Нагляд та контроль за дотриманням трудового законодавства

Стаття 353. Основні права державних інспекторів праці

1. Державні інспектори праці, здійснюючи свої повноваження, мають право в установленому законом порядку:

1) безперешкодно без попереднього повідомлення в будь-який час відвідувати виробничі, службові та адміністративні приміщення роботодавців і фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також робочі місця працівників, розташовані поза цими приміщеннями, для проведення перевірки з питань, що належать до їх компетенції;

2) доступу до будинків, приміщень, споруд та інших об'єктів, у яких перебувають фізичні особи, стосовно яких є достатньо підстав вважати, що вони виконують трудові обов'язки, або до них застосовується примусова праця;

3) ознайомлюватися з оригіналами та отримувати копії нормативних актів роботодавця, колективних угод, колективних або трудових договорів, відомостей, книг, реєстрів та інших документів, нормативних актів у сфері праці, що використовуються роботодавцем, з питань, що належать до компетенції державної інспекції праці;

4) ставити роботодавцеві або працівникам запитання, отримувати від них необхідні пояснення, звіти, матеріали, іншу інформацію про рівень і стан профілактичної роботи, причини порушень трудового законодавства та вжити заходи щодо їх усунення;

5) вносити роботодавцям, керівникам органів, що здійснюють державний контроль за дотриманням трудового законодавства, обов'язкові для виконання приписи щодо усунення порушень трудового законодавства, причин і умов, які до них призводять, подання щодо відсторонення від виконання обов'язків винних у цих порушеннях посадових осіб або притягнення їх до дисциплінарної відповідальності;

6) складати у випадках, передбачених законом, протоколи про адміністративні правопорушення, а також у межах наданих повноважень розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення;

- 7) отримувати безоплатно від роботодавців, органів, уповноважених управляти майном, статистичні та інші звітні дані, інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання службових обов'язків;
- 8) вилучати для огляду у фізичних осіб, які перебувають на робочих місцях або поза ними у виробничих, службових, адміністративних приміщеннях, будинках, спорудах та інших об'єктах, що використовуються для здійснення господарської діяльності, щодо яких є підстави вважати, що вони виконують трудові обов'язки, документи, що посвідчують особу;
- 9) на створення роботодавцем належних умов для проведення ними перевірки;
- 10) на допомогу правоохоронних органів щодо припинення незаконних дій роботодавця та осіб, які перешкоджають їм виконувати службові обов'язки.

Стаття 354. Основні обов'язки державних інспекторів праці

1. Державні інспектори праці, здійснюючи державний нагляд за дотриманням трудового законодавства, зобов'язані:
 - 1) забезпечувати об'єктивне та неупереджене проведення перевірок з питань, що належать до їх компетенції;
 - 2) не розголошувати державну, комерційну таємницю та іншу захищену законом інформацію, що стала їм відома при виконанні службових обов'язків;
 - 3) зберігати конфіденційність джерел будь-якої інформації щодо недоліків або порушення трудового законодавства, у зв'язку з отриманням якої проводиться перевірка;
 - 4) роз'яснювати норми трудового законодавства, аналізувати практику його застосування.
2. Державному інспектору праці забороняється безпосередньо або опосередковано брати участь у розгляді справ роботодавців, які перебувають під його наглядом, у тому числі з розв'язання трудових спорів, виступати у статусі експерта, посередника чи арбітра.

Стаття 355. Незалежність державних інспекторів праці

1. Державні інспектори праці під час реалізації своїх прав і виконання службових обов'язків перебувають під захистом держави. У своїй діяльності державні інспектори праці незалежні, керуються виключно Конституцією та законами України, іншими актами трудового законодавства.
2. Державний інспектор праці самостійно приймає рішення про необхідність: надання роботодавцю та іншим суб'єктам трудових відносин інформації та консультації щодо застосування норм трудового законодавства; внесення посадовим особам припису про усунення виявлених порушень трудового законодавства; складання та передачі до суду протоколу про адміністративне правопорушення;

винесення постанови про накладення адміністративного стягнення; ініціювання притягнення до дисциплінарної та/або кримінальної відповідальності порушників трудового законодавства.

3. Державні інспектори праці мають формений одяг та особисту печатку.

4. Для проведення перевірок підконтрольних об'єктів, розташованих у місцях, де немає засобів громадського транспорту або користування ними не дає змоги своєчасно чи в певний час доби провести перевірку, державні інспектори праці забезпечуються транспортними засобами службового користування.

Стаття 356. Порядок проведення перевірок центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю

1. Перевірки з дотримання трудового законодавства здійснюють головні державні інспектори праці, їх заступники, державні інспектори праці за наявності в них посвідчення встановленого зразка.
2. Кількість планових перевірок роботодавця не може перевищувати однієї на календарний рік. Позапланові перевірки роботодавця можуть проводитися за зверненням працівників, професійних спілок або іншого вільно обраного працівниками представника, інших осіб та в інших випадках, передбачених законом.
3. Під час проведення перевірки державний інспектор праці повідомляє про це роботодавця або його представника, якщо тільки він не вважає, що таке повідомлення може завдати шкоди ефективності проведення такої перевірки.
4. Результати перевірок оформлюються актом перевірки за зразком, затвердженим центральним органом виконавчої влади у сфері праці. Один примірник акта надається роботодавцю або його представнику. У разі незгоди з фактами, викладеними в акті перевірки, роботодавець або його представник може подати особисто державному інспектору праці заперечення протягом двох робочих днів з моменту отримання відповідного акта.
5. Державний інспектор праці за виявленим порушенням, зазначеним в акті перевірки, зобов'язаний винести припис про усунення такого порушення за зразком, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення. Припис підлягає виконанню в місячний або інший, зазначений у приписі строк, з письмовим повідомленням державного інспектора праці про усунення порушення трудового законодавства. У разі неповідомлення про результати виконання припису державний інспектор праці зобов'язаний провести повторну перевірку.
6. Державний інспектор праці, крім винесення припису щодо усунення порушень трудового законодавства, має право в установленні законом випадках скласти протокол про адміністративне правопорушення.

ЕКСПЕРТИ МОП ПРО СИСТЕМИ ІНСПЕКЦІЙ ПРАЦІ КРАЇН – УЧАСНИЦЬ МОП

Марія Луз-Вега,
старший радник
Бюро МОП
для країн Європи та
Середньої Азії

Система трудінспекції є частиною адміністрації праці, яка включає й інші елементи. І коли йдеться про створення нової структури трудінспекції, треба забезпечити відповідні умови, для того щоб цей процес відбувався з урахуванням стандартів ЄС. Я кажу не про копіювання інших систем — з них треба взяти лише все найкорисніше для себе. До розбудови нової структури треба підходити творчо, але враховувати принципи, закладені в Конвенції № 81. Трудінспекція має тісно взаємодіяти з соцпартнерами.

Першу трудінспекцію було створено у Великобританії в 1938 році. Протягом останніх 15 років в різних країнах Європи спостерігаються численні перетворення трудінспекцій, які часто пов'язані з новими директивами, новими викликами. Так, у Франції у зв'язку зі зростанням тіньового ринку праці було створено інспекцію, що контролює використання нелегальної робочої сили.

На діяльність трудінспекцій в Європі вплинула економічна криза. Наприклад, у Данії кількість інспекторів трудінспекції не зменшили, але економлять

на ресурсах, зокрема, оптимізували структуру: з дев'яти регіональних управлінь зробили три. У Португалії заморозили оклади інспекторам, у Швеції скоротили бюджет інспекції більше ніж на 30% тощо.

Зараз на часі проблема використання нелегальної робочої сили. У Нідерландах зменшили кількість інспекторів праці, щоб збільшити число тих службовців, які борються з нелегалами. Найбільший штраф за це передбачено в Чорногорії — півмільйона євро.

Робота трудінспекцій Європи здійснюється за принципом збалансованого поєднання запобіжних і правозастосовних заходів. Причому європейські тенденції останніх 20 років вказують на перевагу превентивного підходу та більш тісного співробітництва роботодавців і працівників. Хоча, наприклад, в США найбільш поширеними є правозастосовні заходи.

Жоакім Пінтадо Нунеш, експерт
з питань адміністрації праці / інспекції праці, МОП

В ЄС трудова інспекція опікується тими ж питаннями, що і в Україні. У деяких місцях до цього додаються й питання соціального забезпечення (країни Латинської

Америци, Іспанія, Португалія, Франція). Є також системи спеціалізовані, коли (як, наприклад, у Швеції та Норвегії) трудові інспекції опікуються здебільшого питаннями охорони та гігієни праці. У деяких державах загального права (Великобританія, Ірландія) мандат трудінспекції розширили питаннями гендерної рівності, дискримінації.

Водночас функція спостереження за ринком (ринковий нагляд) не є обов'язковою та не відображена у згаданих конвенціях. У багатьох країнах трудінспекціям делегована примирювальна функція, яка є додатковою. Це не забороняється, проте така робота не повинна заважати виконанню органом своїх основних функцій. Скажімо, у Північній Америці трудінспектор 80% часу витрачає на примирювальні процедури, і щодо цього в експертів МОП є зауваження.

Конвенція № 81 чітко вказує, що система трудінспекції по можливості має бути універсальною — охоплювати всі сектори економіки, всіх працівників і всі види трудового законодавства. Органів у системі може бути кілька — все залежить від специфіки країни, але має бути центральний орган, відповідальний за формування політики, координацію і співпрацю на національному й регіональному рівнях з іншими органами та соцпартнерами. **Не буває ефективних органів без взаємодії з соцпартнерами. Успішні інспекції є там, де**

існує така взаємодія на всіх рівнях. Наприклад, у **Португалії** більшість пропозицій щодо врегулювання трудових питань у тій чи іншій галузі йдуть від роботодавців.

Трудінспекція має три основні функції: поради щодо дотримання трудового законодавства; інформування/роз'яснення; правозастосування. Тобто послуги, які надає цей орган, полягають у тому, щоб вести роз'яснювальну роботу, зокрема в частині застосування норм трудового кодексу, доводити до трудящих і роботодавців вимоги законів, роблячи їх більш зрозумілими.

Немає ідеальної моделі трудінспекції, але є основні засади ефективної роботи. І тут на перший план виходить якісне законодавство та чіткий розподіл повноважень, щоб усі усвідомлювали, хто за що відповідає.

Трудінспектори не можуть бути фахівцями в усіх напрямках, є варіанти спеціалізації. У **Португалії** всі інспектори є компетентними в питаннях трудового законодавства, охорони праці та частково соціального захисту. Але є категорія фахівців, які спеціалізуються на гігієні праці, наприклад, щодо застосування хімічних речовин. Універсальний інспектор, прийшовши на підприємство, ідентифікує загрозу, інформує про це керівника, а потім туди виїжджають

або фахівці інженерного профілю, або лікарі-гігієністи, або експерти з азбесту тощо. Адже навіть інженери спеціалізуються кожний у певній галузі.

Трудінспектор не представляє інтереси роботодавця чи робітника — він представляє держорган.

Що стосується формування штату, то потрібно враховувати гендерний принцип: в інспекції мають працювати і жінки, і чоловіки. В арабських країнах існує розподіл робіт за гендером: наприклад, у Тунісі на підприємство, де працюють жінки, направляють жінку-інспектора, оскільки, безперечно, їй краще вдасться поспілкуватися з працівницями. У країнах Європи немає різниці, хто йде на перевірку — чоловік чи жінка.

Конвенція № 81 вказує, що всі нещасні випадки на виробництві мають бути доведені до відома трудінспектора із вжиттям необхідних заходів для забезпечення конфіденційності персональної інформації. Доступ до реєстру нещасних випадків слід зробити диференційованим: у профспілок має бути один рівень доступу, у роботодавців — інший, у держави — повний доступ.

Щодо періодичності відвідування підприємств, то в конвенції не визначається конкретна кількість перевірок,

там написано таке: «Інспекції на підприємствах проводяться так часто і так ретельно, як це необхідно для забезпечення ефективного застосування відповідних правових норм». При цьому тип візиту залежить від цілей перевірки. Іноді підприємство відвідують, щоб проінформувати про новини та зміни в законодавстві. Але якщо інспектор побачить проблему, звичайно, він на неї реагуватиме. З точки зору етики та закону, він повинен вжити адекватних заходів, але при цьому йому надано свободу обирати їх на свій розсуд. Наприклад, інспектор може обмежитися проведенням роз'яснювальної роботи з персоналом. Якщо роботодавець одразу на місці вирішить виявлену проблему, можна ніяких заходів не вживати та не вважати це порушенням.

Проте якщо ситуація не виправлена, інспектор може припинити/призупинити виробничий процес, але тільки за наявності реальної загрози для працівників. Разом із тим в Італії дозволено призупиняти роботи, якщо для їх виконання було задіяно нелегальну робочу силу. В інших країнах за таке порушення можуть взагалі зупинити діяльність підприємства, і компанія позбудеться права набирати робочу силу. Зупинення виробництва не є самоціллю — для цього мають бути дуже серйозні підстави.

ТОВ “УЧБОВИЙ КОМБІНАТ “СЛАВУТИЧ” проводить:

НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕВІРКУ ЗНАТЬ
КЕРІВНИКІВ ТА СПЕЦІАЛІСТІВ НА ЗНАННЯ:

03062. м. Київ, пр. Перемоги, 67
а/с 59 (ст. м. "Нивки")
Тел.: 451-00-47, 205-36-77

www.slav.in.ua

- ▶ Правил безпеки систем газопостачання України;
- ▶ Правил будови та безпечної експлуатації: вантажопідіймальних кранів, підйомників, ліфтів, котлів, посудин, що працюють під тиском, трубопроводів пари і гарячої води;
- ▶ Правил ТЕ теплових установок і мереж;
- ▶ Правил охорони праці під час експлуатації тепломеханічного обладнання електростанцій, теплових мереж і тепловикористовувальних установок;
- ▶ Правил БЕ і ТЕ електроустановок споживачів (група II-V з електробезпеки);
- ▶ Правил будови і безпечної експлуатації стаціонарних компресорних установок, повітропроводів і газопроводів;
- ▶ Системи стандартів безпеки праці. Охорона праці і промислова безпека у будівництві (ДБН);
- ▶ Правил охорони праці під час роботи з інструментом та пристроями;
- ▶ Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті;
- ▶ Правил охорони праці при виробництві, зберіганні, транспортуванні та застосуванні хлору;
- ▶ Правил будови і безпечної експлуатації ескалаторів;
- ▶ Правил будови і безпечної експлуатації навантажувачів;
- ▶ Правил безпечного виконання робіт при спорудженні об'єктів з монолітного бетону та залізобетону;
- ▶ Правил будови і безпечної експлуатації фреонових холодильних установок;
- ▶ Правил будови і безпечної експлуатації аміачних холодильних установок;
- ▶ Правил безпечної експлуатації магістральних газопроводів;
- ▶ Правил безпечної експлуатації та обслуговування обладнання автомобільних газонаповнювальних компресорних станцій (АГНКС).

НАВЧАННЯ БЕЗПЕЧНИХ МЕТОДІВ ТА ПРИЙОМІВ ВИКОНАННЯ
РОБІТ ПРИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ, ОБСЛУГОВУВАННІ ТА ВИКОНАННІ
РЕМОНТНИХ РОБІТ НА ОБ'ЄКТАХ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ:

- ▶ посудини, що працюють під тиском;
- ▶ димові та вентиляційні канали;
- ▶ аміачно-холодильні установки;
- ▶ газонебезпечні та вогневі роботи;
- ▶ самопідймальні колиски;
- ▶ використання перекису водню;
- ▶ роботи на висоті з використанням спеціальних страховальних засобів;
- ▶ газове господарство та ін.

ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ З ПРИСВОЄННЯМ
КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА ПРОФЕСІЯМИ:

- ▶ оператор АЗС, оператор ГРС, оператор котельні;
- ▶ слюсар з експлуатації та ремонту газового устаткування;
- ▶ слюсар з ремонту технологічних установок; машиніст технологічних компресорів;
- ▶ машиніст компресорних установок; машиніст холодильних установок;
- ▶ машиніст крана (кранівник); машиніст крана автомобільного, стропальник, водій навантажувача, ліфтер;
- ▶ електрозварник (атестація дипломованих зварників); електрогазозварник, газорізальник; наповнювач балонів та ін.

ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНИЙ МІНІМУМ

Ліцензія Міністерства України № 270654 від 02.07.2013 р.

Реклама

БЕЗПЕКА ЗІ ШКІЛЬНОЇ ЛАВИ

Вихованням у молодого покоління навичок безпечної поведінки переймається не тільки держава в особі Міносвіти та різних працевохоронних інститутів, але й звичайні українські підприємства.

Як будь-який інший вид культури, культура безпеки не виникає сама собою, не передається в спадщину. Її необхідно виховувати та прищеплювати: у родині, у дитячому садку та школі проводити з дітьми в доступній для них формі бесіди, уроки, конкурси, ділові ігри про цілі, завдання і проблеми безпеки та охорони праці. Ці заходи мають бути прийняті дітьми, підтримані батьками й педагогами, затребувані ними, тоді вони поширюються на їхнє повсякденне життя, відбиваються у психологічних настановах і цінностях. Тільки так можна закласти в дитячу голову паростки необхідних знань, навичок і світогляду, щоб у зрілому віці вони оформилися в чітке, свідоме ставлення до питань безпеки.

У начальника служби охорони праці Запорізької філії ПАТ «Укртелеком» Олександра Тимошенка виникла ідея організувати зустріч із дітьми молодшого шкільного віку на тему «Безпека зі шкільної лави». Реалізувати її вирішили у стінах середньої школи № 40 м. Запоріжжя.

Захід відбувся напередодні Всесвітнього дня охорони праці 7 квітня нинішнього року в актовому залі школи, де зібралися учні третіх і четвертих класів. Олександр Тимошенко розповів про Всесвітній день охорони праці, у свою чергу поцікавившись у школярів, як вони розуміють охорону праці. З одного боку, відповіді дітей були досить потішними, але з іншого — з'ясувалося, що початкові уявлення про безпечну поведінку дорослих на роботі в багатьох із них є.

Потім Олександр Сергійович узагальнив вислови дітей, пояснивши, що охорона праці — це насамперед система заходів і засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я та працездатності людини у процесі роботи. І хоча діти ще повною мірою не беруть участі у трудовій діяльності, а тільки вчать, але й вони повинні дотримуватися основних правил безпеки, коли перебувають вдома, на вулиці, у школі, на

прогулянці. Потім самі школярі розповіли про правила поведінки на вулиці, на подвір'ї, на воді, біля будівельних майданчиків; про правила поводження з вогнем, електроприладами та незнайомими предметами.

Далі організатори продемонстрували школярам мультиплікаційний фільм «Напо» про значення та тлумачення деяких знаків безпеки. Коментувала мультфільм колега Тимошенка, інженер з охорони праці Людмила Лашко. Діти зацікавлено стежили за пригодами головного героя Напо та відповідали на запитання Людмили Андріївни, тим самим розширюючи свої знання щодо питань безпеки.

Після того як діти розійшлися по своїх класах, педагоги школи та спеціалісти працевохоронної сфери, що брали участь у заході, підбили основні підсумки зустрічі. Усі одностайно визнали, що долучення дітей до культури безпеки в такій вільній формі — справа потрібна, яка гідна продовження та розвитку. А для того щоб таке спілкування було більш продуктивним і цікавим для дітей, необхідно проводити його в більш тісному колі учасників і додавати в бесіду елементи гри та змагання.

Олег Моїсєєнко, власкор
Фото автора

Ольга Чераньова — головний спеціаліст управління освіти і науки, молоді і спорту Київміськдержадміністрації

Внавальних закладах міста Києва в навчальному році, що завершився (2014–2015), викладалися предмети «Основи здоров'я» та «Захист Вітчизни». Оскільки предмету «Безпека життєдіяльності» не було передбачено програмою Міністерства освіти і науки України, до циклу згаданих вище предметів та до виховних заходів, що проводились у школах, були додатково віднесені питання охорони праці та безпеки життєдіяльності.

На мою думку, у навчальних закладах потрібно викладати предмет «Безпека життєдіяльності» (одну годину на тиждень), оскільки завдання освіти — не тільки дати учням хороші знання та виховати їх достойними громадянами нашої країни. Мабуть, найважливіше, — зберегти життя і здоров'я школярів та вихованців, створити безпечні умови для їх навчання та виховання.

Який цікавий мультик!

Ініціатор заходу О. Тимошенко

ТОВ «КВІРІН» КОМПЛЕКСНІ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ

ДСТУ ISO 9001:2009 (ISO 9001:2008)

Концепція, проект, монтаж, обслуговування

04070, м. Київ, вул. Почайнинська, 23, оф. 31

(ст. метро «Контрактова площа»)

Тел.: +38 (044) 568 57 45; +38 (096) 563 77 51

e-mail: kvirin@kvirin.ua

www.шпак.com

SCHRACK
SECURENET

Системи пожежної сигналізації

www.vesda.kiev.ua

VESDA
Vision Fire & Security

Аспіраційні системи
пожежної сигналізації

www.novec1230.kiev.ua

Системи пожежогасіння всіх типів

www.kvirin.com

Системи охоронної сигналізації
та контролю доступу

www.kvirin.ua

Системи раннього виявлення загрози
виникнення надзвичайних ситуацій

www.kvirin.ua

ПУЛЬТОВА ЧАСТИНА

Пульт централізованого
пожежного спостереження

Як обкатаємо, так і поїдемо

В Україні ринковий нагляд нагадує новий європейський автомобіль у стані тривалої обкатки. Як він надалі «їздитиме» нашими далеко не європейськими дорогами, багато в чому залежить від його правильної експлуатації. Розглянемо механізм здійснення ринкового нагляду, порядок документування, права та обов'язки державних інспекторів, виробників і розповсюджувачів продукції.

Олег Кисловський,
заступник начальника
відділу організації тех-
нічного забезпечення
та ринкового нагляду
Держгірпромнагляду
України

ПРО СУТНІСТЬ І ЦІЛІ РИНКОВОГО НАГЛЯДУ

Масштабне реформування системи державного нагляду та контролю почалося з грудня 2007 р. після набуття чинності Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

Реформування системи технічного регулювання триває й досі.

Спрямовано воно на адаптування українського законодавства до законодавства ЄС, створення системи контролю над безпекою нехарчової продукції. Одна із цілей реформи — усунення технічних бар'єрів у взаємній торгівлі. Очікується, що вона сприятиме розвитку економіки, підприємництва, сумлінної конкуренції, захисту навколишнього середовища, прав споживачів, життя та здоров'я людей.

Згідно із законодавством, ринковий нагляд — це постійне спостереження за відповідністю продукції, яка

надходить на ринок, вимогам технічних регламентів, її маркуванню, зокрема правомірністю застосування на ній національного знака відповідності, повнотою та достовірністю інформації про таку продукцію. **Особливість ринкового нагляду полягає в тому, що товари контролюються не в процесі виробництва, як це було раніше, а на ринку. При цьому контролюється не якість продукції (яка регулюється ринком), а її безпека.**

ПРО СФЕРУ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖГІРПРОМНАГЛЯДУ

Державний ринковий нагляд — одна із складових системи технічного регулювання. Законодавство про ринковий нагляд складається з Законів України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» і «Про загальну безпеку нехарчової продукції». У статті 4 цього документа зазначено, що виробники зобов'язані вводити в обіг лише безпечну продукцію. Прийнято також 12 постанов Кабінету Міністрів України, які регулюють порядок реалізації цих законів. До того ж є чинними ще 46 технічних регламентів, якими встановлюються вимоги до продукції.

Поняття *державний контроль і нагляд* у законі про ринковий контроль і нагляд не ототожнюються — кожне з них має своє значення.

Державний ринковий нагляд — це діяльність органів ринкового нагляду

з метою забезпечення відповідності продукції встановленим вимогам, а також забезпечення відсутності загроз суспільним інтересам. Тоді як **державний контроль продукції** — це діяльність органів доходів і зборів із забезпечення відповідності продукції, що ввозиться на митну територію України для вільного обігу, встановленим вимогам, а також забезпечення відсутності загроз від такої продукції суспільним інтересам.

Митний контроль означає, що безпечність певних видів продукції, що ввозиться на територію України, імпортер повинен підтвердити декларацією відповідності вимогам технічного регламенту. Якщо він її не пред'являє або декларація викликає сумніви, представник митниці повідомляє про це орган ринкового нагляду (далі — ОРН), який повинен провести перевірку протягом трьох діб. Не встигли перевірити в строк — продукція пропускається на територію країни для вільного обігу. На-

разі у центральний і територіальні органи Держгірпромнагляду будь-яка інформація від митних органів щодо призупинення митного оформлення продукції не надходила. Хоча під час підготовки секторального плану органи Держгірпромнагляду доводять до митних органів свої пропозиції щодо здійснення контролю продукції, за перевірку безпечності якої він відповідає.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 573 ринковий нагляд в Україні здійснюють 10 органів державного ринкового нагляду: Укрморріінспекція, НКРЗІ (Національна комісія з питань регулювання у сфері зв'язку та інформації), Держветфітослужба, Держлікслужба, Держархбудінспекція, Держгірпромнагляд, Держспоживінспекція, Пробірня служба, Держатомрегулювання, Держсільгоспінспекція. За кожним з цих органів закріплена своя сфера відповідальності. **Держгірпромнагляд відповідає за перевірку безпеки засобів індивідуального захисту, простих посудин високого тиску, ліфтів, канатних доріг для перевезення пасажирів, знаків безпеки і захисту здоров'я працівників, обладнання, що працює під тиском, вибухових матеріалів промислового призначення.**

На всі види продукції зі сфери відповідальності Держгірпромнагляду, крім вибухових матеріалів, затверджені та набрали чинності технічні регламенти.

ПРО ЗАХОДИ РИНКОВОГО НАГЛЯДУ

До основних заходів належить перевірка характеристик продукції, саме продукції, а не суб'єктів господарювання. Перевірки розподіляють на планові та позапланові. Планово перевіряється продукція тільки в її розповсюджувачів. Позапланово — як у розповсюджувачів, так і у виробників. Перевірки бувають невиїзні і виїзні. Перші проводяться за місцем перебування ОРН, коли направляється запит суб'єктові господарювання щодо тієї або іншої продукції, а той надає відповідні документи та інформацію. Другі — у торгово-складських приміщеннях суб'єктів господарювання, у місцях монтажу продукції (наприклад, ліфти, канатні дороги, обладнання, що працює під тиском), на торговельних ярмарках, виставках, інших

місцях демонстрації такої продукції за умови, що в технічному регламенті є вимога про її експонування, у місцях зберігання продукції, митне оформлення якої припинено за результатами контролю.

Кінцевим документом, який підтверджує безпечність продукції, є декларація відповідності вимогам техрегламенту. Її розробляє виробник або особа, яка вводить продукцію в обіг. Усі нюанси щодо декларування безпеки продукції регулюються відповідними техрегламентами. Що стосується декларації безпеки ліфтів, то її може скласти і монтажна організація, якщо цього не зробив виробник.

Якщо під час виїзної перевірки виникли підозри, що продукція не відповідає вимогам техрегламенту, інспектор ОРН має право відібрати її зразки з метою проведення експертизи (випробування). Відбір здійснюється

шляхом купівлі зразків, тобто повного відшкодування їх вартості. **Фактично законодавство гарантує презумпцію безпечності продукції, якщо ОРН не доведе зворотне.** Зразки

проходять експертизу в акредитованій лабораторії на підставі укладеного з нею органами ринкового нагляду договору. За результатами експертизи лабораторія видає протокол про відповідність або невідповідність зразків встановленим вимогам або про які-небудь відхилення від них. Якщо продукція, згідно з висновком лабораторії, встановленим вимогам не відповідає, суб'єкт господарювання, у якого вона була придбана, компенсує всі витрати, пов'язані з її купівлею, зберіганням, транспортуванням та експертизою. Якщо відповідає, то це говорить про те, що ОРН неефективно витрачає державні кошти. Щоправда, витрати поки немає чого, тому що бюджетні гроші на відбір-купівлю зразків у Держгірпромнагляд зараз не надходять.

Отримавши протокол лабораторії про невідповідність продукції, перевіряючий оцінює ризики, які вона несе, керуючись затвердженою Кабінетом Міністрів України методикою, і на підставі результатів такої оцінки застосовує один з обмежувальних (корегувальних) заходів. На практиці це означає, що ОРН може обмежувати надходження такої продукції на ринок, забороняти її продаж, ініціювати її вилучення з обігу та відзивати її.

ПРО ПОРЯДОК ПЕРЕВІРОК І ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ

Згідно із Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», планова й позапланова перевірка проводиться на підставі наказу і направлення на перевірку. **ОРН мають здійснювати планові перевірки тільки за умови письмового повідомлення суб'єкта господарювання про плановий захід не пізніше ніж за 10 днів до його початку. Строки перевірок продукції в її розповсюджувачів становлять не більше двох днів, у виробників — не більше трьох днів.** Перевірка проводиться в присутності уповноваженої особи суб'єкта господарювання. Перед її початком представники ОРН зобов'язані роз'яснити порядок оскарження їхніх дій, а суб'єкт господарювання — розписатися в акті про те, що з порядком оскарження ознайомлений.

Під час перевірки проводиться візуальний огляд продукції, а саме наявність маркування, у тому числі національного знака відповідності (трилисника). Опис і правила його застосування регламентовані постановою Кабінету Міністрів України від 29.11.2011. № 1599. Знак свідчить, що продукція, ним позначена, відповідає вимогам технічних регламентів, які на неї поширюються. Знак відповідності наноситься виробниками тільки на ті види продукції, опис яких міститься в технічних регламентах, — на сам виріб і/або на етикетку, тару, пакування, експлуатаційну та товаросупровідну документацію тощо. Спосіб та місце нанесення знака визначаються виробником продукції.

По закінченні перевірки безпечності продукції перевіряючі складають документи, типові форми яких затверджені наказом Мінекономрозвитку від 11.06.2012 № 690 «Про затвердження типових форм документів у сфері державного ринкового нагляду». Зокрема, це такі документи, як **Акт перевірки характеристик продукції (форма № 1) і Рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів (форма № 7).**

У першому документі вказується найменування, місцезнаходження й телефон/факс органа ринкового нагляду, адреса, найменування об'єкта розміщення продукції (магазин, ринок тощо), найменування юридичної особи, її місцезнаходження або ПІБ підприємця, його місце проживання і телефон, код або реєстрацій-

ний номер облікової картки платника податків. Далі — ПІБ представників органа ринкового нагляду, підстави (наказ, направлення) для здійснення перевірки та згода ОРН, тип заходу (плановий або позаплановий), підпис суб'єкта господарювання про те, що він ознайомлений з порядком оскарження приписів, дій або бездіяльності органів ринкового нагляду та їх посадових осіб. Потім вказується найменування продукції, що перевіряється, торгова марка, артикул, нормативно-правовий акт (НПА) чи нормативний документ, на відповідність вимогам якого перевіряється продукція, дата початку і завершення заходу, детальний опис виявленого порушення із посиланням на НПА чи нормативний документ, вимоги якого порушені, зауваження суб'єкта господарювання щодо проведеної перевірки та складеного акта, зміст зауважень.

У разі потреби до акта додаються сценарний план імовірності виникнення ризику, що може становити продукція, і копії товаросупровідної та технічної документації на продукцію. Акт складається у двох примірниках і підписується представниками обох сторін. Один примірник передається суб'єктові господарювання, і якщо той відмовляється ставити свій підпис, про це робиться відмітка в акті. Документ завіряє своїм підписом керівник ОРН або його заступник, наприклад керівник теруправління Держгірпромнагляду або його заступник.

У Рішенні про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів (форма № 7) вказується найменування, місцезнаходження і телефони органа ринкового нагляду, дата й номер акта, законодавчий документ, на підставі якого вжиті заходи, описується обґрунтування прийнятого рішення та обмежувальний (корегувальний захід) захід. Далі — строк його виконання та дата, коли суб'єкт господарювання зобов'язаний письмово повідомити ОРН про виконання рішення.

Якщо орган ринкового нагляду ухвалює рішення щодо застосування до продукції обмежувального (корегувального) заходу, то суб'єктові господарювання спочатку передається проект такого рішення. Протягом 10 днів суб'єкт господарювання може висловити свої зауваження і пропозиції, наприклад скорегувати з ОРН строк ви-

конання рішення, і тільки після цього приймається саме рішення.

Закон передбачає контроль за виконанням рішення про вжиття обмежувальних заходів. Згідно з наказом Мінекономрозвитку від 11.06.2012 № 690, за його результатами складається **Акт перевірки стану виконання суб'єктом господарювання рішень про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів (форма № 3)**. У цьому більш спрощеному порівняно з актом форми № 1 документі зазначається найменування і контактні дані органа ринкового нагляду, найменування та дані суб'єкта господарювання, код або реєстраційний номер облікової картки платника податку, ПІБ перевіряючих і інших учасників заходу. Крім того, підстави (наказ, направлення) для здійснення перевірки, інформація про продукцію та виявлені порушення, про попередню перевірку та стан виконання обмежувальних заходів, зауваження суб'єкта господарювання щодо проведеної перевірки та складеного акта, зміст зауважень. Перед початком перевірки керівнику або уповноваженому представнику суб'єкта господарювання роз'яснюється порядок оскарження рішень, приписів, дій та бездіяльності ОРН та їх посадових осіб.

Проаналізувавши виконання обмежувальних заходів, представники ОРН ухвалюють **Рішення про внесення змін до рішення чи скасування рішення (форма № 9)**.

У документі вказується назва рішення про вжиті обмежувальні заходи, його дата, номер, ступінь і результативність виконання заходів, назва, дата та номер рішення про зміну або скасування рішення. Якщо рішення виконано частково, вносяться зміни до Рішення, якщо повністю — ухвалюється рішення про скасування Рішення. Підписувати обидва акти мають право керівник органа ринкового нагляду або його заступник.

Інформацію про кожну перевірку, акт, рішення надалі планується заносити до національної інформаційної системи державного ринкового нагляду. На баланс Держгірпромнагляду вже передано комп'ютерну техніку для роботи з такою системою. Але її створення навряд чи можливе найближчим часом у зв'язку із продовженням мораторію на перевірки контролюючими органами (згідно із

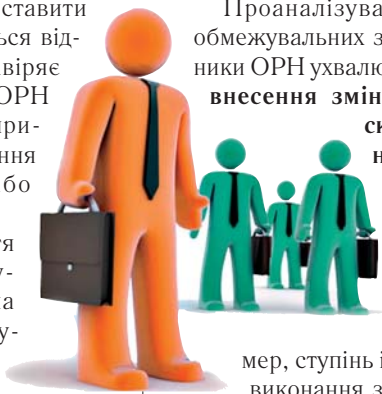
програмою діяльності уряду такі перевірки заборонено протягом 2015–2016 рр.).

Згідно із законом органи ринкового нагляду зобов'язані попереджати споживачів (користувачів) про виявлену ними небезпечну продукцію і ті ризики, які вона несе. **Інформація про небезпечну продукцію буде відображатися у системі оперативного сповіщення про продукцію, що становить ризик.**

ПРО ДОКУМЕНТИ ДЛЯ НЕВИЇЗНОЇ ПЕРЕВІРКИ

Відповідно до Закону під час невіїзної перевірки характеристик продукції перевіріці підлягають такі документи (їх копії) і інформація:

- ⇒ 1) декларація про відповідність;
- ⇒ 2) супровідна документація, що додається до продукції, включаючи інструкцію щодо користування нею;
- ⇒ 3) загальний опис продукції та схема (креслення) конструкції виробу, а також повний склад технічної документації на відповідну продукцію, передбачений технічним регламентом;
- ⇒ 4) документи щодо системи якості чи системи управління якістю;
- ⇒ 5) висновки експертиз та протоколи випробувань зразків відповідної продукції, відібраних (узятих) у межах здійснення ринкового нагляду і контролю продукції;
- ⇒ 6) документи, що дають змогу відстежити походження відповідної продукції та її подальший обіг (договори, товаросупровідна документація тощо);
- ⇒ 7) документи і матеріали щодо стану виконання суб'єктом господарювання рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів;
- ⇒ 8) повідомлення та інша інформація, надана суб'єктами господарювання, органами, доходів і зборів, органами з оцінки відповідності;
- ⇒ 9) інші документи та матеріали звернення, одержані органами ринкового нагляду відповідно до положень Законів України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» і «Про загальну безпечність нехарчової продукції».

А ЯК У НИХ?

Влітку минулого року заступник начальника відділу науково-технічного забезпечення державного нагляду Держгирпромнагляду України Олег Кисловський побував у Королівстві Іспанія в навчальній поїздці з питань ринкового нагляду і довідався багато цікавого про порядок його здійснення у цій країні, зокрема в автономній області Мадрид.

Територія Іспанії складається з 17 автономних областей (далі – АО). Мадрид є однією з них. Автономні області мають компетенції, які передала їм держава. У кожній АО є свої регіональні відділення захисту прав споживачів і свої закони. Повноваження ринкового нагляду делеговані регіональним відділенням захисту прав споживачів.

Система захисту прав споживачів має три рівні: державний, в автономних областях (надані повноваження здійснювати повний контроль), і у муніципалітетах (головні муніципальні офіси мають відділи захисту прав споживачів, одержують скарги, беруть участь у перевірках).

Генеральна дирекція захисту прав споживачів у АО Мадрид складається з відділів споживачів, скарг, дирекції з координації та дирекції з арбітражних питань. У 2013 р. надійшло більш ніж 26 000 скарг споживачів, за результатами розгляду яких було накладено 200 санкцій. Штрафні санкції – від 3000 до 12 000 євро. Наприклад, штраф за відмову від співробітництва з органом захисту прав споживачів – 3000 євро.

Чисельність Генеральної дирекції захисту прав споживачів в АО Мадрид – 200 осіб, у тому числі безпосередньо ринковий нагляд здійснюють 15 осіб (з яких 12 – інспектори) на підставі скарг споживачів, даних, отриманих з інформаційної системи, статистики нещасних випадків, аналізу. Інспектори щодня проводять перевірки. У середньому перевірка (повний цикл) триває 30–40 днів, максимум – 2 місяця.

Генеральна дирекція захисту прав споживачів в АО Мадрид укладає контракти з лабораторіями. Наразі вона співпрацює із двома лабораторіями (акредитованими), що проводять дослідження контролю якості та електричної продукції і машин, що використовуються в домашньому вжитку (освітлення, газонокосарки, електричне професійне та непрофесійне обладнання). Відбір зразків продукції здійснюється за державний кошт. Лабораторії державні. Якщо продукт виявився небезпечним, витрати покриває підприємець.

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПЕРЕВІРКИ МОЖЕ БУТИ ВІЯВЛЕНО:

- ✓ **безпечний продукт – у цьому разі справу закривають і передають до архіву;**
- ✓ **безпечний продукт, але без дотримання форми пакування, маркування, – повідомляється про невідповідність, і підприємство її усуває (здійснюються корегувальні заходи);**
- ✓ **небезпечний продукт – підлягає знищенню, а витрати на лабораторні дослідження відшкодовує виробник.**

Один раз на рік усі представники контролюючих органів автономних областей збираються і планують роботу на рік (кампанії). Так, на 2014 р. було заплановано перевірки якості мобільних телефонів, ритуальних послуг і послуг з лазерної епіляції, відбір зразків та їх відправка до центру досліджень.

У 2013 р. проведено 24 кампанії (за видами продукції). Один з той самий суб'єкт господарювання може перевірятися необмежену кількість разів. Попередження про проведення перевірки не надсилається.

Завдяки системі RAPEX (система швидкої передачі інформації про продукцію, яка становить ризик) органи отримують інформацію про небезпечну продукцію. На національному рівні діє інформаційна система SIRI, за допомогою якої органи обмінюються повідомленнями про небезпечну продукцію, виготовлену в Іспанії. До системи RAPEX у 2013 р. надійшло 3000 повідомлень, з яких 600 – з Іспанії. Крім того, органи аналізують інформацію, отриману із систем Австралії, США та Канади.

В Іспанії визначають три ступені ризику: великий, середній і інформаційний. Також існує служба контролю митних служб, яка у разі виявлення небезпечної продукції повідомляє про це органи в автономних областях. Така служба є в портах, аеропортах, сухих портах. Слід зазначити, що робота органів ринкового нагляду з виробниками заснована на довірі та співпраці. Більшість підприємств – малі або середні. Дуже часто вони не знають вимог законів про захист прав споживачів, і інспектори інформують їх про це, а також налагоджують з ними співпрацю, яка зазвичай виявляється досить успішною.

Перелік документації для невідомої або виїзної перевірки визначається технічним регламентом для тих або інших виробів. Він може відрізнятися залежно від місця проведення перевірки продукції, – у виробника чи у розповсюджувача. Так, у виробника перевіряються: декларація про відповідність, загальний опис продукції та схема (креслення) конструкції виробу, повний комплект технічної документації, протоколи випробувань, сертифікати якості, інші документи. У розповсюджувача на початковому етапі перевірки її об'єктами є наявність на продукції Національного знака відповідності, а також супровідної документації та декларації про відповідність. Але якщо під час перевірки

продукції інспектор ринкового нагляду за якими-небудь явними ознаками (зовнішній вигляд, запах, структура тощо) засумнівається у її відповідності вимогам безпеки, то він має право відібрати зразки такої продукції та надіслати їх на експертизу.

ПРО ПРАВА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Згідно зі ст. 7 Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» суб'єкти господарювання під час здійснення ринкового нагляду та контролю продукції мають право:

⇒ вимагати від посадових осіб, які здійснюють ринковий нагляд і конт-

роль продукції, додержання вимог законодавства;

⇒ перевіряти у посадових осіб наявність службових посвідчень;

⇒ одержувати від посадових осіб копії посвідчень (направлень) на проведення перевірок та не допускати їх до проведення перевірок, якщо вони не надали копії таких документів;

⇒ бути присутніми під час здійснення всіх заходів ринкового нагляду;

⇒ одержувати в установленому порядку від органів ринкового нагляду і органів доходів і зборів необхідну, доступну та достовірну інформацію про результати ринкового нагляду і контролю продукції;

⇒ вимагати від посадових осіб, які здійснюють ринковий нагляд і конт-

роль продукції, забезпечення конфіденційності будь-якої інформації, одержаної під час здійснення ринкового нагляду та контролю продукції, крім випадків, визначених цим та іншими законами України;

⇒ оскаржувати в установленому законом порядку будь-які рішення, приписи, дії та бездіяльність органів ринкового нагляду, органів доходів і зборів та їх посадових осіб;

⇒ звертатися за захистом своїх прав та інтересів до суду;

⇒ вживати за власною ініціативою заходів щодо запобігання та уникнення ризиків, які становить продукція, що надається ними до ринку, а також її відповідності вимогам, установленим цим Законом та Законом України «Про загальну безпечність нехарчової продукції».

Суб'єкти господарювання під час здійснення ринкового нагляду та контролю продукції користуються іншими правами, визначеними цим Законом, Законом України «Про загальну безпеку нехарчової продукції», іншими нормативно-правовими актами

(у тому числі технічними регламентами), а в межах здійснення ринкового нагляду — також правами, визначеними Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

СТАТИСТИКА НАГЛЯДУ

Згідно з узагальненим звітом територіальних органів Держгірпромнагляду України про виконання секторального плану ринкового нагляду за видами продукції у 2014 р.:

⇒ ринковий нагляд протягом року фактично здійснював 31 державний інспектор;

⇒ співробітниками органів ринкового нагляду всього було проведено 407 планових і позапланових перевірок характеристик продукції (із них 4 — невізні), а саме: 298 перевірок засобів індивідуального захисту, 23 — посудин високого тиску, 9 — ліфтів, 77 — обладнання, що працює під тиском;

⇒ за результатами перевірок оформлено 11 рішень з вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів (7 щодо ЗІЗ і 4 — обладнання, що працює під тиском);

⇒ кількість виконаних суб'єктами господарювання рішень — 3.

⇒ накладених штрафних санкцій — 0;

⇒ кількість не допущених до перевірок характеристик продукції посадових осіб, які здійснюють ринковий нагляд, — 6 (зазвичай через незацікавленість суб'єктів господарювання в цій перевірці);

Технічний регламент — це закон України або нормативно-правовий акт, прийнятий Кабінетом Міністрів України, у якому визначено характеристики продукції або пов'язані з нею процеси чи способи виробництва, а також вимоги до послуг, включаючи відповідні положення, дотримання яких обов'язкове. Він може містити вимоги до термінології, позначок, пакування, маркування та етикетування продукції і визначати, яким чином вона вводиться в обіг. Крім того, у ньому описані процедури оцінки відповідності продукції. Реєстр технічних регламентів і органів з оцінки відповідності розміщено на сайті Мінекономрозвитку в розділі «Технічне регулювання».

⇒ кількість звернень до органів внутрішніх справ за допомогою в здійсненні законної діяльності з ринковому нагляду — 4.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

За порушення законодавства у сфері ринкового нагляду та безпечності нехарчової продукції передбачена така відповідальність: адміністративна — штраф на посадову особу 170—340 грн; цивільна — штрафна санкція на суб'єкт господарювання 1275—85 000 грн; карна — штраф 1700—3400 грн або виправні роботи строком до 2 років з позбавленням права займати певні посади або вести певну діяльність строком до 3 років.

Підготував **Олександр Фандєєв**, спецкор

osnova@i.kiev.ua www.osnova-ua.com

ВИДАВНИЦТВО «ОСНОВА» РЕАЛІЗУЄ

ПРАВИЛА БУДОВИ І БЕЗПЕЧНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ПАСАЖИРСЬКИХ ПІДВІСНИХ КАНАТНИХ ДОРІГ
НПАОП 60.2-1.02-14

Правила встановлюють вимоги безпеки до будови обладнання підвісних канатних доріг для перевезення пасажирів.

Правила поширюються на суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правових форм, що займаються виготовленням, монтажем, демонтажем, наладженням, експлуатацією, ремонтом, технічним обслуговуванням, модернізацією обладнання канатних доріг.

240,00 грн

ПРАВИЛА ОХОРОНИ ПРАЦІ ПІД ЧАС ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТЕПЛОМЕХАНІЧНОГО ОБЛАДНАННЯ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ, ТЕПЛОВИХ МЕРЕЖ І ТЕПЛОКОРИСТОВУВАЛЬНИХ УСТАНОВОК
НПАОП 0.00-1.69-13

Правила поширюються на суб'єктів господарювання, які здійснюють монтаж, наладження, ремонт, реконструкцію та експлуатацію теплосилового, механічного, паливного і водопідготовчого обладнання, неелектричних пристроїв теплової автоматики і теплотехнічних вимірювань паливно-транспортних, котлотурбінних і хімічних цехів електростанцій, теплових мереж, теплових пунктів, тепловикористовувальних установок та опалювальних котельень.

33,00 грн

ПРАВИЛА БУДОВИ І БЕЗПЕЧНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ НАВАНТАЖУВАЧІВ
НПАОП 0.00-1.22-08

Правила встановлюють вимоги до будови, виготовлення, реконструкції, модернізації, ремонту та експлуатації навантажувачів.

Для цих Правил поширюється на: вилкові навантажувачі з противагою; навантажувачі з висувними вантажопідіймачем або вилами; навантажувачі з вилами, розташованими між виносними опорами; навантажувачі з платформою; навантажувачі з робочим місцем водія, що піднімається; навантажувачі з бичим узяттям вантажу; штабелеукладачі самохідні; штабелеукладачі з ручним пересуванням; штабелеукладачі комбіновані.

Ціна: 42 грн — тверда палітурка;
36 грн — м'яка обкладинка

ПРАВИЛА БУДОВИ І БЕЗПЕЧНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ЛІФТІВ
НПАОП 0.00-1.02-08

Правила встановлюють вимоги до будови, виготовлення, монтажу, наладження, проведення технічного огляду та експертного обстеження, експлуатації, ремонту, реконструкції та модернізації ліфтів, підйомників та їх складових частин.

Для цих Правил поширюється на:

- ліфти електричні;
- ліфти з іншими приводами;
- малі вантажні ліфти;
- електричні багатокаabinні пасажирські підйомники безперервної дії;
- будівельні підйомники.

Ціна: 36 грн — тверда палітурка;
28 грн — м'яка обкладинка

Адреса видавництва: 01032, Київ-32, вул. Жилианська, 87/30. Тел.: (044) 584-38-97, тел./факс: 584-38-95, 584-38-96

НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР Професійна безпека

ЯКЩО БУТИ, ТО БУТИ КРАЩИМИ!

Навчання з охорони праці та за професіями

Полігон для навчання верхолазів

Випробувальна та вимірювальна лабораторії

Атестація робочих місць

Випробування стелажів

Юридичний супровід

Працевлаштування за кордоном

Автошкола

Продаж засобів індивідуального захисту

Поліграфічні послуги

Чотири причини, чому компанії-лідери українського та західного ринків обирають «НВЦ «Професійна безпека»:

ПРОФЕСІЙНІСТЬ: ми створили висококваліфіковану команду з багаторічним досвідом роботи.

ЯКІСТЬ: ми забезпечуємо найвищі стандарти на усіх етапах співпраці з кожним нашим клієнтом.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД: ми прагнемо максимально задовольнити потреби кожного клієнта і економити його гроші та час.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ми завжди виконуємо свої обов'язки перед партнерами та клієнтами.

м. Київ, вул. Сім'ї Хохлових, 8
офіс 205 - 212
www.profbezpeka.com.ua

+38 (044) 501-00-45
+38 (044) 501-00-46
+38 (044) 501-00-14

OHSAS 18001: крок за кроком

Олександр Лисенко,
провідний експерт НААУ, провідний викладач IRCA,
провідний аудитор «Бюро Верітас»,
технічний директор навчально-наукового центру
«Ощадливе виробництво»

Safety first

Продовження. Початок в № 8-12/2014, 2-3, 5, 7/2015

У попередніх статтях автор розповів про найчастіші невідповідності, виявлені при проведенні аудитів систем менеджменту. Цей матеріал – на допомогу керівництву компаній. Він про те, як проводити аналіз системи менеджменту професійної безпеки і здоров'я.

⇒ КРОК 10

АНАЛІЗ ІЗ БОКУ ВИЩОГО КЕРІВНИЦТВА

Вище керівництво організації повинно проводити аналіз системи менеджменту професійної безпеки і здоров'я (СМПБіЗ) з установленню періодичністю, щоб забезпечити постійну придатність, адекватність і результативність системи. Процес аналізу з боку керівництва має забезпечувати збір необхідної інформації, що дає керівництву змогу проводити таку оцінку, і потребує документального оформлення.

Аналіз із боку керівництва розглядає можливу потребу в зміні політики, цілей та інших елементів СМПБіЗ у світлі результатів аудита системи, оцінки ризиків, мінливих обставин і зобов'язань з постійного поліпшення.

Якщо всі розглянуті раніше вимоги розділів 4.1-4.5 OHSAS 18001 упроваджені, то організація має у своєму розпорядженні всебічну систему управління професійною безпекою і здоров'ям – «інструмент» для керівника. Проте така система не буде діяти, оскільки відсутній механізм змін на стратегічному рівні. Це питання розглядається в розділі 4.6 «Аналіз із боку керівництва» OHSAS 18001.

OHSAS 18001 вимагає, щоб вище керівництво (особи, наділені виконавчою владою в компанії) виконувало аналіз системи через установлені інтервали часу з метою оцінки таких параметрів системи:

- ⇒ придатності (відповідності цілям);
- ⇒ адекватності (сфери застосування системи);
- ⇒ результативності (здатності досягати запланованих результатів).

В OHSAS 18001 зазначається, що вхідні дані для аналізу з боку керівництва повинні включати певну інформацію. Так, для об'єктивного аналізу будуть потрібні дані про результативність роботи системи (включаючи звіти про невідповідності, результати моніторингу та аудитів), інформація про думку акціонерів і заінтересованих сторін (кореспонденція, інші повідомлення).

Вище керівництво повинно аналізувати роботу СМПБіЗ, щоб оцінити, чи цілком вона впроваджена та чи зберігає придатність для реалізації політики й цілей організації у сфері професійної безпеки і здоров'я.

Аналіз також покликаний визначити, чи не втрачає політика у сфері професійної безпеки і здоров'я свою актуальність. Необхідно встановити нові або оновити наявні цілі для постійного поліпшення на подальший період, а також вирішити, чи потрібно вносити зміни в елементи СМПБіЗ.

⇒ Вхідні дані для аналізу

Вхідні дані включають:

- ✓ результати оцінки відповідності законодавчим та іншим вимогам;
- ✓ статистику нещасних випадків;
- ✓ результати внутрішніх і зовнішніх аудитів СМПБіЗ;
- ✓ статус коригувальних і запобіжних дій, виконаних у системі менеджменту після попереднього аналізу;

✓ звіти щодо надзвичайних ситуацій (фактичних або навчальних);

✓ звіт представника керівництва про загальну результативність системи в цілому;

✓ звіти керівників підрозділів про результативність процесів системи менеджменту;

✓ звіти про роботу підрядних організацій з виконання системних вимог;

✓ звіти за результатами ідентифікації небезпек, оцінки ризиків і управління ними;

✓ інформацію про роботу споріднених підприємств галузі.

⇒ Процес

Аналіз повинен проводитися вищим керівництвом на постійній основі (наприклад, щорічно, один раз у півроку) і фокусуватися на загальній результативності СМПБіЗ, а не на конкретних питаннях, оскільки в разі правильної організації процесу такі питання вирішуються звичайними засобами в межах цієї системи.

При плануванні аналізу з боку керівництва необхідно враховувати:

- ✓ розглядані питання;
- ✓ склад присутніх (керівники, консультанти – фахівці з питань професійної безпеки і здоров'я, інші особи);
- ✓ можливість присутності відповідальних за проведення аналізу виконавців від окремих підрозділів;
- ✓ правдивість використовуваної для аналізу інформації.

Під час аналізу необхідно розглянути такі питання:

- ✓ придатність поточної політики у сфері професійної безпеки і здоров'я;
- ✓ постановку або оновлення цілей у сфері професійної безпеки і здоров'я для постійного поліпшення на подальший період;
- ✓ адекватність поточних процесів ідентифікації небезпек, оцінки ризиків і їх контролю;

✓ поточний рівень ризиків та ефективності вживаних заходів контролю;

✓ адекватність ресурсів (фінансових, тимчасових, людських, матеріальних);

✓ результативність процесу внутрішнього аудиту у сфері професійної безпеки і здоров'я;

✓ результативність процесу звітності щодо небезпек та ризиків;

✓ дані щодо нещасних випадків та інцидентів, що сталися;

✓ зареєстровані випадки неефективності процедур;

✓ результати внутрішніх і зовнішніх аудитів СМПБіЗ, проведених після попереднього аналізу, і їх ефективність;

✓ підготовленість до аварійних ситуацій;

✓ поліпшення СМПБіЗ (наприклад, нові запропоновані ініціативи або розширення поточних ініціатив);

✓ результати досліджень причин нещасних випадків та інцидентів;

✓ оцінка впливу прогнозованих змін законодавства або технології.

Представник керівництва має доповісти на нараді про загальну результативність СМПБіЗ. Частковий аналіз

ефективності системи за необхідності може проводитися частіше.

Вихідні дані

Результати аналізу включають:

✓ протокол (записи з результатами) аналізу;

✓ переглянуті політику й цілі у сфері професійної безпеки і здоров'я;

✓ конкретні коригувальні заходи, вживані окремими керівниками, із зазначенням строків їх виконання;

✓ конкретні дії з поліпшення СМПБіЗ із зазначенням відповідальних осіб і строків виконання;

✓ дату аналізу коригувальних дій;

✓ сфери діяльності, які при плануванні майбутніх внутрішніх аудитів СМПБіЗ слід перевіряти в першу чергу;

✓ загальну оцінку ступеня відповідності вимогам OHSAS 18001;

✓ ресурси на виконання наведених вище робіт.

Грунтуючись на ступені відповідності наявної СМПБіЗ політиці компанії у сфері професійної безпеки і здоров'я цільовим показником і управлінням, вище керівництво має право санкціонувати внесення змін у будь-який елемент системи. Аналіз може спричинити звуження або роз-

ширення сфери розповсюдження або меж системи, якщо мають місце такі чинники:

⇒ запровадження нових або зміна наявних процесів;

⇒ нове законодавство;

⇒ виявлення нових елементів в управлінні професійною безпекою й здоров'ям;

⇒ зміни вимог заінтересованих сторін.

При перевірці цієї вимоги стандарту OHSAS 18001 аудитор повинен вивчити записи з результатами аналізу з боку керівництва й провести співбесіду з керівництвом, щоб визначити правильність виконання аналізу, розглянути всю необхідну інформацію, оцінити придатність, адекватність і ефективність системи. Якщо вище керівництво вносить зміни в систему, аудитор повинен перевірити їхнє впровадження й відповідне оновлення документації системи.

Приклад процедури «Аналіз СМПБіЗ вищим керівництвом» опублікований у додатку до цього номера журналу.

У наступному номері йтиметься про сертифікацію СМПБіЗ.

Далі буде

КАРТКА ПЕРЕДПЛАТНИКА

ЕЛЕКТРОННОЇ ВЕРСІЇ

місяць

☐ українська
☐ російська

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Передплатна ціна:

один місяць – 51 грн 00 коп.

ДРУКОВАНОЇ ВЕРСІЇ

☐ кількість примірників на місяць

☐ на півріччя
☐ на рік
☐ українська
☐ російська

Передплатна ціна:

один місяць – 97 грн 50 коп.*

* Із поштовими витратами – 106 грн 40 коп.

Заповніть та надішліть факсом (044)559-19-51 або електронною поштою peredplata.op@gmail.com

Повна назва організації	
Телефон/факс	
Індивідуальний податковий номер	
Свідоцтво платника ПДВ №	
ЄДРПОУ	
Юридична адреса	
Поштова адреса	
Електронна адреса	

Шість відповідей на запитання «Чому?»

Анатолій Романчук,
спеціаліст
з охорони праці

Чому працівники порушують правила безпеки? Як визначити ефективність СУОП? Для чого потрібна інтегрована система управління безпекою?

1 ЧОМУ СТАЮТЬСЯ НЕЩАСНІ ВИПАДКИ (ЯКІ ЇХ ПРИЧИНИ)?

По суті, це ключове питання в охороні праці. Відповідь на нього багато у чому могла б визначити стратегію і тактику дій щодо запобігання виробничому травматизму.

Проводячи свого часу заняття з різними категоріями працівників, я часто ставив їм це запитання. Як правило, відповіді на нього були приблизно однакові: тому що працівники порушують правила, інструкції, виявляють необережність, неухважність тощо. Важко не погодитися з цим. Дійсно, це так. Але чи тільки в цьому причина?

Відповідь досить не проста й не однозначна, оскільки на безпеку впливає досить широкий спектр різних факторів як керованого, так і некерованого характеру. У той же час вихідними є дві передумови:

перша – об'єктивна та реальна наявність на робочих місцях небезпечних і шкідливих умов праці та процесів;

друга – неадекватні, небезпечні та багато у чому практично непередбачувані дії персоналу.

Усе інше – різний прояв цих двох обставин, що дає змогу стверджувати, висловлюючись математичною мовою, що завдання повного виключення нещасних випадків, аварійно-і травмонебезпечних подій рішення не має. Це пов'язано з тим, що

в осяжному майбутньому практично неможливо виключити небезпечні процеси, техніку, технології, у цілому умови праці, і вже тим більше – передбачити або запобігти діям працівників, що призводять до негативних наслідків, тим самим створити умови для 100%-ої безпеки, а це означає, що неможливо повністю виключити вірогідність нещасних випадків. Проте я хочу, щоб мене правильно зрозуміли спеціалісти: це зовсім не означає, що практично неможливо впливати на ці фактори. Саме **тільки за допомогою комплексу різних запобіжних заходів і дій можна зменшити реальний прояв ризик-факторів, забезпечити стійкий та керований стан охорони праці у цілому.** У цьому полягає цільове завдання усієї працезахоронної діяльності, основні напрями якого, якщо говорити коротко, полягають у необхідності доведення умов праці до соціально-прийняттого рівня безпеки на основі вдосконалення техніки і технологій, підвищення професійної компетенції, відповідальності персоналу, формування у нього культури безпеки.

2 ЧОМУ ПРАЦІВНИКИ ПОРУШУЮТЬ ВСТАНОВЛЕНІ ПРАВИЛА, НАРАЖАЮЧИ НА НЕБЕЗПЕКУ СЕБЕ ТА ОТОЧЕННЯ?

Як уже зазначалося, травмонебезпечні ситуації створюються у більшості випадків внаслідок неадекватних і небезпечних дій самих працівників. У зв'язку з цим інтерес становлять результати опитування працівників одного з чорноморських торговельних портів (було опитано близько 500 осіб). На запитання, як часто працівники порушують встановлені правила безпеки, 79% працівників відповіли, що дотримуються встановлених вимог у процесі трудової діяльності; 11% – що допускають порушення тільки іноді, 10% – працюють з порушеннями, у тому числі 8% – у більшості випадків і 2% – порушують завжди (!).

Мал. Ю. Судака

Цікавими є відповіді опитуваних про причини порушень. Категорія працівників, які порушують правила безпеки «іноді», вважають, що вони це роблять тому, що в змозі оцінити міру небезпеки.

Категорія тих, хто порушує «завжди», стверджує, що вони порушували правила безпеки або за розпорядженням керівника (організатора робіт), або у гонитві за заробітком.

Характерною є та обставина, що обидві категорії працівників вважають, що працювати без порушень не можна.

До причин порушень, мабуть, варто віднести і неправильне розуміння деякими працівниками особистої відповідальності за порушення, що допускаються.

70% працівників, які дотримуються правил «завжди», вважають, що відповідальність за порушення несуть і працівник, і начальник (керівник робіт);

18% – відносять відповідальність на працівника;

12% – на керівника.

Ті, хто порушують «у більшості випадків», співвідносять відповідальність таким чином: відповідальним є начальник (71%), обидва (18,5%) і лише 10,5% покладають відповідальність на самого працівника.

Ті, хто порушують «завжди», вважають, що працівник не несе відповідальності, відповідальним є керівник (87,5% відповідей) і, у крайньому випадку, – обидва (12,5%).

Тобто, у цій категорії простежується наступна ідеологія. **Чим більше працівники порушують, тим більшу**

відповідальність за порушення вони покладають на керівника, при цьому відповідальність самого працівника, на думку деяких, досягає нульового значення за принципом: чим більше працівник порушує, тим більше винен у цьому керівник, а не він, чи, у крайньому випадку, обидва. Тому йому усе дозволено і відповідальність за його дії повинен нести керівник. Варто зауважити, що це найбільш шкідлива та небезпечна ідеологія, і, мабуть, основна вихідна передумова для потенційних порушень правил безпеки.

Результати опитування, можливо, будучи не суворо коректними або репрезентативними, становлять дуже важливий професійний інтерес з інформаційної точки зору. Вони можуть бути основою для ухвалення рішень та визначення стратегії дій. Вона має бути різною для кожної з цих категорій працівників: може бути м'якою, мотиваційною для тих, хто не порушує, і дисциплінарно жорсткою для порушників.

І ще один момент.

Категорія працівників, які «не порушують» і порушують «іноді», стверджує, що вони не порушують встановлені правила тому, що не хочуть ризикувати життям і здоров'ям своїм і тих, хто поруч, не бажають бути покараними та взагалі не порушують правила, ухвалені суспільством, оскільки вважають це аморальним. Це вже досить позитивна ідеологія, яку треба розвивати і пропагувати.

Тому ключовим напрямом у багатоцільовій програмі працезахоронної діяльності має бути підвищення професійної компетенції, відповідальності працівників, формування їхньої ідеології, адекватної вимогам безпеки, в основі якої лежить постулат — робити безпечно більш важливо, ніж робити багато, швидко та вигідно для себе. Така постановка питання дасть змогу підвищити надійність людського фактора та мінімізувати його вплив як ризик-фактора (джерела ризику).

3 ЧОМУ СУОП НА ПІДПРИЄМСТВАХ НЕ ФУНКЦІОНУЮТЬ АБО ФУНКЦІОНУЮТЬ НЕЕФЕКТИВНО?

Причини незадовільного функціонування СУОП на підприємствах можна пояснити таким.

Перше — недосконалість самої СУОП, що базується на застарілих принципах і підходах.

Справа в тому, що наявні на підприємствах окремі стандарти, положення, інші регламенти як складові внутрішньої нормативної бази СУОП у кращому випадку містять тільки обов'язки посадовців у галузі охорони праці, деякі організаційні процедури, що дуже важливо, але у той же час вони не охоплюють усього обсягу працезахоронних заходів і дій, тому не формують таким чином цілісну систему управління, організації, виконання. Більше того, вони ні за складом, ні за змістом, ні за рівнем їх виконання часто багато у чому не відповідають вимогам стандартизації, теорії та практиці управління; не відображають сучасні тенденції та моделі, що реалізуються передовими компаніями. Не враховують найбільш значущих вимог ринку

у сфері управління взаємопов'язаними процесами, що формують якість продукції та послуг, увесь спектр заходів і факторів, які забезпечують професійну, промислову та екологічну безпеку.

Друге — відсутність постійного, безперервного моніторингу за функціонуванням СУОП з боку служб охорони праці підприємств.

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що необхідними умовами результативного функціонування СУОП на підприємстві є:

✓ наявність нормативно-правової бази на державному, галузевому (в об'єднаннях) і виробничому рівнях, що відповідає сучасним вимогам;

✓ безперервне відслідковування (моніторинг) виконання регламентованих положень та оцінювання результативності функціонування СУОП у цілому;

✓ наявність професійного та мотивованого персоналу, який володіє сучасними методами управління, здатний не лише запропонувати й розробити адекватну СУОП, але й практично реалізувати увесь комплекс цільових завдань, пов'язаних з цим;

✓ широка пропаганда цілей, завдань та основних постулатів СУОП, формування на цій основі особистої та колективної (корпоративної) відповідальності за особисту безпеку та безпеку навколишнього соціуму.

Висновки про наявність СУОП на підприємстві та в його підрозділах, про її функціонування, на мою думку, можуть бути зроблені на підставі тесту, що включає такі запитання:

- ⇒ 1. Чи є відповідна нормативно-правова база, що регулює функціонування СУОП?
- ⇒ 2. Чи прийнята політика у галузі охорони праці, чи проголошені цілі, чи доведені вони до відома усіх членів колективу?
- ⇒ 3. Чи підкріплені політика та цілі конкретними заходами або програмою?
- ⇒ 4. Чи реалізуються затверджені політика, цілі та заходи (програма)?
- ⇒ 5. Чи встановлені показники та критерії, за допомогою яких оцінюється стан охорони праці та результативність функціонування СУОП?
- ⇒ 6. Чи проводиться їх моніторинг і аудит СУОП?
- ⇒ 7. Чи приймаються керівництвом адекватні рішення на підставі інформації за результатами моніторингу й аудиту?
- ⇒ 8. Чи включає СУОП питання фінансового забезпечення функціонування процесів?
- ⇒ 9. Чи відчувають працівники себе учасниками працезахоронних процесів?
- ⇒ 10. Чи удосконалюється періодично СУОП?

4 ЧОМУ НЕОБХІДНО УДОСКОНАЛЮВАТИ (РОЗВИВАТИ) СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ТА РОБИТИ ЦЕ У РАМКАХ ЄДИНОЇ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ?

Особливість сучасного підходу до вирішення проблем забезпечення професійної безпеки полягає у тому, що він охоплює не лише усі складові процесу управління безпосередньо охороною праці, але й, здавалося б, найрізноманітніші категорії, такі, наприклад, як якість, культура, дисципліна праці, екологічна та промислова безпека, увесь спектр форм і методів активного впливу, що протидіють антропогенним (пов'язаним з діяльністю людини) і техногенним (пов'язаним з експлуатацією систем і об'єктів підвищеної небезпеки) факторам ризику.

На базі соціальних стандартів формуються нові напрями та нова культура у взаєминах між роботодавцем (власником) і його працівниками, при цьому охорона праці та здоров'я розглядається не лише як законодавчі вимоги, але й як засіб збільшення продуктивності праці, покращення якості продукції, що випускається, і послуг, які надаються, підвищення рівня безпеки та економічності виробництва. Тобто йдеться про те, що **сьогодні вже не можна обмежуватися розглядом професійної безпеки у відриві**

від інших категорій та складових виробничої діяльності, що визначають значною мірою загальну та ситуаційну безпеку, тим самим посилюється синергетичний ефект впливу на кінцевий результат. Крім того, це доцільніше і з точки зору фінансових витрат, пов'язаних з розробкою Інтегрованої системи управління безпекою (ІСУБ).

Така концептуальна постановка справи стала основою для формування нової філософії управління, що базується на розширеному трактуванні поняття **безпеки**, яке виходить з того, що всі категорії повинні розглядатися у взаємозв'язку і кожна з них є складовою спільної проблеми безпеки життєдіяльності людини, на відміну від звуженої позиції, яка виходить з незалежного вирішення кожної з цих проблем окремо. Звідси стає очевидною необхідність комплексного, системного, інтегрованого підходу до аналізу ситуації, що склалася, і розробки напрямів, форм і методів регулювання управлінсько-виробничих і працезахоронних процесів.

Вихідною базою для такого підходу є міжнародні стандарти управління та рекомендації: серії ISO 9000 (менеджмент якості), ISO 14000 (екологічний менеджмент), OHSAS 18000 (ДСТУ OHSAS 18001:2010, ILO OSH 2001 (професійна безпека та здоров'я), SA 8000 (соціальна відповідальність), які стають складовими загального менеджменту корпоративної діяльності підприємства (компанії, фірми).

5 ЧОМУ НЕ ВПРОВАДЖУЮТЬСЯ АБО ВПРОВАДЖУЮТЬСЯ ВКРАЙ ПОВІЛЬНО НОВІ, СУЧАСНІ ФОРМИ, МЕТОДИ, СТАНДАРТИ, МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ?

Здавалося б, виходячи з недоліків існуючих систем і сучасних тенденцій, варто було б давно розпочати розробку та впровадження нових, результативніших моделей управління. На жаль, ця робота проводиться недостатньо активно. У першу чергу, це викликано відсутністю на підприємствах фахівців, здатних кваліфіковано, професійно створити такі системи. По-друге, відсутність до недавнього часу (до появи ДСТУ OHSAS 18010:2006, ISO 31000 та ін.) відповідної нормативно-правової бази.

Нарешті відсутністю бажання або у більшості випадків коштів для того, щоб залучити фахівців наукових організацій для розробки таких систем. Враховуючи це, тільки окремі підприємства України (позитивно, що їх стає усе більше) за своєю ініціативою впровадили, а деякі довели до сертифікації системи управління (Системи менеджменту гігієни та безпеки праці), виходячи з базових принципів, уперше викладених у системах менеджменту якості.

Між іншим, уже **сьогодні є фахівці та структури, які готові і можуть розробити будь-яку з систем управління якістю, професійною, промисловою або екологічною безпекою. Але не всі підприємства можуть (з фінансових міркувань) і хочуть залучити цих фахівців для розробки систем.**

Нарешті, перешкодою для впровадження нових, більш досконалих систем управління є відсутність мотиваційних стимулів і психологічний бар'єр, коли усе нове сприймається за принципом «влаштовує старе», а для впровадження нового потрібні додаткові зусилля, знання, час для осмислення.

6 ЧОМУ КЕРІВНИКИ ПІДПРИЄМСТВ НЕ ПРИДІЛЯЮТЬ НАЛЕЖНОЇ УВАГИ ОХОРОНІ ПРАЦІ?

Стан охорони праці на підприємстві, результативність і стабільність (стійкість) функціонування усієї системи працезахоронної діяльності багато у чому залежить від правильного добору кадрів, професійного рівня інженерного корпусу (менеджменту), ефективної роботи і мотиваційної спрямованості кожного співробітника окремо і колективу у цілому, нарешті, найголовніше — від позиції керівника (власника, роботодавця), його стилю та методів управління. Сьогодні як ніколи потрібен професійний персонал як в управлінні, так і у виконанні, при цьому значущість ролі керівника у сучасних умовах значно зростає у зв'язку із зростанням вартості втрат, викликаних неадекватними діями або рішеннями, що помилково приймаються. Завдання керівника полягає у тому, щоб виробити й чітко визначити (проголосити) політику (стратегічні напрями й тактику дій) у галузі охорони праці,

керувати організаційним розвитком і організаційними змінами, мотивувати персонал на досягнення визначених цілей та орієнтирів, забезпечити контроль за виконанням прийнятих управлінських рішень. Відповіддю на запитання, наскільки це реалізується насправді, можуть бути результати анонімного опитування працівників служб охорони праці, проведеного на одному з семінарів. У ході опитування разом з іншими було поставлено запитання «Чи опікується перший керівник підприємства охороною праці?» з варіантами відповідей: «так» — «ні» — «тільки за необхідності». За результатами опитування можна стверджувати, що менше половини (точніше — 43,5%) керівників, умовно кажучи, постійно опікуються питаннями охорони праці, інші ж 56,5% приділяють цьому увагу тільки при необхідності, тобто тоді, коли до цього примушує ситуація. Були й такі відповіді: «Я охороною праці не займався і займатися не буду».

Цим багато у чому пояснюється існуюча на підприємствах ситуація з виробничим травматизмом.

У чому причини такого ставлення?

Пропрацювавши безпосередньо на виробництві практично усе своє життя, я б відповів на це запитання так:

✓ **Перше.** У керівника підприємства стільки турбот, що, на жаль, він не може охопити увесь комплекс вирішуваних завдань, приділити їм необхідну увагу. Тому, у першу чергу, він акцентує свої дії на завданнях, що забезпечують основну виробничо-економічну діяльність, особливо це стосується умов нестабільності зовнішньої щодо підприємства ситуації. Безумовно, це не виправдання, а просто деяке пояснення. З цієї причини дуже важливою є роль служби охорони праці.

✓ **Друге.** У керівників відсутня інформація, дані про економічну порівнюваність втрат, викликаних наслідками травматизму, і цільових витрат на запобігання травмам і професійним захворюванням. При цьому соціальна складова, на жаль, з огляду на суб'єктивні причини та особисті, етичні якості керівника залишається поза його увагою.

І тут важко що-небудь запропонувати, крім того, що зробити посилання на ст. 13 і 44 Закону України «Про охорону праці», які передбачають обов'язки та відповідальність роботодавців (керівників) у галузі охорони праці.

Інженер з охорони праці чи керівник служби?

Олег Моїсєнко,
експерт з питань
нормативно-правового
забезпечення охорони
праці

Розповідь про те, як один інженер з охорони праці намагався довести в суді, що є керівником служби охорони праці, та що з цього вийшло.

ЧОГО ХОТІВ ПОЗИВАЧ

У серпні 2012 року громадянин Захарчук (прізвище змінено) звернувся до одного з районних судів Кіровоградської області з позовною заявою до державного підприємства «Б», на якому працював, про стягнення різниці між виплаченою йому заробітною платою та розміром зарплати, встановленим чинним законодавством. Позивач просив про таке:

⇒ на підставі ст. 43 Конституції України, ст. 15 Закону України «Про охорону праці» (далі – Закон), ст. 5, 22 Закону України «Про оплату праці», ст. 94 Кодексу законів про працю України визнати неправомірними дії ДП «Б» щодо не прирівнювання керівника служби охорони праці за своєю посадою та заробітною платою до керівника основної виробничо-технічної служби, яким на ДП «Б» є головний механік;

⇒ на підставі ст. 238 КЗпП України стягнути з підприємства на його користь різницю між сумою заробітної плати, яку він повинен був одержувати в період із червня 2009 р. до серпня 2012 р. згідно зі ст. 15 Закону, що проголошує, що керівник служби охорони праці за посадою та заробітною платою прирівнюється до керівника основної виробничо-технічної служби, і тією зарплатою, яка була йому фактично виплачена відповідачем за зазначений період; ця різниця становить 46,7 тис. грн;

⇒ на підставі ст. 237 КЗпП України стягнути з ДП «Б» на його користь 10 тис. грн відшкодування моральної шкоди, якої йому було завдано з вини відповідача внаслідок порушення законних прав на отримання заробітної плати в розмірі, встановленому відповідно до ст. 15 Закону, що призвело до моральних страждань, втрати нормальних життєвих зв'язків і потребувало додаткових зусиль для організації свого життя.

Свої вимоги позивач мотивував тим, що в червні 2009 р. його було прийнято до ДП «Б» інженером 1 категорії з охорони праці. Статтею 13 Закону на роботодавця покладено обов'язок створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів. На ДП «Б»

приємства, в якому структуру та чисельність служби охорони праці не визначено. Проте згідно зі штатним розписом підприємства служба охорони праці та техніки безпеки, яку введено до структурного підрозділу «Технічна служба», має 1 штатну одиницю – інженера 1 категорії з охорони праці. І, оскільки відповідачем службу охорони праці створено у складі 1 штатної одиниці, то особа, яка обіймає посаду інженера 1 категорії

ПЕРЕВАЖНУ БІЛЬШІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ СТАНОВЛЯТЬ СЕРЕДНІ (ЧИСЕЛЬНІСТЮ ДО 250 ОСІБ) І МАЛІ (ДО 100 ОСІБ).

ЧАСТО СЛУЖБА ОХОРОНИ ПРАЦІ НА НИХ ПРЕДСТАВЛЕНА ЛИШЕ ОДНІЄЮ ШТАТНОЮ ОДИНИЦЕЮ – ІНЖЕНЕРОМ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

кількість працюючих перевищує 50 осіб, що підтверджується штатним розписом підприємства й даними щорічних звітів про стан умов праці, пільги та компенсації за роботу зі шкідливими умовами праці. Отже, згідно зі ст. 15 Закону, на цьому підприємстві обов'язково повинна бути створена служба охорони праці, керівники і спеціалісти якої за своєю посадою та заробітною платою мають прирівнюватися до керівників і спеціалістів основних виробничо-технічних служб.

Пунктом 1.2 НПАОП 00.0-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці» (далі – НПАОП 00.0-4.21-04) передбачено, що структуру служби охорони праці, чисельність, основні завдання, функції та права її працівників визначає роботодавець відповідно до законодавства. Директором ДП «Б» 15.10.2008 та 18.08.2011 було затверджено Положення про службу охорони праці під-

з охорони праці, одночасно є керівником цієї служби. Отже, ця особа за своєю посадою та заробітною платою повинна прирівнюватися до керівника технічної служби, яким на ДП «Б» є головний механік.

Штатним розписом ДП «Б» на 2011 рік, що було надано, підтверджується, що посадовий оклад головного механіка становив 3650 грн/міс., посадовий оклад інженера 1 категорії з охорони праці – 2250 грн/міс.

Таким чином, установлену одностороннім рішенням відповідача-роботодавця заробітну плату керівника служби охорони праці не прирівняно до заробітної плати керівника основної виробничо-технічної служби, що погіршує умови оплати праці та є порушенням вимог ст. 15 Закону, а також ч. 1 ст. 5, ч. 1 ст. 21, ст. 22 Закону «Про оплату праці».

У зв'язку з цим і на підставі ст. 9 КЗпП України умови трудового договору позивача, які погіршують

його положення стосовно прирівнювання його посади та заробітної плати до посади і заробітної плати керівника основної виробничо-технічної служби ДП «Б» порівняно із законодавством про працю, є недійсними.

Згідно з ч. 3 ст. 233, ст. 237, 238 КЗпП України у разі порушення законодавства про оплату праці працівник має право звернутися до суду з позовом до власника або уповноваженого ним органу про стягнення належної йому заробітної плати без обмеження будь-яким строком. Крім того, відповідач зобов'язаний відшкодувати працівникові моральну шкоду, у випадку якщо порушення його законних прав призвели до моральних страждань, втрати нормальних життєвих зв'язків і потребують від нього додаткових зусиль для організації свого життя.

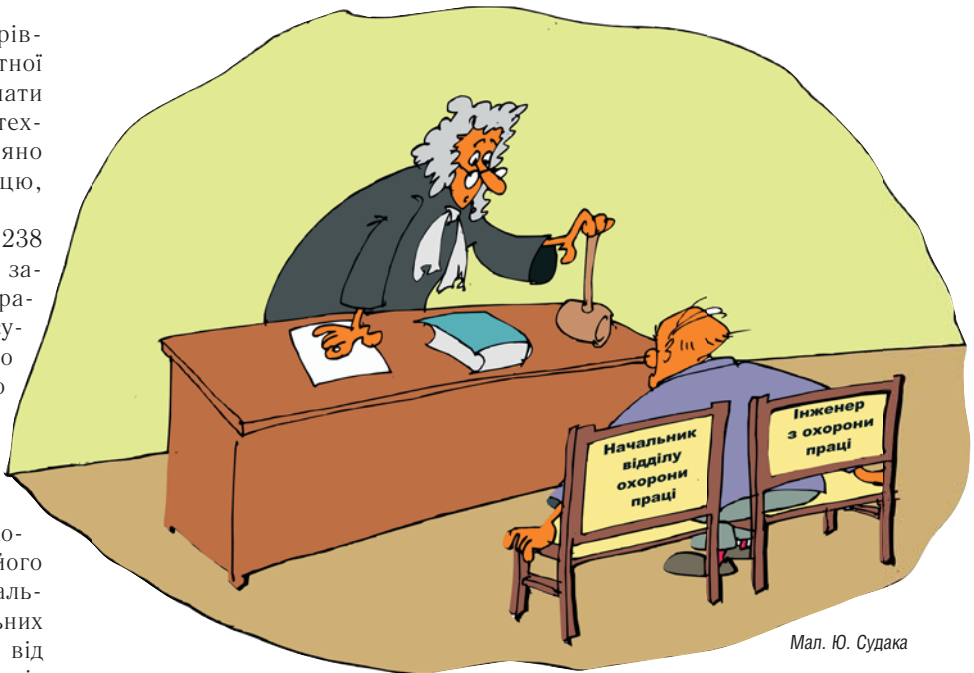
ПОЗИЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА

Представник відповідача-підприємства проти позову заперечував. Він пояснив, що згідно зі штатним розписом позивач був призначений на посаду інженера 1 категорії з охорони праці та прирівняний до аналогічної посади у виробничо-технічній службі підприємства. А тому немає підстав уважати, що він був керівником служби охорони праці. Усі вимоги трудового законодавства стосовно позивача були виконані.

РІШЕННЯ СУДУ ПЕРШОЇ ТА АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЙ

Дослідивши матеріали справи, заслухавши пояснення позивача та від-

Мал. Ю. Судака

повідача, суд визнав, що позов задоволенню не підлягає на нижчевикладених підставах.

Позивача було прийнято до ДП «Б» інженером 1 категорії з охорони праці, тобто згідно з наказом і штатним розписом у зв'язку з відсутністю підлеглих він був виконавцем з посадовим окладом 2250 грн, розмір якого становив суму, вище за оклади деяких інших головних спеціалістів підприємства (наприклад, головного енергетика, головного маркшейдера — по 1700 грн). А тому вважати його керівником підрозділу немає підстав і в позові необхідно відмовити.

Спираючись на ст. 13, 15, 32 Закону, ч. 1 ст. 5, ч. 1 ст. 21, ст. 22 Закону України «Про оплату праці», ст. 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», п. 1.2 НПАОП 00.0-4.21-

04, керуючись ст. 213–215 ЦПК України, суд вирішив:

У позові Захарчука до ДП «Б» про визнання протиправними дій відповідача, стягнення різниці в заробітній платі та компенсацію моральної шкоди відмовити.

Наприкінці грудня 2012 р. відбулося відкрите судове засідання колегії суддів судової палати у цивільних справах апеляційного суду Кіровоградської області за апеляційною скаргою Захарчука на рішення районного суду про його позов до ДП «Б» про визнання протиправними дій відповідача, стягнення різниці в заробітній платі та компенсацію моральної шкоди.

Керуючись ст. 303, 307, 308, 313, 315 ЦПК України, **колегія суддів ухвалила:** апеляційну скаргу відхилити, рішення районного суду залишити без змін.

КОМЕНТАРІ АВТОРА

Уточнімо, у чому позиції сторін збігаються, а в чому відрізняються.

Загальне в позиціях сторін

З матеріалів справи випливає та обидві сторони конфлікту це підтверджують, що на підприємстві відповідно до вимоги ст. 15 Закону була створена служба охорони праці, що складається з однієї штатної одиниці — інженера 1 категорії з охорони праці з окладом згідно зі штатним розписом 2250 грн. На цю посаду було прийнято позивача.

Протиріччя сторін

Позивач стверджує, що виконував роботу не тільки виконавця, тобто інженера, але й фактично був керівником служби охорони праці. Проте оклад фактичного керівника служби охорони праці був меншим за оклад керівника іншої виробничо-технічної служби — головного механіка, що становив 3650 грн, і це є порушенням вимоги абзацу 5 ст. 15 Закону.

Відповідач вважає, що позивач був прийнятий на посаду виконавця — інженера 1 категорії з охорони праці та виконував роботу відповідно до його посади, тому немає підстав визнавати його керівником підрозділу, тобто служби охорони праці.

Таким чином, протиріччя зводяться до відмінностей в оцінці обов'язків і реальної діяльності позивача: чи він був просто виконавцем, чи фактичним керівником служби. На жаль, матеріали справи не містять відповідних відомостей і документів (такими могли би бути, наприклад, посадова інструкція позивача із зазначенням його організаційних функцій та функцій з координування та контролю, перелік розроблених ним актів підприємства тощо).

Якщо міркувати про інженера з охорони праці формально та виходити з професійних назв робіт, то згідно з Класифікатором професій ДК 003:2010 (далі — Класифікатор) він є професіоналом (код КП 2412.2), а не керівником, як, наприклад, начальник відділу охорони праці (код КП 1232). Якщо проаналізувати зміст п. 8 «Загальних положень», а також завдань і обов'язків двох

відповідних параграфів (28 і 51) розділу 1 «Професії керівників, професіоналів, фахівців і технічних службовців, що є загальними для всіх видів економічної діяльності» випуску 1 «Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників», стає очевидним, що при значній схожості в них є одна принципова відмінність. Професіонал, яким є інженер, не повинен приймати самостійних рішень, він є не організатором, а лише реалізатором, тобто виконавцем чужих планів і рішень у межах своєї діяльності. У той час як керівник (начальник відділу) повинен розробляти плани та керівні матеріали, впроваджувати нормативні й інструктивні матеріали, забезпечувати дотримання вимог посадових інструкцій, впроваджувати заходи, спрямовані на професійний розвиток персоналу, самостійно приймати рішення, організовувати, керувати, координувати та контролювати роботу інших людей.

Якщо прийняти позицію відповідача щодо того, що позивач був лише виконавцем – інженером, то виникають цілком резонні питання до відповідача – підприємства.

1. Хто керував його службою охорони праці, що складається з одного тільки інженера з охорони праці?

Посилатися на роботодавця, якому інженер з охорони праці безпосередньо підпорядковується, не має сенсу, тому що керівництво наймача може зводитися лише до здійснення адміністративних функцій. У методичному, функціональному плані роботодавець не може керувати службою охорони праці, тому що не має відповідної професійної підготовки, не володіє в повному обсязі знаннями всіх необхідних нормативно-правових актів з охорони праці. Тому в ситуації, на якій наполягає відповідач, тобто коли функції служби охорони праці на підприємстві зведені лише до обов'язків інженера з охорони праці, отримуємо й службу, й інженера без функціонального керівництва. Важливо те, що юридично в цьому випадку інженер з охорони праці не може нести відповідальності ані за ор-

ганізацію роботи служби, ані за рішення, які він приймає. Навряд чи такий стан справ може влаштовувати грамотного, вдумливого роботодавця.

2. Чи можна вважати, що виробничо-технічну службу підприємства, до якої прирівнюється служба охорони праці, створено, якщо вона не має керівника?

Впевнений, що ні. Не може бути служби підприємства без керівника.

Правильним буде той варіант, коли службу охорони праці, що складається з однієї штатної одиниці, представлятиме її керівник, який спокійно та на законних підставах може поєднувати свої обов'язки з обов'язками інженера – виконавця. І навпаки, інженерів – виконавців бути керівником не за статусом, а найчастіше й не по зубах.

ПІДБ'ЄМО ПІДСУМКИ

Захарчук так і не досягнув бажаного результату: у задоволенні його позову було відмовлено судами двох інстанцій. Імовірно, на те є суб'єктивні та об'єктивні причини.

Серед суб'єктивних причин – те, що позивач не спромігся правильно сформулювати свою позицію та переконливо, з наданням документів підтвердити, що фактично виконував обов'язки керівника служби охорони праці.

Як об'єктивну причину із жалем доводиться визнати, що вітчизняний НПАОП 00.0-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці» не містить чітких й однозначних вимог щодо розуміння терміна «служба охорони праці» подібно тому, як це зроблено в російських «Рекомендаціях зі структури та чисельності служби охорони праці», де сказано, що цю службу має очолювати керівник, а якщо в ній є тільки один інженерно-технічний працівник, то він повинен мати посаду заступника керівника підприємства.

Пропонуємо комплекс послуг, які охоплюють майже всі сфери діяльності підприємства, пов'язані з роботами підвищеної небезпеки

- Навчання посадових осіб, фахівців, членів комісій та робітників з питань охорони праці
- Атестація зварників (усі способи зварювання)
- Професійно-технічне навчання: ліфтер, водій навантажувача, оператор АЗС, електрогазозварник, стропальник
- Огляд (крім первинного та позачергового), випробування, експертне обстеження машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та їх елементів
- Послуги виміральної електротехнічної лабораторії
- Підготовка необхідної документації для отримання дозволів Держгірпромнагляду та свідоцтв ДП «Укрметртестстандарт»
- Розробка та атестація зварювальних технологій
- Допомога у працевлаштуванні наших випускників

02089, м. Київ, вул. Радистів, 64 (їхати 10 хвилин від метро «Лісова», автобус №11, зупинка «Радіоцентр»)
www.liftzvar.com.ua

e-mail: info@liftzvar.com.ua
тел.: (044) 496 95 89
(097) 329 47 98
(068) 373 37 88

бухгалтерія, тел.: (044) 496-95-91, (066) 323 44 95

Безпека праці – НА ГОЛОДНОМУ ПАЙКУ

Напередодні професійного свята працівників вугледобувної промисловості журнал «Охорона праці» традиційно звернувся до профільного міністерства із проханням проінформувати наших читачів про ситуацію в галузі та про стан охорони праці на піднаглядних підприємствах. Цього року відповідь Міненерговугілля не була схожа на звіт про успіхи галузі. Але будемо оптимістами! Отже, пропонуємо скорочений варіант відповідей на поставлені запитання.

1. Які наслідки для роботи вугільних підприємств Донецької та Луганської областей має проведення на їх території антитерористичної операції? Скільки підприємств вийшло з-під контролю української влади, скільки ліквідовано чи закрито?

Воєнні дії на сході нашої країни позначилися на роботі всієї енергетичної галузі, адже саме в Донецькій та Луганській областях видобувають антрацитове вугілля, яке вкрай потрібне українським ТЕС. Станом на 1 липня 2015 р. в Україні зі 150 шахт із видобутку вугілля 69 не працювали через бойові дії.

У 2014 р., ще до загострення ситуації в Донецькій та Луганській областях унаслідок проведення АТО, за бюджетною програмою «Реструктуризація вугільної та торфодобувної промисловості» фінансувалось:

- ⇒ 12 вугільних шахт, які перебували на стадії підготовки до ліквідації;
- ⇒ виконання 71 проекту ліквідації збиткових гірничих підприємств (у т. ч. три проекти було виконано в повному обсязі в 2014 р.);
- ⇒ забезпечення експлуатації 17 водовідливних комплексів, будівництво і реконструкція яких були визначені проектами ліквідації шахт, за умови, що забезпечення їх подальшого функціонування до вартості таких проектів не включено (ДП «Укршахтгідрозахист»).

У 2015 р. на території Донецької та Луганської областей, що контролюється українською владою, залишилися:

- ⇒ одна шахта на стадії підготовки до ліквідації;
- ⇒ шість шахт, по яких виконуються проекти ліквідації;
- ⇒ два водовідливних комплекси.

Про об'єкти, які залишились на не підконтрольній Україні території, інформації в міністерстві немає.

2. Скільки приватних та державних шахт працюють сьогодні на сході на підконтрольній Україні території? Яка там склалася ситуація з вуглевидобутком та охороною праці?

Насамперед зауважимо, що на території, яка контролюється терористичними угрупованнями, розташовані

85 шахт усіх форм власності, що становить 57% від їх загальної кількості по Україні. До того ж 60 з них видобувають енергетичне вугілля.

Із 90 шахт, підпорядкованих Міненерговугілля, 55 шахт розташовані на контрольованій сепаратистами території та 35 шахт — поза зоною ведення бойових дій.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми підвищення безпеки праці на вугледобувних та шахтобудівних підприємствах» від 29.03.2006 № 374 зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 18.05.2011 № 521, усіма державними підприємствами та їх структурними підрозділами розроблено комплексні програми підвищення безпеки праці на вугледобувних і шахтобудівних підприємствах на 2015 р., які узагальнені Міненерговугілля. Щокварталу державні підприємства звітують про стан виконання заходів цих програм.

За оперативними даними, за перше півріччя 2015 р. загальні витрати державних вугледобувних підприємств з усіх джерел надходжень на заходи з охорони праці склали близько 29,0 тис. грн, або 2% від фонду оплати праці за попередній рік. Звісно, випадки травматизму на підприємствах є, проте його показник суттєво знизився.

Зокрема, за перше півріччя 2015 р. на вугільних підприємствах, підпорядкованих Міненерговугілля, зафіксовано випадків загального виробничого травматизму на 62 (25,1%) менше, ніж за аналогічний період 2014 р. Кількість випадків профзахворювань за перше півріччя цього року складає на 34,1% менше, ніж за відповідний період минулого року.

З початку 2015 р. підрозділами ДВГРС ліквідовано дві аварії (у тому числі одне обвалення порід та одну аварію на поверхні шахти), а також чотири аварійні ситуації, три з яких пов'язані із загальним відключенням електроенергії, одна — з нещасним випадком.

Станом на 1 липня 2015 р. працівники підприємств, підпорядкованих Міненерговугілля, майже на 100% забезпечені головними акумуляторними світильниками та саморятівниками ізолюючими.

3. Яка ситуація з вуглевидобутком, станом травматизму та охорони праці склалася на підприємствах Львівсько-Волинського вугільного басейну?

Упродовж першого півріччя 2015 р. на вугільних підприємствах Львівсько-Волинського вугільного басейну, підпорядкованих Мінергосугілля, випадків виробничого травматизму зі смертельними наслідками не було. На 1,5% зменшилася й кількість випадків загального виробничого травматизму.

За перше півріччя цього року відрахування на заходи з охорони праці порівняно з аналогічним періодом 2014 р. збільшилися на 33% та склали 3% як від коштів, отриманих від реалізації вугільної продукції, так і від фонду оплати праці, що відповідає вимогам Закону України «Про охорону праці» та Галузевої угоди між Мінергосугілля та всеукраїнськими профспілками вугільної промисловості.

4. Розкажіть детальніше про концепцію та програму реформування вугільної галузі: що вона передбачає, які джерела фінансування заходів, передбачених цією програмою, тощо.

На сьогодні Мінергосугілля розроблено проект розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми реформування вугільної промисловості на 2015–2020 роки».

Метою програми є комплексне вирішення проблемних питань функціонування вугільної галузі, реалізація системних заходів з використання її потенціалу для збільшення обсягів видобутку вугілля, підвищення ефективності та переведення вугільної галузі на бездотаційний і самоокупний режим діяльності з одночасним вирішенням екологічних і соціальних проблем шахтарських регіонів.

У рамках програми передбачається проведення приватизації підприємств вугільної галузі, збільшення обсягів видобутку вугілля, модернізація та оптимізація державної підтримки, забезпечення самоокупності видобутку вугілля і поетапне скорочення до 2020 р. державної підтримки до мінімального обсягу. При цьому вже в другому півріччі 2016 р. планується переведення підприємств вугільної галузі на бездотаційний і самоокупний режим і, відповідно, скасування державної підтримки на собівартість вугільної продукції.

Передбачається, що після 2020 р. вугільна галузь повністю функціонуватиме в рамках ринкових відносин, а держава не буде регулювати та дотувати діяльність вугільних підприємств.

5. Які найгостріші проблеми з охороною праці у вугільній галузі ви можете назвати та які шляхи їх вирішення?

Головною проблемою є недостатнє фінансування вугільної галузі, у тому числі й заходів з охорони праці. Законом України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» не передбачено фінансування заходів Програми підвищення безпеки праці на вугледобувних і шахтобудівних підприємствах.

Через обмеження або відсутність державної підтримки вугледобувних державних підприємств та нестачу в них власних коштів продовжується зменшення фінансування заходів з охорони праці та промислової безпеки, що вже призвело та призведе в майбутньому до значного зниження рівня забезпеченості працівників вугільної галузі засобами індивідуального та колективного захисту.

Існує також потреба в реформуванні науково-технічної бази та створенні нового наукового закладу з питань охорони праці та промислової безпеки.

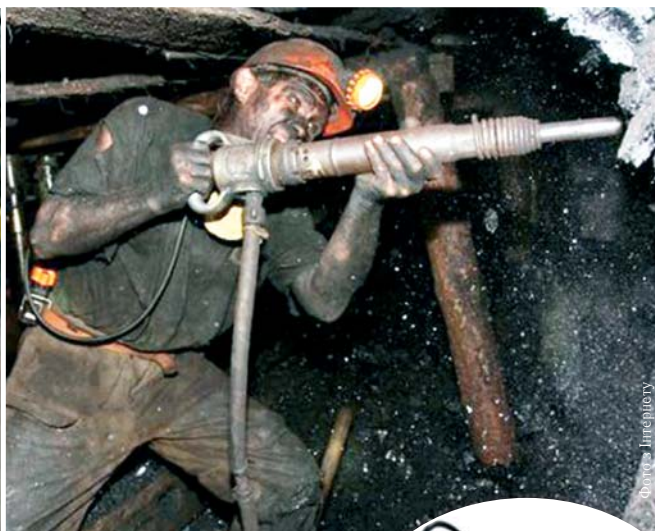
У зв'язку з припиненням з 01.12.2014 р. виробничої та фінансово-господарської діяльності науково-дослідними установами, зокрема МакНДІ та НДІГС «Респіратор», що належать до сфери управління Мінергосугілля і розташовані в Донецькій та Луганській областях на території, де державні органи влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, **призупинено виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт** із протипожежного захисту шахт, запобігання газодинамічним явищам, вентиляції та дегазації вугільних шахт, технологій відпрацювання вугільних пластів, ведення аварійно-рятувальних робіт, передбачених Програмою підвищення безпеки праці на вугледобувних та шахтобудівних підприємствах. Також **не здійснюється обслуговування (опосвідчення) метанометричної апаратури, стаціонарного устаткування; не проводяться експертизи та дослідницькі роботи щодо продовження термінів експлуатації гірничо-шахтного устаткування, навчання та перевірка знань керівників і фахівців підприємств вугільної галузі України за програмою «Охорона праці» та спеціальними програмами тощо.**

Більшість із вищезгаданих напрямів діяльності не виконуються або виконуються не повною мірою іншими науковими закладами України.

На цей час Мінергосугілля вживаються заходи щодо співпраці вугледобувних підприємств з іншими організаціями з питань отримання рекомендацій, узгоджень, експертних висновків, дозволів або проведення досліджень при наявності у цих закладів дозволів, ліцензій та інших документів на провадження відповідної господарської діяльності згідно з вимогами чинного законодавства.

У Мінергосугілля також передбачено розробку та впровадження на підприємствах вугільної промисловості Типового положення про систему управління виробництвом та охороною праці у вугільній промисловості з урахуванням вимог міжнародних стандартів OHSAS 18001 та ISO 9001 з метою підвищення рівня охорони праці та промислової безпеки на державних підприємствах вугільної галузі. Цей нормативний документ повинен містити організаційні вимоги щодо управління виробництвом та охороною праці (загальні вимоги, політика роботодавця в питаннях управління виробництвом і охороною праці, структура управління, завдання, функції, розроблення програм та планування робіт, контроль, аналіз з боку керівництва, інформаційне та інші види забезпечення тощо).

Наразі надано пропозиції щодо внесення зазначеної наукової роботи до Плану науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт Мінергосугілля.

Свято з присмаком БЕЗНАДІЇ

Михайло Волинець,
голова Конфедерації вільних
профспілок України (КВПУ),
Незалежної профспілки
гірників України (НПГУ)

Нинішній День шахтаря працівники вугільної галузі навряд чи відзначатимуть зі святковим і піднесеним настроєм. Швидше – із занепокоєнням та тривогою. На проблеми, які сьогодні найбільше турбують гірників, на спробу Міненерговугілля реформувати галузь та на те, якою має бути енергетична незалежність держави, – погляд вільних вугільних профспілок.

ВИРОБНИЧИЙ ТРАВМАТИЗМ МАСКУЄТЬСЯ ПІД ПОБУТОВИЙ

До початку антитерористичної операції (АТО), тобто понад рік тому, на сході України працювало 135 державних та приватних шахт з видобутку вугілля. Зараз на підконтрольній Україні території залишилися 32 шахти в державній власності та 18 – у приватній. Останні функціонують у звичайному режимі, а от частина державних дихає на ладан. Скажімо, з чотирьох шахт ПАТ «Лисичанськвугілля» видобуток ведуть два підприємства, а з чотирьох копалень ДП «Красноармійськвугілля» – дві ледь-ледь «жевріють». У цілому з 32 держпідприємств реально працюють 25 шахт. Рівень виробничого травматизму (загального та зі смертельними наслідками) на цих підприємствах знизився. Але пишатися особливо нічим, зважаючи на те, що багато шахт не працює, а заборгованість перед шахтарями зростає, тобто люди залишаються без засобів для існування.

Картинка, яку малюють у Міненерговугілля щодо стану охорони праці, забезпеченості ЗІЗ, профзахворюваності на піднаглядних підприємствах, трохи краща, ніж у реальності. Скажімо, забезпеченість на 01.07.2015 працівників держпідпри-

ємств головними акумулюючими світильниками, за даними профільного міністерства, становить 101,33%. Водночас на деяких підприємствах гірники передають ці ЗІЗ один одному зі зміни в зміну, хоча вони мають бути індивідуальними. Але ж під землею від цього пристрою, його справності і надійності залежить життя людей! Не вистачає протипилових респіраторів, відсутність яких також загрожує здоров'ю працівників. Є серйозні складнощі з системами вентиляції, що потребують ремонту. Робітникам доводиться працювати в умовах високої температури, нестачі кисню у виробках, дихати шкідливими газами. Нерідко люди дістаються на роботу за 5–10 км пішки чи велосипедом, бо на «розвозку» підприємству не вистачає коштів. Поза офіційною статистикою залишаються випадки прихованого виробничого травматизму, який роботодавці почасти маскують під побутовий. Навіть у кращі часи багато нещасних випадків на виробництві не реєстрували, що вже казати про нинішні реалії. Адже в умовах мораторію на перевірки реальний стан виробничого травматизму приховати набагато простіше. Особливо на це «страждають» окремі приватні підприємства.

На вугільних підприємствах, розташованих на окупованих територіях, ситуація ще складніша. Там залишилось 93 діючі шахти, але працює приблизно третина з них. При цьому бойовики намагаються їх зупинити, щоб вивільнити для війни «гарматне м'ясо». У Російській Федерації не заінтересовані в тому, щоб на війні гинули їхні люди, тож «тиснуть» на населення, що опинилося на окупованій території. Робочий день для працівників копалень у самопроголошених республіках збільшили з 6 до 8 годин. Робітникам провідних професій вугільної галузі відпустку скоротили до 24 днів, тоді як на підконтрольній Україні території вона становить 66 днів. Часто шахтарі, які відмовляються брати до рук зброю та воювати на боці бойовиків, змушені працювати за харчову пайку. Управляти шахтами залишили переважно тих самих директорів, що керували ними раніше, і вони одразу зорієнтувалися, що отримувати прибутки можна, ігноруючи будь-яку наглядову діяльність, безпеку праці, соціальний захист, цінність здоров'я та життя працівників. Умови праці на деяких шахтах з глибиною залягання вугілля 1 500 м просто пекельні. Але «червоних» директорів, як і «смотря-

ших», це мало обходить: хтось гине на поверхні, хтось під землею — от і вся різниця.

ВИРОК — ЗБИТКОВИМ, СПОДІВАННЯ — ПЕРСПЕКТИВНИМ?

Видобуток чорного золота (цей журналістський штамп вже набуває прямого значення, бо країна вимушена купляти вугілля за кордоном) різко впав. Якщо державні шахти рік тому видобували за добу близько 120 000 т вугілля з вмістом золи 43%, то нині лише 19 000 гірничої маси із зольністю 50–60%. У січні — червні 2015 р. вугледобувні підприємства України, що належать до сфери управління Міненерговугілля, знизили видобуток вугілля на 72,3%. Влада стверджує, що є шахти неефективні і люди там працювати не хочуть. Кабмін України вже прийняв рішення, згідно з розпорядженням від 8 липня № 696-р, про ліквідацію збиткових державних шахт «Родинська» ДП «Красноармійськвугілля», «Зарічна» ДП «Львіввугілля» і № 9 «Нововолинська» ДП «Волинвугілля».

Наша профспілка з цією позицією уряду не згодна. Щоб шахти були продуктивними, держава мала б так само, як і приватні власники, виділяти кошти на капітальне будівництво, технічне оснащення, на охорону праці, упроваджувати дієві СУОП, збалансувати ціни на вугілля та розпоряджатися шахтами по-господарськи. Цього не відбувається. Тому триває процес занепаду підприємств вугільної галузі і, зокрема, системи охорони праці на них.

Для прикладу розглянемо ситуацію, яка склалася на підприємствах Львівсько-Волинського вугільного ба-

сейну. Тут на кожній шахті трудяться від 1 000 до 2 000 працівників. Люди без кінця страйкують, вимагаючи повернути заборговану зарплату. Підприємства не розвиваються, кілька шахт на межі

Часто шахтарі, які відмовляються брати до рук зброю та воювати на боці бойовиків, змушені працювати за харчову пайку

банкрутства, з фінансуванням проблеми. Роботодавці не в змозі забезпечити людей необхідними ЗІЗ, іншими засобами захисту, модернізувати виробництво, створити безпечні умови праці. Водночас робітникам треба годувати сім'ї. Тож за мовчазною згодою і одних, і других охорона праці «випадає» з ланцюжка трудового процесу.

Зараз працюють дев'ять шахт на Львівщині та чотири на Волині. У 2014 р. тут видали на-гора близько 2 млн т вугілля газової групи, або приблизно 2% від загального вугледобутку в державі. Зважаючи на те, що загальні балансові запаси вугілля цього басейну становлять понад 1,5 млрд т, перспективи збільшення вугледобутку в Західній Україні є. Щоправда, за умови технічного переоснащення наявних підприємств та створення нових. На думку експертів, видобуток вугілля тут можна збільшити вдвічі і, таким чином, практично забезпечити потреби ТЕС західного регіону.

ПРОГРАМА, КОНЦЕПЦІЯ... ТИША

Унаслідок кризи вугільних підприємств існує велика вірогідність, що у зв'язку з дефіцитом палива взимку українців очікують не лише холодні радіатори, але й нестача електроенергії та віялові відключення.

Щоб виробляти достатньо енергії з альтернативних джерел, країні потрібен ще не один рік. Тож поки що вугілля в Україні залишається одним з базових власних енергоносіїв. На підконтрольних Україні шахтах виробляється газове вугілля, однак половина вітчизняних ТЕЦ розраховані на антрацит, тому для споживання газового вугілля їх необхідно переобладнати. Натомість Україна купує вугілля у країни-агресора вдвічі дорожче, аніж українське. Замість того щоб підтримувати вітчизняний вугільний ринок, як це робить більшість вугледобувних країн, зменшувати залежність промислового сектору від імпорту, забезпечувати енергетичну безпеку, влада обрала інший шлях. Назвали його реформуванням вугільної галузі. Розро-

били програму, в якій мало конкретики. Натомість вона містить наміри і бачення, тому зрештою перетворилася на концепцію. Щодо змісту, вся концепція зводиться до закриття вже до кінця року 12 шахт, частину з яких планують ліквідувати повністю, а інші потрапили до списку на суху консервацію. Фактично ж на всі ці копальні чекає розграбування і знищення.

Галузева угода, укладена між Профспілкою працівників вугільної промисловості України і КВПУ з одного боку та роботодавцями і Міненерговугілля з іншого, передбачає, що в разі реструктуризації підприємства, яка тягне за собою скорочення робочих місць, останні мають попередити про це профспілку за вісім місяців, а в разі ліквідації підприємств — за 12 місяців. Наприкінці травня Міненерговугілля надіслало НПГУ програму на погодження. Профспілка зібрала людей, запросила міністра, щоб той її презентував. Натомість прийшов радник першого заступника міністра, який щось з аркуша прочитав... Ні презентації, ні розмови не вийшло. Тоді ж Рада голів НПГУ ухвалила рішення що програму не погоджувати. На засіданні Кабміну цей документ також порубали на капусту, зауважили, що ніяких коштів з бюджету виділяти не будуть, і благополучно про нього забули. Позиція влади, на нашу думку, безвідповідальна та шкідлива для держави.

Справді ж об'єднана програма введення галузі з кризи має відповідати чотирьом головним критеріям:

- 1 розроблятися за участю представників Кабміну, Мінекономіки, Мінфіну, Мінінфраструктури України, Академії наук, галузевої та міжгалузевої науки, місцевих органів самоуправління, профспілок, депутатів усіх рівнів;
- 2 містити конкретні заходи з модернізації працюючих шахт (наприклад, скільки метрів проходки буде пройдено на тій чи іншій копальні і скільки оснащено лав);
- 3 передбачати джерела фінансування і зазначати строки виконання заходів;
- 4 визначати відповідальних осіб за кожен напрям роботи з реформування.

Вугільна галузь украї потребує реформування. Але підхід до нього повинен бути зваженим, обдуманим. Адже галузь має стратегічне значення для держави. До того ж із цим реформуванням пов'язані долі тисяч українців, яких у разі ліквідації підприємств доведеться забезпечити робочими місцями і яким треба буде допомогти вирішити низку побутових, соціальних та інших проблем.

Підготував **Олександр Фандєєв**, спецкор

ДОВІДКА

Газове вугілля — марка донецького вугілля, що містить 35–44% летких речовин на горючу масу. Загалом газовим вугіллям називають кам'яне вугілля з великим вмістом летких речовин, непридатне для самостійного коксування. Донецьке вугілля містить у горючій масі 80–85% вуглецю, 5–5,5% водню і 10–14% кисню з азотом.

Антрацит — це вкопне вугілля, що при створенні прогрівалося найглибше. Містить 95% вуглецю. Застосовується як тверде висококалорійне паливо (теплотворність 6 800–8 350 ккал/кг). Має найбільшу теплоту згоряння, але погано займається. Утворюється з кам'яного вугілля при підвищенні тиску й температури на глибинах близько 6 км.

Трагедії ЧОРНОГО ЗОЛОТА

Олег Малихін,
завідувач лабораторії

Олександр Сліпачук,
ст. наук. співробітник

ДУ «ННДІПБОП»

Про ситуацію у вуглевидобувній галузі, найбільші катастрофи на вугільних підприємствах України та світу, стан аварійності й рівень травматизму у вітчизняному вуглевидобуванні у 2012–2013 роках.

У країна має значні запаси чорного золота та розвинуту інфраструктуру вугільної промисловості. Проте сьогодні ця галузь через зрозумілі причини перебуває у глибокій кризі.

Загалом на планеті щорічно видобувається близько 7 млрд т вугілля. За обсягами його видобування Україна посідає 12 місце у світі, поступаючись за цим показником Туреччині на соті частки відсотка (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл світового видобутку вугілля по країнах

У країнах, що мають великі запаси вугілля, ця галузь перебуває під опікою держави, однак це не є абсолютною гарантією від нещасних випадків на виробництві. Перелік найвідоміших катастроф, що сталися на вугільних шахтах світу у XX сторіччі (табл. 1), показує, що жертвами аварій, пов'язаних з вуглевидобуванням, стає величезна кількість людей.

За статистикою, щорічно у світі близько 200 тис. шахтарів отримують травми різного ступеня тяжкості, у тому числі від 6 до 10 тис. осіб — смертельні. Лідером у цьому списку є Китай, його шахти вважаються найнебезпечнішими у світі: щодня тут гине не менше ніж 10 працівників, а за 1995 р. число жертв перевищило 10 тис. осіб.

По головних вуглевидобувних країнах коефіцієнт смертельного травматизму на 1 млн т видобутого вугілля ($K_{\text{см}}$) у 2000 р. складав: у Китаї — 3,94, Україні — 3,81, Російській Федерації — 0,33, Польщі — 0,26, Німеччині — 0,03, США — 0,02, в Австралії — 0,00.

У розвинених країнах розроблено комплекс ефективних заходів, що сприяють зниженню рівня виробничого травматизму у вуглевидобувній галузі, а саме:

- ⇒ припинення розробки тонких і викидонебезпечних пластів;
- ⇒ повна комплексна механізація очисних і підготовчих робіт;

- ⇒ широке впровадження анкерного кріплення з датчиками безпеки обвалення;
- ⇒ забезпечення високої якості та безпеки гірничої техніки;
- ⇒ установлення комплексних систем протиаварійного захисту шахти, дільниць, технологічних ліній і робочих місць;
- ⇒ скорочення чисельності персоналу на шахтах (до 300–500 осіб);
- ⇒ розроблення ефективного трудового й гірничого законодавства;
- ⇒ матеріальне стимулювання персоналу за безпечну поведінку на робочому місці.

На жаль, в Україні більшість із зазначених заходів не здійснюються.

Таблиця 1

Найвідоміші катастрофи, що сталися у XX сторіччі на вугільних шахтах світу

Рік	Країна	Найменування шахти (фірми, компанії, міста, штату, басейну)	Кількість смертельно травмованих, осіб
1906	Франція	«Кюр'єр», поблизу м. Ланс	1230
1907	США	«Юленд», м. Пітсбург	500
1907	Японія	«Тогоока», провінція Бунго	471
1908	Німеччина	«Радбод», Вестфалія	335
1909	США	«Черрі», Іллінойс	267
1910	Англія	шахта № 3, Халтон	344
1912	Японія	«Юбари», острів Іesso	283
1913	Англія	«Юніверсал», поблизу м. Сенгенід	439
1942	Японія	«Хонкейко», Маньчжурія	1527
1946	Німеччина	«Грімберг ¾»	404
1958	Індія	«Анансол»	218
1962	Німеччина	«Луізенталь»	299
1963	Японія	«Мікава»	457
1965	Індія	«Бохорі»	375
1969	Мексика	«Барратерано»	300
1969	США	«Консол № 9», Консолідейшн Коул	78
1982	Англія	«Кардован»	40
1983	ПАР	«Хлобейн»	64
1988	Японія	«Мінамі Юбара»	61
1989	Перу	«Наска»	205
1990	Югославія	«Добрня»	178
1992	Туреччина	«Казлу»	201
1997	Росія	«Зиряновська», ВО «Южжубасвугілля»	67
1997	Туреччина	«Армушук»	217
1998	Китай	«Ляонін»	77
2000	Китай	«Мучунгун»	118

СТАН АВАРІЙНОСТІ НА ШАХТАХ

Вугільні шахти України розробляють переважно тонкі пласти з великою кількістю тектонічних порушень і слабкими боковими породами. Середня глибина розробки перевищує 720 м, а більше ніж 30 шахт працюють на глибинах 1000...1400 м. Підвищена аварійність вугільних підприємств обумовлена ще й тим, що 90% шахт на території нашої країни є небезпечними за газом, 60% — за вибухами вугільного пилу, 45% — за газодинамічними явищами і 25% — схильні до самозаймання вугілля. У багатьох очисних і підготовчих вибоях температура повітря перевищує санітарні норми (+26 °С). Зрозуміло, що за таких умов забезпечення безпеки гірничих робіт є великою проблемою.

Притому що обсяг видобутку вугілля в Україні дорівнює дещо більше ніж 1% від світового виробництва, питома вага вибухів на наших шахтах за минуле десятиріччя становила 37% від загальної кількості таких аварій у світі

Нині в Україні діє майже 160 шахт, і лише щодо 30 з них можна сказати, що це сучасні підприємства з високим технологічним рівнем виробництва. Майже половина шахт працює понад 50 років, має складні вентиляційні мережі великої довжини та багатоступінчастий підземний транспорт. У надзвичайно незадовільному стані перебувають гірничі виробки й гірничошахтне устаткування, від безпечності якого прямо залежать життя та здоров'я людей.

У цілому промислово-виробничі фонди шахт вироблені на 65%. Коштів на профілактику нещасних випадків виділяється недостатньо — на 20% менше від необхідного. Як наслідок, шахтарі забезпечені засобами індивідуального захисту лише на 79—80%.

Ситуація з профзахворюваннями по країні є такою, що майже 96,3% усіх хвороб припадає на шахтарів. Негатива додає той факт, що 90—92% аварій і смертельних випадків на шахтах стається з організаційних причин, внаслідок порушення правил і норм безпеки, технологічної дисципліни, через неадекватні дії працівників, задіяних у трудових процесах.

На шахтах України щорічно стається понад 100 тис. аварій і, як наслідок, простоїв зі значними втратами робочого часу та видобутку вугілля. Найбільш резонансні надзвичайні події у вуглевидобувній галузі України, внаслідок яких було травмовано велику кількість людей, наведено в *табл. 2*.

Переважає кількість аварій на шахтних об'єктах пов'язана з експлуатацією гірничих машин і механізмів, підземного транспорту та електроустаткування (80,2% від загального числа). Близько 17% аварій викликано обрушеннями й обваленнями, газодинамічними явищами, підземними пожежами, вибухами і спалахами метаноповітряної суміші та вугільного пилу.

Таблиця 2

Трагедії на вугільних шахтах України

Шахта	Дата трагедії	Кількість потерпілих осіб	
		Всього	У т. ч. смертельно травмованих
Донецька область			
№1-1 біс, Макіїввугілля	1952	60	54
« Ясинівська-Глибока»	24.12.1986	40	30
«Чайкіно»	16.05.1987	38	36
ім. Поченкова	14.02.1990	33	13
«Південнодонбаська №1»	29.06.1991	38	32
ім. Скочинського	21.08.1992	65	17
«Світанок»	06.03.1994	21	16
ім. Скочинського	04.04.1998	114	63
ім. Засядька	24.05.1999	90	50
ім. С. М. Кірова	05.05.2001	47	10
ім. Засядька	19.08.2001	88	55
ім. Засядька	31.07.2002	34	20
«Краснолиманська»	19.07.2004	31	31
«Краснолиманська»	20.07.2004	37	37
ім. Засядька	18.11.2007– 02.12.2007 (повторний)	262	106
«Краснолиманська»	23.05.2008	11	11
ім. Карла Маркса	08.06.2008	13	13
ім. Скочинського	08.06.2009	13	13
ім. Бажанова	19.09.2011	11	11
Луганська область			
«Молодогвардійська»	10.04.1979	70	54
«Горська»	26.04.1980	89	68
« Суходольська-Східна»	09.06.1992	113	63
«Слов'яносербська»	03.09.1994	57	30
ім. XIX партз'їзду	16.08.1998	28	24
ім. Баракова	11.03.2000	87	81
«Україна»	07.07.2002	44	35
« Суходольська-Східна»	29.07.2011	28	28

Притому що обсяг видобутку вугілля в Україні дорівнює дещо більше ніж 1% від світового виробництва, питома вага вибухів на наших шахтах за минуле десятиріччя становила 37% від загальної кількості таких аварій у світі.

АНАЛІЗ СТАНУ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ

Частка потерпілих внаслідок нещасних випадків у вугільній промисловості становить 30...40% від загальної кількості травмованих по Україні, а загиблих — 15...20%. З 2009 року питома вага загального травматизму в галузі має стійку тенденцію до зниження, а у 2014 р. цей показник був найменшим за весь час спостережень. Останній факт, безперечно, пов'язаний з подіями на сході країни, через які значно скоротилися обсяги видобутку вугілля. Це обумовило суттєве зниження рівня загального травматизму у вугільній промисловості.

За даними Державної служби статистики України, у 2014 р. кількість травмованих була меншою, ніж у 2013 р., більше ніж у півтора рази. Водночас кількість смертельно травмованих працівників майже не змінилася (*рис. 2*).

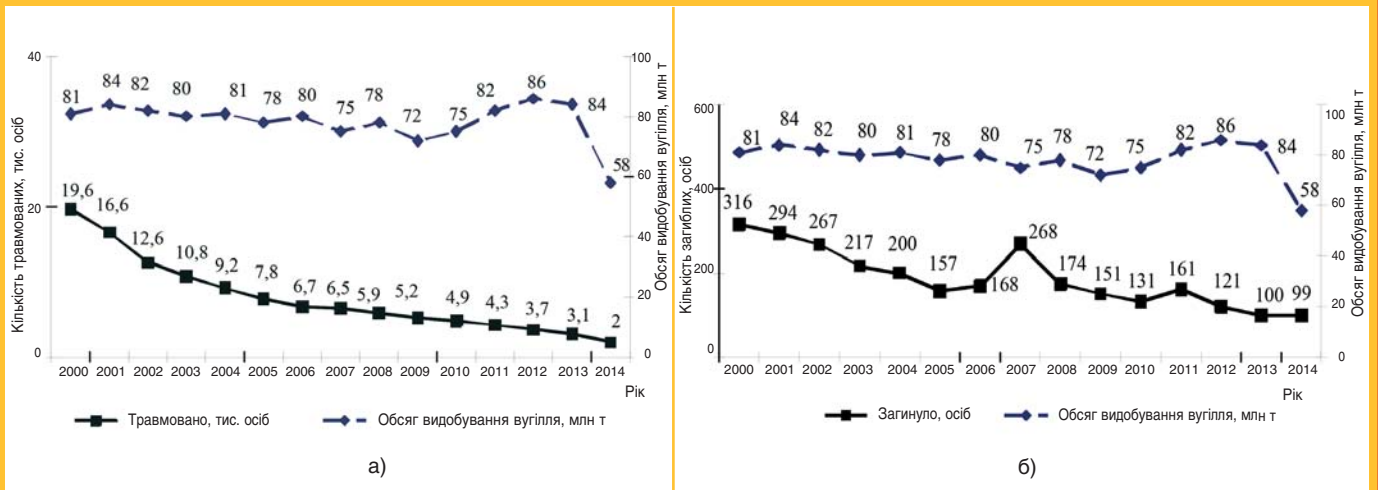

Рис. 2. Динаміка кількості травмованих (а) і загиблих осіб (б) та обсягу вуглевидобування

Більше половини загиблих у вуглевидобувній галузі — 66% — припадає на представників гірничих професій: гірник очисного забою, забійник, прохідник тощо). До категорії травмонебезпечних можна віднести також слюсарів (механіки та монтажники електричного устаткування) — 11% усіх загиблих і машиністів (робітники, що обслуговують гірниче устаткування) — 10,2% смертельно травмованих. Частка керівників, які загинули на виробництві, становить 7,6%, низькокваліфікованих робітників — 2,2%, питома вага представників інших груп професій дорівнює 3%.

У цілому 64,5% смертельно травмованих працівників вугільної промисловості є людьми середнього віку — від 30 до 50 років. Більш докладний розподіл загиблих за віком наведено на рис. 3.

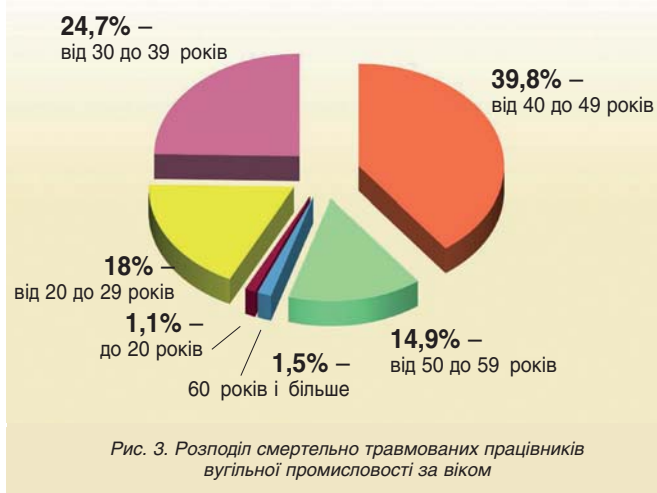

Рис. 3. Розподіл смертельно травмованих працівників вугільної промисловості за віком

За загальним трудовим стажем та стажем роботи за професією питома вага потерпілих розподіляється таким чином:

52,9% травмованих мали загальний трудовий стаж понад 20 років;
 25,1% — від 10 до 19 років;
 18% — від 2 до 9 років;
 4% — до 2 років.

Водночас лише 10,1% загиблих мали стаж роботи за професією, за якою вони працювали на момент настання нещасного випадку, понад 20 років;

23,9% — від 10 до 19 років;
 38,4% — від 2 до 9 років;
 27,6% — до 2 років.

Як показали дослідження, у вугільній промисловості добре налагоджена робота з проведення навчання та інструктажів з охорони праці. Серед потерпілих внаслідок нещасних випадків на виробництві лише 1,3% не пройшли навчання за професією чи видами робіт, під час виконання яких стався нещасний випадок. Менше ніж 1% загиблих не пройшли вступний інструктаж, 1,6% — первинний, 6,3% — повторний інструктаж, 5,5% смертельно травмованих не пройшли перевірку знань за професією чи видами робіт, під час виконання яких стався нещасний випадок.

Понад 1/3 загиблих у вугільній промисловості отримали смертельні травми під час експлуатації устаткування, машин і механізмів. Найчастіше нещасні випадки пов'язані з експлуатацією гірничошахтного устаткування (майже 66% потерпілих). На другому місці за травмонебезпечністю перебувають конвеєри (8,7% усіх загиблих), на третьому — енергетичне устаткування (5,3%). Детальний розподіл питомих ваг загиблих у вугільній промисловості за видами устаткування, експлуатація якого призвела до нещасного випадку, наведено у табл. 3.

За статистикою, більшість нещасних випадків у вуглевидобувній галузі стається через порушення вимог законодавства про охорону праці особами, які самі не постраждали. Майже 80% потерпілих отримали смертельну травму на виробництві внаслідок нещасних випадків, в яких відповідальними за порушення були визнані в тому числі інші особи. Безпосередньо потерпілі визнані порушниками у 63,4% випадків (рис. 4).

Рис. 4. Розподіл смертельно травмованих працівників вугільної промисловості за особами, які допустили порушення вимог законодавства про охорону праці

Таблиця 3

Розподіл питомої ваги загиблих у вугільній промисловості за видами устаткування, експлуатація якого призвела до нещасного випадку

Вид устаткування	Питома вага потерпілих, %		
	Усього	За станом устаткування	
		Справне	Несправне
Устаткування гірничошахтне	65,9	78,0	22,0
Устаткування підіймально-транспортне (конвеєри)	8,7	64,5	35,5
Устаткування енергетичне	5,3	78,9	21,1
Устаткування підіймально-транспортне (крім кранів і конвеєрів)	3,9	85,7	14,3
Устаткування і рухомий склад залізниць	3,6	69,2	30,8
Автомобілі	3,4	100	0
Трансформатори і трансформаторне устаткування	1,4	100	0
Устаткування кисневе, криогенне, компресорне, холодильне	0,8	100	0
Верстати металорізальні	0,8	66,7	33,3
Апарати електричні напругою до 1000 В	0,6	50	50
Автомобілі спеціалізовані, автопоїзди	0,6	50	50
Електротранспорт, електроустаткування для електротранспорту і підіймально-транспортних машин	0,6	100	0
Інше	4,5	75,0	25,0
Усього	100	77,7	22,3

Таким чином, за результатами досліджень можна стверджувати, що вуглевидобування в Україні — найбільш травмонебезпечна галузь виробництва. За обсягами видобування вугілля вона посідає 10 місце у світі, а за рівнем аварійності й травматизму з тяжкими наслідками — друге (після КНР) місце серед вуглевидобувних країн. Протягом

останнього десятиріччя збільшилася кількість тяжких аварій, пов'язаних з вибухами газу та пилу і підземними пожежами: понад 66% випадків загального травматизму і 92% — смертельного. Очевидно, що сьогодні проблема щодо запобігання аваріям вкрай загострилася та вимагає вжиття термінових заходів на державному рівні.

Лише в ДП «Редакція журналу «Охорона праці» Ви зможете придбати єдине повне великоформатне видання Правил улаштування електроустановок з останніми змінами станом на 2015 рік. Вимоги цих Правил розповсюджуються на всі підприємства, організації незалежно від форм власності на засоби виробництва.

УВАГА! ТИРАЖ ОБМЕЖЕНИЙ!!!

240 грн

Адреса редакції:
вул.Попудренка, 10/1
тел/факс: (044) 559-19-51
e-mail: dnoPOP@gmail.com

СТАЦІОНАРНІ БАГАТОКАНАЛЬНІ ДОЗОР-С-Ц

Стационарний газоаналізатор
з цифровими датчиками.
Кількість каналів – до 62

ПЕРЕНОСНІ ДОЗОР-С-М

Переносний багатоконпонентний
газоаналізатор.
Кількість вимірюваних
речовин – до 5

ДОЗОР-С (IP65)

Стационарний газоаналізатор
з аналоговими датчиками.
Кількість датчиків – до 5

ДОЗОР-С-П

Переносний однокомпонентний
газоаналізатор.
Вбудований або виносний датчик.
Вбудований насос

ГАЗОАНАЛІЗАТОРИ "ДОЗОР-С"

ВИМІРЮВАННЯ ДИМОВИХ ГАЗІВ

ДОЗОР-С-Д

Стационарний газоаналізатор.
Кількість контрольованих газів – до 5

ТЕЧЕШУКАЧІ

ДОЗОР-С-Пп

Діапазон вимірювань – 0–2,5%
Чутливість – 1 ppm

ДОЗОР-С-М-Д

Переносний газоаналізатор
для експрес-аналізу димових газів
у контрольних точках димоходу

ДОЗОР-С-М-ЗХ

Діапазон вимірювань – 0–100 %
Чутливість – 1 ppm

БАГАТОКАНАЛЬНИЙ КИСНЕВИМІРЮВАЧ

ДОЗОР-С

Кількість каналів – до 4.
Занурювальний тип датчика забезпечує
високу швидкість відгуку

КОМПЛЕКС ТЕЛЕМЕТРІЇ

ДОЗОР-С-Г

Забезпечує надійність та безпеку
експлуатації газорозподілення за
рахунок оперативності надходження
даних про технологічний процес газороз-
поділу в режимі реального часу

СЕРТИФІКОВАНІ В УКРАЇНІ, РОСІЇ, БІЛОРУСІ.

Контроль: аміаку NH_3 , горючих газів і парів горючих рідин C_nH_m , тиску, діоксиду азоту NO_2 , діоксиду сірки SO_2 , діоксиду вуглецю CO_2 , граничного рівня, кисню O_2 , ручних сповіщувачів, оксиду азоту NO , оксиду вуглецю CO , сірководню H_2S , хлору Cl_2 . Розрахунок коефіцієнта надлишку повітря λ і суми NO_x .

НВП "Оріон" Україна, 61070, м. Харків, вул. Рудика 4

Тел.: (057) 719-40-53, 719-40-54, 719-40-55

e-mail: info@orion.com.ua <http://www.orion.com.ua>

■ Гірка статистика

А ЦЬОГО**МОГЛО Й НЕ СТАТИСЯ!**

За оперативними даними, у липні 2015 р. в Україні на виробництві загинуло 38 осіб – на 18 менше, ніж за аналогічний період минулого року; сталося 6 групових нещасних випадків, під час яких травмовано 18 осіб, у тому числі 12 – смертельно.

Основними видами подій, під час яких сталися нещасні випадки зі смертельними наслідками, пов'язані з виробництвом, були:

- ДТП, наїзд транспортних засобів – загинуло 28%;
- ураження електричним струмом – 19%;
- падіння потерпілих – 13%;
- падіння, обрушення предметів, матеріалів, породи, ґрунту тощо – 6%;
- дія предметів і деталей устаткування, які рухаються, обертаються, – 6%.

Коротко про обставини деяких нещасних випадків.

02.07. Кривий Ріг

Під час виконання робіт у ПАТ «Центральний ГЗК» машиніст наземного устаткування (конвеєра) зняла захисне огороження та проникла під холосту гілку конвеєра, в результаті чого її затиснуло між підтримуючим роликом і холостою гілкою. На жаль, машиніст отримала травми, несумісні з життям.

09.07. Львів

Члени екологічної інспекції (трьох менеджерів з екологічних систем) їхали автівкою ЗАЗ і на залізничному переїзді в с. Гірне Стрийського району зіткнулися з локомотивом. Двоє працівників загинули, третій отримав травми голови й перебуває в лікарні.

10.07. Сумська область

Під час випасу молодняка великої рогатої худоби раптовий розряд блискавки влучив у чабана ТОВ «Бочечківське», внаслідок чого він помер.

13.07. Донецька область

На КП «Словміськводоканал» машиністка насосної установки зателефонувала начальнику дільниці насосних станцій і повідомила, що в машинному залі почала з'являтися вода, тож вона викликала електромонтера. Начальник дав розпорядження перекрити, якщо це можливо, запірний засув. У свою чергу майстер дільниці викликала слюсаря-ремонтника. Слюсар, який прибув на місце події, витягнув із залитої водою машинної зали тільки одну машиністку. Іншу, яка повідомила про те, що сталося, врятувати не вдалося.

20.07. Кіровоград

В АТ «Гідросила АПМ» електромонтер почав перевірку електрообладнання, але через 40 хв зникло світло. Коли черговий заводської підстанції оглядав електроустановки для виявлення несправностей, він підійшов до електрошафи і побачив електромонтера, який лежав на землі без ознак життя. Черговий викликав швидку допомогу. Лікарі констатували смерть.

21.07. Одеська область

У ТОВ «Іллічівський морський рибний порт» під час виконання робіт з навантаження руди водій, який кермував ковшовим навантажувачем, рухаючись заднім ходом, здійснив наїзд на працівницю з транспортних операцій. У результаті вона отримала травми, несумісні з життям.

22.07. Київська область

Лісоруб ПП «Едмарліс» на території ДП «Вищедубечанський лісгосп» під час проведення санітарної рубки в небезпечній 50-метровій зоні звалювання дерев у результаті падіння дерева отримав травму голови, був направлений до лікарні і там помер.

24.07. Івано-Франківська область

Водій автобуса, який працював у ФОП «Романишин О. В.», під час рейсу Долина – Варшава разом із пасажиром з'їхав у кювет, врізавшись у дерево. Від отриманих травм він помер у лікарні.

27.07. Житомирська область

На ВП «Житомирська дистанція колії ДТГО Південно-Західної залізниці» чергова по переїзду, піднімаючи вручну основний шлагбаум, була смертельно уражена електричним струмом.

Підготувала головний спеціаліст Держгірпромнагляду **Галина Мельник**

Схема розвитку нещасного випадку: усуваємо людський чинник

Зіновій Яремко,
професор, завідувач
кафедри безпеки
життєдіяльності

Соломія Писаревська,
доцент кафедри
безпеки
життєдіяльності

Львівський національний університет ім. І. Франка

У статті розглянуто ризик-орієнтований підхід до розслідування нещасних випадків на виробництві та подано схему розвитку нещасних випадків.

Вітчизняні нормативно-правові акти з питань розслідування нещасних випадків на виробництві розроблені на основі концепції абсолютної безпеки виробничого середовища, яка передбачає, що за умови дотримання певних норм та правил можна досягнути абсолютної безпеки. Тому особливу увагу під час розслідування нещасних випадків, відповідно до чинних нормативних документів, приділяють встановленню, яка норма чи правило були порушені. Про виявлені порушення вказують в актах за формою Н-1 (пункт 7) і Н-5 (пункт 4). На їх підставі комісія з розслідування зобов'язана запропонувати заходи щодо усунення **безпосередніх причин** нещасного випадку (пункт 5 акта за формою Н-5). Проте нещасний випадок не є одномоментною статичною небезпечною подією, і усунення виявлених порушень не завжди в майбутньому гарантує безпеку на робочому місці, де стався нещасний випадок.

Відповідно до концепції допустимого ризику, яка наприкінці ХХ ст. замінила концепцію абсолютної безпеки, для будь-якого виробничого середовища характерні потенційні небезпеки, які розвиваються як у просторі, так і в часі та за певних обставин можуть реалізуватися до нещасних випадків. Тому зі зміною концепції забезпечення безпеки життєдіяльності та виробничого середовища повинні змінюватися і підходи до розслідування нещасних випадків на виробництві.

Не претендуючи на вичерпність обґрунтування, пропонуємо розгляну-

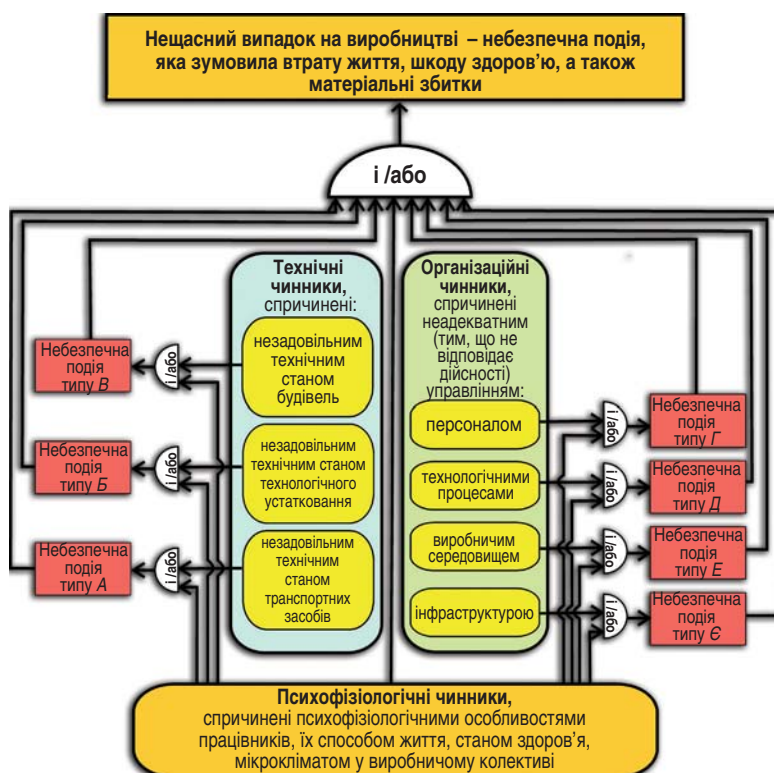
ти ризик-орієнтований підхід до розслідування нещасних випадків. Суть цього підходу полягає у вивченні логічної схеми розвитку нещасного випадку як сукупності послідовних, паралельних (одночасних) чи послідовно-паралельних небезпечних подій, які за умови випадкового збігу можуть спричинити нещасний випадок (див. схему).

Згідно зі статистичними даними щодо виробничого травматизму в нашій країні за 2009–2013 рр., головні

чинники, які спричиняють нещасні випадки, можна об'єднати в три групи:

- організаційні (60–70% від усіх нещасних випадків);
- технічні (13–18%);
- психофізіологічні (6–9%).

У кожній з цих груп можна виділити окремі підгрупи. Так, наприклад, серед організаційних можна виділити чинники, які спричинені неадекватним (тим, що не відповідає дійсності) **управлінням персоналом**,

Узагальнена схема розвитку нещасних випадків на виробництві

Фото з Інтернету

технологічними процесами, виробничим середовищем чи інфраструктурою. Технічні чинники можуть бути пов'язані із незадовільним технічним станом будівель, технологічного устаткування чи транспортних засобів. Психофізіологічні чинники найчастіше зумовлені психофізіологічними особливостями працівників, їх способом життя, зловживанням алкоголем, психологічним мікрокліматом у колективі тощо. Така сукупність чинників характерна для будь-якого підприємства, організації чи установи. У свою чергу в кожній із підгруп можна назвати певну кількість конкретних чинників, і насправді їх дуже багато.

За певних обставин будь-який із цих чинників (самостійно чи за сприяння інших факторів, найчастіше психофізіологічних) може зумовити виникнення однієї чи декількох небезпечних подій, розвиток яких може призвести до нещасного випадку. Шлях такого розвитку є складним і часто непередбачуваним, тому на схемі зв'язок чинників із небезпечними подіями показано за допомогою логічних операторів «і» чи «або». Логічний оператор «і» відповідає такому розвитку нещасного випадку, за якого на-

ступна небезпечна подія настане тільки за умови, коли одночасно будуть діяти всі наявні чинники, тобто і перший, і другий, і третій і так далі. Логічний оператор «або» вказує на те, що наступна небезпечна подія настане за умови наявності хоча б одного чинника або першого, або другого, або третього і так далі. Найчастіше нещасний випадок розвивається за змішаною схемою, яка охоплює випадковий збіг небезпечних чинників як за логічним оператором «і», так і за логічним оператором «або».

Характерною особливістю розвитку нещасного випадку є те, що кожна наступна небезпечна подія і сам нещасний випадок пов'язаний із психофізіологічними чинниками. **Насправді ж кожен із організаційних чи технічних чинників, які призвели до нещасного випадку, якщо не безпосередньо, то опосередковано пов'язаний із психофізіологічними особливостями керівників чи працівників.** Наведені вище статистичні дані щодо виробничого травматизму вказують тільки на безпосередні чинники, які призвели до нещасного випадку, а насправді глибокий аналіз розвитку нещасного випадку свідчить, що роль психофі-

зіологічних чинників, так званого **людського чинника**, є визначальною у розвитку нещасних випадків та в запобіганні їм.

Таким чином, аналіз розвитку нещасних випадків свідчить, що одним із ефективних заходів щодо запобігання нещасним випадкам на виробництві є усунення людського чинника із причин нещасних випадків шляхом формування відповідальності як у керівників, так і в працівників за власні дії під час професійної діяльності. Принагідно слід зазначити, що останнім часом вчені відзначають зниження рівня відповідальності осіб за наслідки своїх дій, і однією з причин цього називають поширення мобільних інформаційних технологій. Нам важко сьогодні уявити конкурентоспроможну трудову діяльність без сучасних засобів мобільних інформаційних технологій, тому важливий внесок у вирішення цього питання можуть зробити заклади освіти через формування елементів культури безпеки життєдіяльності як у повсякденному житті, так і в професійній діяльності, та через посилення мотивації щодо підвищення рівня відповідальності особи за власні дії.

Довіртеся

професіоналам!

УЧБОВИЙ ЦЕНТР ПАТ «КИЇВЕНЕРГО»

проводить освітню діяльність за напрямками:

- ✓ охорона праці, нормативно-правові акти з охорони праці для посадових осіб та інших працівників, членів комісії з перевірки знань
- ✓ технічна та безпечна експлуатація теплових установок і мереж для працівників підприємств, установ та організацій-споживачів теплової енергії
- ✓ технічна та безпечна експлуатація електроустановок для працівників підприємств, установ та організацій з присвоєнням групи з електробезпеки споживачів електричної енергії
- ✓ спеціальне навчання з питань пожежної безпеки

професійно-технічне навчання за професіями:

- ✓ машиніст котлів
- ✓ електромонтер з монтажу та ремонту кабельних ліній
- ✓ стропальник
- ✓ інші

УЧБОВИЙ ЦЕНТР ПАТ «КИЇВЕНЕРГО»

Місцезнаходження: вул. Жилинська, 83/53, м. Київ,
тел.: (044) 201-58-60, 201-58-62, 201-58-63, факс: (044) 234-84-75
E-mail: StoletnyayaEE@dtek.com
Поштова адреса: 01001, м. Київ, пл. І.Франка, 5

ВИСОКА ЯКІСТЬ НАВЧАННЯ – ЗА ПОМІРНІ ЦІНИ!

Ліцензії Міністерства освіти і науки України АЕ №285464 від 08.11.2013 р.,
АЕ № 527065 від 08.09.2014 р., декларація відповідності від 03.06.2013р. № 87-32-к.
Свідчення Держгірпромнагляду № 80.1-16-074.10 від 01.04.2010

ЕСКІЗ – НЕ ФОРМАЛЬНИЙ ПАПІРЕЦЬ

Юрій Гайдайчук, начальник Державної інспекції нагляду за промисловою безпекою та охороною праці територіального Держгірпромнагляду у Черкаській області

Правильно складений ескіз місця нещасного випадку часто є основним і вирішальним документом при встановленні причин і обставин нещасних випадків і аварій на виробництві.

До матеріалів спеціального розслідування згідно з п. 50 Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1232 (далі – Порядок № 1232), належить ескіз місця, де стався нещасний випадок. Відповідно до вимог п. 17 Порядку № 1232 за необхідності до матеріалів розслідування додаються схеми, фотографії, інші документи, що характеризують стан робочого місця (устаткування, апаратури, матеріалів тощо), в тому числі це може бути й ескіз. Таким чином, він складається не тільки в разі проведення спеціального, а й інших розслідувань нещасних випадків на виробництві, де комісія створюється наказом по підприємству.

Досить часто через необхідність надання допомоги потерпілим, ліквідації загрози життю та здоров'ю інших працівників не вдається сфотографувати місце події, зберегти до прибуття комісії з розслідування нещасного випадку обстановку на робочому місці та устаткування в такому стані, в якому вони були на момент настання нещасного випадку, наприклад, під час ДТП. У такому разі протокол огляду та ескіз місця, де стався нещасний випадок, складені за результатами обстежень та опитувань свідків, є основними документами для встановлення характеристики об'єкта та висновків розслідування. Іноді завдяки цьому документу ви-

рішуються спори, у т. ч. у судовому порядку, які виникають після проведення розслідування нещасних випадків на виробництві, при виникненні розбіжностей думок у членів комісії під час розгляду окремих деталей події. Додаток 12 до Порядку № 1232 схематично показує, але чітко не регламентує, не дає конкретних рекомендацій щодо складання цього документа. Тому часто через це та недостатню кваліфікацію спеціалістів, що складають ескізи, згаданий документ сприймається як зайвий і непотрібний папірець, складається формально, без описування місця нещасного випадку до і після події, без позначення точних відстаней, зазорів, прив'язок, окремих характерних місць, вузлів і деталей, відповідних розрізів тощо. У той же час ескіз є практично детальною фотографією фактичного стану будівель, механізмів, устаткування, місця перебування потерпілого до і після нещасного випадку. Основною вимогою до складеного ескізу є те, щоб людина, яка не була на місці події, могла чітко уявити картину того, що сталося.

У територіальній Держгірпромнагляді у Черкаській області неодноразово проводилися наради з працівниками, які очолюють комісії зі спеціального розслідування нещасних випадків на виробництві. При цьому особлива увага зверталася на чіткі вимоги до складання ескізів місця нещасного випадку. Для нанесення всіх необхідних деталей креслення ескіз рекомендується виконувати на папері формату не менше А3. З лівого боку у верхній частині ескізу зазначається найменування підприємства, де стався нещасний випадок чи аварія. Нижче, посередині, вказується назва ескізу, дата, час настання нещасного випадку, професія чи посада потерпілого, його прізвище, ім'я та по батькові. Далі має бути виконаний ескіз місця нещасного випадку до події, після події, а також зазначена прив'язка до території підприємства (копія генерального плану, вкопійовування тощо). Креслення одного ескізу замість кількох (до і після нещасного випадку) допускається в разі раптової (природної) смерті працівника на роботі. Виготовлення ескізу голова комісії з розслідування згідно з протоколом розподілу функцій між членами комісії доручає особі, яка має відповідні навички або інженерну освіту, в змозі накреслити плани, розрізи, нанести розміри. Це може бути як представник підприємства, де стався нещасний випадок, так і будь-який інший член комісії з розслідування. Над ескізами обов'язково вказується їх назва. На креслення наноситься місце нещасного випадку, зазначаються відстані від нього до будівель, споруд, устаткування, запасних виходів, переходів, входів до найближчих приміщень тощо. Також важливо вказувати відстані між основним устаткован-

Мал. Ю. Судака

ням, комунікаціями, конструкціями об'єктів, висоту приміщень. Це дає змогу оцінити умови праці на робочому місці, де стався нещасний випадок, передбачити необхідні заходи щодо недопущення в подальшому подібних нещасних випадків. На кресленнях обов'язково вказується відстань до медпунктів чи медчастин, рятувального підрозділу (якщо такі є на підприємстві). Це дає змогу комісії з розслідування оцінити дії та можливості вищеназваних служб щодо надання долікарської допомоги потерпілому, транспортування його до медичного закладу, ліквідації аварійного стану.

На ескізі місця нещасного випадку **до події** відображається фактичний, а не паспортний чи проектний стан розташування об'єктів, устаткування, захисних пристроїв та місця, де перебував потерпілий за мить до нещасного випадку. Важливо зафіксувати деформації, пошкодження, які існували на устаткуванні чи конструкціях, відсутність захисних та блокувальних пристроїв, наявність сміття, відходів, які знаходилися поруч з місцем нещасного випадку, та інші деталі. Не слід на прохання представників підприємства чи потерпілого не показувати безлад, нагромадження різних предметів на місці нещасного випадку, якщо це було ліквідовано до прибуття комісії з розслідування і навіть якщо це не пов'язано з причинами нещасного випадку. Тому члени комісії, прибувши на місце події, повинні насамперед поговорити з потерпілим, якщо це можливо, свідками та іншими працівниками цієї ділянки, особами, які не є працівниками підприємства, але були свідками (наприклад, під час ДТП), про обставини й причини нещасного випадку, про те, що змінилося на місці події, що, на їх погляд, призвело до того, що сталося. Деталі цього моменту визначає комісія з розслідування на підставі свідчень потерпілого та свідків, детального огляду устаткування, будівель та інших предметів, що перебувають поруч з місцем нещасного випадку або можуть бути пов'язаними з обставинами та причинами нещасного випадку чи аварії. Іноді в ескізі до події подається опис рухів працівника, об'єкта чи устаткування, під час експлуатації якого стався нещасний випадок. Але краще це детальніше викласти в описі обставин, протоколі огляду місця, де стався нещасний випадок.

На ескізі місця нещасного випадку **після події** необхідно відображати фактичний стан устаткування, об'єктів, конструкцій, який був до початку ліквідації наслідків нещасного випадку чи аварії, розбирання завалів чи де-

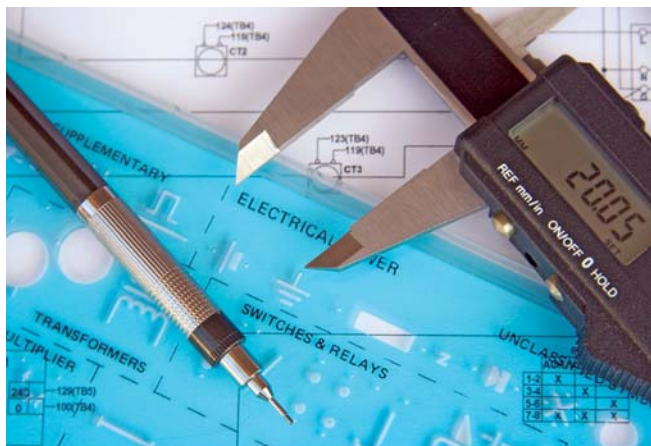

монтажу устаткування з метою надання допомоги потерпілим та недопущення загрози для інших працівників. Щоб максимально передати інформацію, ескізи до і після нещасного випадку бажано виконувати в плані, в повздовжньому та поперечному розрізах з обов'язковим зазначенням, по якій лінії зроблено той чи інший розріз. Також необхідно зазначити назви об'єктів, устаткування, механізмів. Місцезнаходження потерпілого, свідків та інших осіб на планах та розрізах ескізів до і після нещасного випадку позначається невеликим колом діаметром 5–10 мм з відповідним підписом. Це місце прив'язується до устаткування, механізмів, будівель, дверних та віконних отворів. Точне позначення місцезнаходження потерпілого до і після нещасного випадку допомагає комісії з розслідування встановити обставини та причини нещасного випадку. Якщо необхідно деталізувати подію, на ескізі можна відобразити окремими кресленнями місця, вузли, деталі, їх пошкодження, елементи, які мають особливо важливе значення для розслідування. Ці додаткові креслення необхідно підписати, вказати і позначити назви, розміри, прив'язки та місце їх розташування на загальних ескізах. На ескізі ставлять підписи голова та члени комісії з розслідування із зазначенням прізвища та ініціалів без назв посади, які є в актах розслідування, а також виконавець ескізу із обов'язковим зазначенням його посади, місця роботи, прізвища, ім'я та по батькові.

Ескіз місця нещасного випадку повинні доповнювати фотознімки. Їх кількість обумовлюється обставинами нещасного випадку. Фотографувати необхідно місце нещасного випадку, краще з різних боків, а також все те, що допоможе з'ясувати причини нещасного випадку. Такі деталі фотографують крупним планом. Останнім часом крім ескізів та фотознімків використовують відеозйомку із камер спостереження або відеореєстраторів автомобілів (хоча це й не передбачено Порядком № 1232). У такому випадку члени комісії самі можуть побачити, як стався нещасний випадок, оцінити його причини та обставини.

Ескіз, як і будь-яке креслення, — це мова інженера. Повне відображення на ньому всіх необхідних деталей уточнює протокол огляду місця події, сприяє ефективному та об'єктивному розслідуванню нещасних випадків на виробництві.

Фото з Інтернету

ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ як профзахворювання

Вадим Кобець,
власкор

Яким професійним ризикам піддаються представники професій, основою для яких є юридичні знання? Яких заходів слід уживати, аби мінімізувати негативний вплив різних шкідливих чинників на стан здоров'я цієї доволі чисельної групи переважно державних службовців та працівників правоохоронних органів?

За словами доцента кафедри основ безпеки життєдіяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого **Олександра Малька**, професійна діяльність юриста належить переважно до інтелектуальних видів праці. Однак це не означає, що виконувати свої посадові обов'язки цієї категорії працівників порівняно легко. Найбільш характерними особливостями професійної діяльності юристів є, на думку фахівців, владний характер посадових повноважень та чітка правова регламентація поведінки. Сюди ж слід віднести підвищену персональну відповідальність юридичних працівників, які інколи повинні ледь не щодня ухвалювати ті чи інші рішення із серйозними правовими наслідками.

Умови праці різних категорій юридичних працівників визначаються низкою шкідливих факторів, що можуть

негативно впливати на їх здоров'я та працездатність. Як зазначив О. Малько, у багатьох випадках в процесі виконання службових обов'язків юристам притаманні малорухомий характер праці, використання великих масивів правової та довідкової інформації, засобів зв'язку, потреба в пошуку додаткової інформації. У сучасних умовах діяльність юриста не можна уявити без використання комп'ютерних технологій та Інтернету, які стають допоміжним елементом у роботі з правовими документами, нормативно-правовими базами, державними та приватними установами тощо.

Зрозуміло, що подібна високоінтелектуальна діяльність нерідко призводить до психофізіологічних, а інколи і нервових перевантажень юридичних працівників. Така ситуація часто-густо супроводжується порушеннями звичного режиму добової життєдіяльності, вимушеною відмовою від відпочинку й харчування. За спостереженнями О. Малька, до основних чинників напруженості праці юристів належать значні нервово-психічні й емоційні навантаження; ненормований робочий день; малорухомою сидяча робота, обумовлена виконанням складних одноманітних функцій в умовах дефіциту інформації та часу. Також добре відомо, що в багатьох випадках має місце постійний контакт юристів з кримінальним контингентом та особами, які ведуть антисоціальний спосіб життя. Неважко зробити висновок, що майже завжди всі ці моменти спілкування насичені різними негативними емоціями. Більше того, моральної та психофізіологічної напруги повсякденній роботі юристів-правоохоронців надає те, що вони працюють в умовах, пов'язаних з людським горем, проявами жорстокості та інших негативних рис людини, які,

на жаль, можна все частіше спостерігати в нашому суспільстві.

Трудова діяльність значної кількості юристів має постійний конфліктний характер внаслідок активного опору заінтересованих осіб, які вчиняють протиправні дії. Протягом звичайного робочого дня юристи (судді, прокурори, правоохоронці, працівники виконавчої служби) часто стикаються із ситуаціями, в яких необхідно швидко ухвалити відповідальне рішення. Саме ця обставина в багатьох працівників викликає стан стресу.

Праця юристів-силовиків (правоохоронця, слідчого, оперативного працівника, прокурора тощо) пов'язана з правом і обов'язком застосовувати засоби примусу від імені закону. При цьому особливого значення набуває вміння юристів аналітично оцінювати ситуації в умовах значного нервового напруження. Неминучим наслідком такої психологічної напруги стає пригніченість, байдужість, відчуття постійної фізичної втоми. У свою чергу такий психофізіологічний стан юристів, а інколи й спричинені цим станом невинуваті агресивні реакції з їх боку стають однією з причин негативного ставлення населення до представників таких професій.

Підсумовуючи, можна говорити навіть про екстремальний характер професійної діяльності багатьох категорій юристів. Робота з людьми, особливо з кримінальним та антисоціальним контингентом, завжди вимагає значних психоемоційних витрат. Ось чому представники юридичних професій одні з перших стають жертвами емоційного вигорання, яке є формою професійної деформації особистості.

Подальші наслідки таких негативних проявів професійної діяльності, які можуть спостерігатися в окремих працівників, негативно

позначаються на діяльності колег, усього колективу, призводять до апатії, цинічності, нівелювання значущості досягнень і результатів діяльності.

ПРОФІЛАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ

Симптомами соматичного неблагополуччя, що виникають за цих обставин, найчастіше бувають втома, головний біль, зниження концентрації уваги, дратівливість, болі в попереку. Також спостерігаються порушення сну у вигляді частих пробуджень серед ночі чи утрудненого засинання. Зазначені особливості професійної діяльності юристів часто спричиняють виникнення захворювань. Найпоширенішими серед працівників правоохоронних органів є захворювання серцево-судинної системи, бронхів і легень, шлунково-кишкового тракту, нервової системи, радикуліт тощо.

Аби запобігти цьому та для успішного здійснення професійної діяльності юридичні працівники мають володіти, на думку фахівців, певною нервово-психічною (емоційною) стійкістю. Найперше це стійкість до стресу, високий рівень самоконтролю над емоціями й поведінкою, працездатність у критичних ситуаціях; розвинені адаптивні властивості нервової системи (сила, урівноваженість, рухливість, чутливість, активність, динамічність, лабільність, пластичність нервових процесів).

Як навчитися контролювати власну поведінку, які методи психофізіологічного супроводу професійної діяльності слід застосовувати правникам та силовикам, аби зберігати на належному рівні працездатність і адекватно реагувати на різні події? Схоже, що простих зрозумілих відповідей на це питання поки що ні в кого немає. О. Малько та його колеги з кафедри безпеки життєдіяльності Харківської юракадемії акцентують увагу на важливості запобігання негативній дії різних факторів виробничого середовища. Проводити таку профілактичну роботу треба шляхом удосконалення законодавчої і нормативної бази, ви-

користання кращого міжнародного досвіду, поліпшення профвідбору кандидатів для юридичної діяльності, запровадження економічних важелів охорони праці тощо.

В Україні є чинними понад 2 500 державних нормативних актів з охорони праці, однак серед них відсутні нормативні документи, які б регламентували роботу в умовах професійних ризиків, пов'язаних з дефіцитом часу, нервово-емоційним напруженням під час прийняття важливих рішень, монотонністю праці тощо. Україна на десятки років відстає у цьому відношенні від розвинутих європейських країн, де вже давно реєструються профзахворювання, пов'язані з нервово-емоційним напруженням та спричиненими ним психофізіологічними змінами в організмі. У нас ніхто цим питанням не опікується, однак це зовсім не означає, що проблеми не існує. Зрозуміло, що для ефективного розв'язання всього цього комплексу проблем, причому актуальних для багатьох професій, необхідне запровадження єдиних державних стандартів та критеріїв професійного добору.

На думку директора харківського Науково-дослідного інституту профілактичної медицини, кандидата біологічних наук Людмили Аладишевої, мова тут повинна йти про психофізіологічний супровід професійної діяльності зазначених категорій працівників. Він повинен включати такі важливі напрямки: періодичний контроль та оцінку поточного функціонального стану працівників; функціональну реабілітацію та психофізіологічні заходи; тренування та вдосконалення професійно важливих психофізіологічних якостей; надання психологічних консультацій; проведення необхідних соціально-психологічних досліджень тощо.

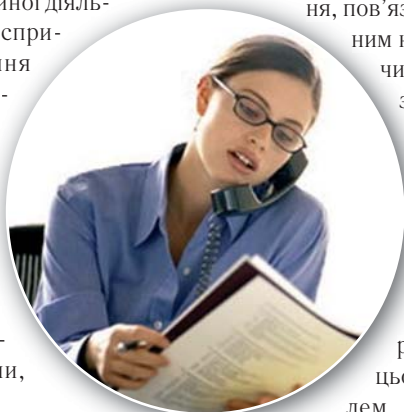
Проводити всю цю роботу можуть як штатні співробітники організацій та установ (співробітники кабінетів психоемоційного розвантаження), так і більш досвідчені фа-

Юрист (від лат. *jus* або *juris* – право) – людина з юридичною освітою: практичний діяч у галузі права; правознавець, учений, що вивчає право. Професія юриста є однією з найдавніших в історії людства. Найпоширеніші юридичні професії – слідчий, прокурор, адвокат, суддя, експерт-криміналіст, державний арбітр, юрисконсульт, нотаріус, працівник митниці, працівник пенітенціарної системи, дільничний, інспектор ДАІ тощо

хівці спеціалізованих психофізіологічних лабораторій. Форми й методи роботи при цьому можуть бути найрізноманітнішими. Головне, щоб психокорекційна та психофізіологічна діяльність не була формальною, а давала необхідний результат. Медики мають допомагати (у даному випадку – представникам юридичних професій) розвивати необхідні для них навички ефективної саморегуляції, формувати стійкість до стресів, удосконалювати вміння ухвалювати рішення в нестандартній обстановці та умовах дефіциту часу.

Працівникам, які перебувають на межі або вже досягли згаданого вище стану емоційного вигорання, слід пройти комплекс спеціальних релаксаційних заходів з метою зняття

психоемоційної напруги. Сучасною медициною, і психофізіологами зокрема, розроблено чимало ефективних методик емоційного саморегулювання, прийомів самокорекції функціональних станів, аутотренінгів, спеціальних дихальних та психотехнічних вправ. Головне, щоб ті, хто потребує такої корекції, усвідомлювали важливість цієї проблеми та приділяли необхідну увагу питанням психофізіологічного стану свого та своїх підлеглих.

Працювати СКЛАДНО, але **МОЖЛИВО**

Про те, як робота страхових експертів з охорони праці сприяє зниженню рівня виробничого травматизму.

3 людиною сталося лихо: одержав травму на робочому місці! Першої миті всі — у шоковому стані! Потім — надання домедичної допомоги потерпілому, виклик «швидкої», створення комісії з розслідування нещасного випадку, страхові виплати потерпілому тощо.

Не останнє місце в роботі цього налагодженого механізму, що почав діяти вже після настання нещасного випадку на виробництві, посідають страхові експерти з охорони праці Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України (далі — Фонд). Про їхню роботу написано чимало, але що за нею криється — розмова особлива.

Відомо, що травматизм на виробництві — це не тільки горе та страждання людей, їхніх рідних і близьких, це ще й втрати для економіки країни. Про що сьогодні свідчить статистика травматизму?

У першому кварталі 2015 року кількість нещасних випадків на виробництві порівняно з аналогічним періодом минулого року знизилася майже на 19%, а кількість смертельно травмованих — майже на 5%. Найбільш значне зниження нещасних випадків зафіксовано у Вінницькій, Запорізькій і Дніпропетровській областях. До речі, тенденція до зниження кількості нещасних випадків на виробництві спостерігається вже протягом останніх 10 років, у чому теж чимала заслуга страхових експертів Фонду.

Страхові експерти Фонду беруть саму активну участь у комісіях з перевірки знань з питань охорони праці у слухачів навчальних центрів. Також вони входять до складу комісії з розслідування нещасних випадків на виробництві, завдання яких — визначити конкретні причини, що призвели до нещасного випадку або профзахворювання, з метою розроблення профілактичних заходів.

Так, наприклад, страхові експерти з охорони праці Лисичанська Луганської області проаналізували нещасні випадки, що сталися на вугільних підприємствах регіону, і дійшли висновку, що причин цих нещасних випадків декілька: недостатній рівень знань шахтарів у галузі охорони праці, невиконання ними вимог правил безпеки і посадових інструкцій, неузгодженість дій під час виконання робіт підвищеної небезпеки та багато чого іншого, включаючи низький рівень трудової й технологічної дисципліни.

Завдяки такому симбіозу в роботі — перевірка знань і участь у комісіях з розслідування — страхові експерти зробили висновок, що більш 70% нещасних випадків на виробництві стаються саме через необізнаність працівників у питаннях охорони праці.

Як приклад, нещасний випадок з тяжкими наслідками, що стався у ВАТ «Лебединське хлібоприймальне підприємство» в Сумській області. Під час робіт з навантаження залізничних вагонів зерном кукурудзи електрогазоварник (!) вручну (!), за допомогою лома та гальмових черевиків, переміщав вагони (!!!). Зрозуміло, що таку роботу ніхто не контролював. У результаті — складні переломи нижніх кінцівок і тривале, дороге лікування.

Спостерігається чітка тенденція, коли працівники почали частіше діяти всупереч вимогам безпеки. Як не дивно, низка нещасних випадків сталася через порушення тих вимог безпеки, які впливають із елементарних міркувань здорового глузду і не передбачають будь-яких спеціальних знань. Як приклад можна навести нещасний випадок із працівником деревообробного підприємства в Ровенській області. Верстатник працював на деревообробному верстаті. Після торцювання чергової дошки та повернення пилки верстата у вихідне положення працівник побачив невеликий кусок тріски, який частково протиснувся в отвір виходу пилки. Верстатник вирішив забрати його, але не зупинив електродвигун. Як наслідок, доторкнувся до працюючої пилки, яка травмувала йому руку.

Або такий випадок. Двоє працівників складували матеріали, у тому числі металовироби. Удвох вони приймали куточок 125 × 125 мм (довжиною 3 м) і переносили на місце складування. Після декількох операцій один зі співробітників відійшов. Другий вирішив самостійно продовжити роботу, яку перед цим вони виконували вдвох. Він узяв куточок, підняв його і, не втримавши, випустив. Куточок впав на ногу і завдав працівнику серйозні травми.

І таких прикладів безліч. Цього року представники робочих органів Фонду взяли участь у роботі практично всіх комісій з розслідування нещасних випадків на виробництві. Враховуючи порівняно невелику кількість страхових експертів — ледь більше 400 осіб — кожен фахівець у середньому брав участь у двох розслідуваннях нещасних випадків. А в Дніпропетровській, Донецькій, Львівській областях і місті Києві — у трьох за місяць.

Крім цього, робочі органи Фонду взяли участь у 1103 семінарах, 2044 нарадах, 762 круглих столах, 147 конкурсах з питань охорони праці.

Один із найважливіших напрямів у профілактичній роботі страхових експертів з охорони праці — пропаганда безпечних і нешкідливих умов праці. У засобах масової інформації було опубліковано 618 статей з питань охорони праці та соціального захисту працюючих. Представники Фонду 369 разів виступили на центральних і регіональних теле- і радіоканалах.

І звичайно ж, постійна щоденна робота, яку просто неможливо оцінити, — консультування роботодавців у вирішенні питань збереження здоров'я та життя людей. Протягом цього року страховими експертами було надано більш ніж 9000 консультацій з питань охорони праці й страхуванню від нещасних випадків.

Практика останніх років показує, що профілактика виробничого травматизму як явище не може бути забезпечена реалізацією якогось одного, нехай навіть дуже ефективного заходу. Для цього необхідно задіяти всі можливості комплексного підходу.

БЕЗ СТРОКУ ДАВНОСТІ

■ **Наталія Токарець**, начальник відділу організації державного нагляду теруправління у Рівненській області

Територіальне управління Держгірпромнагляду у Рівненській області розслідувало нещасний випадок 48-річної давнини.

Цей нещасний випадок на виробництві стався з працівником колгоспу ім. Леніна Березнівського району, жителем Костопільського району Рівненської області, у 1966 р. Одного дня, виконуючи свої трудові обов'язки, чоловік очищав від зерна і бур'яну шнек бункера комбайну СК-4. Не вберігся, шнек захопив його ногу, внаслідок чого було травматично ампутовано чотири пальці стопи лівої ноги. У той же день на підприємстві було складено засвідчений печаткою та підписами акт про нещасний випадок.

Минуло багато років, і стара травма почала сильно турбувати постраждалого. Він не може ходити, пенсія маленька, коштів на лікування немає. Тому колишній колгоспник вирішив отримати належні йому у зв'язку з виробничою травмою страхові виплати і звернувся до відділення виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань у Костопільському районі з актом про нещасний випадок. Проте з'ясувалося, що форма акта не відповідає чинному на той час законодавству. А для того, аби отримати належні виплати, необхідні два документи: акт розслідування нещасного випадку за формою Н-5 та акт за формою Н-1, який підтверджує, що нещасний випадок визнаний таким, що пов'язаний з виробництвом.

Оскільки колгосп ім. Леніна вже ліквідований, постраждалому необхідно було підтвердити в суді факт настання нещасного випадку. Таким чином, він був змушений звернутися до суду із заявою про встановлення факту отримання травми на виробництві. Зробити це було непросто, оскільки прямі свідки нещасного випадку вже пішли з життя. Проте зрештою

Мал. Ю. Судака

суд ухвалив рішення на користь чоловіка. Дванадцятого листопада 2014 р. було встановлено факт отримання потерпілим травми на виробництві у 1966 р. У свою чергу теруправління Держгірпромнагляду у Рівненській області, згідно з п. 23 Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженого постановою КМУ від 30.11.2011 № 1232, утворило комісію з розслідування цього нещасного випадку.

Головою комісії призначили посадову особу відділу організації державного нагляду управління охороною праці, ринкового нагляду та спеціальних розслідувань нещасних випадків. До складу комісії увійшли посадові особи виконавчої дирекції Фонду ССНВ у Костопільському районі, управління агропромислового розвитку Березнівської РДА та голова обласної ради профспілки працівників агропромислового комплексу. Для з'ясування обставин події 48-річної давнини комісія з розслідування у своїй роботі використовувала всі наявні факти, свідчення, у тому числі архівні документи. За результатами розслідування нещасний випадок був визнаний пов'язаним з виробництвом. Затверджений акт розслідування нещасного випадку за формою Н-5 та акт за формою Н-1 було надано потерпілому, який отримав право на страхові виплати.

За словами постраждалого, він не надто сподівався на позитивний результат. Адже важко повірити в те, що й через 48 років можна встановити істину.

ЗАГИБЕЛЬ ТРАКТОРИСТА ВНАСЛІДОК ВИБУХУ СНАРЯДА ВИЗНАНО ВИРОБНИЧОЮ ТРАВМОЮ

Завершила роботу комісія теруправління Держгірпромнагляду у Дніпропетровській області, яка проводила спеціальне розслідування нещасного випадку зі смертельним наслідком, що стався з трактористом-машиністом (1981 р. н.) приватного агропідприємства Софіївського району області. Як повідомлялося раніше, 18 травня 2015 р. працівник загинув унаслідок вибуху снаряда, що розірвався під час виконання робіт на полі для вирощування сільськогосподарських культур.

За результатами спеціального розслідування нещасний випадок визнано

пов'язаним із виробництвом, адже стався він у робочий час та під час виконання працівником трудових обов'язків. Комісією з розслідування було складено акт за формою Н-1 для отримання родиною загублого працівника соціальних виплат.

Результати спецрозслідування нещасного випадку на виробництві ґрунтуються на висновках досудового розслідування правоохоронних органів, вибухово-технічної та судово-медичної експертизи, які з'ясували, що смерть працівника настала внаслідок вибуху корпусного вибухового пристрою, спорядженого конденсованою вибуховою речовиною. Цим пристро-

єм найімовірніше є мінометна міна часів Другої світової війни.

Для запобігання подібним випадкам фахівці Держгірпромнагляду звертаються до працівників усіх підприємств області та жителів регіону: **при виявленні підозрілих предметів на території підприємств або прилеглих територіях необхідно дотримуватися вимог безпеки, зокрема не наближатися до таких предметів, не намагатися самостійно їх перемістити або знешкодити. Повідомляйте про підозрілі знахідки працівників правоохоронних органів та рятувальні служби.**

Прес-служба теруправління Держгірпромнагляду у Дніпропетровській області

Так чия ж недбалість?

Сергій Колесник,
експерт з умов праці

Про те, як теруправління Держгірпромнагляду звинуватили в незаконному розміщенні та експлуатації АЗС.

У журналі «Охорона праці» № 10 за 2010 рік було надруковано мою статтю «Поставити заслін заповзятливим ділкам», у якій йшлося про самовільно встановлену в 2006 р. у Херсоні АГЗС. Як розповідав тоді колишній начальник теруправління Держгірпромнагляду у Херсонській області, «дах» у власника був такий, що він не пустив на об'єкт комісію у складі представників прокуратури, міліції, УБОЗ, СБУ, МНС, СЕС, податкової міліції, екологічної інспекції, інспекції Держгірпромнагляду. При цьому на експлуатацію даного об'єкта не було жодного дозвільного документа. Лише через чотири роки, після неодноразових опломбувань і розпломбувань об'єкта, численні судові розгляди, власник змушений був демонтувати установку. Правда, за неофіційною інформацією, її невдовзі знову було встановлено: без належного оформлення і в іншому регіоні країни.

Тоді це був поодинокий випадок, оскільки з 54 АГЗС на Херсонщині ли-

ше дві не мали дозволу Держгірпромнагляду на експлуатацію об'єкта підвищеної небезпеки. Останніми роками кількість самовільно розміщених у населених пунктах АЗС та АГЗС росте як гриби. Зараз тільки в столиці, за словами мера Віталія Кличка, з 380 АГЗС понад 200 — незаконні.

Не краща ситуація і з АЗС, що реалізують бензин та дизельне паливо. І йдеться не про кілька каністр у гаражі. Це об'єкти з операторськими, бензоколонками, підключеним електрообладнанням тощо. Будувати їх почали нахабно, поруч з житловими будинками, медичними установами. Люди дишають шкідливими бензиновими і газовими випарами і взагалі ризикують злетіти у повітря.

Згідно з ДБН 360-92** «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень», АЗС у населених пунктах залежно від їх потужності та відповідно до протипожежних вимог мають розміщувати на відстані 25–80 м від парків та житлових і громадських будівель. Потужність визна-

чається за кількістю заправок на годину й сумарною місткістю резервуарів для зберігання рідкого палива. Величина санітарних розривів — не менше 50 м. АЗС великої потужності дозволяється розміщувати лише в промислових і комунальних зонах.

Нешодавно чаша терпіння переповнилася в активістів громадського формування «Кордон» (Миколаїв), до якого люди почали звертатися зі скаргами про розміщення незаконних АЗС у дворах житлових будинків, біля парків відпочинку, громадських будівель з порушенням елементарних вимог безпеки. Під час організованих рейдів ГФ «Кордон» фіксувало заправку на таких АЗС не тільки легкових автовок. На них спокійно заїжджали і маршрутні мікроавтобуси, і навіть автобуси з пасажирами. Аргументація у всіх водіїв була одна — якість палива така ж, як на легальних АЗС, а ціна — на 3–4 грн дешевше. А те, що відсутній сертифікат на паливо, не видаються квитанції, резервуари з паливом стоять на сонці під відкритим небом, нікого не хвилює. Як не хвилює це і органи місцевої влади та самоврядування, які першими повинні контролювати питання виділення земельних ділянок і будівництва об'єктів на підвідомчих територіях. Викликає підозру і спокійна поведінка правоохоронних органів, підрозділів Держфінінспекції та Державної фіскальної служби, на які, до речі, не поширюється мораторій на перевірки. Адже через роботу цих незаконних об'єктів державний та місцеві бюджети недоотримують мільйони гривень.

На деякі АЗС активісти викликали представників міліції, ДФС, МНС. При цьому представники МНС навіть не наважилися підійти близько до об'єк-

тів — через заборону перевірок. Водночас представники міліції та податківці склали відповідні протоколи і опломбували об'єкти. Але вже ввечері активісти зафіксували, що більшість опломбованих АЗС продовжили роботу.

Прокурор Миколаївської області В'ячеслав Кривов'яз, до якого звернулися активісти ГФ «Кордон», повідомив таке. За оперативною інформацією, у Миколаєві працює понад 50 незаконних АЗС, а по області їх понад 100. Прокурор погодився, що правоохоронці та податківці недопрацюють. Але, що цікаво, головним винуватцем у даній ситуації прокурор назвав теруправління Держгірпромнагляду у Миколаївській області. Саме ці наглядовці, на переконання прокурора, повинні були звернутися до суду, щоб останній ухвалив рішення про припинення діяльності незаконних підприємств/об'єктів підвищеної небезпеки. Прокурор це не просто так сказав. Як повідомила авторів статті керівник прес-служби обласної прокуратури, було розпочато кримінальне провадження за фактом неналежного виконання службовими особами теруправління Держгірпромнагляду у Миколаївській області своїх обов'язків (за ч. 2 ст. 367 КК України).

Щодо інших установ і організацій, які курирують питання землевідведення, будівництва, нагляду та контролю, то, як повідомила прес-секретар, усі вони будуть задіяні під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, згідно з ч. 1 ст. 204 КК України (незаконне виготовлення, зберігання та збут піддакцизних товарів), допущених власниками незаконних АЗС. Розслідування здійснює головне управління ДФС у Миколаївській області. Прокурор не забув сказати, що прокуратура не здійснює прокурорський нагляд за додержанням закону «Про охорону праці». Але ж це віднедавна, а деякі незаконні АЗС в області функціонують уже два і більше роки. Тут і прокурорська недбалість присутня.

Активісти впевнені, що «кришують» цей незаконний бізнес чи не всі чиновники, ті, хто мають до цього якесь відношення (звичайно, крім Держгірпромнагляду, оскільки він зараз у ролі цапа-відбувайла).

Хочеться вірити, що розпочаті реформи, боротьба з корупцією, активна громадська позиція допоможуть припинити свавілля і тим самим зберегти життя людей, які буквально ходять по порохових бочках.

Фото з Інтернету

ДОВІДКА

Стаття 367. Службова недбалість

1. Службова недбалість, тобто невиконання або неналежне виконання службовою особою своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них, що завдало істотної шкоди охоронюваному законом правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб, —

карається штрафом від двохсот п'ятдесяти до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило тяжкі наслідки, —

карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та зі штрафом від двохсот п'ятдесяти до семи сот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або без такого.

ХІV МІЖНАРОДНИЙ ВИСТАВКОВИЙ ФОРУМ ТЕХНОЛОГІЇ ЗАХИСТУ – 2015 ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА, ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ТА РЯТУВАННЯ

ІХ МІЖНАРОДНА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВИСТАВКА **ПОЖТЕХ - 2015** ТЕХНОЛОГІЇ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

22-24 вересня

ОРГАНІЗАТОРИ:

Державна служба України
з надзвичайних ситуацій

Міжнародний виставковий центр

ЗА ПІДТРИМКИ

Асоціації "Техногенна безпека
і цивільний захист населення"

Генеральний
інформаційний партнер:
**ОХОРОНА ПРАЦІ
І ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА**

Ексклюзивний
медіа-партнер:
БІЗНЕС

Генеральний
медіа-партнер:
БІЗНЕС

Технічний
партнер:
Real media

МІЖНАРОДНИЙ ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР

Україна, м. Київ, Броварський пр-т, 15
М "Лівобережна"

☎ (044) 201-11-64, 201-11-63
e-mail: protech@iec-expo.com.ua
www.iec-expo.com.ua,
www.tech-expo.com.ua

Учебний центр

НОВАТОР

Організовує навчання в м. Києві
та регіонах України за бажанням замовника
без відриву від виробництва

Ліцензія № 285936 від 23.01.2014

Свідоцтво № 80.1-1.16-045.09 від 22.04.2009

03148, Україна, м. Київ, вул. Тимофія Строкача, 7, офіс 144
e-mail: novator_n@ukr.net www.ucnovator.kiev.ua

Навчання з питань охорони праці

**Навчання з питань пожежної
безпеки**

**Навчання з електробезпеки
(II, III, IV, V група допуску)**

**Навчання посадових осіб
та спеціалістів за Правилами
(понад 100 видів НПАОП)**

**Спеціальне навчання з питань
охорони праці робітників**

**Професійно-технічне
навчання робітничим професіям**

НАВЧАННЯ

- З охорони праці під час виконання робіт на висоті (висотно-верхолазні роботи)
- За законодавчими і державними нормативними актами та галузевими інструкціями з технічної та безпечної експлуатації конструкцій, будівель і споруд
- З антикригової обробки повітряних суден

**Послуги з підготовки необхідної
документації для одержання дозволів
Держгірпромнагляду на роботи
підвищеної небезпеки та свідоцтв
про атестацію вимірювальних
електротехнічних лабораторій**

**Дистанційне навчання
www.do.ucnovator.kiev.ua**

**Лабораторія з атестації робочих
місць за умовами праці**

**Вимірювальна електротехнічна
лабораторія**

**Випробувальна механічна
лабораторія**

**Лабораторія зварювання
(атестація зварників)**

ТРЕНІНГИ

- Надання першої долікарської допомоги потерпілим у разі нещасного випадку з використанням тренажерів «Фантом-П», «Гоша-06», «Гаврюша» та автоматичних зовнішніх дефібриляторів (АЗД)
- Гасіння осередку пожежі первинними засобами пожежогасіння
- Організація евакуації людей при виникненні надзвичайної ситуації
- Надзвичайний стан: допоможи собі сам

Методичний відділ
+ 38(044) 407-11-00
+ 38(044) 407-11-09
+ 38(067) 231-79-13
+ 38(050) 409-55-10
novator_metod@ukr.net

Бухгалтерія
+ 38(044) 407-10-17
+ 38(067) 500-97-12
novator_n@ukr.net

Відділ маркетингу (продажів)
+ 38(044) 403-83-55
+ 38(044) 407-04-57
+ 38(044) 403-83-56

Лабораторія зварювання
+ 38(044) 407-00-91
+ 38(097) 019-64-37

**Відділ комп'ютерного
навчання**
+ 38(044) 403-84-27
+ 38(095) 807-47-21

**Вимірювальна
електротехнічна лабораторія**
+ 38 (044) 407-10-17
+ 38 (067) 767-51-65

**Випробувальна механічна
лабораторія**
+ 38 (044) 592-53-01

**Лабораторія
з атестації робочих місць**
+ 38(044) 466-91-62

**Інтернет-магазин
індивідуальних страхувальних
засобів (ІСЗ) для висотників
і верхолазів**
www.vysotnyk.com.ua

Філіал у м. Харків
+ 38(067) 504-30-74
+ 38(050) 409-54-05
novator_sv@ukr.net

ЕКІПАЖ
ТЕХНОЛОГІЧНА ГРУПА

www.ekipage.com

ДРАБИНКИ ТА ПІДМОСТКИ ІЗОЛЮЮЧІ СКЛОПЛАСТИКОВІ

Драбинки та підмости виконані цілком з профільного електроізоляційного склопластику за безметалевою технологією та мають такі властивості:

- високу механічну міцність (витримують до 1 т на сходинку);

- стійкі до дії агресивних середовищ;

- не створюють іскру, незаймисті;

- мають пристосування, які не дозволяють титивам довільно розсуватися під час роботи;

- стійке абразивне покриття сходинок запобігає зісковзуванню підшви взуття працюючого;

- підмости для підприємств зв'язку мають робочі поверхні з вологостійкої фанери, вкритої шаром лаку, стійкого до зносу.

м. Харків, вул. Єнакіївська, 4

Тел./факс: (057) 778-01-61 (0572) 93-31-47

e-mail: ekipage@ukrpost.ua

Навчальний центр

МПП «БУДКВАЛІФКАДРИ»

Запрошує підприємства, установи і організації до співпраці з питань навчання і перевірки знань керівників, ІТП і спеціалістів на знання нормативних актів Держгірпромнагляду

♦ 3 питань охорони праці

♦ Правил будови і безпечної експлуатації (вантажопідіймальних кранів, підійомників, котлів, ліфтів, посудин, що працюють під тиском, трубопроводів)

♦ Правил безпеки систем газопостачання України

♦ Правил ТЕ і ПБЕ електроустановок споживачів (2—5 група з електробезпеки)

♦ Правил пожежної безпеки

Навчальний центр проводить також навчання робітників з професій: стропальник, водій навантажувача, ліфтер, оператор ПЦ-84, АЗС, пожежно-технічного мінімуму та інші.

Вартість навчання від 120 грн.

03056, Київ, провулок Ковальський, 13 (вихід з вул. Виборзької, 12).

Тел./факс 277-47-59, тел.: 277-47-60, 277-35-55

www.bqk.kiev.ua

info@bqk.kiev.ua

Довід. комітет Держгірпромнагляду - 34.06.3080.42.0 вч. 27.07.2009р.
Ліцензія Міносвіти України №552.474 від. 19.08.2010р.

капрі

Офіційний дистриб'ютор

Засоби індивідуального захисту

3M

ТОВ "СП Капрі", тел./факс (044) 274-14-45

E-mail: siz@kapri.com.ua

www.kapri.com.ua

Сигналізатори газу

ЩИТ-3

Стационарний сигналізатор з аналоговими датчиками
Кількість каналів - до 4

ЩИТ-3-24

Стационарний сигналізатор з цифровими датчиками
Кількість каналів - до 24

ЩИТ-2

Стационарний сигналізатор з аналоговим датчиком
Кількість каналів - до 1

СГ-1

Комунальний сигналізатор
Кількість каналів - 2

ЗОНД-1

Переносний сигналізатор-течешукач

СТХ-17

Переносний сигналізатор-експлозиметр

ТОВ "РОСС КИЇВ", м.Київ, вул. Новокосянтинівська, 4А

(044) 501-11-39, (050) 329-7-329

www.rosskiev.com

ВІРБНИЧО-КОМЕРЦІЙНА ФІРМА «КОМПЛЕКТ»
www.komplekt.ua КОМПЛЕКСНЕ ПОСТАЧАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

24 РОКИ
СТАБІЛЬНО
НА РИНКУ!

- СПЕЦОДЯГ
- СПЕЦВЗУТТЯ
- ЗАСОБИ ЗАХИСТУ
- РУКАВИЧКИ
- ПРОТИПОЖЕЖНЕ ОБЛАДНАННЯ

**НАДІЙНО!
ОПЕРАТИВНО!
ВІД ВИРОБНИКА!**

WWW.KOMPLEKT.UA

(0482) 345-345, (048) 785-02-70
для підприємств для дилерів

НВФ «Л.Т.В.» Охорона праці пожежних і добровольців, забезпечення пожежної безпеки

- * Вогнегасники усіх типів та видів, технічне обслуговування, перезарядка.
- * Спеціальний одяг, обмундирування, взуття.
- * Пожежне та спеціальне устаткування, інвентар.
- * Пожежно-охоронна сигналізація, автоматичні системи пожежогасіння (проекування, монтаж, обслуговування).
- * Протипожежні покриття, фарби, обмазки.
- * Двері протипожежні, протидарні та броньовані.

Ліцензія ДД ПБ МНС України № 595362 від 15.07.2011 р.
Тел./факс (044) 464-22-07, тел. 389-84-95.
E-mail: ltv@i.kiev.ua

ТМ «ПАПЕРОВИЙ РАЙ»
м. Вінниця, вул. 30-річчя Перемоги, 16
(0432) 508-336, 508-338, 508-339
www.papedem.com.ua

Низькі ціни!

ПЕРЕПУСКА
ПОСВІДЧЕННЯ
ПОСВІДЧЕННЯ
ПОСВІДЧЕННЯ

Посвідчення, переписки, сертифікати, свідоцтва, залікові книжки, архівні папки, журнали з охорони праці

ПРОПОНУЄМО ШИРОКИЙ ВИБІР МАНЕКЕНІВ-ТРЕНАЖЕРІВ ДЛЯ:

- відпрацювання прийомів надання першої допомоги, порятунку;
 - транспортування потерпілих у надзвичайних ситуаціях;
 - формування навичок при витяганні потерпілих із завалів, зруйнованих будівель, задимлених приміщень;
 - забезпечення прохідності дихальних шляхів, проведення серцево-легеневої реанімації; базової підтримки життя.
- А також муляжі ран і травм для навчання в учбових центрах і рятувальних службах.

«ОНІКО»
04070, Україна, м. Київ
вул. Волоська, 55/57
тел./факс: (044) 502-20-96,
502-24-45
models@oniko.ua
www.oniko.ua

Навчально-курсний комбінат
АТБТ «Трест
«ПІВДЕНАТОЕНЕРГБУД»

НВК АТ «ТРЕСТ «ПІВДЕНАТОЕНЕРГБУД»

Навчання з охорони праці (понад 40 напрямів)
Свідоцтво Держгірпромнагляду № 80.1-16-068.09 від 11.11.2009 р.

- Правила будови та безпечної експлуатації (ПБ та БЕ) вантажопідіймальних кранів;
- ПБ та БЕ посудин, що працюють під тиском;
- Правила безпечного виконання робіт на висоті;
- Правила безпеки систем газопостачання України;
- ПБ та БЕ підйомників, навантажувачів;
- Правила безпечної експлуатації АГЗС, АЗС;
- Промислова безпека у будівництві. ДБН А.3.2-2-2009;
- атестація зварників;
- Правила БЕ та ТЕ (нова редакція) електроустановок споживачів (II-V група з електробезпеки) та ін.

Навчання робітничих професій
Ліцензія Міністерства України № 041365 від. 02.07.2012 р.

Електрогазозварник, електро-зварник, газорізальник, монтажник з монтажу сталевих та з/б конструкцій, стропальник, електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування, оператор котельної, верстатник широкого профілю, машиніст крана автомобільного, машиніст автовишки та автогідропідіймача, машиніст крана (кранівник), водій навантажувача (авто-, електро-, акумулятор.), слюсар з експлуатації та ремонту газового устаткування.

Пожежна безпека (пожежно-технічний мінімум)

Підготовка документації для одержання дозволів
Держгірпромнагляду

07300, Київська обл., м. Вишгород,
вул. Набережна, 7/1,
+38(044)579-23-55, +38(04596)5-48-62
e-mail: office@nkk.kiev.ua
www.nkk.kiev.ua

- Індивідуальний підхід до кожного замовника
- Виїзд викладачів на виробництво
- Гнучкий графік занять

ЕКІПАЖ
ТЕХНОЛОПЧНА ГРУПА

www.ekipage.com

ПОКАЖЧИКИ НАПРУГИ

без вбудованого джерела живлення
контактного типу
світлозвукова індикація
на всі класи напруги

ЗАЗЕМЛЕННЯ ПЕРЕНОСНІ

надійні фазні затискачі
зносостійкі провідники
ізолюючі штанги легкі та міцні
на всі класи напруги

можливе виготовлення заземлень
за вимогами ЗАМОВНИКА

Тел./факс: (057) 778-0161; 752-0158; 293-3147
e-mail: ekipage@kharkov.com

ANCON
T R A D E

Захист професіонала

Комплексний підбір та поставка спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту

- Засоби захисту голови та обличчя
- Засоби захисту органів зору
- Засоби захисту органів слуху
- Засоби захисту органів дихання
- Засоби захисту рук
- Засоби захисту зварника
- Засоби гігієни шкіри
- Засоби захисту від падіння з висоти
- Корпоративний та захисний одяг
- Робоче та спеціальне взуття

Ansell

uvex

SPERIAN

MSA

Stokor

COFRA

ТОВ АНКОН ТРЕЙД

03057, м. Київ, вул. О.Довженка, 10, офіс 26

Тел./факс: (044) 501-13-27(28) (29)

E-mail: info@ancon.com.ua

www.ancon.com.ua

Новий проект ДП «Редакція журналу «Охорона праці»
«АКАДЕМІЯ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ ГІГІЄНИ ТА БЕЗПЕКИ ПРАЦІ»
при редакції журналу «Охорона праці»

ЗАПРОШЕННЯ

Тільки у нас ви зможете прослухати цілісний курс науково-практичних семінарів, тренінгів, майстер-класів з системного менеджменту, управління ризиками та набути досвіду їх практичного застосування у сфері забезпечення безпеки праці на підприємстві. Курс складається з трьох дводенних модулів. Після закінчення курсу слухачі отримують сертифікат спеціаліста систем менеджменту охорони праці міжнародного зразка.

- I модуль «РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ОСНОВІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ»**
- II модуль «АУДИТ І СЕРТИФІКАЦІЯ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ»**
- III модуль «ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В СИСТЕМАХ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ»**

Місце проведення:

м. Київ, вул. Попудренка, 10/1

(приміщення редакції журналу)

Детальніше – на сайті ohorona.praci.kiev.ua/ru/

Вартість участі однієї особи за модуль становить

1410 грн (із ПДВ)

без оплати проїзду та проживання

«Удосконалюватися
необов'язково.
Виживання – справа
добровільна. Глибинні
знання мають прийти
в систему ззовні та
лише за запрошенням»

Едвардс Демінг

НАБІР

учасників
проводиться
за телефоном

(044) 559 19 51

OZON®

СПЕЦОДЯГ ТА ЗАСОБИ ЗАХИСТУ

Безпека — понад усе!

Комплексний підбір та поставка засобів індивідуального захисту!

Респиратор
3M™ 9101 VFlex

Доступний
протиаерозольний захист

Напівмаска
3M™ 6000

Найпопулярніше рішення для
захисту від парів та газів

Протишумові
вставки 3M™ 1271

Комфортний захист слуху,
футляр в комплекті

Навушники
3M™ Peltor Optime I

Безкомпромісний захист слуху

ТОВ «Укртекстиль», OZON®
03151, м. Київ, вул. Волинська, 53
Тел.: (044) 495 1298, 209 0340

www.ozon.com.ua

Офіційний дистриб'ютор
засобів індивідуального захисту

ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА СПЕЦОДЯГ

044 592 7400
044 592 7300

ТОВ «Бел-Протексьон»
www.bel.ua

23 РОКИ
РАЗОМ
З ВАМИ

**КАБІНЕТИ ОХОРОНИ ПРАЦІ,
ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ**

СТЕНДИ, ПЛАКАТИ

**ЗНАКИ БЕЗПЕКИ
ТА ДОРОЖНІ ЗНАКИ**

(057) 714-09-08

(044) 229-09-84

www.fort.kharkiv.com

fortsales@ukrpost.ua

fort@kv.ukrtel.net

ЗАХИСНІ КЕЙСИ

герметичні транспортні контейнери

Зброя

Прилади

Обладнання

Документи

Збереження

*Лідери продажів
у світі!*

**EXPLORER
CASES**

Україна Італія

Об'єм
від 2 до 260
літрів

Ударостійкі

Герметичні

Надміцні

Захист від
бруду та пилу

Вирівнювання
тиску

-33°C/+90°C

Кислото-
стійкі

100% захист
ІТ обладнання

WWW.SATURN-DATA.COM

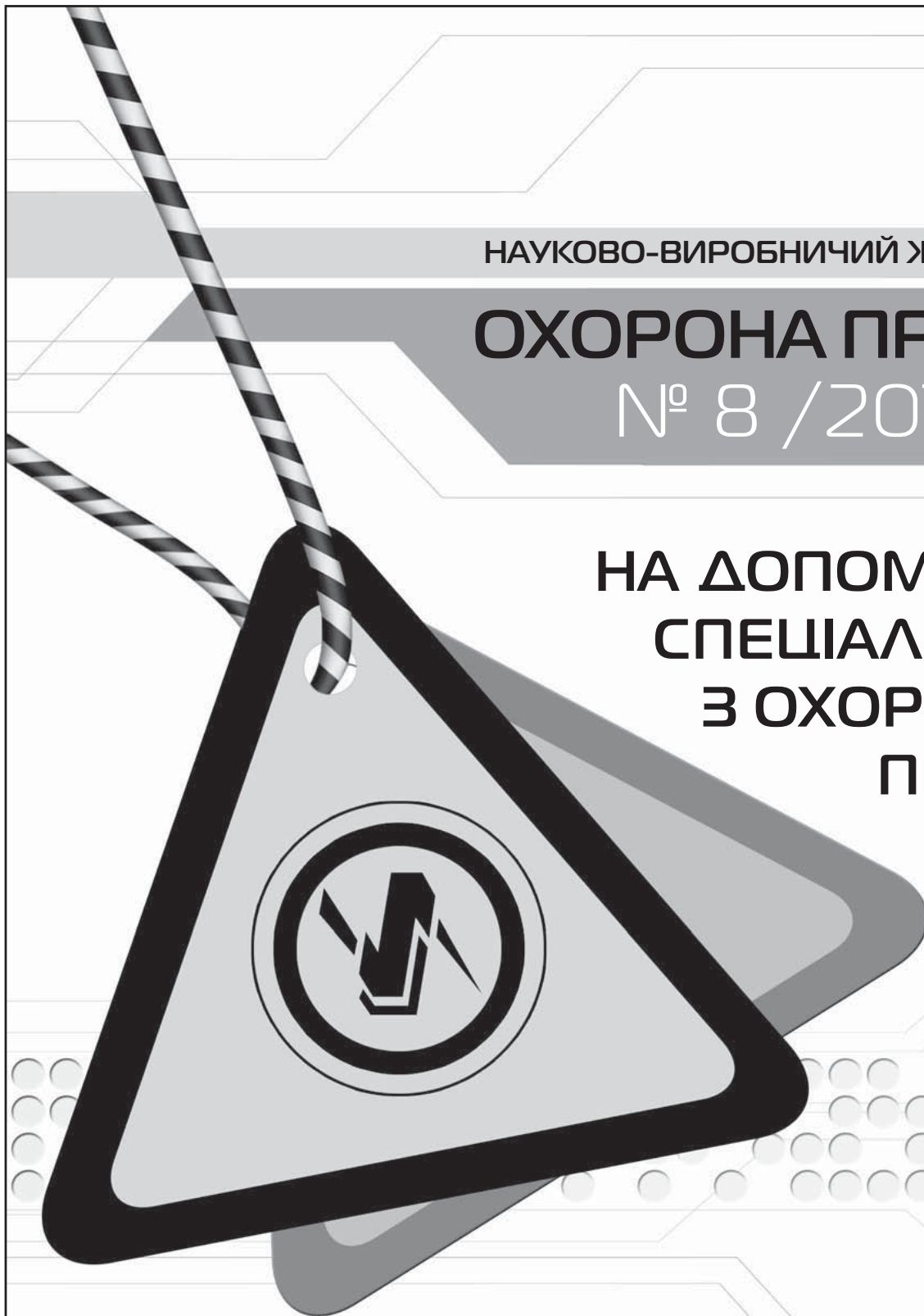
+380 (44) 457-55-55, CASES@SATURN-DATA.COM

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ

ОХОРОНА ПРАЦІ

№ 8 / 2015

НА ДОПОМОГУ
СПЕЦІАЛІСТУ
З ОХОРОНИ
ПРАЦІ

*Правила безпеки систем
газопостачання*

*Анализ СМПБиЗ
высшим руководством*

ЗМІСТ

Тетяна Бреус Новини законодавства	3
Правила безпеки систем газопостачання	5
I. Сфера застосування	5
II. Терміни та визначення понять	6
III. Загальні положення	9
IV. Вимоги безпеки при проведенні передпускових та пускових робіт систем газопостачання	10
V. Вимоги безпечної експлуатації систем газопостачання (природний газ)	12
VI. Вимоги безпечної експлуатації систем газопостачання (зріджений газ)	27
VII. Вимоги безпеки під час виконання газонебезпечних робіт	33
VIII. Вимоги до організації роботи аварійно-диспетчерських служб	37
IX. Захист сталевих споруд систем газопостачання від електрохімічної корозії	39
Анализ СМПБиЗ высшим руководством	43
Безопасный труд в мире – Международные информационные листки опасностей по профессиям. Кровельщик	50
Інструкція з охорони праці для покрівельника рулонних покрівель та покрівель із штучних матеріалів	52
Запитували – відповідаємо	58

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ
ОХОРОНА ПРАЦІ

НА ДОПОМОГУ СПЕЦІАЛІСТУ З ОХОРОНИ ПРАЦІ
№ 8 / 2015

Адреса редакції
02100, Київ-100, вул. Попудренка, 10/1
Тел./факс (044) 558-74-11
E-mail: mail@ohoronapraci.kiev.ua www.ohoronapraci.kiev.ua

© ОХОРОНА ПРАЦІ

Головний редактор
Дмитро МАТВІЙЧУК
Тел. 558-74-11

Комп'ютерна верстка
Олександр Антоненко

Друкується мовою оригіналу

Точка зору редакції не завжди збігається з думкою авторів матеріалів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та інших відомостей несуть автори публікацій. Рукописи не рецензуються.

За достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець

Надруковано в друкарні ДП «Редакція журналу «Охорона праці».
02100, Київ-100, вул. Попудренка, 10/1

Реклама
Тел.: 296-05-65, 296-82-56
Відділ реалізації та маркетингу
Тел.: 559-19-51, 558-74-27

Поліграфічні послуги
Тел. 559-62-79

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Розпорядження «Про ліквідацію деяких збиткових вугледобувних підприємств» від 08.07.2015 р. № 696-р.

Кабмін погодився з пропозицією Міністерства енергетики та вугільної промисловості щодо ліквідації збиткових вугледобувних підприємств, до переліку яких увійшли: Відокремлений підрозділ «Шахта «Родинська» державного підприємства «Красноармійськвугілля», Відокремлений підрозділ «Шахта «Зарічна» державного підприємства «Львіввугілля», Волинська область, Відокремлений підрозділ «Шахта № 9 «Нововолинська» державного підприємства «Волиньвугілля».

Постанова «Про затвердження Порядку оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця» від 26.06.2015 № 440.

Цей Порядок визначає умови оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, застрахованій особі за рахунок коштів роботодавця.

Постанова «Про порядок повідомлення Державній фіскальній службі та її територіальним органам про прийняття працівника на роботу» від 17.06.2015 № 413.

До цієї постанови додається форма Повідомлення про прийняття працівника на роботу, яка має подаватися до територіальних органів Державної фіскальної служби за місцем обліку їх як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Постанова «Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій» від 17.06.2015 № 409.

Комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій (комісія) є постійно діючим органом, який утворюється Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською та Севастопольською міською держадміністрацією (регіональна комісія), райдержадміністрацією, виконавчим органом міської ради, районною у місті та селищною радою (місцева комісія) для координації діяльності райдержадміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, пов'язаної із забезпеченням техногенно-екологічної безпеки, захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і реагування на них.

МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Наказ від 15.05.2015 р. № 285 «Про затвердження Правил безпеки систем газопостачання», зареєстрований у Мін'юсті 08.06.2015 р. за № 674/27119.

Ці Правила поширюються на всіх суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правової форми, діяльність яких пов'язана з будівництвом, ремонтом, розширенням, реконструкцією, технічним переоснащенням, експлуатацією систем газопостачання, а також роздрібною торгівлею зрідженим вуглеводним газом у балонах.

Ці Правила встановлюють вимоги безпеки до систем газопостачання для забезпечення споживачів природним газом з надлишковим тиском не більше 1,2 МПа, а також зрідженим вуглеводневим газом з надлишковим тиском не більше 1,6 МПа.

МІНІСТЕРСТВО ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Наказ від 12.05.2015 № 166/550 «Про затвердження Порядку перевірки цистерн для перевезення небезпечних вантажів», зареєстрований у Мін'юсті 05.06.2015 за № 663/27108.

Цим наказом затверджено Порядок, який визначає процедуру проведення перевірки та маркування вагонів-цистерн, автоцистерн, знімних цистерн, контейнерів-цистерн, переносних цистерн, знімних кузовів-цистерн, що використовуються для перевезення рідких, по-

Постановою від 17.06.2015 № 409 визнано такою, що втратила чинність постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2010 р. № 927 «Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій»

рошкоподібних та гранульованих небезпечних вантажів автомобільним, залізничним, морським та річковим транспортом, а також надання повноважень суб'єктам господарювання на проведення перевірки цистерн.

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Наказ від 23.06.2015 № 650 «Про затвердження Положення про міжвідомчу комісію з питань організації психологічної реабілітації постраждалих учасників антитерористичної операції», зареєстрований у Мін'юсті 08.07.2015 за № 803/27248.

Цим наказом затверджено Положення про міжвідомчу комісію з питань організації психологічної реабілітації постраждалих учасників антитерористичної операції, яке визначає завдання, функції та порядок діяльності міжвідомчої комісії з питань організації психологічної реабілітації постраждалих учасників антитерористичної операції.

ДЕРЖАВНА ІНСПЕКЦІЯ ЯДЕРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Спільний наказ від 15.06.2015 № 111/337 «Про визнання таким, що втратив чинність, спільного наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України та Міністерства охорони здоров'я України від 18 січня 2000 року № 15/7», зареєстрований у Мін'юсті 18.06.2015 за № 719/27164.

Цим наказом визнано таким, що втратив чинність, наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України та Міністерства охорони здоров'я України від 18 січня 2000 року № 15/7 «Про затвердження Порядку реєстрації джерел іонізуючого випромінювання та форми реєстраційної картки», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 16 березня 2000 року за № 171/4392.

Станом на 22.07.2015 р. наказ набрав чинності.

ІНФОРМАЦІЙНІ ПОВІДОМЛЕННЯ

Наказом Державної служби України з питань праці від 15.07.2015 № 74 затверджено План регуляторної діяльності Державної служби України з питань праці на II півріччя 2015 року.

Наказом Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України від 10.07.2015 № 39 анульовано дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки № 1077.14.30 від 13.11.2014, виданий Державною службою гірничого нагляду та промислової безпеки Асоціації незалежних експертів України «Укрексперт» (код платника податків згідно з ЄДРПОУ 24721069).

Наказом Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України від 08.07.2015 № 38 скасовано наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 04.04.2011 № 58 «Про облік портових кранів».

Підготувала **Тетяна Бреус**, юрисконсульт
ДП «Редакція журналу «Охорона праці»

Згідно з положенням, метою діяльності міжвідомчої комісії є розроблення рекомендацій щодо визначення критеріїв відбору підприємств, установ, організацій та закладів будь-якої форми власності, які здійснюватимуть заходи з психологічної реабілітації постраждалих учасників антитерористичної операції, строків і періодичності проходження психологічної реабілітації постраждалими учасниками антитерористичної операції, діагностичних критеріїв рівня психологічної травми учасника АТО, інших питань, що стосуються організації та проведення психологічної реабілітації постраждалих учасників АТО

ВІДЗНАЧАЄМО У ВЕРЕСНІ

- 1 вересня** — День знань
- 6 вересня** — День підприємця
- 13 вересня** — День працівників нафтової, газової та нафтопереробної промисловості
- 14 вересня** — День мобілізаційного працівника
- 17 вересня** — День рятувника
- 19 вересня** — День винахідника і раціоналізатора
- 20 вересня** — День працівника лісу
- 21 вересня** — День миру
- 22 вересня** — День партизанської слави
- 27 вересня** — День машинобудівника

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ СИСТЕМ ГАЗОПОСТАЧАННЯ

Наказ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15.05.2015 № 285
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 08 червня 2015 р. за № 674/27119

Відповідно до статті 28 Закону України «Про охорону праці» **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Правила безпеки систем газопостачання, що додаються.
2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 01 жовтня 1997 року № 254 «Про затвердження Правил безпеки систем газопостачання України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 15 травня 1998 року за № 318/2758 (НПАОП 0.00-1.20-98).
3. Державній службі гірничого нагляду та промислової безпеки України у встановленому порядку:
 - 1) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України;
 - 2) внести наказ до Державного реєстру нормативно-правових актів з питань охорони праці.
4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Міністр

В. Демчишин

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ СИСТЕМ ГАЗОПОСТАЧАННЯ

НПАОП 0.00-1.76-15

Затверджено наказом Міністерства енергетики
та вугільної промисловості України від 15.05.2015 № 285

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 08 червня 2015 р. за № 674/27119

І. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1. Ці Правила поширюються на всіх суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правової форми, діяльність яких пов'язана з будівництвом, ремонтом, розширенням, реконструкцією, технічним переоснащенням (далі — будівництво), експлуатацією систем газопостачання (далі — експлуатація), а також роздрібною торгівлею зрідженим вуглеводним газом у балонах.

1.2. Ці Правила встановлюють вимоги безпеки до систем газопостачання для забезпечення споживачів природним газом з надлишковим тиском не більше 1,2 МПа, а також зрідженим вуглеводневим газом з надлишковим тиском не більше 1,6 МПа, а саме:

- розподільні зовнішні газопроводи, що забезпечують подачу природного газу від газорозподільних станцій до газорегуляторних пунктів міських і сільських поселень, територій дачних та садових поселень, газопроводи-вводи, газопроводи до підприємств, теплових електростанцій, котельень;

- газопроводи та газове обладнання промислових і сільськогосподарських підприємств, теплових електростанцій, котельень, підприємств комунального і побутового обслуговування населення, житлових і громадських будинків;

- газорегуляторні пункти, газорегуляторні пункти блокові, шафові газорегуляторні пункти, газорегуляторні установки, комбіновані будинкові регулятори тиску, установки для отримання газоповітряних сумішей;

- газонаповнювальні станції і газонаповнювальні пункти зрідженого вуглеводневого газу, проміжні склади балонів, стаціонарні автомобільні газозаправні станції і пункти, резервуарні установки, групові газобалонні установки та індивідуальні газобалонні установки, випарні та змішувальні установки.

1.3. Ці Правила не встановлюють вимог до:

- технологічних газопроводів і газового обладнання хімічних, нафтохімічних, нафтодобувних, нафтопереробних виробництв та підприємств чорної металургії;

- дослідних і експериментальних агрегатів та установок, а також установок, що використовують енергію вибуху повітряних сумішей, й установок для отримання захисних газів;

- газового обладнання та пересувних газовикористовуючих установок автомобільного та залізничного транспорту, річкових, морських і повітряних суден;

- автомобільних газонаповнювальних компресорних і сумішених станцій для заправлення автомобілів стисненим природним газом і рідким паливом;

- систем газопостачання для забезпечення споживачів природними горючими газами нафтових, газових і газоконденсатних родовищ і газоповітряними сумішами на їх основі з надлишковим тиском понад 1,2 МПа, а також зрідженими вуглеводневими газами з надлишковим тиском понад 1,6 МПа;

- обладнання підвищеної небезпеки виробництва біогазу.

II. ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

2.1. У цих Правилах терміни та визначення позначених ними понять вжиті у таких значеннях:

- автомобільна газозаправна станція зріджених вуглеводневих газів (автогазозаправна станція) — комплекс, призначений для заправки газобалонних установок автомобілів зріджених вуглеводневих газів;
- автомобільний газозаправний пункт зріджених вуглеводневих газів — стаціонарний або пересувний комплекс, призначений для заправлення паливних балонів зріджених вуглеводневих газів автомобільного транспорту із стаціонарних резервуарів або з автоцистерн;
- балансоутримувач — власник або юридична особа, яка за договором з власником утримує на балансі відповідне майно, а також веде бухгалтерську, статистичну та іншу передбачену законодавством звітність, здійснює розрахунки коштів, необхідних для своєчасного проведення капітального і поточного ремонтів та утримання, а також забезпечує управління цим майном і несе відповідальність за його експлуатацію згідно із чинним законодавством України;
- балон — посудина, що працює під тиском до 1,6 кгс/см², ємністю до 100 дм³, що призначена для транспортування, зберігання і використання зріджених газів;
- блокування — комплекс заходів, які забезпечують неможливість пуску газу або вмикання газо-використовуючого агрегату при порушенні вимог безпеки;
- ввідний газопровід — ділянка газопроводу від вимикаючого пристрою, що на вводі в будинок (при встановленні вимикаючого пристрою зовні будинку) до внутрішнього газопроводу, включаючи газопровід, прокладений в футлярі через стіну будинку;
- внутрішній газопровід — ділянка газопроводу від газопроводу-вводу (при установці вимикаючого пристрою всередині будинку) або від ввідного газопроводу до місця підключення газового приладу, газовикористовуючої установки, теплового агрегату тощо;
- вогневі роботи — виробничі операції, пов'язані із застосуванням відкритого вогню, іскроутворенням та нагріванням до температур, які можуть викликати загоряння матеріалів та конструкцій (електро- та газозварювання (різка)), бензогасорізка, роботи з використанням паяльних ламп, переносних горнів;
- вузол обліку газу — сукупність засобів вимірювальної техніки та допоміжних засобів, що призначені для вимірювання, реєстрації результатів вимірювання та розрахунків об'єму газу, приведенного до стандартних умов його стану;
- газове господарство — газопроводи та споруди на них, засоби захисту від електрохімічної корозії, газорегуляторний пункт, шафовий газорегуляторний пункт, газорегуляторна установка, системи телемеханіки та автоматизованої системи управління технологічним процесом, промислові, побутові та комунально-побутові газоспоживаючі об'єкти, газове обладнання громадських, адміністративних та житлових будинків незалежно від відомчої належності та форм власності;
- газове обладнання громадських, адміністративних та житлових будинків — газові прилади і пристрої, апарати та агрегати (повної заводської готовності), які використовують газ як паливо для приготування їжі, гарячого водопостачання та опалення;
- газовикористовуючі установки та обладнання — котли, виробничі печі, технологічні лінії та інші установки, які використовують газ як паливо для вироблення теплової та електричної енергії для опалення, гарячого водопостачання та на технологічні потреби виробництв;
- газонаповнювальна станція — комплекс, призначений для приймання, зберігання та відпускання зріджених вуглеводневих газів споживачам в автоцистернах та побутових балонах, заправлення паливних балонів зріджених вуглеводневих газів автомобільного транспорту, ремонту та періодичного технічного опосвідчення газових балонів;
- газонаповнювальний пункт — комплекс, призначений для приймання зріджених вуглеводневих газів в автомобільних або залізничних цистернах, зберігання та відпускання зріджених вуглеводневих газів споживачам у побутових балонах;
- газонебезпечні роботи — роботи, під час виконання яких є або може бути виділення в робочу зону вибухо- і пожежонебезпечної або шкідливої пари, газів та інших речовин, здатних викликати вибух, загорання, в кількостях, що перевищують граничнодопустиму концентрацію, а також роботи при недостатньому вмісті кисню (об'ємна частка нижче ніж 20% у повітрі);
- газопровід-ввід — газопровід від місця приєднання до розподільного газопроводу до запірного пристрою (включно) на вводі в будинок;
- газорегуляторний пункт — комплекс обладнання для зниження тиску газу і підтримання його на заданому рівні, розташований в будівлях (окремо розташованих або прибудованих до інших будинків) та приміщеннях, вбудованих в будинки;
- газорегуляторний пункт блоковий — комплекс обладнання для зниження тиску газу та підтримання його на заданому рівні, повністю змонтований у заводських умовах і розташований в одному або декількох контейнерах;

- газорегуляторний пункт із засобами телеметричного контролю або диспетчеризації — газорегуляторний пункт з засобами передачі даних на диспетчерський пункт СПГГ з метою контролю технологічних параметрів та аварійного припинення газопостачання;
- газорегуляторна установка — комплекс обладнання для зниження тиску газу та підтримання його на заданому рівні, змонтований безпосередньо на місці і розташований у приміщенні, в якому розміщені установи, які використовують газ, або в суміжному приміщенні, з ним сполученому відкритим отвором;
- газорозподільне підприємство — суб'єкт господарювання, що на підставі ліцензії здійснює транспортування природного газу газорозподільними мережами безпосередньо споживачам до межі балансової належності, у власності чи в користуванні якого перебувають газорозподільні системи та інші виробничі об'єкти та який здійснює щодо них функції з оперативно-технологічного управління;
- геотермальна установка зріджених вуглеводневих газів — вертикально заглиблена (до 50 м) герметична ємність з обсадних труб, яка використовує температуру ґрунту для природного випаровування зріджених вуглеводневих газів;
- групова балонна установка зріджених вуглеводневих газів — установка газопостачання зріджених вуглеводневих газів, до складу якої входить більше двох побутових балонів;
- запобіжно-запірний клапан — пристрій для автоматичного припинення подачі газу до споживача при неприпустимому (за умовами експлуатації) підвищенні або зниженні тиску газу в контрольованій точці за регулятором тиску;
- запобіжно-скидний клапан — пристрій для автоматичного видалення в атмосферу надлишкового обсягу газу з резервуара або газопроводу при неприпустимому (за умовами експлуатації) підвищенні в них тиску газу;
- засіб вимірювальної техніки і автоматики — технічний засіб, який застосовується під час вимірювання і має нормовані метрологічні характеристики;
- інвентарна заглушка — від'ємна деталь (різьбова або фланцева), яка забезпечує герметичне закриття труби, отворів, штуцерів або бобишок; листові заглушки повинні мати хвостовик;
- індивідуальна газобалонна установка зріджених вуглеводневих газів — установка газопостачання зріджених вуглеводневих газів, до складу якої входить не більше двох побутових балонів;
- інфрачервоні трубчаті газові обігрівачі-пальники інфрачервоного випромінювання з темними випромінювачами — радіаційні труби, поверхня яких, нагріваючись продуктами згоряння газу в газових пальниках, розміщених всередині, є джерелом інфрачервоного випромінювання;
- капітальний ремонт — роботи по заміні ділянок газопроводів, які стали непридатними, зношених вузлів, деталей, конструкцій, а також роботи з ремонту основних конструкцій будівель і споруд систем газопостачання, в тому числі фарбування;
- комбінований будинковий регулятор тиску газу — газорегулююче обладнання, призначене для постачання природним газом низького тиску одного або декількох житлових будинків та інших споживачів;
- комбінований регулятор тиску — газорегулююче обладнання, в якому скомпоновані (з'єднані) і незалежно працюють пристрої: безпосередньо регулятор тиску, запобіжно-запірний клапан та запобіжно-скидний клапан;
- комплексне приладове обстеження — комплекс робіт з надтрасового обстеження газопроводу без його розкриття за допомогою приладів, до складу яких входять роботи з визначення місцезнаходження газопроводу, глибини залягання при необхідності, перевірки герметичності та виявлення місць пошкоджень ізоляції;
- лічильник газу — засіб вимірювальної техніки, який використовується для вимірювання, запам'ятовування та відображення об'єму газу, що проходить через нього;
- малометражні котли — котли тепловою продуктивністю до 100 кВт включно з температурою теплоносія не більше 115 °C та тиском до 0,7 МПа;
- наземний газопровід — газопровід, прокладений на поверхні землі з обвалуванням або без обвалування;
- надземний газопровід — газопровід, прокладений на окремо розташованих опорах, колонах, естакадах, етажерках та по стінах будівель;
- небезпечна концентрація газу у повітрі — концентрація (об'ємна частина газу) у повітрі, яка більша або дорівнює 20 % нижньої концентраційної межі вибуховості;
- опалювальне газовикористовуюче обладнання — технічні вироби повної заводської готовності, що використовують газ як паливо для виробництва теплової енергії;
- орендар (наймач) — фізична або юридична особа, яка бере у тимчасове користування нерухоме або рухоме майно. У договорі оренди — це сторона, якій передано майно в оренду за окрему плату у тимчасове користування, де друга сторона — це орендодавець, який передає в оренду майно для орендаря;

- охоронна зона об'єктів газорозподільної системи — територія, обмежена умовними лініями уздовж наземних, надземних і підземних газопроводів та їх споруд по обидва боки від крайніх елементів конструкції розподільчих газопроводів та по периметру наземних споруд на визначеній відстані, на якій обмежується провадження господарської та іншої діяльності;
- підключення до газових мереж — надання газорозподільним підприємством послуги замовнику щодо фізичного підключення об'єктів системи газопостачання та/або споживання замовника до газових мереж згідно з установленим порядком;
- поточний ремонт — ремонт, призначений для постійного підтримування працездатності систем газопостачання, усунення дефектів і виходу газу, виявлених при технічному обслуговуванні, комплекс операцій з розбиранням, відновленням або заміною деталей, вузлів, обладнання, агрегатів;
- проміжний склад балонів — комплекс, призначений для приймання, зберігання та відпускання споживачам побутових балонів зріджених вуглеводневих газів;
- режим консервації — режим, при якому газопроводи газовикористовуючої установки (обладнання, посудини) звільнені від газу, пропарені (продуті інертним газом), захищені від корозії, відключені за допомогою інвентарних заглушок;
- режим резерву — стан газовикористовуючої установки, при якому газ не спалюється і тиск газу в газопроводах відсутній, а запірні арматури на відводі газопроводу (газопроводі-відводі) до установки повинні бути в положенні «закрито»;
- резервуар — стаціонарна посудина, призначена для зберігання газоподібних та зріджених (рідких) речовин;
- резервуарна установка зріджених вуглеводневих газів — установка газопостачання зріджених вуглеводневих газів, до складу якої входять резервуари об'ємом від 2,5 до 10,0 м³;
- реконструкція системи газопостачання — зміна структури побудови чи параметрів системи газопостачання, включаючи її технічне переоснащення;
- розподільні газопроводи (газорозподільні системи) — майновий виробничий комплекс, що складається з організаційно та технологічно пов'язаних об'єктів, призначених для розподілу природного газу;
- сигналізація — пристрої, які забезпечують подання звукового або світлового сигналів при досягненні попереджувального значення контрольованого параметру;
- система газопостачання — технічний комплекс, до складу якого входять:
- газопроводи і споруди на них;
- газовикористовуючі установки, резервуарні, групові та індивідуальні установки зріджених вуглеводневих газів, а також газифіковані житлові та громадські будинки;
- газорегуляторні пункти та установки;
- вузли обліку газу;
- газифіковані промислові, сільськогосподарські та інші підприємства, котельні;
- засоби електрохімічного захисту від корозії;
- допоміжне технологічне обладнання, що забезпечує роботу системи газопостачання;
- скидний трубопровід — трубопровід, призначений для скидання в атмосферу газу при спрацюванні захисних пристроїв із тим, щоб тиск газу в контрольованій точці не перевищував заданого;
- складні інженерно-геологічні умови — наявність ґрунтів з особливими властивостями (просідаючі, здимані та інші) або можливість розвитку небезпечних геологічних процесів (карст, зсувів тощо), а також підроблювані території, сейсмічні райони, райони з водонасиченими ґрунтами;
- спеціалізована організація — організація, основний вид діяльності якої становлять роботи, пов'язані з проектуванням, будівництвом, експлуатацією систем газопостачання, димовідведення та вентиляції, і яка має необхідні дозвільні документи на виконання цих видів робіт;
- спеціалізовані магазини — магазини з продажу зріджених вуглеводневих газів (підприємство торгівлі), що здійснюють реалізацію зріджених вуглеводневих газів споживачам у побутових балонах;
- технічне обслуговування — системи обходів (оглядів), ремонтів, які дають змогу утримувати обладнання в справному стані. При технічному обслуговуванні здійснюються контроль за технічним станом, перевірка на загазованість, виявлення місць витоку газу, очищення, змащення, регулювання та інші операції з утримання працездатності і справності системи газопостачання;
- технічне обстеження — комплекс планових робіт з визначення технічного стану систем газопостачання;
- технічний нагляд — комплекс робіт з визначення відповідності проведення будівельних робіт проекту та нормативним документам;
- технічний огляд — періодичний обхід з метою нагляду, візуального огляду стану герметичності газопроводів і споруд на них, стану газового обладнання та засобів електрохімічного захисту;
- технічні смуги — технічні смуги на поверхні землі вздовж траси газопроводу завширшки 2 м з обох сторін від зовнішньої стінки газопроводу в плані, у межах яких не допускається складання

юридичними і фізичними особами матеріалів і обладнання, садіння дерев та влаштування будь-яких споруд і будівель (в тому числі тимчасових);

- трубопровід безпеки — газопровід, призначений для запобігання попаданню в топку газу, який просочується при продуванні через негерметичність контрольного вимикаючого пристрою, а також через негерметичність головного та контрольного вимикаючих пристроїв при непрацюючому агрегаті, пуску та запалюванні пальників. Газопровід безпеки з'єднує з атмосферою ділянку внутрішнього газопроводу, розміщену між робочим та контрольним вимикаючими пристроями;

- цистерна — пересувна посудина, що встановлена на рамі залізничного вагона або на шасі автомобіля та призначена для транспортування і зберігання газоподібних та зріджених (рідких) речовин;

- шафований регуляторний пункт — комплекс обладнання для зниження тиску газу та підтримання його на заданому рівні, повністю змонтований в заводських умовах, розташований у металевій шафі.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про засади функціонування ринку природного газу», «Про житлово-комунальні послуги», Державних будівельних нормах ДБН А.2.2-3-2014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво», ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання» (далі — ДБН В.2.5-20-2001), ДБН В.2.5-41:2009 «Газопроводи з поліетиленових труб».

2.2. У цих Правилах позначення та скорочення вживаються у таких значеннях:

АГЗС — автомобільна газозаправна станція зрідженого вуглеводневого газу;

АГЗП — автомобільний газозаправний пункт зрідженого вуглеводневого газу;

АДС — аварійно-диспетчерська служба;

АЦЗГ — автомобільна цистерна для зрідженого вуглеводневого газу;

ГДК — граничнодопустима концентрація;

ГРП — газорегуляторний пункт;

ГРПБ — газорегуляторний пункт блоковий;

ГРС — газорозподільча станція;

ГРУ — газорегуляторна установка;

ГНС — газонаповнювальна станція;

ГНП — газонаповнювальний пункт;

ГТУ — геотермальна установка;

ГБУ — групова балонна установка зрідженого вуглеводневого газу;

ЕХЗ — електрохімзахист;

ЗВГ — зріджений вуглеводневий газ;

ЗЗК — запобіжно-запірний клапан;

ЗЗП — запобіжно-запірний пристрій;

ЗІЗ — засоби індивідуального захисту;

ЗП — запалювальний пристрій;

ЗСК — запобіжно-скридний клапан;

ІГБУ — індивідуальна газобалонна установка;

КБРТ — комбінований будинковий регулятор тиску газу;

КВП — контрольно-вимірювальний пристрій;

КПО — комплексне приладове обстеження;

НКМВ(З) — нижня концентрація межі (займистості) вибуховості;

ПІВ — пальники інфрачервоного випромінювання із світлими випромінювачами;

ПОБ — пункт обміну балонів;

ПСБ — проміжний склад балонів;

ТЕС — теплова електростанція;

ШГРП — шафований газорегуляторний пункт.

III. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1. Роботодавець повинен одержати дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки відповідно до вимог Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 року № 1107 (далі — Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки).

3.2. Власник (балансоутримувач та/або орендар (наймач)) повинен забезпечити утримання систем газопостачання відповідно до вимог чинного законодавства України.

3.3. Власник (балансоутримувач та/або орендар (наймач)) відповідає за технічний стан і безпечне користування газопроводами, газовими приладами, димовими та вентиляційними каналами.

3.4. Роботодавець повинен створити для кожного працівника безпечні і нешкідливі умови праці шляхом належного облаштування робочих місць відповідно до Загальних вимог стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників, затверджених наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України від 25 січня 2012 року № 67, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 14 лютого 2012 року за № 226/20539.

3.5. Роботодавець організовує проведення медичних оглядів працівників певних категорій під час приймання на роботу (попередній медичний огляд) та протягом трудової діяльності (періодичні медичні огляди) відповідно до вимог Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21 травня 2007 року № 246, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 липня 2007 року за № 846/14113.

3.6. Навчання і перевірку знань з питань охорони праці посадових осіб та працівників необхідно проводити відповідно до вимог Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року за № 231/10511.

3.7. Роботодавець повинен забезпечувати працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими ЗІЗ відповідно до вимог Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту, затвердженого наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 24 березня 2008 року № 53, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 травня 2008 року за № 446/15137.

3.8. Засоби індивідуального захисту повинні відповідати вимогам Технічного регламенту засобів індивідуального захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2008 року № 761.

3.9. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві здійснюють відповідно до вимог Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 року № 1232.

Розслідування нещасних випадків та аварій під час використання газу у побуті здійснюють відповідно до вимог Порядку проведення технічного розслідування обставин та причин виникнення аварій, пов'язаних з використанням газу в побуті, затвердженого наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України від 27 квітня 2012 року № 734, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 24 травня 2012 року за № 823/21135, та Порядку розслідування та обліку нещасних випадків не виробничого характеру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 березня 2001 року № 270.

IV. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПЕРЕДПУСКОВИХ ТА ПУСКОВИХ РОБІТ СИСТЕМ ГАЗОПОСТАЧАННЯ

4.1. До прийняття в експлуатацію систем газопостачання природного газу та ЗВГ установки і газопроводи повинні бути випробувані на міцність і щільність. При введенні в експлуатацію (до пуску газу) обладнання і газопроводи повинні бути піддані контрольному опресовуванню.

4.2. Суб'єкти господарювання до початку спорудження, монтажу і наладки об'єктів систем газопостачання повинні подати до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, такі відомості:

- назва і адреса об'єкта, його технічна характеристика та відомча належність;
- назва будівельно-монтажної організації, яка здійснює будівництво об'єкта системи газопостачання.

До відомостей додаються:

- проектна документація на будівництво згідно з вимогами статті 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
- завірена копія наказу про призначення особи, яка буде здійснювати технічний нагляд за будівництвом, протокол перевірки її знань в обсязі виконуваної нею роботи.

4.3. До пуску газу на об'єкти систем газопостачання складається акт приймання в експлуатацію об'єктів систем газопостачання та акти згідно з вимогами ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання», затвердженими наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 23 квітня 2001 року № 101.

4.4. На об'єктах систем газопостачання, що не введені в експлуатацію протягом 6 місяців з дня їх останнього випробовування, необхідно провести повторні випробовування на герметичність газопроводів, перевірити роботу установок ЕХЗ, стан димовідвідних та вентиляційних систем, комплектність і справність газового обладнання, арматури, засобів вимірювання, автоматизації, сигналізації та протипожежного захисту.

4.5. Перед заповненням резервуарів, газопроводів ЗВГ, пуском котелень та інших агрегатів та установок має бути забезпечено приймання обладнання для комплексного випробовування, введення в дію автоматичних засобів контролю і управління, протипожежних і протиповітряних засобів.

На час комплексного випробовування організовується цілодобове чергування персоналу для нагляду за станом технологічного обладнання і вжиття заходів щодо своєчасного усунення несправностей і витоків газу та забезпечення безпеки під час виконання пусконаладжувальних робіт.

4.6. Прийняття в експлуатацію об'єктів систем газопостачання населених пунктів і промислових підприємств здійснюється на підставі зареєстрованої декларації або виданого сертифіката відповідно до вимог Порядку прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 року № 461.

Забороняється прийняття в експлуатацію незакінчених будівництвом об'єктів систем газопостачання, в тому числі підземних сталевих газопроводів і резервуарів, не забезпечених ЕХЗ від корозії.

Підключення новозбудованого газопроводу до існуючої розподільної газової мережі, продувка, пуск газу та проведення комплексного випробовування (пусконаладжувальних робіт) виконуються після підписання акта приймання газообладнання для проведення комплексного випробовування (пусконаладжувальних робіт) за формою додатка Ю (обов'язкового) до ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання». Додаток Ю передбачає участь у комісії представника центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.

4.7. За наявності на підприємстві газової служби введення в експлуатацію (пуск газу) нового газового обладнання здійснює газова служба підприємства.

Для пуску і налагодження газифікованих агрегатів допускається залучення суб'єктів господарювання, що мають дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки відповідно до вимог Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки.

Пуск газу в системи газопостачання виконується газорозподільним підприємством до межі балансової належності спільно з газовою службою підприємства або суб'єктом господарювання, що має дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, та за замовленням власника (балансоутримувача та/або орендаря (наймача)) після укладання договору на технічне обслуговування прийнятого в експлуатацію об'єкта та відповідних договорів з газотранспортними, газорозподільними і газопостачальними підприємствами.

4.8. Підключення житлових, громадських будинків, підприємств комунального та побутового обслуговування населення до системи газопостачання здійснює газорозподільне підприємство, що має відповідний дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.

4.9. Підключення новозбудованих об'єктів системи газопостачання підприємств до діючих розподільних газопроводів населених пунктів здійснюється за зверненням власника (балансоутримувача та/або орендаря (наймача)) відповідно до вимог чинного законодавства України та укладеного договору про постачання газу на прийнятий в експлуатацію об'єкт.

4.10. Пуск газу здійснюється одночасно з підключенням до діючих новозбудованих газопроводів, ГРП, ШГРП, газопроводів-вводів житлових і громадських будинків, промислових і сільськогосподарських підприємств, котелень, підприємств комунального та побутового обслуговування населення, а також газових мереж всередині будівель.

До підключення новозбудованих розподільних газопроводів до ГРП, ШГРП, вводів у кінці кожного газопроводу, що підключається, необхідно ставити заглушки.

Якщо в кінці газопроводу, що підключається, є запірний пристрій, після нього встановлюють інвентарну заглушку.

В окремих випадках допускається виконання підключення до діючої системи газопостачання вузлів підключення із запірною арматурою для подальшого підключення газопроводів, що будуються. У цих випадках після запірної арматури необхідно передбачити патрубок довжиною не менше ніж 0,5 м із заглушкою.

4.11. Подавання газу у внутрішні газопроводи і до газових приладів новозбудованих житлових будинків (або після їх капітального ремонту) здійснюється газорозподільним підприємством за зверненням власника (балансоутримувача та/або орендаря (наймача)) відповідно до вимог чинного законодавства України та укладеного договору про постачання газу на прийнятий в експлуатацію об'єкт.

Після пуску газу крани перед газовими приладами повинні бути закриті і опломбовані. Система газопостачання передається власнику (балансоутримувачу та/або орендарю (наймачу)) шляхом складання відповідного акта.

4.12. У житлових будинках при відселенні з них мешканців і переведенні їх з житлового фонду в нежитловий фонд (офіс, магазин, бар, кафе тощо) квартирну систему газопостачання необхідно від'єднувати від внутрішньобудинкової газової мережі. Транзитні газопроводи, що проходять крізь приміщення, не повинні мати різьбових з'єднань.

4.13. Технічний огляд та технічне обстеження, оцінка та паспортизація технічного стану об'єктів систем газопостачання, визначення можливості подальшої експлуатації газопроводів, здійснення запобіжних заходів для безаварійної експлуатації об'єктів систем газопостачання, а також забезпечення промислової, пожежної та техногенної безпеки і охорони довкілля на цих об'єктах здійснюються відповідно до вимог Порядку технічного огляду, обстеження, оцінки та паспортизації технічного стану, здійснення запобіжних заходів для безаварійного експлуатування систем газопостачання, затвердженого наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 24 жовтня 2011 року № 640, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 21 листопада 2011 року за № 1326/20064 (далі — Порядок технічного огляду, обстеження, оцінки та паспортизації технічного стану).

4.14. На розподільні газопроводи та споруди на них необхідно складати експлуатаційні паспорти.

У паспорті необхідно зазначати основні технічні характеристики об'єктів систем газопостачання, а також дані про їх ремонт, реконструкцію, заміну обладнання тощо.

4.15. Надземні, наземні і внутрішні газопроводи, а також арматура повинні бути захищені від атмосферної корозії згідно з вимогами ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання» та пофарбовані (за винятком внутрішніх газопроводів житлових і громадських будівель) згідно з вимогами ГОСТ 14202–69 «Трубопроводы промышленных предприятий. Опознавательная окраска, предупреждающие знаки и маркировочные щитки» та ГОСТ 4666–75 «Арматура трубопроводная. Маркировка и отличительная окраска».

На запірній арматурі повинно бути зазначено напрямок обертання при відкритті і перекритті арматури.

На газопроводах підприємств, котельнь, ГРП, ШГРП, ГРУ, ГНС, ГНП, АГЗС, АГЗП повинно бути позначення напрямку потоку газу.

V. ВИМОГИ БЕЗПЕЧНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ СИСТЕМ ГАЗОПОСТАЧАННЯ (ПРИРОДНИЙ ГАЗ)

1. Вимоги безпечної експлуатації газопроводів і споруд

1.1. Горючі гази, що подаються у газопроводи, повинні відповідати вимогам ГОСТ 5542–87 «Газы горючие природные для промышленного и коммунально-бытового назначения. Технические условия».

Інтенсивність запаху газу необхідно перевіряти органолептичними методами відповідно до вимог ГОСТ 22387.5–77 «Газ для коммунально-бытового потребления. Метод определения интенсивности запаха» (далі — ГОСТ 22387.5–77) або спеціальними приладами.

Пункти контролювання і періодичність відбирання проб встановлюються газорозподільним підприємством залежно від особливостей систем газопостачання. Це здійснюється не рідше ніж один раз на місяць.

1.2. Перевірка наявності вологи і конденсату в розподільних газопроводах, їх видалення здійснюються газорозподільним підприємством з періодичністю, що виключає можливість утворення «рідинних пробок».

1.3. Контролювання тиску газу в розподільних газопроводах здійснюється газорозподільним підприємством шляхом замірювання його величини в контрольних точках за потребою в години максимального споживання газу.

Точки замірювань тиску газу визначаються з урахуванням специфіки систем газопостачання населених пунктів. Контроль тиску газу в тупикових ділянках газопроводів обов'язковий.

1.4. Технічний стан газопроводів (підземних, надземних, наземних та ввідних) і споруд на них повинен систематично контролюватись власником (балансоутримувачем та/або орендарем (наймачем)) шляхом проведення комплексного технічного огляду (обходу) трас газопроводів, технічного обстеження, в тому числі КПО, вимірювання захисних потенціалів і перевірки ефективності роботи засобів ЕХЗ.

Відомості про заміну запірної арматури, кранів, компенсаторів, а також виконані роботи при капітальному або поточному ремонті, виконані аварійні роботи необхідно заносити у паспорт газопроводу.

Запірну арматуру і компенсатори необхідно обслуговувати не рідше ніж один раз на рік і за необхідності — ремонтувати.

1.5. При технічному огляді надземні газопроводи необхідно перевіряти на можливий виток газу. Зовнішній стан газопроводу перевіряють візуально: кріплення та фарбування, провисання труб, стан запірних пристроїв, ізолювальних з'єднань, опор, наявність діелектричних підкладок тощо. Технічні

огляди трас надземних газопроводів здійснюються не рідше ніж один раз на 6 місяців. Результати обходів газопроводів фіксуються у журналі технічних оглядів і обходів газопроводів.

Періодичність проведення технічного обстеження встановлюється залежно від технічного стану газопроводу відповідно до вимог Порядку технічного огляду, обстеження, оцінки та паспортизації технічного стану.

1.6. При технічному огляді підземних газопроводів (у тому числі з поліетиленових труб) необхідно перевіряти їх технічний стан, щільність і виявляти витікання газу за зовнішніми ознаками та за допомогою приладів (газоаналізатора або газощукача).

На наявність газу підлягають перевірці всі елементи стояків газопроводів-вводів, колодязі і контрольні трубки, а також колодязі, камери інших підземних комунікацій, підвали будинків, шахти, колектори, підземні переходи та інші підземні споруди, розташовані на відстані до 15 м із обох боків від осі газопроводу.

Контролюється виконання земляних і будівельних робіт, що проводяться у смузі 15 м, з обох боків від осі газопроводу з метою попередження його пошкодження.

1.7. Під час здійснення огляду (обходу) трас підземних газопроводів забороняється:

- опускатися у шахти, колектори, колодязі та інші підземні споруди;
- користуватись відкритим вогнем біля підвалів, колодязів, шахт, колекторів та інших підземних споруд.

1.8. При виявленні в 15-метровій смузі по трасі газопроводу загазованості підземних споруд працівник зобов'язаний повідомити АДС, вжити заходів щодо провітрювання загазованих підвалів, перших поверхів будівель, колодязів, камер, інших підземних споруд у радіусі 50 м від газопроводу.

До приїзду аварійної бригади необхідно попередити мешканців навколишніх будинків, перехожих про загазованість та про неприпустимість користування відкритим вогнем, електроприладами та засобами мобільного зв'язку.

При виявленні газу на межі 50-метрової зони перевірку на загазованість продовжують за межами цієї зони.

1.9. Періодичність технічних оглядів трас підземних газопроводів встановлюється власником (балансоутримувачем та/або орендарем (наймачем)) залежно від технічного стану газопроводів, корозійної активності ґрунтів і ефективності засобів ЕХЗ, тиску газу, наявності сигналізаторів загазованості в підвалах, виду місцевості та щільності її забудови, пори року, але не рідше ніж зазначено у *додатку 1*.

На підроблюваних територіях періодичність встановлюється відповідно до вимог Порядку технічного огляду, обстеження, оцінки та паспортизації технічного стану.

1.10. Технічний огляд трас підземних газопроводів в населених пунктах проводиться бригадою в складі не менше ніж двох працівників.

У незабудованій частині населеного пункту, а також поза проїжджою частиною доріг за відсутності в 15-метровій зоні по обидва боки від осі газопроводу колодязів, інших підземних споруд (комунікацій) допускається проведення обходу одним працівником.

1.11. Перед допуском до першого обходу працівники повинні ознайомитися з трасою газопроводу на місцевості.

1.12. З метою забезпечення безпечних умов експлуатації та виключення можливості пошкодження газорозподільної системи вздовж її траси в межах охоронної зони шириною 2 м з обох боків від зовнішньої стінки газопроводу в плані не допускаються:

- обмеження доступу обслуговуючого персоналу у світлу пору доби, а при аварійній ситуації — цілодобово;
- складування матеріалів і устаткування;
- ведення земляних та будівельно-монтажних робіт;
- садіння дерев;
- улаштування стоянок автотранспорту, гаражів та інших споруд, у тому числі тимчасових.

Технічні смуги для ГРП, ШГРП дорівнюють не менше ніж 10 м по периметру цих споруд.

1.13. Власники суміжних підземних комунікацій, прокладених на відстані до 50 м по обидва боки від осі газопроводу, зобов'язані забезпечити своєчасне очищення кришок колодязів і камер від забруднення, снігу і льоду та наявність у них отворів діаметром не менше ніж 15 мм для перевірки на загазованість.

1.14. Надійність ущільнення вводів і випусків інженерних підземних комунікацій повинен перевіряти власник (балансоутримувач та/або орендар (наймач)) щороку в осінній період і оформляти актом, в якому необхідно зазначати їх технічний стан.

Власник (балансоутримувач та/або орендар (наймач)) повинен стежити за станом будинкового ввідного газопроводу та його кріпленням, фарбувати зазначений газопровід не рідше ніж один раз на 5 років.

1.15. Підземні (з металевих і поліетиленових труб), надземні та наземні газопроводи підлягають технічному обстеженню, в тому числі комплексному приладовому обстеженню відповідно до вимог Порядку технічного огляду, обстеження, оцінки та паспортизації технічного стану.

1.16. При виконанні технічного обстеження, в тому числі КПО, підземних сталевих, поліетиленових газопроводів та наземних і надземних газопроводів необхідно:

- визначати місцезнаходження і глибину закладання газопроводу (тільки для підземних);
- визначати герметичність газопроводу;
- здійснювати обстеження газопроводів на наявність корозії;
- визначати стан захисного ізоляційного покриття та електропотенціалу для підземних сталевих газопроводів;
- визначати якість зварних з'єднань (за необхідності).

Перевірку щільності та виявлення місць пошкодження ізоляції при КПО необхідно здійснювати до промерзання та після повного відтаювання ґрунту.

1.17. КПО підземних сталевих газопроводів необхідно здійснювати:

- вперше — через рік після введення в експлуатацію;
- не рідше ніж один раз на 5 років при тривалості експлуатації до 25 років для таких, що знаходяться в задовільному технічному стані та нормальних геологічно-корозійних умовах;
- не рідше ніж один раз на 3 роки при експлуатації понад 25 років для таких, що знаходяться в задовільному технічному стані та нормальних геологічно-корозійних умовах;
- не рідше ніж один раз на рік при тривалості експлуатації понад 25 років для таких, що знаходяться у складних геологічно-корозійних умовах (сейсмічність понад 6 балів, підроблювані території), мають захисне покриття типу «нормальне», включені до плану капітального ремонту або заміни.

На газопроводах, що мають захисне ізоляційне покриття нижче ніж для типу «дуже посилене», в доповнення до КПО проводиться контрольне шурфування для виявлення стану труб і якості зварних стиків зовнішнім оглядом.

КПО стану поліетиленових газопроводів проводиться у строки, що встановлені для обстеження сталевих газопроводів.

1.18. Позачергові КПО газопроводів необхідно проводити:

- у разі якщо строк експлуатації перевищує для сталевих газопроводів — 40 років, для поліетиленових — 50 років;
- при виявленні нещільності чи розривів зварних стиків, наскрізних корозійних пошкоджень;
- при зниженні величини потенціалу «газопровід-земля» до значень, нижчих мінімально припустимих, за умови перерви у роботі електрозахисних установок понад 1 місяць — у зонах впливу блукаючих струмів і понад 6 місяців — в інших випадках, передбачених ДСТУ Б В.2.5-29:2006 «Інженерне обладнання будинків і споруд. Зовнішні мережі і споруди. Системи газопостачання. Газопроводи підземні сталеві. Загальні вимоги до захисту від корозії» (далі — ДСТУ Б В.2.5-29:2006).

1.19. Обстеження підземних сталевих газопроводів з метою визначення стану захисного ізоляційного покриття і металу трубопроводу, де використання приладів через індустріальні перешкоди неможливо, виконується шляхом розкриття на газопроводах контрольних шурфів розміром не менше ніж 1 x 1,5 м через кожні 500 м, але не менше одного шурфу на кожен балансову ділянку газопроводу, що обстежується, при його довжині до 500 м і на кожні 200 м — для внутрішньоквартального газопроводу, але не менше одного шурфу на двір або квартал.

Обстеження газопроводу здійснюють по всій його довжині, особливо на корозійно небезпечних ділянках, у місцях перетинів газопроводів з іншими підземними комунікаціями та біля конденсатозбірників. Місце відкриття контрольних шурфів, їх кількість у зонах індивідуальних перешкод визначає газорозподільне підприємство або газова служба підприємства.

1.20. Перевірку герметичності (газоіндикаторами) і виявлення місць витоків газу (газоаналізаторами) з підземних газопроводів у період промерзання ґрунту, а також на ділянках, розташованих під удосконаленим покриттям доріг, необхідно проводити шляхом буріння свердловин (або шпилькування) із подальшим відбиранням проб повітря високочутливими приладами з мінімальним порогом чутливості не менше ніж 1×10^3 об'ємних відсотків (0,001 %).

На розподільних газопроводах і вводах свердловини бурять біля стиків. За відсутності схеми розташування стиків свердловини повинні буритися через кожні 2 м.

Глибина буріння їх в зимовий період повинна бути не менше ніж глибина промерзання ґрунту, а в теплу пору року — відповідати глибині прокладання труби. Свердловини закладають на відстані не менше ніж 0,5 м від стінки газопроводу.

При використанні високочутливих газошукачів допускається зменшення глибини свердловин і розміщення їх по осі газопроводу за умови, що відстань між верхом труби і дном свердловини буде не менше ніж 0,4 м.

Для газопроводів, розташованих під удосконаленим покриттям доріг (тротуарна плитка, асфальтове або бетонне покриття), глибина буріння свердловин повинна перевищувати товщину дорожнього покриття на 0,10 – 0,15 м.

1.21. Застосування відкритого вогню для визначення наявності газу в свердловинах не допускається.

1.22. Технічний стан поліетиленових газопроводів (труб та з'єднань) і стан захисного ізоляційного покриття сталевих ділянок поліетиленового газопроводу визначають шляхом розкриття на газопроводах контрольних шурфів.

На 1 км розподільних газопроводів перевіряють не менше однієї сталевий ділянки. Для можливості огляду стиків з'єднань поліетиленового газопроводу з сталевий ділянкою розмір шурфу повинен бути не менше ніж 1,5 x 2,0 м над стиками з'єднань. Відкриття шурфів виконують за допомогою механізмів або вручну.

При механізованому відкритті шурфів шар ґрунту над газопроводом товщиною до 0,3 м необхідно вилучати вручну з додержанням заходів для запобігання ушкодженню газопроводу.

1.23. Перевірка герметичності підземних сталевих і поліетиленових газопроводів здійснюється приладами при робочому тиску газу. При відключенні газопроводу від мережі перед повторним заповненням газом герметичність перевіряють опресовуванням повітрям згідно з нормами випробувань, визначеними ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання».

1.24. За результатами КПО сталевих і поліетиленових газопроводів складається відповідний документ згідно з вимогами Порядку технічного огляду, обстеження, оцінки та паспортизації технічного стану.

1.25. Обстеження підводних переходів (через судноплавні річки) газопроводів необхідно проводити не рідше ніж один раз на 5 років. При обстеженні уточнюються їх місце розташування, глибина залягання, герметичність, баластування, стан покриття (ізоляції, футерування).

Інформація про виконані роботи та результати обстеження заноситься до паспорта газопроводу.

1.26. При виявленні загазованості в підвалах, підпіллях будівель, колекторах, підземних переходах, галереях газопроводи негайно відключаються. До усунення витоків газу експлуатація їх забороняється.

1.27. Для тимчасового припинення витoku газу на зовнішніх газопроводах допускається накладати муфту або хомут, які забезпечують герметичність місця витoku, за умови їх щоденного огляду.

1.28. У разі механічних пошкоджень сталевих підземних газопроводів та їх зміщень одночасно з проведенням робіт із ліквідації витоків газу необхідно відкривати і перевіряти фізичним методом контролю найближчі з обох боків від місця пошкодження зварні стики.

При виявленні дефектів у суміжних стиках відкривається і перевіряється фізичними методами контролю наступний стик газопроводу.

1.29. Пошкоджені (дефектні) зварні стики, наскрізні корозійні і механічні пошкодження сталевих газопроводів, каверни глибиною понад 30% від товщини стінки труби необхідно ремонтувати шляхом вирізання дефектних ділянок і зварювання котушок довжиною, що відповідає діаметру труби, але не менше ніж 200 мм, або шляхом улаштування на зварюванні підсилюючих бандажів.

Зварні стики і зварні шви, що виконані при ремонті підземних сталевих газопроводів, необхідно перевіряти фізичними методами контролю.

1.30. До зварювання сталевих газопроводів допускаються зварники, атестовані відповідно до вимог Правил атестації зварників, затверджених наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 19 квітня 1996 року № 61, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 31 травня 1996 року за № 262/1287.

1.31. При пошкодженні зварних з'єднань поліетиленових газопроводів, а також при механічних пошкодженнях труб ремонт необхідно виконувати шляхом вирізання дефектних ділянок і зварювання поліетиленових котушок довжиною не менше ніж 500 мм із застосуванням терморезисторного зварювання або застосування спеціальних поліетиленових деталей для зварювання встик.

При виявленні нещільностей в нероз'ємних з'єднаннях поліетиленових труб зі сталевими ці з'єднання (перехід поліетилен — сталь) вирізають і замінюють новими.

Якість ремонтних робіт визначають зовнішнім оглядом і перевіркою герметичності приладовими методами, мильною емульсією або пневматичним випробуванням.

1.32. Перед початком ремонтних робіт на сталевих підземних газопроводах, пов'язаних із роз'єднанням газопроводу (заміна запірної арматури, знімання і встановлення заглушок і прокладок, вирізання стиків), необхідно вимкнути засоби електрозахисту і встановити на роз'єднувальних ділянках газопроводу шунтувальні перемички з кабелю (сталь, алюміній) перерізом не менше ніж 25 мм² (за умови відсутності стаціонарно встановлених шунтувальних перемичок) з метою запобігання іскроутворенню від дії блукаючих струмів.

За неможливості встановлення шунтувальної перемички зазначені роботи необхідно проводити після продування газопроводу повітрям.

1.33. Дефекти захисних покриттів на газопроводах, що розташовані в зоні дії блукаючих струмів, поблизу будівель із можливим скупченням людей, необхідно ліквідовувати не пізніше ніж через два тижні після їх виявлення.

1.34. Перед початком робіт ударних механізмів і землерийної техніки поблизу підземного газопроводу працівники, що виконують земляні роботи, зобов'язані виявити фактичне місце розташування газопроводу шляхом шурфування вручну в присутності представника газорозподільного підприємства.

Ударні механізми для розпушування ґрунту можливо застосовувати на відстані не ближче ніж 3 м від підземного газопроводу, а механізми, що здатні значно відхилятися від вертикальної осі (куля, клин—баба тощо), — на відстані не ближче ніж 5 м.

Забивання паль (шпунтів) допускається проводити на відстані не ближче ніж 30 м від газопроводу.

За необхідності забивання паль (шпунтів) на відстані, меншій ніж 30 м від газопроводу (але не ближче ніж 10 м), стики газопроводу повинні бути відкриті на всій довжині забивання паль (шпунтів) з урахуванням наявності 20 м від крайніх паль.

Після закінчення робіт із забивання паль (шпунтів) усі відкриті зварні стики сталевих газопроводу необхідно перевіряти фізичними методами контролю.

2. Вимоги безпечної експлуатації газорегуляторних пунктів, газорегуляторних установок і комбінованих будинкових регуляторів тиску

2.1. У кожному ГРП, ШГРП, ГРУ на видному місці необхідно розміщувати схеми обладнання, режимні карти та інструкції з експлуатації обладнання.

2.2. Режими роботи ГРП, ШГРП, ГРУ встановлюються відповідно до проектної документації на їх будівництво і фіксуються у затверджених режимних картках.

2.3. Вихідний робочий тиск газу з ГРП, ШГРП, ГРУ необхідно регулювати відповідно до проектних розрахункових величин тиску в системах газопостачання споживачів.

Параметри настроювання обладнання ГРП, ШГРП, ГРУ промислових та сільськогосподарських підприємств, котельнь та інших об'єктів, що споживають газ, регламентуються проектною документацією і уточнюються під час проведення пусконаладжувальних робіт.

Максимальний робочий тиск газу після регулятора тиску, що подає газ побутовим газовим приладам, встановлюється залежно від номінального перед приладами, але не більше ніж 300 даПа для природного газу.

2.4. Не допускається коливання тиску газу після регуляторів, що перевищує 10% робочого тиску.

2.5. В системах газопостачання запобіжно-скидні клапани (далі — ЗСК) ГРП, ШГРП і ГРУ повинні спрацювати раніше, ніж спрацюють запобіжно-запірні клапани (далі — ЗЗК).

2.6. Запобіжно-скидні клапани настроюються на нижню межу спрацювання, що не перевищує 15% максимального робочого тиску, а запобіжно-запірні клапани повинні забезпечувати припинення подачі газу при перевищенні максимального робочого тиску на 25%.

Для систем газопостачання низького тиску до 300 даПа нижня межа спрацювання ЗЗК установлюється газорозподільним підприємством, але не менше ніж 70 даПа у найбільш віддаленого споживача.

Перевірка і настроювання запобіжних пристроїв і регуляторів тиску повинні виконуватись із забезпеченням безпечного газопостачання.

2.7. Включення в роботу регуляторів тиску здійснюється після встановлення причин спрацювання ЗСК і ЗЗК та їх усунення.

2.8. Запірні пристрої на обвідній лінії (байпасі) повинні бути у закритому положенні (перед ЗСК — у відкритому) і опломбовані. Газ по обвідній лінії допускається подавати протягом періоду часу, потрібного для ремонту обладнання і арматури, а також у період зниження тиску газу перед ГРП або ГРУ до величини, яка не забезпечує надійної роботи регулятора тиску. Протягом усього періоду подавання газу по байпасу повинен бути забезпечений постійний контроль за вихідним тиском газу.

2.9. Температура повітря в приміщеннях ГРП, де розміщено обладнання і контрольно-вимірювальні прилади, повинна бути в межах, передбачених у паспортах заводів-виробників технологічного обладнання.

2.10. Ззовні ГРП, ШГРП або на огорожі ГРУ на видному місці необхідно встановлювати попереджувальний напис — «Вогнебезпечно. Газ».

2.11. Під час експлуатації ГРП, ШГРП, ГРУ необхідно здійснювати технічний огляд, регулювання обладнання, технічне обслуговування та поточний ремонт.

Технічний огляд здійснюється:

- у головних ГРП із регулюючими клапанами нормально відкрито «НВ» і нормально закрито «НЗ» — цілодобовим наглядом;
- у інших ГРП, ШГРП, ГРУ — не рідше ніж один раз на місяць;

• у ГРП із засобами телеметричного контролю або диспетчеризації — не рідше ніж один раз на 3 місяці.

Регулювання обладнання ГРП, ШГРП, ГРУ і перевірку параметрів спрацьовування ЗСК і ЗЗК проводять не рідше ніж один раз на 6 місяців (зокрема перед початком опалювального сезону), а також після ремонту обладнання.

Технічне обслуговування і поточний ремонт можуть суміщатися та здійснюються не рідше ніж один раз на 12 місяців кожний або з іншою періодичністю — у строки, встановлені згідно з вимогами заводу-виробника обладнання (регуляторів тиску, запобіжних клапанів, телемеханічних пристроїв).

Поточний ремонт обладнання, конструкція якого не ремонтпридатна (не підлягає розбиранню), не здійснюється.

2.12. Під час технічного огляду стану ГРП, ШГРП, ГРУ необхідно здійснювати:

- перевірку величин тиску газу перед і після регулятора, перепаду тиску на фільтрі, температури повітря в приміщенні за допомогою приладів;
- перевірку стану герметичності системи — за допомогою приладів і мильної емульсії;
- контроль за правильністю положення молоточка зчеплення важелів ЗЗК;
- зовнішній огляд наявності та стану засобів вимірювальної техніки і автоматизації (ЗВТіА);
- перевірку стану і роботи електроосвітлення і електрообладнання, вентиляції, системи опалення;
- візуальний огляд цілісності блискавкоприймачів і струмовідводів, надійності їх з'єднання і кріплення до щогл;
- візуальне виявлення тріщин і нещільностей стін, які відділяють основне і допоміжне приміщення;
- зовнішній і внутрішній огляд будівлі, за необхідності — очищення приміщення і обладнання від забруднення.

2.13. При виявленні порушень режимів газопостачання або наявності аварійних ситуацій необхідно негайно повідомити АДС.

2.14. При перевірці засмічення фільтрів максимальний перепад тиску газу в касеті фільтра не повинен перевищувати значень, встановлених заводом-виробником, та становити не більше для:

- сітчастого та вісцинового — 500 даПа;
- волосяного — 1000 даПа.

Розбирання та очищення касет фільтра необхідно проводити поза приміщеннями ГРП, ГРУ у місцях, віддалених від легкозаймистих рідин, горючих матеріалів на відстань не менше ніж 5 м.

2.15. При зніманні для ремонту запобіжних пристроїв замість них необхідно встановлювати запобіжні пристрої, що випробувані.

Робота ГРП, ГРУ без запобіжних пристроїв забороняється.

2.16. Під час технічного обслуговування ГРП, ШГРП, ГРУ необхідно здійснювати:

- перевірку роботи запірної арматури і запобіжних клапанів;
- змащення тертьових частин і набивання сальників;
- визначення щільності і чутливості мембран регуляторів тиску і регулятора управління;
- продування імпульсних трубопроводів до регуляторів тиску, контрольно-вимірювальних приладів;
- перевірку параметрів настроювання ЗСК й ЗЗК;
- перевірку запобіжних клапанів із очищенням їх від корозії і забруднень;
- перевірку щільності прилягання клапанів до сідла, стану мембран;
- ремонт або заміну зношених деталей; перевірку надійності кріплень конструкційних вузлів, які не підлягають розбиранню;
- ремонт запірної арматури, яка не забезпечує герметичності закриття;
- чищення касети фільтра.

2.17. Запірні пристрої на лінії редукування під час розбирання обладнання повинні бути в закритому положенні. На межі відключених ділянок необхідно встановлювати інвентарні заглушки, що відповідають вхідному максимальному тиску газу.

2.18. За наявності в ГРП місцевого опалення з розташуванням індивідуальної опалювальної установки в допоміжному приміщенні необхідно контролювати газонепроникність стін (відсутність видимих тріщин, наскрізних отворів тощо), які відділяють основне приміщення ГРП від приміщення, де встановлено опалювальну установку.

При виявленні в стінах, що відокремлюють зазначені приміщення, нещільностей використовувати опалювальні установки забороняється.

2.19. Перевірку і прочищення димоходів необхідно виконувати щороку перед початком опалювального сезону з оформленням акта.

2.20. Результати чергового технічного обслуговування, ремонту обладнання ГРП, ШГРП, ГРУ, що пов'язані із заміною деталей і вузлів, необхідно заносити у паспорти ГРП, ШГРП, ГРУ.

2.21. У приміщеннях ГРП вогневі, в тому числі зварювальні, роботи необхідно виконувати за нарядами-допусками на виконання вогневих робіт відповідно до вимог Інструкції з організації безпечного ведення вогневих робіт на вибухопожежонебезпечних та вибухонебезпечних об'єктах, затвердженої наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 05 червня 2001 року № 255, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 23 червня 2001 року за № 541/5732.

2.22. Перевірку зовнішнього стану, герметичності з'єднань КБРТ необхідно проводити при кожному обході газопроводів-вводів за допомогою приладів або мильної емульсії.

2.23. Відповідальним за здійснення технічного обслуговування КБРТ з дотриманням періодичності згідно з вимогами заводу-виробника є власник (балансоутримувач та/або орендар (наймач)).

3. Вимоги безпечної експлуатації газопроводів і установок, що використовують газ, промислових і сільськогосподарських підприємств, котельнь, підприємств комунально-побутового обслуговування виробничого характеру

3.1. На підприємстві, де експлуатується система газопостачання власними силами, повинна бути створена газова служба, затверджено відповідне положення про газову службу та визначено особу, відповідальну за газове господарство.

3.2. До технічного обслуговування і ремонту споруд та об'єктів системи газопостачання промислових і сільськогосподарських підприємств, підприємств комунально-побутового обслуговування населення допускається залучення суб'єктів господарювання, що мають дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки відповідно до вимог Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки.

Графіки технічного огляду, технічного обслуговування і ремонту об'єктів систем газопостачання затверджуються посадовою особою підприємства-власника (орендаря (наймача)) споруд та об'єктів системи газопостачання.

3.3. Технічне обслуговування засобів ЕХЗ підземних газопроводів і резервуарів ЗВГ, виявлення і ліквідація корозійно-небезпечних зон на них, ремонт установок ЕХЗ забезпечуються власником (орендарем (наймачем)).

3.4. Розмежування ділянок обслуговування (відповідальності) зовнішніх і внутрішніх газопроводів, а також газопроводів і установок всередині підприємства повинно бути оформлене двостороннім актом з додаванням схеми граничних ділянок із зазначенням меж балансової належності.

3.5. Технічне обслуговування газопроводів, поточний та капітальний ремонт забезпечуються власником (балансоутримувачем та/або орендарем (наймачем)) газових мереж.

3.6. Перед пуском газу на газифікований об'єкт власником (балансоутримувачем) газових мереж складається паспорт на газове господарство (цех, ділянку, котельню, установку, що використовує газ).

У паспорті необхідно зазначати всі зміни, які вносяться до системи газового господарства, з додаванням відповідних схем.

3.7. Всі однотипні установки, що використовують газ, а також обладнання, запобіжна і запірні арматура, КВП на установці повинні бути пронумеровані.

3.8. Біля кожної установки, що використовує газ, повинні бути вивішені схеми газового обладнання із зазначенням номерів обладнання, запобіжної і запірної арматури, контрольно-вимірювальних приладів.

3.9. Всі газопроводи і установки, що використовують газ, підлягають технічному обслуговуванню і ремонту у строки, що зазначені в паспортах або інструкціях заводів-виробників обладнання, приладів, апаратів з урахуванням місцевих умов експлуатації.

Технічне обслуговування необхідно здійснювати не рідше ніж один раз на місяць, а поточний ремонт — не рідше ніж один раз на 12 місяців.

Перевірку і очищення газоходів і димових труб необхідно здійснювати одночасно з поточним ремонтом печей, котлів та іншого обладнання, а також після кожного випадку порушення тяги, але не рідше ніж один раз на рік (до початку опалювального сезону). Результати оформляються актом, у якому зазначається відсутність засмічення, відокремленість, герметичність, справність оголовків димоходів.

3.10. Перевірку герметичності приєднання імпульсних труб і гумотканних рукавів до штуцерів приладів або газопроводів необхідно здійснювати за допомогою приладів або мильної емульсії не рідше ніж один раз на тиждень.

3.11. Контрольний огляд газового господарства необхідно здійснювати не рідше ніж два рази на рік.

3.12. Зовнішні поверхні газопроводів, обладнання, арматуру необхідно фарбувати не рідше ніж один раз на 5 років відповідно до вимог ГОСТ 14202–69 «Трубопроводы промышленных предприятий. Опознавательная окраска, предупреждающие знаки и маркировочные щитки» та ДСТУ Б В.2.5-29:2006.

3.13. Перед пуском у роботу установок, що використовують газ, їхні топки і газоходи повинні бути провентильовані (провітрені).

Закінчення вентиляції визначають за допомогою газоаналізатора (вміст газу не повинен перевищувати 20% НКМЗ).

3.14. До розпалювання установки, що використовує газ, повинні бути послідовно продуті газом газопровід перед колектором установки, колектор установки і відводи до пальників.

Продування газопроводу і колектора необхідно здійснювати при закритій запірній арматурі перед пальниками. Закінчення продування визначають газоаналізатором або спалюванням проб: полум'я має бути рівномірним і блакитного кольору.

3.15. Запірну арматуру безпосередньо перед пальником допускається відкривати тільки після включення запального пристрою або піднесення до нього запальника, який горить. Подавання газу в топку, які обладнані автоматизованими газопальниковими блоками, що працюють за програмою, визначається інструкцією заводу-виробника блоку.

3.16. Якщо установки працюють на різних видах палива і мають спільні газоходи, то пуск установок на газовому паливі необхідно здійснювати за умови вимкнення установок, які використовують інші види палива.

3.17. Перед ремонтом і при тривалій зупинці (понад 3 доби) установки (за винятком котлоагрегатів, що знаходяться в резерві) газопровід до неї і газопровід до пальника (при його живленні від колектора до відключення на установку) необхідно відключати від діючих газопроводів першим по ходу газу до неї запірним пристроєм із встановленням інвентарної заглушки.

Газопроводи безпеки у цей час повинні залишатися у відкритому стані.

3.18. Газоходи установок, що виведені в ремонт або зупинку на строк понад один місяць, необхідно відключати від діючих за допомогою глухих шиберів. Газоходи установок, що заново монтуються, повинні бути відключені від діючих за допомогою глухих перегородок.

3.19. Зняття заглушки і пуск газу після тривалої зупинки (понад 3 доби) або ремонту установки допускається за наявності актів контрольного випробування газопроводів на герметичність, перевірки топок, газоходів, контрольно-вимірювальних приладів і систем автоматики безпеки та регулювання.

3.20. Внутрішній огляд і ремонт топок установок (котлів) з перебуванням у них працівників допускається тільки після відключення агрегатів від діючих газопроводів із встановленням заглушок, відключення газоходів з встановленням глухих шиберів або перегородок, вентиляції топок і перевірки її завершення за допомогою приладів.

Вміст кисню в пробах повинен бути не меншим ніж 20%. Кількість послідовно взятих проб повинна бути не менша ніж дві.

При роботі всередині топок дверці і люки установок повинні бути відчинені.

У разі потреби в топку необхідно подавати примусово чисте повітря.

3.21. Не допускається використовувати приміщення, в яких прокладено газопроводи, встановлено газорегулюючі пристрої, установки, що використовують газ, і запірні пристрої під склади, майстерні тощо.

3.22. Забороняється навантажувати газопроводи і використовувати їх як заземлення.

3.23. Робота установок, що використовують газ, забороняється при несправності або при відключенні приладів контролю і захисту.

3.24. Якщо при розпалюванні або в процесі регулювання пальника сталися відрив, проскакування або погасання полум'я, подавання газу на пальник і запальний пристрій необхідно негайно припинити.

Якщо відрив факела стався під час розпалювання першого пальника, до повторного розпалювання допускається приступати після вентиляції топки і газоходів, а також після усунення причини неполадок.

3.25. Робота установок, що використовують газ, без постійного перебування працівників, які експлуатують та обслуговують обладнання, допускається за умови:

- розміщення установок, що використовують газ, і допоміжного обладнання у відокремлених (які замикаються) приміщеннях, обладнаних охоронною і пожежною сигналізацією і аварійним вибухозахищеним освітленням із ввімкненням його поза приміщенням;

- оснащення установок, що використовують газ, системами автоматизації, які забезпечують їх безаварійну роботу, протиаварійний захист, відключення подавання газу на установку при загазованості, пожежі в приміщенні та вимкненні електропостачання;

- виведення сигналів про загазованість приміщення і спрацювання захистів на диспетчерський пункт або в приміщення з постійною присутністю чергового;

- наявності в оперативному підпорядкуванні диспетчера чергових працівників, які експлуатують та обслуговують обладнання, що здатні виконати роботи з аварійної зупинки обладнання.

У всіх інших випадках забороняється здійснювати роботу установок, що використовують газ, без постійного перебування працівників, які експлуатують та обслуговують обладнання.

3.26. Подавання газу на установку негайно припиняється засобами автоматики (пристроями захисту) або працівниками, які експлуатують та обслуговують обладнання, у разі:

- згасання полум'я пальників;
- неприпустимого підвищення або зниження тиску газу;
- відключення дуттьових вентиляторів або неприпустимих відхилень у подаванні повітря для згоряння газу на пальниках з примусовим подаванням повітря;
- відключення димососів або неприпустимого пониження розрідження в топковому просторі;
- появи нещільностей в обмуруванні, газоходах і запобіжно-вибухових клапанах;
- припинення подавання електроенергії або зникнення напруги на пристроях дистанційного і автоматичного управління і засобах вимірювання;
- несправностей КВП, засобів автоматизації і сигналізації загазованості та пожежної сигналізації;
- відмови запобіжних і блокувальних пристроїв;
- несправності пальників;
- появи загазованості, виявлення витоків газу на газовому обладнанні і внутрішніх газопроводах;
- вибуху в топковому просторі, вибуху або загоряння паливних відкладень у газоходах.

3.27. Під час вибуху або пожежі в цеху або котельні необхідно перекрити подавання газу запірним пристроєм, що встановлений на вводі газопроводу в приміщення для установок, що використовують газ.

3.28. Перед включенням у роботу установок сезонної дії, в тому числі опалювальних котлів, необхідно забезпечити очищення газоходів, перевірку справності газоходів і систем вентиляції, проведення технічного обслуговування газових приладів.

У вбудованих і прибудованих котельнях необхідно перевірити газонепроникність огорожувальних конструкцій приміщень.

Готовність до роботи обладнання сезонної дії, що використовує газ, необхідно оформляти відповідним актом.

Зняття заглушок і пуск газу допускається за наявності документів, які підтверджують виконання цих робіт.

3.29. Проектна і виконавча документація на об'єкти систем газопостачання, що експлуатуються, повинна зберігатися у власника (балансоутримувача). Вказана документація передається на зберігання газорозподільному підприємству у випадках укладання угоди на здійснення газорозподільним підприємством технічного обслуговування і ремонту, а також при передачі на баланс газорозподільного підприємства об'єктів систем газопостачання.

У разі втрати документації її відновлення здійснює власник (балансоутримувач).

3.30. На підприємствах повинні бути розроблені плани локалізації і ліквідації можливих аварій в системі газопостачання.

4. Вимоги безпечної експлуатації системи газопостачання теплових електростанцій, котелень

4.1. Подавання газу від позаплощадкових газопроводів у розподільну мережу ТЕС і їх котелень необхідно здійснювати:

- для енергетичних, парових і водогрійних котлів — через газорегуляторні пункти або газорегуляторні установки;
- для ТЕС потужністю понад 1000 МВт, які використовують газ як основне або резервне паливо, із забезпеченням двох введів і двох ГРП та організацією взаємного резервування;
- для газомазутних енергоблоків потужністю 800 МВт і вище — через блочний газорегуляторний пункт.

4.2. Конструкція котлоагрегату, в якому спалюється газове паливо, компоновання газопальникових пристроїв та організація системи рециркуляції продуктів згоряння в топці повинні забезпечувати стійкий процес горіння і контроль за цим процесом, а також унеможливити утворення неventильованих зон.

4.3. Газоходи для відведення продуктів згоряння котельних установок і газоходи системи рециркуляції, а також закриті простори, в яких розміщуються колектори, не повинні мати неventильованих ділянок.

4.4. Конструкцію топки і газоходів необхідно розраховувати на внутрішній тиск, який перевищує атмосферний. Розмір перевищення визначає завод-виробник котла і зазначає в паспорті котла.

4.5. Кількість вибухозапобіжних клапанів і місця їх встановлення визначаються проектною документацією.

4.6. У топці котла необхідно встановлювати пристрої, що забезпечують можливість нагляду за горінням та унеможливають викид полум'я. Дверцята лазів, люків і пристроїв для нагляду за горінням повинні бути щільними і мати запори, що унеможливають самовільне відкриття.

4.7. На газові пальники, що застосовують, необхідно мати паспорти заводів-виробників.

4.8. Газові пальники повинні працювати без відриву і проскакування факела в діапазоні регулювання теплового навантаження котла.

4.9. Котельні установки необхідно обладнувати технологічними захистами, що забезпечують безпеку всіх режимів експлуатації.

4.10. Блокування, захист від зупинення котла і переведення його на понижене навантаження слід здійснювати відповідно до технологічної документації котельної установки заводу-виробника.

4.11. Введення і виведення захистів і блокувань, які перешкоджають пуску та зупинці котла, необхідно здійснювати для:

- захистів із погасанням загального факела і факела розпалювального пальника — автоматично;
- інших захистів або автоматично, або існуючими в схемах захистів засобами виведення-введення;
- періодичної перевірки згідно з графіком.

Виведення з роботи пристроїв технологічного захисту, блокувань і сигналізації на діючому обладнанні допускається тільки в випадках необхідності їх відключення.

4.12. Проведення ремонтних і налагоджувальних робіт в колах увімкнених захистів забороняється.

4.13. Зняття заглушок на газопроводах необхідно виконувати за нарядом-допуском на виконання газонебезпечних робіт. Роботи виконуються після проведення контрольного опресовування газопроводів повітрям при тиску 0,01 МПа із забезпеченням швидкості падіння тиску за 1 годину не більше ніж 60 даПа.

4.14. Пуск газу в газопроводи агрегату, який виводять із режиму консервації, необхідно проводити після технічного обслуговування.

4.15. При пуску після простою тривалістю понад 3 доби необхідно перевіряти справність і готовність механізмів дуття і тяги агрегату, допоміжного обладнання, засобів контролю і управління механізмами і арматурою, а також працездатність захистів, блокувань і засобів оперативного зв'язку.

При подаванні на пальники енергетичних котлів газу та наявності резервного палива-мазуту і необхідності збереження циркуляції мазуту в мазутопроводах котла необхідно забезпечити можливість виключення дії блокувань на газу на вхідний запірний орган мазутопроводу і рециркуляції із збереженням блокувань на всі запірні органи на мазуті перед пальниками.

При пуску після простою тривалістю не більше 3 діб перевірці підлягають тільки обладнання, механізми, пристрої захисту, блокування, засоби контролю і управління, на яких здійснювали ремонт під час зазначеного простою.

4.16. Перед розпалюванням агрегату, який був у стані резерву, необхідно проводити передпускову перевірку герметичності затвору, запірних пристроїв перед пальниками і перевірку настроювання і спрацювання ЗЗК.

Розпалювання котла при виявленні нещільності затворів забороняється.

4.17. Заповнення газопроводів котла газом здійснюють при увімкнених тягодуттьових пристроях у послідовності, зазначеній в інструкції з експлуатації котельної установки.

4.18. Продування газопроводів котла через трубопроводи безпеки і пальникові пристрої забороняється.

4.19. Перед розпалюванням агрегату повинна бути виконана вентиляція топки, газоходів (у тому числі і рециркуляційних), «теплого ящика» (за його наявності), а також повітропроводів протягом не менше 10 хвилин при відкритих шибах газоповітряного тракту і при витраті повітря не менше ніж 25 % номінального.

4.20. Вентиляцію котлів, які працюють під наддувом, а також водогрійних котлів при відсутності димососів необхідно здійснювати дуттьовими вентиляторами і димососами рециркуляції (за її наявності).

4.21. Розпалювання котла з урівноваженою тягою здійснюють при увімкнених димососах і дуттьових вентиляторах, а розпалювання котлів, які працюють під наддувом, — при увімкнених дуттьових вентиляторах.

4.22. Розпалювання котла, на якому відсутні ЗЗК у всіх пальників і визначена група запальних пальників, повинно розпочинатися з розпалювання цих пальників. При згасанні пальника необхідно негайно припинити подавання газу до нього, вимкнути його ЗЗП і провести вентиляцію пальникового пристрою при повному відкритті запірного органу на повітропроводі до нього.

Продовження розпалювання забезпечується розпалюванням наступних пальників. Повторне розпалювання відключеного пальника повинно бути проведене після усунення причин його згасання.

Розпалювання інших пальників повинно проводитися тільки при всіх працюючих запальних пальниках.

У разі не загоряння або згасання при розпалюванні будь-якого з пальників, що не входить у розпалювальну групу, необхідно припинити подачу газу на цей пальник і вимкнути його запальний пристрій.

Повторне розпалювання пальника можливе тільки після продування його повітрям, усунення причин незагоряння або згасання.

4.23. Розпалювання котла, всі пальники якого обладнані ЗЗК і ЗЗП, може починатися з розпалювання будь-якого пальника в послідовності, зазначеній в інструкції з експлуатації котельної установки.

При згасанні пальника необхідно припинити подачу газу до нього, вимкнути його ЗЗП і провести вентиляцію пальникового пристрою при повному відкритті запірного пристрою на повітропроводі до нього.

Продовження розпалювання забезпечується розпалюванням наступних пальників. Повторне розпалювання відключеного пальника повинно бути проведене після усунення причин його згасання.

4.24. Відключати запальний пристрій пальника допускається після встановлення стійкого горіння і стабілізації факела кожного конкретного пальника.

4.25. При переведенні котла з твердого або рідкого палива на газ при багаторусному компонуванні пальників першими повинні переводитися на газ пальники нижніх ярусів.

4.26. Перед переведенням агрегату на спалювання газу необхідно проводити перевірку спрацювання ЗЗК і працездатності технологічних захистів і блокувань із газопостачання на спрацювання виконавчих механізмів або на сигнал в обсязі, який не перешкоджає роботі агрегату.

4.27. У випадку повного відривання факела в топці (згасання топки) необхідно негайно припинити подавання газу до агрегату і відключити всі ЗП.

Повторне розпалювання вентиляції топки котла, газоходів, включаючи рециркуляційні, «теплого ящика», проводиться тільки після усунення причин згасання факела.

4.28. При зупиненні агрегату необхідно:

- припинити подавання газу у внутрішні газопроводи котла і до пальників;
- відкрити запірні пристрої на продувних трубопроводах і трубопроводах безпеки;
- відключити ЗЗП і ЗП пальників;
- виконати вентиляцію топки, газоходів і «теплого ящика» (за його наявності) протягом 10 хвилин;
- відключити тягодуттьові механізми котла.

4.29. Подавання газу в газопроводи котла негайно припиняється персоналом у випадках:

- неспрацювання технологічних захистів, які передбачені на котельній установці;
- розриву газопроводів котла;
- вибуху в топці, вибуху або загоряння горючих відкладень у газоходах, неприпустимого розгрівання несучих балок каркаса котла;
- обвалення обмуровання, а також інших пошкоджень конструкцій, які загрожують персоналу або небезпечні для обладнання;
- зникнення напруги на пристроях дистанційного або автоматичного управління;
- пожежі, яка загрожує персоналу або обладнанню, а також системам управління агрегату.

4.30. Аварійна зупинка агрегату здійснюється за допомогою систем захистів і блокувань, а за потреби — діями персоналу.

При аварійній зупинці необхідно:

- припинити подавання газу у внутрішні газопроводи і до пальників котла закриттям відповідних запірних органів;
- відкрити запірні пристрої на трубопроводах безпеки;
- відключити ЗЗП і ЗП пальників.

4.31. При виведенні агрегату або системи газопроводів у резерв необхідно перекривати:

- запірний пристрій (з електроприводом) на газопроводі до агрегату;
- запірні пристрої на газопроводі перед кожним пальником;
- ЗЗП на загальному внутрішньому газопроводі до агрегату і перед кожним пальником.

Після перекриття зазначених пристроїв необхідно відкрити запірний пристрій на продувних газопроводах і трубопроводах безпеки. Після закінчення операції заглушку за запірним пристроєм на відгалуженні газопроводу до котла не встановлюють.

4.32. При виведенні газопроводів агрегату в режим консервації, а також перед виконанням робіт, пов'язаних із розбиранням газової арматури, приєднанням і ремонтом внутрішніх газопроводів агрегату, роботою всередині котла, перші за ходом газу запірні пристрої повинні бути перекриті зі встановленням за ними заглушок.

Газопроводи необхідно вивільнити від газу і продути інертним газом, парою або повітрям.

4.33. Технічне обслуговування газопроводів, газового обладнання ТЕС і їх котелень повинно забезпечувати:

- огляд технічного стану;
- перевірку параметрів спрацювання ЗЗК та ЗСК, встановлених в ГРП;
- перевірку працездатності ЗП та ЗЗП, що включено до схеми захисту і блокування котлів;
- перевірку щільності фланцевих з'єднань, різьбових і зварних з'єднань газопроводів, сальникових набивок арматури за допомогою приладів або мильної емульсії;

- контроль загазованості повітря в приміщеннях ГРП і котельної зали;
- перевірку працездатності автоматичних сигналізаторів загазованості в приміщеннях ГРП і котельної зали;
- перевірку спрацювання обладнання технологічного захисту, блокування і дії сигналізаторів;
- включення і відключення газопроводів і газового обладнання в режими резерву, ремонту та консервації;
- проведення режимно-налагоджувальних робіт на газовикористовуючому обладнанні, що використовує газ.

4.34. Огляд технічного стану необхідно проводити не рідше ніж один раз за зміну для ГРП, внутрішніх газопроводів котельної і котлів і один раз на місяць — для надземних і підземних газопроводів.

4.35. Огляд ГРП необхідно здійснювати двома працівниками.

4.36. Підтягування сальників на арматурі, відкачування конденсату із дренажних систем газопроводів з тиском більше ніж 0,6 МПа не допускаються.

4.37. Експлуатація газопроводів і газового обладнання з виявленими при огляді порушеннями забороняється.

4.38. Перевірку параметрів спрацювання ЗЗК та ЗСК здійснюють не рідше ніж один раз на 6 місяців, а також після ремонту газового обладнання.

4.39. ЗСК в ГРП повинні настроюватись на параметри, які забезпечують початок їх відкриття при перевищенні максимального робочого тиску на виході із ГРП не більше ніж на 15 %, а ЗЗК, в тому числі вмонтовані в регулятори тиску, — при перевищенні робочого тиску не більше ніж на 25 %.

4.40. При настроюванні і перевірці параметрів спрацювання ЗЗК та ЗСК робочий тиск газу після регуляторів тиску на виході із ГРП не повинен змінюватись.

4.41. Перевірку спрацювання ЗЗК котлів і пальників необхідно проводити перед розпалюванням котла на газі після простою понад 3 доби, перед плановим переведенням котла на спалення газу, а також після ремонту газопроводів котла.

4.42. Очищення фільтра необхідно проводити при досягненні максимально допустимого значення перепаду тиску (якщо це передбачено його конструкцією) відповідно до вимог документації з експлуатації заводу-виробника.

4.43. Контроль загазованості в приміщенні ГРП та котельні необхідно проводити із верхньої зони приміщення стаціонарними сигналізаторами загазованості або переносним приладом не рідше ніж один раз за зміну.

4.44. При виявленні підвищеної концентрації газу необхідно організувати додаткову вентиляцію приміщення, з'ясувати причину і негайно усунути виток газу. Перевірку стаціонарних сигналізаторів загазованості на спрацювання необхідно здійснювати відповідно до вимог документації з експлуатації заводу-виробника.

4.45. Перевірка спрацювання пристроїв технологічного захисту і дій по максимальному і мінімальному тискам газу в газопроводах проводиться у строки відповідно до вимог документації з експлуатації заводу-виробника.

При перевірці робочий тиск газу в газопроводах не повинен змінюватись.

4.46. Технічне обслуговування газопроводів і газового обладнання необхідно проводити не рідше ніж один раз на 6 місяців.

Обслуговування здійснюється бригадою в складі не менше трьох працівників з оформленням наряду-допуску на проведення газонебезпечних робіт.

4.47. До початку виконання робіт з технічного обслуговування необхідно провести перевірку робочої зони приміщення (котельні, ГРП тощо) на загазованість.

4.48. Під час технічного обслуговування ГРП необхідно виконувати:

- перевірку ходу і щільності затвору вимикаючих пристроїв (запірної арматури, кранів, ЗЗК і ЗСК);
- перевірку щільності фланцевих і зварних з'єднань газопроводів, сальникових набивок арматури приладовим методом або мильною емульсією;
- перевірку щільності місць проходження з'єднань, приводних механізмів з регулюючими клапанами;
- огляд та очищення фільтрів;
- перевірку з'єднань приводів із регулюючими клапанами, усунення люфту та інших несправностей в кінематичній передачі;
- продування імпульсних ліній приладів засобів вимірювання, запобіжних запірних і регулюючих клапанів;
- перевірку параметрів налаштувань ЗЗК та ЗСК;
- змащення тертьових частин, набивання (підтягання) сальників арматури, при необхідності очищення.

4.49. При технічному обслуговуванні внутрішніх газопроводів необхідно здійснювати:

- перевірку щільності фланцевих і зварних з'єднань газопроводів, сальникових набивок арматури приладами або мильною емульсією;
- набивання (підтягування) сальників арматури, при необхідності — очищення;
- продування імпульсних ліній засобів вимірювання.

4.50. Поточний ремонт газопроводів і газового обладнання необхідно проводити не рідше ніж один раз на 12 місяців на відключеному обладнанні і газопроводах зі встановленням заглушок на границях ділянки, що відключається.

4.51. До початку і в процесі виконання робіт необхідно здійснювати контроль повітря робочої зони. При концентрації газу в приміщенні понад 20 % НКМЗ виконання робіт необхідно припинити.

Після закінчення робіт газопроводи необхідно випробувати на щільність, а після зварювальних робіт — на міцність і щільність.

Результати випробовувань заносять до паспорту газопроводу.

5. Вимоги безпечної експлуатації внутрішніх газопроводів і газового обладнання житлових і громадських будинків

5.1. Вимоги цього розділу розповсюджуються на газопроводи і газове обладнання, яке розміщене після відключаючого пристрою на вводі по ходу газу, в житлових і громадських будинках, комплексах і спорудах відповідно до ДБН В.2.2-15-2005 «Житлові будинки. Основні положення», ДБН В.2.2-9-2009 «Громадські будинки та споруди. Основні положення» та ДБН В.3.2-2-2009 «Житлові будинки. Реконструкція та капітальний ремонт».

5.2. При заселенні газифікованих будинків-новобудов і при газифікації після капітального ремонту існуючого житлового фонду газорозподільне підприємство проводить інструктаж із безпечної експлуатації газового обладнання власників (балансоутримувачів та/або орендарів (наймачів)) квартир у технічних кабінетах на діючому газовому обладнанні або безпосередньо в квартирах перед пуском газу.

Інструктаж власників (балансоутримувачів та/або орендарів (наймачів)) будинків у селищах міського типу та сільських поселеннях проводить газорозподільне підприємство перед пуском газу.

5.3. Приміщення, в яких встановлюють газове обладнання з відведенням продуктів згоряння в димохід, повинні бути оснащені сигналізаторами контролю мікроконцентрацій чадного газу та контролю довибухових концентрацій газу згідно з вимогами ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання».

5.4. Технічне обслуговування внутрішніх газопроводів і газового обладнання житлових і громадських будівель, комунально-побутових об'єктів не виробничого характеру здійснюється відповідно до вимог документації з експлуатації заводів-виробників газового обладнання на договірних засадах.

Умови для технічного обслуговування забезпечуються власником (балансоутримувачем та/або орендарем (наймачем)) відповідно до вимог чинного законодавства України.

5.5. Заміна газового обладнання виконується за заявою власника (орендаря (наймача)) до газорозподільного підприємства суб'єктом господарювання, який має дозвіл на виконання зазначених робіт, виданий центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.

Заміна обладнання оформлюється ескізом у разі заміни газового обладнання без зміни функціонального призначення, потужності та системи димовідведення. В інших випадках — з оформленням виконавчо-технічної документації.

Відключення газу перед заміною газового обладнання здійснюється газорозподільним підприємством за заявою власника (балансоутримувача та/або орендаря (наймача)). Пуск газу після заміни газового обладнання проводиться газорозподільним підприємством за зверненням власника (балансоутримувача та/або орендаря (наймача)) після проведення інструктажу із безпечної його експлуатації.

Документи щодо заміни газового обладнання передаються до архіву газорозподільного підприємства.

5.6. Проточні і ємкісні газові водонагрівачі, малометражні газові котли та інше опалювальне газове обладнання з відведенням продуктів згоряння в димохід повинні бути обладнані автоматичними пристроями, що забезпечують відключення пальників за умови:

- припинення подавання газу;
- зниження тиску газу в них нижче робочого;
- погасання полум'я;
- відсутності тяги в димоході;
- перевищення температури теплоносія.

5.7. Підлягає відключенню від системи газопостачання обладнання житлових і громадських будинків із встановленням заглушки за умови:

- наявності витоків газу;
- несправної автоматики безпеки;
- несправностей оголовків димових і вентиляційних каналів;
- відсутності тяги в димових і вентиляційних каналах;
- самовільного підключення газових приладів і пристроїв споживача до системи газопостачання;
- не забезпечення власником (балансоутримувачем та/або орендарем (наймачем)) технічного обслуговування згідно з вимогами пункту 5.4 цієї глави;
- не відповідності системи газопостачання житлового будинку проектній та виконавчо-технічній документації.

5.8. Несправне газове обладнання, ремонт якого потребує його розбирання, а також газове обладнання при виконанні капітального ремонту помешкань житлових і громадських будинків необхідно відключати зі встановленням заглушок та оформленням відповідного акта представником газорозподільного підприємства.

5.9. Проектна документація на монтаж додаткових газових плит та побутових лічильників газу, переустановлення газових плит у межах приміщення, в якому вони встановлені, лабораторних пальників, які не вимагають відведення продуктів згорання в димоходи, може бути представлена ескізом, складеним суб'єктом господарювання, що здійснює обслуговування. Ескіз затверджується керівником обслуговуючого підприємства.

5.10. Власники (балансоутримувачі та/або орендарі (наймачі)) житлових і громадських будинків, підприємств комунального та побутового обслуговування населення повинні:

- забезпечувати безперешкодний доступ до всіх приміщень будинків представникам газорозподільного підприємства для проведення технічного обслуговування газового обладнання і перевірки приміщень на загазованість та за необхідності відключення газового обладнання;
- утримувати в належному стані підвали, технічні коридори і підпілля, забезпечувати постійне підтримання в робочому стані їх електроосвітлення і вентиляцію;
- утримувати в належному стані ущільнення вводів підземних комунікацій в підвалах будинків, а також місць перетинів газопроводами елементів будівель;
- утримувати в належному до експлуатації стані фасадні та внутрішні газопроводи;
- своєчасно перевіряти стан і за потреби проводити ремонт димових і вентиляційних каналів, оголовків димоходів;
- надавати запит газорозподільному підприємству на подавання газу до внутрішньобудинкової, квартирної системи газопостачання за 5 днів до заселення;
- повідомляти газорозподільне підприємство про необхідність відключення газового обладнання у разі несправності димових і вентиляційних каналів;
- своєчасно перевіряти стан і у разі потреби проводити ремонт систем урівнювання потенціалів усіх металевих комунікацій (у тому числі і газових) всередині будівлі та перевіряти системи захисного заземлення, змонтованого в будівлі обладнання, яке підключено одночасно до газової та електричної мережі.

5.11. Установку водонагрівачів, опалювальних котлів та опалювальних апаратів з відводом продуктів згорання в димохід або крізь зовнішні стіни будинку слід передбачати в кухнях або у відособлених нежилых приміщеннях, які призначені для їхнього розміщення.

6. Вимоги безпечної експлуатації димових і вентиляційних каналів житлових і громадських будинків

6.1. Безпечну експлуатацію та технічне обслуговування димових і вентиляційних каналів житлових і громадських будинків забезпечує власник (балансоутримувач та/або орендар (наймач)).

Перевірка і очищення димових та вентиляційних каналів повинні виконуватися спеціалізованою організацією, яка має дозвіл на виконання цих робіт центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.

6.2. При газифікації житлових і громадських будинків, у яких встановлено прилади і апарати з відведенням продуктів згорання в димоходи, власнику (балансоутримувачу та/або орендарю (наймачу)) необхідно забезпечити первинну перевірку та очищення димових і вентиляційних каналів.

При перевірці димових і вентиляційних каналів визначають:

- відповідність конструкції і використаних матеріалів вимогам проектної документації;
- прохідність каналів (відсутність засмічення і наявність тяги);
- герметичність;
- відокремленість;
- наявність і справність протипожежних розсічок від горючих конструкцій;
- наявність поблизу оголовків встановлених приладів, обладнання у зоні вітрового підпору, що заважає належному повітрообміну;

- справність та правильність розташування оголовку димоходу відносно даху і розташованих поблизу споруд і дерев з урахуванням зони вітрового підпору;

- відсутність сажі і смоли — на внутрішніх поверхнях і тріщин — на зовнішніх.

Зоною вітрового підпору оголовку каналу є простір нижче ліній, проведених під кутом 45° до горизонту від найбільш високих точок, розташованих поблизу споруд і дерев.

Площа перетину з'єднувального патрубку від газового приладу до димоходу не повинна бути меншою ніж площа перетину патрубка газового приладу, який приєднують до димоходу.

Нормальною тягою димоходу вважається мінімальне розрідження в димоході, встановлене державними стандартами на прилади і апарати, які підключені до димоходу, але не менше 2 Па (0,2 мм вод.ст.).

6.3. Для димоходів і вентиляційних каналів, які знаходяться в зоні вітрового підпору, необхідно передбачати заходи, що запобігають перекиданню тяги в каналах.

При нарощуванні димової труби за допомогою сталевого, керамічного або азбестоцементного патрубка труби утеплюють на всю довжину для запобігання утворенню конденсату.

6.4. При первинному обстеженні димових і вентиляційних каналів у газифікованих приміщеннях новобудов житлових і громадських будинків перевіряють повітрообмін приладовим методом.

При улаштуванні в приміщенні газових плит, водонагрівальних або опалювальних апаратів з відведенням продуктів згоряння в димохід кратність повітрообміну повинна бути не менше ніж три.

При незабезпеченні необхідної кількості повітря, що видаляється з приміщення, або кратності повітрообміну газові прилади в експлуатацію не приймають.

6.5. У будинках, які обладнані приладами і апаратами з відводом продуктів згоряння в димоходи, забороняється влаштування витяжної вентиляції з штучним спонуканням.

6.6. Вентиляційні канали газифікованих приміщень повинні відповідати вимогам ДБН В.2.2-15-2005 «Житлові будинки. Основні положення» та ДБН В.2.5-67:2013 «Опалення, вентиляція та кондиціювання».

6.7. Вентиляційні канали необхідно виводити вище зони вітрового підпору, а при розташуванні поряд з димовими трубами — мати висоту, що дорівнює висоті цих труб.

6.8. Періодичній перевірці і очищенню підлягають:

- димоходи опалювальних печей, ємкісних газових водонагрівачів і опалювальних котлів, які працюють сезонно, — не рідше ніж один раз на рік (перед початком опалювального сезону), які працюють цілий рік, — два рази на рік (навесні і восени);

- димоходи опалювально-варильних печей не рідше ніж два рази на рік: перед початком і після закінчення опалювального сезону;

- димоходи від газових проточних і ємкісних газових водонагрівачів для гарячого водопостачання, ресторанних газових плит (залежно від матеріалу) — не рідше ніж один раз на 6 місяців (цегляні, цегляні і азбестоцементні, цегляні і керамічні димоходи) і не рідше ніж один раз на рік (металеві — з товщиною стінки не менше 3 мм, азбестоцементні, керамічні та із жаростійкого бетону).

Обслуговування димоходів газового обладнання з відведенням продуктів згоряння через зовнішню стіну будинку необхідно проводити одночасно з обслуговуванням газового обладнання за документацією з експлуатації заводів-виробників.

Вентиляційні канали підлягають перевірці і очищенню одночасно з димовими. У разі відсутності димових каналів вентиляційні канали підлягають перевірці один раз на рік.

Перевірка і очищення димових і вентиляційних каналів комунально-побутових об'єктів, житлових та громадських будинків оформляються актом, рекомендована форма якого наведена у *додатку 2*.

Один примірник акта перевірки і очищення димових каналів передається газорозподільному підприємству. Строк зберігання актів — 12 місяців.

Димові і вентиляційні канали на горищах будинків, а при суміщеній покрівлі — на оголовках повинні бути побілені і пронумеровані фарбою відповідно до номерів квартир.

У випадку виявлення несправних та непридатних до подальшої експлуатації димових і вентиляційних каналів особа, яка виконує їх перевірку, зобов'язана попередити власника (балансоутримувача та/або орендаря (наймача)) про заборону користування газовим обладнанням, невідкладно направити газорозподільному підприємству акт перевірки технічного стану димових та вентиляційних каналів для подальшого відключення газових приладів від системи газопостачання.

6.9. До початку робіт із ремонту димових і вентиляційних каналів, заміни газового обладнання і пічного опалення власником (балансоутримувачем та/або орендарем (наймачем)) житлового будинку подається заява газорозподільному підприємству про необхідність відключення газових приладів і апаратів від системи газопостачання.

Ремонтні роботи димових каналів допускається починати тільки після відключення газового обладнання від системи газопостачання.

Після кожного ремонту димоходи підлягають позачерговій перевірці і прочищенню відповідно до пункту 6.2 цієї глави.

6.10. Перевірка та прочищення з'єднувальних димовідвідних труб, які застосовуються для приєднання газового приладу до димового каналу, проводяться спеціалізованою організацією разом з перевіркою димових та вентиляційних каналів у строки, визначені для димових та вентиляційних каналів.

6.11. Технічне обслуговування колективної димовідвідної системи та димоходів, які проходять крізь зовнішню стіну без влаштування вертикального каналу і забезпечують баланс притоку повітря до камери згорання та організований відвід продуктів згорання у зовнішнє середовище у функціональному взаємозв'язку з автоматикою безпеки газових приладів із закритою камерою згорання, проводить із урахуванням вимог документації з експлуатації заводу-виробника обслуговуюче підприємство або спеціалізована організація, що має дозвіл на виконання цих робіт центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.

VI. ВИМОГИ БЕЗПЕЧНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ СИСТЕМ ГАЗОПОСТАЧАННЯ (ЗРІДЖЕНИЙ ГАЗ)

1. Вимоги безпечної експлуатації газонаповнювальних станцій, газонаповнювальних пунктів, проміжних складів балонів, спеціалізованих магазинів із продажу ЗВГ, автомобільних газозаправних станцій, автомобільних газозаправних пунктів, пунктів обміну балонів

1.1. Газ, який приймають і поставляють споживачам, повинні відповідати вимогам ДСТУ 4047-2001 «Газ вуглеводневий зріджений паливний для комунально-побутового споживання. Технічні умови».

1.2. ЗВГ, які знаходяться на ГНС, необхідно перевіряти на інтенсивність запаху згідно з вимогами ГОСТ 22387.5-77.

1.3. Виробничі процеси, технічний стан технологічного обладнання, електрообладнання, газопроводів, вентиляційних установок і інших споруд на ГНС, ГНП, ПСБ, АГЗС і АГЗП повинні забезпечувати безперебійну роботу та безпеку працівників.

1.4. Виробничі процеси необхідно проводити відповідно до технологічних схем, які повинні містити допустимі значення тисків і температур ЗВГ із урахуванням їх фізико-хімічних властивостей і вибухонебезпечних характеристик.

1.5. Технічне обслуговування, ремонт газопроводів і технологічного обладнання ЗВГ необхідно здійснювати вдень.

1.6. На АГЗС повинно бути передбачено цілодобове чергування працівників, які експлуатують та обслуговують обладнання. Включення АГЗС та АГЗП після тимчасової перерви в роботі здійснюють після зовнішнього огляду технологічного обладнання, резервуарів, газопроводів, систем контролю-вимірювальних приладів, автоматики і засобів протиаварійного захисту.

1.7. Забороняється здійснювати приймання і передачу зміни при здійсненні ліквідації аварії та під час робіт із зливання-наливання.

1.8. Працівники, які експлуатують та обслуговують обладнання, повинні з метою виявлення несправностей і своєчасного їх усунення щозміни перевіряти технологічне обладнання, газопроводи, запобіжну арматуру, електрообладнання, вентиляційні системи, засоби вимірювань, протиаварійний захист, блокування і сигналізацію вибухопожежонебезпечних виробництв ГНС, ГНП, АЗГС, АГЗП.

1.9. Виявлені під час експлуатації витоки газу необхідно негайно усувати. Усунення витоків газу на обладнанні, що працює, забороняється.

1.10. Несправні агрегати, резервуари, газопроводи повинні бути відключені з встановленням заглушок, відремонтовані або демонтовані.

На газопроводах ГНС, ГНП, АГЗС, АГЗП необхідно наносити позначки напрямку руху потоку газу.

1.11. Запірна арматура, зворотні і швидкісні клапани повинні забезпечувати швидке і герметичне відключення подавання газу та виключати можливість втручання в їх конструкцію на місці експлуатації.

Обслуговування і ремонт запірної арматури необхідно проводити з періодичністю, зазначеною в технічній документації або документації з експлуатації обладнання.

Поточний ремонт необхідно проводити не рідше одного разу на рік.

Запірну арматуру на газопроводах і обладнанні ГНС, ГНП, АГЗС і АГЗП перевіряють на положення «відкрито-закрито» відповідно до вимог документації заводу-виробника з експлуатації обладнання.

Різьбові і фланцеві з'єднання технологічного обладнання, трубопроводів і запірної арматури перевіряють на герметичність приладовим методом або за допомогою мильної емульсії щомісяця. Виявлені нещільності необхідно негайно усувати.

Конструкція балонних вентилів повинна відповідати вимогам ДСТУ 2580-94 «Пристрої запірні балонів для зріджених вуглеводневих газів на тиск до 1,6 МПа. Загальні технічні умови».

1.12. Розбирання запірної арматури, різьбових і фланцевих з'єднань на газопроводах з метою ремонту необхідно виконувати після відключення подавання газу і продування інертним газом або паром. Заміна болтів фланцевих з'єднань допускається тільки після зниження надлишкового тиску газу до 40 500 даПа. Забороняється підтягувати різьбові з'єднання, які знаходяться під тиском більше ніж 500 даПа.

1.13. Тиск настроювання ЗСК не повинен перевищувати більше як на 15 % максимальний робочий тиск у резервуарах і газопроводах.

Порядок настроювання і перевірки ЗСК визначають із урахуванням вимог документації з експлуатації заводу-виробника.

Перевірку параметрів настроювання ЗСК, їх регулювання необхідно проводити на спеціальному стенді або на місці їх експлуатації за допомогою спеціального пристрою.

ЗСК після випробування та настроювання пломбується.

На місце ЗСК, який знімається для ремонту або настроювання, повинен встановлюватися справний ЗСК.

1.14. Забороняється експлуатація технологічного обладнання, резервуарів і газопроводів при несправних і не настроєних ЗСК.

1.15. Спрацювання ЗСК необхідно перевіряти шляхом короткочасного їх відкриття відповідно до вимог документації з експлуатації заводу-виробника.

1.16. Гумовотканинні рукави пристроїв зливання-наливання для захисту від статичних електричних зарядів повинні обвиватись мідним дротом діаметром не менше ніж 2 мм або мідним тросиком перетином не менше ніж 4 мм² з кроком витка не більше ніж 100 мм. Обидва кінці дроту або тросика з'єднуються з наконечниками гумовотканинних рукавів паянням або болтовим з'єднанням.

Для операцій зливання-наливання допускається використовувати металорукави або металеві шарнірні рукави, конструкція яких забезпечує захист від статичних електричних зарядів.

1.17. Гумовотканинні рукави, що застосовують при операціях зливання-наливання і наповненні балонів, за наявності на них тріщин, надрізів, здуття і потертостей необхідно замінювати новими. Тривалість їх експлуатації не повинна перевищувати строку, визначеного документацією з експлуатації.

Гумовотканинні рукави до встановлення, а надалі — один раз на 3 місяці, а металорукави або металеві шарнірні рукави — один раз на рік повинні підлягати гідравлічному випробуванню тиском, що становить 1,25 номінального.

Рукави повинні мати маркування із зазначенням номінального тиску, строків проведеного і чергового гідравлічних випробувань.

1.18. Під час технологічних процесів забороняється підтягувати накидні гайки рукавів, від'єднувати рукави, а також застосовувати ударний інструмент при накручуванні і відкручуванні гайок.

1.19. Забороняється залишати без нагляду насоси і компресори, що працюють, ГНС, ГНП, АГЗС, АГЗП.

Тиск газу на всмоктувальній лінії насоса повинен бути на 0,1–0,2 МПа вище від пружності насичених парів ЗВГ при відповідній температурі.

1.20. Тиск газу в нагнітальному газопроводі компресора не повинен перевищувати тиск конденсації парів ЗВГ за температури нагнітання і не бути вищим за тиск, на який розрахована ємкість.

При наливанні газу в резервуари, для яких встановлено робочий тиск 1,0 МПа, потрібно встановлювати на трубопроводі наливання редукційний пристрій, який знижує тиск газу до 1,0 МПа.

1.21. Компресори і насоси підлягають аварійній зупинці за умови:

- витоку газу і несправності запірної арматури;
- появи вібрації, сторонніх шумів, стуків;
- пошкодження підшипників і несправності сальникового ущільнення;
- зміни припустимих рівнів мастила і води;
- відмови електроприводу, пускової арматури;
- несправності муфтових з'єднань;
- підвищення або пониження встановленого тиску газів у всмоктувальному і нагнітальному газопроводах;
- підвищення рівня рідини в конденсатозбірнику — на всмоктуванні компресора вище за допустиме.

1.22. Забороняється робота насосів і компресорів за умови:

- вимкненої або несправної автоматики;
- вимкненої аварійної вентиляції;
- непрацюючого блокування електроприводів насосів і компресорів із вентиляторами витяжних систем, запірних пристроїв на газопроводі до та після насосно-компресорного обладнання.

1.23. Кожній вентиляційній системі повинно присвоюватись позначення і порядковий номер, які наносять незмивною фарбою на кожусі вентилятора або поблизу вентилятора на повітроводі.

1.24. На кожну вентиляційну систему повинен складатися паспорт, в якому зазначають схему установки, її продуктивність, основні технічні показники вентилятора та електродвигуна.

1.25. Підключення до роботи систем вентиляції в вибухопожежонебезпечних приміщеннях здійснюються за 15 хвилин до початку роботи технологічного обладнання. У першу чергу повинні вмикатися витяжні системи.

1.26. Вибухозахищений вентилятор у вибухопожежонебезпечних приміщеннях повинен відповідати категорії і групі вибухонебезпеки сумішей відповідно до вимог Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 09 січня 1998 року № 4, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 10 лютого 1998 року за № 93/2533.

1.27. У місцях відбирання повітря забороняється виконувати роботи, які можуть спричинити появу парів ЗВГ і забруднення повітря.

1.28. При непрацюючих системах припливної вентиляції зворотні клапани на повітроводах повинні бути в перекритому стані.

1.29. При тимчасових несправностях систем автоматичного контролю ГДК допустимих концентрацій парів ЗВГ у повітрі приміщень при працюючому технологічному обладнанні необхідно проводити контрольні перевірки ГДК парів ЗВГ не рідше трьох разів за зміну. На кожному місці необхідно відбирати не менше двох проб.

1.30. Обслуговування та ремонт систем вентиляції необхідно здійснювати з урахуванням вимог документації з експлуатації обладнання.

1.31. Транспортні засоби, які заїжджають на ГНС, ГНП, АГЗС, повинні бути технічно справними та обладнані іскрогасником на вихлопній трубі.

Забороняється розміщення транспортних засобів на виробничій території ГНС, ГНП, АГЗС, не пов'язаних з їх експлуатацією.

1.32. Кількість залізничних цистерн або автоцистерн, які одночасно подаються на ГНС, ГНП, не повинна перевищувати кількості постів зливання, передбачених проектною документацією на будівництво об'єкта.

1.33. Операції з підготовки до зливання ЗВГ із залізничних цистерн необхідно проводити після закінчення маневрових робіт, закріплення цистерн на колії і видалення локомотива з території ГНС, ГНП.

1.34. Залізничні і автомобільні цистерни для перевезення ЗВГ і рукави, за допомогою яких наливають або зливають ЗВГ, повинні бути заземлені.

1.35. Під час операцій зливання-наливання ЗВГ з АЦЗГ або заправлення газом паливних балонів автомобілів їх двигуни повинні бути зупинені, за винятком АЦЗГ, обладнаних насосами з приводами від їхніх двигунів.

В АЦЗГ забороняється підвищувати тиск газу за рахунок підключення їх до балонів або установок стисненого природного газу.

1.36. Вмикати двигуни автомобілів допускається тільки після закінчення зливання-наливання, від'єднання заземлення рукавів і встановлення заглушок на запірних пристроях цистерн.

1.37. Зливання і наливання ЗВГ під час грози, а також під час проведення вогневих робіт у виробничій зоні ГНС, ГНП і АГЗС забороняється.

1.38. Зливання газу із залізничних цистерн у святкові і вихідні дні, в нічний час (при забезпеченні достатнього освітлення залізничної естакади і резервуарного парку) необхідно проводити бригадою в складі не менше трьох працівників.

1.39. Відкривати запірну арматуру і вентилі на газопроводах необхідно плавно.

1.40. Під час зливання газу із залізничних цистерн необхідно забезпечувати безперервне спостереження за тиском і рівнем газу в цистерні та резервуарі, в які подається газ.

Між персоналом, який проводить операції зливання-наливання, і машиністами насосно-компресорного відділення повинен бути налагоджений постійний телефонний або радіозв'язок.

1.41. Забороняється залишати без нагляду зливальні і заправні колонки, залізничні і автомобільні цистерни, автомобілі з балонами ЗВГ під час зливання і наливання ЗВГ.

1.42. Тиск ЗВГ в газопроводах, які подають газ для наповнення балонів, не повинен перевищувати робочого тиску, на який вони розраховані.

1.43. Порядок заправлення автомобілів, що належать юридичним та фізичним особам, визначається Інструкцією про порядок приймання, зберігання, відпуску та обліку газів вуглеводневих скраплених для комунально-побутового споживання та автомобільного транспорту, затвердженою наказом Міністерства палива та енергетики України від 03 червня 2002 року № 332, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 24 квітня 2003 року за № 331/7652.

1.44. Забороняється наповнення резервуарів, заповнення АЦЗГ і заправлення паливних балонів автомобілів шляхом зниження в них тиску за рахунок скидання парової фази в атмосферу.

1.45. Ступінь наповнення надземних резервуарів, цистерн та балонів не повинен перевищувати 85 %, а підземних — 90 % їх геометричного об'єму.

1.46. Усі балони (крім паливних балонів автомобілів) незалежно від способу наповнення газом повинні підлягати перевірці ступеня наповнення методом зважування.

1.47. Для перевірки ступеня наповнення методом зважування застосовують ваги, які забезпечують відхилення точності зважування не більше відповідно для балонів місткістю: 1 л — 10 г; 5 л — 20 г; 27 л і 50 л — 100 г.

Ваги перед початком робочої зміни необхідно перевіряти відповідно до вимог експлуатаційної документації заводу-виробника на обладнанні за допомогою гирі-еталона.

1.48. При перевищенні припустимого максимального ступеня наповнення резервуара, автоцистерни або балона надлишок газу повинен бути злитий.

1.49. Зливання невиспарених залишків із резервуарів, випарників і балонів необхідно здійснювати у спеціально обладнані для цього герметичні ємності. Зливання невиспарених залишків у відкриту тару або виробничу каналізацію забороняється.

Зливання невиспарених залишків із балонів необхідно здійснювати на зливних пристроях.

1.50. Усі наповнені балони необхідно перевіряти на герметичність вентиля і різьбового з'єднання.

Після наповнення та перевірки герметичності на штуцері вентиля встановлюють заглушку.

1.51. Кількість балонів, які знаходяться одночасно в наповнювальному відділенні ГНС і ГНП, не повинна перевищувати кількість, відповідну половині сумарної годинної продуктивності наповнювальних установок. Розміщення балонів у проходах, а також у два яруси забороняється.

1.52. При переміщенні балонів необхідно вживати заходів щодо запобігання їх падінню і пошкодженню.

1.53. Кількість наповнених і порожніх балонів, розміщених на вантажно-розвантажувальних майданчиках, не повинна перевищувати кількість, що відповідає подвійній добовій продуктивності наповнювального відділення.

1.54. Резервуари перед внутрішнім огляданням, гідравлічним випробуванням, ремонтом повинні бути вивільнені від газу, невиспарених залишків, пропарені або продуті інертним газом, промиті теплою водою (температурою понад 45°C) і відключені від газопроводів із встановленням інвентарних заглушок.

1.55. Воду після промивання або випробувань резервуарів і балонів необхідно відводити в каналізацію тільки через відстійники з сифонами, які унеможливають потрапляння ЗВГ в каналізацію. Відстійник повинен регулярно очищатися і промиватися чистою водою.

Вміст відстійників необхідно вивозити в спеціально відведені місця.

1.56. Заходи з очищення стоків і видалення вибухопожежонебезпечних продуктів повинні унеможливити утворення в системі каналізації вибухонебезпечної концентрації ЗВГ.

1.57. Якість дегазації повинна перевірятися аналізом проб повітря, відібраного в нижній частині резервуара. Концентрація зріджених газів у пробі після дегазації резервуара не повинна перевищувати 20 % НКМЗ газу.

1.58. Розгерметизація резервуарів і балонів без попереднього зниження в них тиску до атмосферного, а також застосування для дегазації повітря не допускаються.

1.59. Не допускається заміна запірних пристроїв на балонах, які не пройшли дегазацію.

1.60. Внутрішній огляд і гідравлічне випробування підземних резервуарів необхідно здійснювати один раз на 10 років, внутрішній огляд надземних резервуарів — один раз на 4 роки, а гідравлічне випробування надземних резервуарів — один раз на 8 років.

Внутрішній огляд і гідравлічне випробування надземних резервуарів та резервуарів АЦЗГ здійснюють в строки, передбачені для надземних резервуарів.

1.61. Роботи з відключення резервуарів, внутрішнього огляду, гідравлічного випробування та ремонту необхідно виконувати за нарядом-допуском.

1.62. Пірофорні відкладення на стінках резервуарів, а також забруднення і відкладення, вилучені з резервуарів, повинні підтримуватися у вологому стані до вивезення їх з території ГНС, ГНП, АГЗС і АГЗП.

1.63. Для запобігання самозайманню пірофорних відкладень ділянки газопроводів із пірофорними відкладеннями необхідно в день їх розкриття демонтувати і складати в безпечній зоні.

1.64. Льодові закупорювання в газопроводах ЗВГ необхідно ліквідувати за допомогою пари, нагрітого піску, гарячої води. Забороняється застосовувати відкритий вогонь, а також засоби, при яких можливе виникнення іскроутворення.

Розігрівання льодових закупорювань ділянок газопроводів, що мають дефекти, здійснюється із обов'язковим відключенням ділянки від загальної системи газопостачання, зі встановленням інвентарної заглушки і з додержанням вимог щодо виконання газонебезпечних робіт відповідно до розділу VII

цих Правил та Типової інструкції з організації безпечного ведення газонебезпечних робіт, затвердженої Держгіртехнаглядом СРСР 20 лютого 1985 року.

1.65. На території виробничої зони та у вибухопожежонебезпечних приміщеннях ГНС, ГНП, АГЗС, АГЗП забороняються застосування відкритого вогню і проведення робіт, при яких можливе виникнення іскроутворення.

1.66. В'їзд автомашин на АГЗС, АГЗП, у виробничу зону ГНС і ГНП, а також зливання і наливання ЗВГ під час виконання вогневих робіт забороняються.

1.67. Протягом усього часу виконання вогневих робіт у приміщеннях виробничої зони повинна працювати витяжна вентиляція з механічним спонуканням.

1.68. Перед початком і під час вогневих робіт у приміщенні, а також у 20-метровій зоні від місця проведення вогневих робіт необхідно проводити аналіз повітряного середовища на наявність парів ЗВГ за допомогою газоаналізатора.

З появою у повітрі парів ЗВГ незалежно від концентрації вогневі роботи необхідно припинити.

1.69. На виробничій території ГНС, ГНП, АГЗС, АГЗП, ПСБ, ПОБ не допускається розміщення сторонніх предметів і горючих матеріалів. Проїзди і проходи повинні бути вільними.

Чистий і використаний матеріал для обтирання повинен зберігатись окремо в металевих скриньках зі щільно закритими кришками.

1.70. На виробничій території ГНС, ГНП, АГЗС, АГЗП не допускається перебування сторонніх осіб. В'їзд на територію АГЗС і заправлення автомобілів із пасажирами забороняються.

1.71. При аварійному витoku газу необхідно вжити заходів щодо ліквідації витoku, зупинити технологічні процеси, заглушити двигуни усіх автомобілів.

При аварійному витoku газу з резервуарів або трубопроводів необхідно вжити заходів щодо його ліквідації, виведення сторонніх осіб із зони можливої загазованості, створення парової завіси.

1.72. У випадку виникнення пожежі поблизу надземних резервуарів їх необхідно зрошувати водою для запобігання підвищенню в них тиску, а залізничні і автомобільні цистерни необхідно негайно вивести в безпечне місце. Якщо це зробити неможливо, цистерни також необхідно зрошувати водою.

2. Вимоги безпечної експлуатації резервуарних, балонних, групових, геотермальних, випарних, змішувальних та індивідуальних балонних установок ЗВГ

2.1. Балони з ЗВГ, які одержують суб'єкти господарювання для виробничих цілей, забороняється передавати іншим суб'єктам господарювання, а також використовувати в побутових цілях. Балони ЗВГ повинні бути опломбовані та повинні мати білу розпізнавальну кільцеву смугу завширшки 100 мм.

2.2. Балони з ЗВГ повинні транспортуватися з накрученими на горловину запобіжними ковпаками і установленними на вихідних штуцерах вентилів заглушками.

2.3. В автомашинах, призначених для перевезення ЗВГ, вихлопні труби від двигунів повинні бути виведені до їх передньої частини.

В автомашинах, які використовуються для перевезення балонів періодично або тимчасово, на вихлопній трубі протягом усього часу рейсів повинен встановлюватись іскрогасник.

2.4. Забороняється стоянка АЦЗГ і автомашин, навантажених балонами, біля місць із відкритим вогнем і місць можливого масового скупчення людей (ринки, магазини, культурно-видовищні заклади тощо).

2.5. Автомобілям типу «клітка» та іншим автомобілям з балонами у разі потреби допускається зупинятись не більше як на 1 годину на відстані не менше 20 м від житлових будинків і 40 м від громадських будівель.

АЦЗГ у разі необхідності їх стоянки більше як 1 годину допускається ставити на відстані не менше 30 м від житлових будинків і 50 м — від громадських будівель.

Відстань від місця стоянки автомобілів для перевезення ЗВГ та АЦЗГ до вигрібних ям, льохів і кришок колодязів підземних комунікацій повинна бути не менше 15 м.

2.6. Балони з ЗВГ допускається зберігати як в спеціальних приміщеннях, так і на відкритому повітрі за умови їх захисту від атмосферних опадів і сонячних променів.

Зберігання в одному приміщенні балонів ЗВГ з балонами інших газів забороняється.

Допускається зберігання балонів з ЗВГ у кількості до 10 одиниць у спеціальних шафах.

2.7. Порожні та заповнені балони з ЗВГ та порожні балони, що пройшли опосвідчення в установленому порядку, повинні зберігатись у вертикальному положенні з встановленою на штуцері вентиля заглушкою.

2.8. При роботі установок з ПІВ, які працюють на ЗВГ, балони повинні знаходитись у тих самих приміщеннях, де і установки.

2.9. Забороняється використання пересувних і стаціонарних установок із ПІВ, які працюють на ЗВГ, в підвальних і цокольних поверхах та у приміщеннях, які мають лази у погреб або підвал.

2.10. Опалювальні системи з ПІВ, призначені для опалювання приміщень, повинні бути обладнані автоматикою, яка забезпечує припинення подавання газу в разі згасання полум'я пальника. Допускається експлуатація таких систем без автоматики при безперервному нагляді за їх роботою.

2.11. При використанні установок з ПІВ для сушіння приміщень необхідно забезпечувати їх вентиляцію через фрамуги, квартирки тощо. Якщо установки з ПІВ використовують поза приміщеннями, пальники необхідно захищати від задування і атмосферних опадів.

2.12. Влаштування вентиляції у приміщеннях, де встановлюються ПІВ, повинно відповідати вимогам ДБН В.2.5-20-2001.

2.13. Резервуарні, геотермальні, випарні, змішувальні, групові та індивідуальні балонні установки ЗВГ приймають в експлуатацію одночасно з газовим обладнанням об'єктів, для яких вони призначені.

ЗСК настраюють на нижню межу спрацьовування, яка не перевищує 15 % максимального робочого тиску, а ЗЗК повинні забезпечувати припинення подавання газу при перевищенні максимального робочого тиску на 25 %.

Максимальний робочий тиск газу після регулятора тиску, який подає газ побутовим газовим приладам, встановлюється залежно від номінального перед приладами, але не більше 500 даПа — для зрідженого.

2.14. ЗВГ із пониженим вмістом пропану використовують у резервуарних установках тільки за умови забезпечення випарювання рідини і запобігання можливій конденсації парів ЗВГ у зовнішніх газопроводах при низьких температурах повітря і ґрунту.

2.15. Теплоносій у випарники повинен подаватися тільки після заповнення резервуарів ЗВГ.

2.16. Зливання ЗВГ забороняється за умови:

- закінчення строку чергового технічного опосвідчення резервуарів;
- наявності несправностей та відсутності залишкового тиску в резервуарах;
- відсутності на резервуарах первинних засобів пожежогасіння.

2.17. Для виконання операції зливання-наливання АЦЗГ і резервуарів необхідно здійснювати з'єднання гумовотканинними рукавами зі штуцерами рідинної і парової фаз.

АЦЗГ і рукави перед зливанням необхідно заземляти. Від'єднувати АЦЗГ від заземлювального пристрою допускається тільки після закінчення зливання і встановлення заглушок на штуцери вентилів.

2.18. Користування відкритим вогнем забороняється у місцях проведення операцій зливання-наливання.

2.19. При зливанні газу не допускається переповнення резервуарів понад установлений рівень. Відкачування надлишків ЗВГ і невикористаних залишків із резервуарів необхідно здійснювати в АЦЗГ.

2.20. Після наповнення резервуарів перевіряють герметичність з'єднань. Виявлені витіки ЗВГ необхідно усувати негайно.

2.21. Технічне обслуговування резервуарних, геотермальних, випарних, змішувальних, групових та індивідуальних балонних установок ЗВГ необхідно проводити один раз на 3 місяці при плюсових температурах зовнішнього повітря і не рідше одного разу на місяць — при мінусових.

2.22. При технічному обслуговуванні резервуарних, геотермальних, випарних, змішувальних, групових та індивідуальних балонних установок перевіряються:

- запірні арматура, регулятори, випарники, запобіжні клапани, трубопроводи, фланцеві, різьбові, зварні з'єднання на витікання газу;
- справність захисних кожухів, огорожі і заборони на них, а також наявність попереджувальних написів, укомплектованість засобами пожежогасіння;
- наявність заглушок та справність різьби на штуцерах патрубків для приєднання рукавів при зливанні ЗВГ з АЦЗГ;
- справність і параметри налаштування регуляторів тиску (за необхідності настраюють регулятор на заданий режим роботи);
- спрацьовування запобіжних клапанів по тиску відповідно до встановленого режиму роботи регуляторів тиску;
- справність і правильність показань манометрів.

2.23. Поточний ремонт установок необхідно проводити не рідше одного разу на рік. Обсяг робіт визначають за технічним станом установок.

При ремонті установок необхідно виконувати роботи із технічного обслуговування, а також:

- набивання сальників запірних пристроїв і змащування пробкових кранів, перевірка ходу запірних пристроїв і герметичність фланцевих, різьбових і зварних з'єднань;
- розбирання регулятора, запобіжних пристроїв і запірної арматури, огляд, усунення несправностей та їх збирання і налагодження регулятора і запобіжних пристроїв на встановлені режими роботи.

2.24. ГТУ підлягають технічному опосвідченню один раз на 5 років. У зв'язку з неможливістю (з конструктивних особливостей ГТУ) проведення внутрішніх оглядів останні заміняють гідравлічним випробуванням.

Дані про всі роботи з ремонту та технічного опосвідчення резервуарів вносяться до паспорта резервуара.

2.25. При довготривалій зупинці резервуарних, геотермальних, випарних, змішувальних, групових та індивідуальних балонних установок необхідно вжити заходів щодо їх підтримання у справному стані на весь період зупинки.

2.26. Застосування групових ГБУ для подачі газу до житлових і громадських будинків, будинків промислових підприємств необхідно здійснювати з урахуванням вимог ДБН В.2.5-20-2001.

2.27. На огорожах майданчиків резервуарних, випарних, змішувальних установок і ГТУ, шафових групових ГБУ повинні бути нанесені попереджувальні написи «Горючий газ. Вогненебезпечно».

2.28. Як джерело газопостачання підприємств громадського харчування допускається використовувати балони з ЗВГ ємністю 27 або 50 л, що встановлені тільки зовні будинку, де розміщена кухня, відповідно до вимог з проектування шафових групових газобалонних установок, визначених вимогами ДБН В.2.5-20-2001.

2.29. Герметичність газобалонних установок перевіряють під робочим тиском газу приладовим методом або із застосуванням мильної емульсії.

VII. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ГАЗОНЕБЕЗПЕЧНИХ РОБІТ

7.1. До газонебезпечних робіт належать:

- підключення новозбудованих газопроводів до діючої системи газопостачання;
- пуск газу в системи газопостачання об'єктів при введенні в експлуатацію, після ремонту чи реконструкції, виконання пусконаладжувальних робіт;
- введення в експлуатацію ГРП, ШГРП, ГНС, ГНП, АГЗС, АГЗП, резервуарів ЗВГ;
- технічне обслуговування і ремонт діючих зовнішніх і внутрішніх газопроводів, споруд систем газопостачання, комбінованих будинкових регуляторів тиску, газообладнання ГРП, ШГРП, ГРУ, газовикористовуючих установок, обладнання насосно-компресорних і наповнювальних відділень, зливних естакад ГНС, ГНП, АГЗС, АГЗП, резервуарів ЗВГ, а також вибухозахищеного електрообладнання;
- робота на байпасі ГРП, ШГРП і ГРУ;
- усунення закупорювань, установлення і зняття заглушок на діючих газопроводах, а також від'єднання від газопроводів агрегатів, обладнання і окремих вузлів;
- відключення від діючих газопроводів, консервація і реконструкція газопроводів і газовикористовуючого обладнання сезонної дії об'єктів систем газопостачання;
- виконання операцій зливання-наливання на резервуарах ГНС, ГНП, АГЗС, АГЗП і АЦЗГ, заповнення резервуарів ЗВГ, злив ЗВГ із несправних і переповнених балонів, зливання невикористовуваних залишків, заправлення автомобілів і балонів;
- ремонт і огляд колодязів, видалення води і конденсату із газопроводів і конденсатозбірників;
- підготовка до технічного огляду резервуарів і балонів ЗВГ і його проведення;
- розкриття ґрунту в місцях витоку газу для його усунення;
- технічне обслуговування і ремонт побутових газовикористовуючих приладів і апаратів;
- роботи у технологічних апаратах, резервуарах, цистернах, колекторах, колодязях, тунелях, приямках тощо.

7.2. Газонебезпечні роботи, які перелічені в пункті 7.1 цього розділу, повинні виконуватися під керівництвом спеціаліста, за винятком підключення без застосування зварювання до діючих газопроводів низького тиску вводити в будинки діаметром не більше 50 мм, підключення або від'єднання без застосування зварювання окремих побутових газових приладів і апаратів, введення в експлуатацію індивідуальних балонних установок, проведення ремонтних робіт без застосування зварювання і газозового різання на газопроводах низького і середнього тиску діаметром не більше 50 мм, наповнення ЗВГ резервуарів і балонів у процесі їх експлуатації, огляду, ремонту і вентиляції колодязів, перевірки і видалення конденсату з конденсатозбірників, зливу невикористовуваних залишків ЗВГ з резервуарів і балонів, заправки газобалонних автомашин, технічного обслуговування внутрішніх газопроводів і газовикористовувальних установок, у тому числі ГРП, ГНС, АГЗС і установок ЗВГ, а також обслуговування діючих приладів і апаратів у житлових і громадських будинках.

Керівництво вказаними роботами доручається найбільш кваліфікованому працівнику.

7.3. Уповноважені особи, що мають право видавати наряди-допуски, призначаються наказом по підприємству з числа керівників чи інженерно-технічних працівників, що пройшли у встановленому порядку перевірку знань цих Правил.

7.4. Газонебезпечні роботи необхідно виконувати бригадою у складі не менше двох працівників. Введення в експлуатацію індивідуальних ГБУ, а також окремих газових приладів і апаратів у житлових будинках, технічне обслуговування та ремонт газового обладнання житлових і громадських будинків допускається виконувати одним працівником.

Газорозподільним підприємством допускається проводити технічний огляд ГРП, які розташовані в окремих будівлях, вбудованих і прибудованих до будов з відокремленим входом, одним працівником за інструкцією, яка містить додаткові заходи безпеки.

Огляд ГРП, обладнаних системами телеметричного контролю, розташованими в шафах, на відкритих площадках, а також ГРУ може проводитися одним працівником.

Ремонтні роботи в колодязях, тунелях, траншеях і котлованах глибиною понад 1 м, колекторах і резервуарах повинні виконуватися бригадою у складі не менше трьох працівників.

7.5. На виконання газонебезпечних робіт повинен видаватися наряд-допуск, в якому передбачають основні заходи безпеки виконання цих робіт.

Газонебезпечні роботи, які періодично повторюються і виконуються в аналогічних умовах, як правило, постійним складом працівників, можуть проводитися без оформлення наряду-допуску за затвердженими для кожного виду робіт виробничими інструкціями і інструкціями з безпечних методів роботи.

До таких належать роботи з ремонту і огляду колодязів, видалення води і конденсату із газопроводів і конденсатозбірників, а також технічне обслуговування газопроводів і газового обладнання без відключення газу, технічне обслуговування запірної арматури і компенсаторів, злив ЗВГ з залізничних цистерн і АЦЗГ, наповнення ЗВГ резервуарів і балонів, роботи на газовикористовувальних установках, котлах і агрегатах.

На кожному підприємстві повинен бути розроблений перелік газонебезпечних робіт, які допускається виконувати без оформлення наряду-допуску.

Первинне виконання зазначених робіт проводиться з оформленням наряду-допуску.

7.6. Якщо роботи одночасно віднесені як до газонебезпечних, так і до вогневих, то допускається їх виконувати за нарядом-допуском на виконання газонебезпечних робіт з врахуванням вимог техніки безпеки на виконання вогневих робіт у газовому господарстві.

7.7. За нарядом-допуском та спеціальним планом, затвердженим керівником газорозподільного підприємства, а у разі виконання робіт силами власної газової служби підприємства — керівником цього підприємства виконуються:

- пуск газу в газові мережі населених пунктів, газопроводи середнього і високого тиску;
- роботи з підключення газопроводів середнього і високого тиску до діючих систем газопостачання;
- ремонтні роботи в ГРП, ШГРП і ГРУ, у виробничій зоні ГНС, ГНП, АГЗС, АГЗП із застосуванням зварювання і газового різання;
- ремонтні роботи на діючих газопроводах середнього і високого тисків із застосуванням зварювання і газового різання;
- зниження і відновлення робочого тиску газу в газопроводах середнього і високого тиску;
- припинення і відновлення подачі газу в газові мережі населених пунктів;
- первинне заповнення резервуарів зрідженим газом на ГНС, ГНП, АГЗС, АГЗП.

7.8. Особа, відповідальна за проведення газонебезпечних робіт, повинна завчасно отримувати наряд-допуск і спеціальний план виконання газонебезпечних робіт, у якому вказується послідовність проведення робіт; розташування працівників; потреба в механізмах і пристроях; заходи, що забезпечують безпеку проведення робіт; особи, відповідальні за проведення кожної газонебезпечної роботи, за загальне керівництво і координацію робіт, для своєчасної підготовки до роботи.

7.9. До спеціального плану виконання газонебезпечних робіт і наряду-допуску додається схема із зазначенням місця і характеру роботи, що виконується. Перед початком проведення газонебезпечних робіт особа, відповідальна за їх проведення, повинна перевірити відповідність креслення фактичному стану об'єкта.

7.10. У наряді-допуску зазначають строк його дії, час початку і закінчення роботи. При неможливості закінчення роботи у встановлений строк наряд-допуск підлягає продовженню особою, що його видала. Наряди-допуски повинні зберігатися не менше одного року. Наряди-допуски, які видаються на врізання в діючі газопроводи, на первинний пуск газу, виконання ремонтних робіт на підземних газопроводах із застосуванням зварювання, зберігаються постійно в архіві газорозподільного підприємства.

7.11. До початку виконання газонебезпечних робіт, що проводяться за нарядом-допуском, особа, відповідальна за їх проведення, безпосередньо на місці робіт зобов'язана проінструктувати всіх виконавців робіт про правила безпечного ведення робіт з відміткою в наряді-допуску.

7.12. У процесі виконання газонебезпечної роботи всі розпорядження повинні надаватися виключно особою, відповідальною за її проведення.

7.13. Газонебезпечні роботи необхідно виконувати у світлий час доби, а при ліквідації наслідків аварійної ситуації — цілодобово.

7.14. Зниження тиску газу в діючому газопроводі при виконанні робіт із підключення до нього нових газопроводів необхідно проводити за допомогою вимикаючих пристроїв або регуляторів тиску.

7.15. Надлишковий тиск повітря в газопроводах, які підключаються, повинен зберігатися до початку робіт із підключення або пуску газу.

7.16. Після врізання відгалужень у діючий газопровід місце з'єднання необхідно перевіряти на щільність приладовим методом або за допомогою мильної емульсії.

7.17. Всі об'єкти систем газопостачання і газове обладнання перед їх підключенням до діючих газопроводів, а також після ремонту підлягають зовнішньому огляду і опресовуванню повітрям. Пуск газу в газопровід без його зовнішнього огляду та контрольного опресовування не допускається.

7.18. Зовнішні газопроводи всіх тисків перед підключенням до діючих при відсутності в них надлишкового тиску підлягають контрольному опресовуванню тиском 0,1 МПа.

Падіння тиску не повинно спостерігатися протягом 10 хвилин.

7.19. Контрольне опресовування внутрішніх газопроводів промислових і сільськогосподарських підприємств, котельнь, підприємств комунально-побутового обслуговування населення виробничого характеру, а також обладнання і газопроводів ГРП, ШГРП, ГРУ, ГНС, ГНП, АГЗС, АГЗП проводять тиском 0,01 МПа.

Падіння тиску не повинно перевищувати 10 даПа за 1 год.

7.20. Контрольне опресовування внутрішніх газопроводів і газового обладнання житлових і громадських будинків повинно проводитися тиском 500 даПа.

Падіння тиску не повинно перевищувати 20 даПа за 5 хвилин.

7.21. Резервуари ЗВГ, газопроводи, обв'язки резервуарних і групових балонних установок повинні опресовуватися тиском 0,3 МПа протягом 1 год. Результати контрольного опресовування вважають позитивними при відсутності падіння тиску на манометрі та витоків газу.

7.22. Результати контрольного опресовування необхідно зазначати в нарядах-допусках на виконання газонебезпечних робіт.

7.23. Якщо оглянуті і опресовані газопроводи не були заповнені газом, то при поновленні робіт із пуску газу вони повинні повторно оглядатися і опресовуватися.

7.24. При ремонтних роботах у загазованому середовищі необхідно застосовувати інструменти з кольорового металу або інструменти з нанесенням спеціального покриття, який унеможливує іскроутворення. Інструменти і пристрої з чорного металу повинні бути обміднені або їх робочі частини змащені консистентною змазкою. Застосування у загазованому середовищі електричних інструментів забороняється.

7.25. Працівники, які виконують газонебезпечну роботу в колодязі, резервуарі, приміщеннях ГРП, ГНС, ГНП, АГЗС і АГЗП, повинні бути у вогнестійкому спецодязі і взутті без сталевих підківок і цвяхів.

7.26. При виконанні газонебезпечних робіт необхідно застосовувати переносні вибухозахищені світильники напругою не більше 12 В.

7.27. У колодязях, що мають перекриття, тунелях, колекторах, технічних коридорах, ГРП, ШГРП, ГРУ і на території ГНС (виробничої зони), ГНП, АГЗС, АГЗП не допускається проведення електрогазозварювання і різання на діючих газопроводах без відключення і продування їх повітрям або інертним газом.

При відключенні газопроводів після запірних пристроїв необхідно встановлювати інвентарні заглушки.

7.28. У перекритих (повністю або частково) котлованах, траншеях та газових колодязях допускається проведення газонебезпечних робіт без застосування зварювання (вогню). Електрогазозварювання, різання, а також заміна запірної арматури, компенсаторів та ізолювальних фланців у зазначених спорудах на діючих газопроводах допускаються тільки після повного зняття перекриттів.

7.29. Вогнебезпечні роботи допускається починати при відсутності вибухопожежонебезпечних речовин у повітряному середовищі.

Проби повинні відбиратися з невентильованих зон. Протягом усього часу виконання вогневих робіт на газопроводах ЗВГ колодязі і котловани повинні вентильоватися нагнітанням повітря.

7.30. Здійснення ремонту, електрогазозварювання та різання газопроводів на діючих газопроводах при підключенні до них інших газопроводів необхідно проводити під надлишковим тиском газу 40–150 даПа, який контролюється протягом виконання роботи. При зниженні тиску нижче 40 даПа і підвищенні його понад 150 даПа різання або зварювання необхідно припинити.

Для контролювання тиску в місці проведення робіт необхідно використовувати манометр, розміщений на відстані не більше 100 м від місця проведення робіт.

7.31. При виконанні робіт на діючих внутрішніх газопроводах електрогазозварювальні та різальні роботи необхідно проводити на відключених ділянках, які продуті повітрям або інертним газом.

7.32. Перевірка герметичності газопроводів, арматури і приладів з використанням відкритого вогню забороняється.

7.33. Застосування відкритого вогню в місцях проведення газонебезпечних робіт забороняється.

Котловани і колодязі при проведенні в них робіт повинні огорожуватися. Котловани повинні мати розміри, достатні для проведення робіт. Поблизу місця робіт повинні встановлюватися попереджувальні знаки безпеки. Для закріплення стінок котлованів та колодязів необхідно застосовувати інвентарні кріплення.

7.34. При електрогазозварюванні та різанні газопроводів на діючих газопроводах для попередження утворення високого полум'я місця виходу газу повинні замазуватися глиною.

7.35. Демонтаж заглушок, встановлених на відгалуженнях до споживачів, проводиться за вказівкою особи, відповідальної за проведення робіт із пуску газу, після огляду і опресовування газопроводу.

7.36. Під час пуску газу газопроводи повинні продуватися газом до витіснення повітря. Закінчення продування визначається аналізом або спалюванням відібраних проб. Об'ємна частка кисню в пробі газу не повинна перевищувати 1 %, а згоряння газу повинно проходити стабільно, без спалахів.

При продуванні газопроводів забороняється випускати газоповітряну суміш у приміщення, сходові клітини, а також у димоходи, вентиляційні канали тощо. Приміщення, в яких проводиться продування газопроводів, повинні провітрюватися.

Газоповітряна суміш при продуванні газопроводів повинна випускатися в місця, де неможливе її попадання в приміщення, а також займання від будь-якого джерела вогню.

7.37. Під час демонтажу газового обладнання ділянки газопроводу до нього повинні відрізатися у місцях відводу від розподільчих газопроводів та заварюватися наглухо. Відрізана ділянка газопроводу повинна бути продута повітрям або інертним газом та заварена з двох кінців.

7.38. При внутрішньому огляді і ремонті котли та інші газифіковані агрегати повинні відключатися від газопроводу за допомогою заглушок.

7.39. Перед спуском в колодязь необхідно провести його перевірку на наявність горючих газів в робочій зоні. Для спуску в колодязі, які не мають скоб, в котловани, а також в резервуари повинні застосовуватися металеві драбини з іскробезпечними торцями і з пристосуваннями для їх закріплення на краю колодязя, котловану і люка резервуара.

7.40. У колодязях і котлованах із діючим газопроводом допускається одночасне перебування не більше двох працівників. Роботи повинні виконуватися ними в рятувальних поясах і шлангових протигазах (на кожного працівника, що виконує роботи в колодязі (котловані)). Страхування працівників здійснюється з поверхні (навітряна сторона) не менше ніж двома працівниками на кожного працівника, що виконує роботи в колодязі або котловані.

7.41. Роботи, пов'язані з розгерметизацією зовнішніх і внутрішніх газопроводів, обладнання (заміна арматури, фільтрів, лічильників тощо), необхідно проводити на відключеній ділянці газопроводу. Після вимикаючих пристроїв у напрямку руху газу необхідно встановлювати інвентарні заглушки.

7.42. Заглушки, які встановлюються на газопроводах, повинні відповідати робочому тиску газу та мати хвостовики з маркуванням тиску газу і діаметра газопроводу.

7.43. Набивання сальників запірної арматури без застосування спеціальних пристроїв, розбирання різьбових з'єднань конденсатозбірників на зовнішніх газопроводах середнього і високого тисків допускається при тиску газу не більше 0,1 МПа.

7.44. Заміна прокладок фланцевих з'єднань на зовнішніх газопроводах допускається при тиску газу в газопроводі 40–200 даПа.

Розбирання фланцевих, різьбових з'єднань і арматури на внутрішніх газопроводах будь-якого тиску повинно проводитися за умови відключення від газопостачання і встановлення заглушки на ділянці газопроводу.

7.45. Дopusкається змашування кранів на газопроводі низького тиску діаметром до 50 мм внутрішньої і зовнішньої систем газопостачання будинку без припинення подачі газу за умови застосування спеціальних пристроїв та дотримання необхідних заходів безпеки, передбачених інструкціями з охорони праці.

7.46. При виконанні робіт у загазованих приміщеннях необхідно встановити зовні постійний контроль за працівниками, не допускаючи поблизу джерел вогню.

Зовнішні двері загазованого приміщення повинні бути постійно відчинені.

7.47. Ліквідація льодових, гідратних, нафталінових та інших закупорок газопроводів шляхом заливання розчинників або відігрівання парою допускається при тиску газу в газопроводі не більше 500 даПа. Застосування відкритого вогню для відігрівання газопроводів забороняється.

7.48. При ліквідації закупорювань газопроводів вживаються заходи, які б максимально зменшили вихід газу з газопроводу. Роботи необхідно проводити у шлангових або ізолювальних протигазах відповідно до вимог Правил вибору та застосування засобів індивідуального захисту органів дихання (НПАОП 0.00–1.04–07), затверджених наказом Державного комітету України з питань безпеки,

охорони праці та гірничого нагляду від 28 грудня 2007 року № 331, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 04 квітня 2008 року за № 285/14976. Випуск газу в приміщення забороняється.

7.49. На час виконання робіт з ліквідації закупорювань газопроводів необхідно попереджати споживачів про необхідність відключення обладнання, що використовує газ.

7.50. Різьбові і фланцеві з'єднання, які розбиралися для усунення закупорок в газопроводі, після збирання необхідно перевіряти на герметичність приладом або мильною емульсією.

7.51. Працівники, що безпосередньо беруть участь у виконанні газонебезпечних робіт у колодязях, траншеях та загазованих приміщеннях, повинні забезпечуватися рятувальними поясами в комплекті з рятувальною мотузкою та шланговими протигазами. Застосування фільтрувальних протигазів не допускається.

7.52. Дозвіл на користування ізолювальними протигазами в кожному випадку повинен видавати керівник робіт працівникам, які пройшли медичний огляд і спеціальний інструктаж із правил користування таким протигазом.

7.53. Тривалість роботи в протигазі без перерви не повинна перевищувати 30 хвилин.

7.54. Повітрозабірні патрубки шлангових протигазів необхідно встановлювати з навітряного боку. За відсутності примусового нагнітання повітря вентилятором довжина шланга не повинна перевищувати 10 м.

Шланг не повинен мати різких перегинів і не повинен будь-чим затискатися.

7.55. Рятувальні пояси повинні мати наплічні ремені з вузлом кріплення мотузки на їх перетині з боку спини.

Пояс повинен підганятися таким чином, щоб вузол кріплення розміщувався не нижче лопаток. Застосування поясів без наплічних ременів не допускається.

7.56. Протигazi перевіряють на герметичність перед виконанням кожної газонебезпечної роботи.

7.57. Рятувальні пояси повинні випробовуватись згідно з вимогами експлуатаційної документації заводу—виробника. При її відсутності рятувальні пояси з кільцями для карабінів випробовують протягом 5 хвилин вантажем масою 200 кг, що кріпиться до кільця пояса, застебнутого на обидві пряжки. Після зняття тягаря на поясі не повинно бути слідів пошкоджень.

7.58. Поясні карабіни випробовують протягом 5 хвилин вантажем масою 200 кг, що кріпиться до карабіну з відкритим затвором. Після зняття навантаження вивільнений затвор карабіна повинен стати на своє місце.

7.59. Рятувальні мотузки випробовують вантажем масою 200 кг протягом 15 хвилин. Після зняття навантаження на мотузку в цілому і на окремих її нитках не повинно бути пошкоджень.

7.60. Випробування рятувальних поясів, поясних карабінів і рятувальних мотузок необхідно проводити не рідше ніж один раз на 6 місяців.

Перед видачею поясів, карабінів і мотузок їх необхідно перевіряти візуально. Кожний пояс і мотузка повинні мати інвентарне маркування із зазначенням дат проведеного і наступного випробувань.

VIII. ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ АВАРІЙНО-ДИСПЕТЧЕРСЬКИХ СЛУЖБ

8.1. Контроль і оперативно—диспетчерське керівництво планово-профілактичними та аварійно-відновлювальними роботами на об'єктах Єдиної газотранспортної системи України з урахуванням вимог охорони праці здійснюються газорозподільними підприємствами відповідно до вимог чинного законодавства України.

Локалізація і ліквідація аварійних ситуацій здійснюються аварійно—диспетчерською службою (аварійна газова служба) «104» (далі — АДС), її філіями і постами, що працюють цілодобово і без вихідних.

Служби АДС повинні забезпечуватись:

- проводовим телефонним зв'язком «104» відповідно до вимог Національного плану нумерації України, затвердженого наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 23 листопада 2006 року № 1105, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07 грудня 2006 року за № 1284/13158, заблокованим з засобами запису телефонних переговорів;

- телефонним зв'язком з пожежно-рятувальною службою, швидкою медичною допомогою, міліцією, енергопостачальними організаціями;

- автономними засобами зв'язку;

- технологічними схемами газопроводів високого і середнього тисків населених пунктів з чисельністю населення понад 50 тис. чоловік;

- планшетами газопроводів масштабом не більше 1:1000 або комп'ютерними геоінформаційними схемами газопроводів.

Чисельність і технічне оснащення АДС (філій) встановлюється керівництвом газорозподільного підприємства, виходячи із характеру та обсягів заявок, що надходять на «104», з врахуван-

ням місцевих умов і місця дислокації, з урахуванням необхідності прибуття бригади АДС на місце аварій не пізніше ніж за 40 хвилин. На аварійний виклик бригада АДС повинна виїхати протягом 5 хвилин.

8.2. Експлуатаційні ділянки газорозподільних підприємств, які не мають у своєму складі АДС, повинні обслуговуватися найближчою АДС газорозподільного підприємства. Закріплення за АДС зони обслуговування здійснюється наказом по газорозподільному підприємству.

8.3. Підприємства, що самостійно експлуатують системи газопостачання, виконують аварійні роботи силами і засобами власної газової служби із залученням в разі необхідності АДС газорозподільного підприємства згідно з укладеним договором.

8.4. Локалізація та ліквідація аварій на ГНС, ГНП, АГЗС, АГЗП, ПСБ, ПОБ та на промислових підприємствах виконуються працівниками підприємства. Участь АДС газорозподільного підприємства в аварійних роботах обумовлюється планом локалізації і ліквідації аварійних ситуацій цих підприємств за погодженням з газорозподільним підприємством.

8.5. З бригадами АДС повинні проводитися тренувальні заняття на кожному підприємстві.

Тренувальні заняття повинні проводитися в умовах, максимально наближених до реальних.

Проведені тренувальні заняття повинні обліковуватись.

8.6. Виклики, що надходять до АДС, повинні реєструватися із зазначенням даних: час надходження повідомлення (заявки), адреса, прізвище заявника, причина надходження повідомлення (заявки), час виїзду і прибуття на місце бригади АДС, час виконання заявки, характер пошкодження і перелік виконаних робіт.

В аварійно-диспетчерських службах телефонні розмови на лініях «104» повинні записуватися на реєструючі системи збереження інформації. Дозволяється реєстрація заявок АДС за допомогою персональних комп'ютерів та спеціально розроблених програм для автоматизованого робочого місця оператора (диспетчера АДС), які забезпечують збереження та архівацію заявок комп'ютером. Строк зберігання записів повинен бути не менше одного місяця.

Своєчасність виконання аварійних заявок і обсяг робіт повинні систематично контролюватися.

На підставі аналізу всіх заявок повинні розроблятися відповідні заходи з поліпшення технічного обслуговування газового господарства.

8.7. При одержанні повідомлення (заявки) про витік газу оператор (диспетчер) АДС зобов'язаний у телефонному режимі проінструктувати заявника про вжиття необхідних заходів з безпеки.

8.8. При виїзді для локалізації та ліквідації аварій на надземних та підземних газопроводах бригади АДС повинні мати планшети (плани газопроводів з точними прив'язками, схеми зварних стиків при потребі).

8.9. Спеціалізований автомобіль АДС повинен забезпечуватися автономними засобами зв'язку, сиреною, проблисковим маячком синього кольору та укомплектовуватися згідно з переліком оснащення аварійних автомобілів АДС, який затверджується газорозподільним підприємством.

8.10. Відповідальним за своєчасне прибуття бригади АДС на місце аварії і виконання робіт є керівник зміни АДС.

8.11. При виявленні газу з концентрацією понад 1 % — для природного газу, або 0,4 % — для ЗВГ в підвалах, тунелях, колекторах, під'їздах, приміщеннях перших поверхів будинків повинні вживатися заходи для негайного відключення газопроводів від системи газопостачання і евакуації людей з небезпечної зони.

8.12. Для тимчасової ліквідації витоку газу допускається накладання бандажу (хомуту) на наскрізні дефекти газопроводу. Засипка підземних газопроводів з накладеними на них бандажами або хомутами забороняється.

Встановлення бандажів або хомутів на внутрішніх газопроводах забороняється.

8.13. Роботи з ліквідації наслідків аварій повинні виконуватися експлуатаційними підрозділами газорозподільних підприємств (службою аварійно-відновлювальних робіт та/або службою підземних газопроводів) після локалізації аварійної ситуації.

Після усунення причин аварійних відключень газових мереж споживачів в населених пунктах газорозподільне підприємство повинно відновити подачу газу в газові мережі з дотриманням вимог порядку пуску газу, який затверджується керівником газорозподільного підприємства.

8.14. Для забезпечення своєчасного виконання аварійно-відновлювальних робіт газорозподільного підприємства повинні мати запас матеріалів і запасних частин об'єктового рівня, створений відповідно до вимог Порядку створення і використання матеріальних резервів для запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та їх наслідків, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 березня 2001 року № 308.

8.15. Роботи з локалізації та ліквідації аварій проводяться без наряду-допуску та до усунення прямої загрози життю людей і пошкодженню матеріальних цінностей.

Після усунення загрози роботи з приведення газопроводів і газового обладнання в технічно справний стан повинні проводитися за нарядом-допуском.

Якщо аварія від початку до кінця ліквідується аварійною службою, складання наряду-допуску не вимагається.

ІХ. ЗАХИСТ СТАЛЕВИХ СПОРУД СИСТЕМ ГАЗОПОСТАЧАННЯ ВІД ЕЛЕКТРОХІМІЧНОЇ КОРОЗІЇ

9.1. Заходи із захисту від корозії повинні забезпечувати цілісність споруди протягом всього строку її експлуатації.

9.2. Проектування, будівництво та експлуатація установок захисту від електрохімічної корозії споруд систем газопостачання повинна виконуватись згідно з вимогами ДСТУ Б.В.2.5-29:2006.

9.3. Відповідальними за стан ЕХЗ споруд систем газопостачання є їх власники (балансоутримувачі та/або орендарі (наймачі)).

9.4. Всі види ЕХЗ, передбачені проектом газопостачання, повинні вводитись в дію до введення побудованих підземних споруд в експлуатацію, а в зонах небезпечного впливу блукаючих струмів — не пізніше одного місяця після укладання газопроводу в ґрунт.

9.5. Діагностичні, налагоджувальні і експлуатаційні роботи на установках ЕХЗ, а також проведення електричних вимірювань повинні здійснюватися працівниками, які пройшли навчання і мають посвідчення на право виконання роботи в електроустановках напругою до 1000 В та групою допуску не менше III.

9.6. Налагодження та експлуатація засобів ЕХЗ споруд систем газопостачання населених пунктів повинні здійснюватися спеціалізованими службами газорозподільних підприємств або іншими організаціями, що мають дозвіл на їх експлуатацію, виданий центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю. Зазначені служби є відповідальними за своєчасне виявлення небезпечних корозійних зон і вжиття заходів щодо їх ліквідації.

9.7. Власники (балансоутримувачі) засобів ЕХЗ повинні забезпечити їх періодичний технічний огляд і обслуговування, контрольні вимірювання значень захисних потенціалів підземних споруд системи газопостачання, а також ремонтні роботи установок ЕХЗ та періодичну перевірку ефективності дії засобів ЕХЗ на весь період експлуатації підземних споруд системи газопостачання.

9.8. Технічний огляд установок ЕХЗ виконується в строки, що встановлені власником (балансоутримувачем та/або орендарем (наймачем)), які забезпечують їх безперебійну роботу, але не рідше ніж:

- установок дренажного захисту — чотири рази на місяць;
- установок катодного захисту — один раз на місяць;
- установок протекторного захисту — один раз на рік.

Для установок ЕХЗ, обладнаних засобами телеметричного контролю, періодичність збільшується в два рази.

9.9. При технічному огляді провадяться:

- зовнішній огляд всіх елементів установок;
- очищення шаф від пилу, води, бруду та ін.;
- перевірка правильності монтажу і відсутності механічних пошкоджень окремих елементів, стану контактів;

- перевірка робочих параметрів установок, включаючи вимірювання:

• на установках катодного захисту — випрямлений струм і напруга перетворювача, потенціал відносно землі в точці приєднання;

• на поляризованих електродренажних установках — струм дренажу, потенціал відносно землі в точці дренажу та в контрольних (опорних) точках та на межі зони дії електрозахисних установок;

• на установках посиленого дренажного захисту — випрямлена напруга, струм в ланцюгу дренажу і потенціал газопроводу в точці дренажу та на межі зони дії ЕЗУ;

- на протекторних установках:

• потенціал споруди відносно землі при відключеному протекторі;

• потенціал протектора при розімкнутому ланцюгу «споруда-протектор»;

• потенціал споруди відносно землі в контрольних (опорних) точках на межі зони дії протекторної установки і струм в ланцюгу «споруда-протектор» при включеному протекторі.

9.10. При технічному обслуговуванні установок ЕХЗ виконуються, окрім робіт, зазначених в пункті 9.9 цього розділу, також:

• перевірка опору розтікання анодного та захисного заземлення один раз на рік, а також під час проведення ремонтних робіт;

• перевірка електричного опору ізоляції установок ЕХЗ та з'єднувальних кабельних ліній — один раз на рік;

- перевірка справності електроізолювальних з'єднань — один раз на 2 роки;
- потенціал в контрольних (опорних) точках та на межі зони захисту ЕХЗ — один раз на 6 місяців.

Порушення в роботі установок ЕХЗ повинні усуватися в строк не більше 1 місяця з моменту виявлення порушення. Роботу з ремонту установок ЕХЗ, що вийшли з ладу, слід вважати як аварійну.

9.11. Вимірювання потенціалів на підземних сталевих спорудах системи газопостачання повинні проводитися під час перевірки ефективності роботи установки ЕХЗ не рідше одного разу на 3 місяці, а також після кожної зміни корозійних умов, у зв'язку із зміною режиму роботи установок електропостачання електрифікованого транспорту, розвитку мереж джерел блукаючих струмів, газопроводів і інших підземних металевих інженерних мереж, а також після кожного капітального ремонту установок ЕХЗ.

За межами зон впливу діючих установок ЕХЗ — не рідше двох разів на рік.

Двічі на рік повинен проводитись аналіз корозійного стану підземних сталевих газопроводів з побудовою діаграми зміщення потенціалів.

В зонах дії блукаючих струмів щороку необхідно виконувати вимірювання стаціонарних потенціалів газопроводів у нічний час.

9.12. Експлуатаційна організація, яка виконує роботи з захисту сталевих підземних споруд, повинна мати карти-схеми газопроводів з позначенням місць розміщення установок ЕХЗ і контрольних вимірювальних пунктів, дані про джерела блукаючих струмів.

За результатами обстеження технічного стану газопроводів експлуатаційною організацією здійснюється щорічний аналіз корозійного стану сталевих підземних споруд і ефективності роботи електротехнічного захисту, захищеності газопроводів протягом часу їх експлуатації.

9.13. При виявленні корозійно-небезпечних і знакомінних зон газопроводів власником (балансоутримувачем та/або орендарем (наймачем)) повинні вживатися заходи щодо їх ліквідації. Строки виконання робіт визначаються власником, але не більше 1 місяця. До усунення анодних і знакомінних зон власником (балансоутримувачем та/або орендарем (наймачем)) газопроводів повинні бути розроблені і вжиті заходи, які б гарантували безпечну експлуатацію газопроводів.

9.14. Власники (балансоутримувачі та/або орендарі (наймачі)) повинні забезпечити виявлення причин корозійних пошкоджень газопроводів. Кожний випадок наскрізного корозійного пошкодження газопроводів підлягає розслідуванню комісією, призначеною наказом по підприємству, до складу якої повинен входити представник суб'єкта господарювання, який виконує роботи з експлуатації ЕХЗ.

9.15. Роботи і вимірювання в контрольних вимірювальних пунктах в межах проїзної частини вулиць і доріг, на рейкових коліях трамваю і залізничних шляхах, джерелах електроживлення установок електрозахисту повинні виконуватися бригадою в складі не менше двох працівників, один з яких стежить за безпекою робіт, що проводяться.

Проведення робіт і вимірювань у колодязях, тунелях і траншеях глибиною понад 1 м повинно виконуватися бригадою в складі не менше трьох працівників.

9.16. Всі роботи працівників підрозділів з експлуатації ЕХЗ на тягових підстанціях і відсмоктувальних пунктах електротранспорту проводяться за участю працівників підстанції.

9.17. Металеві корпуси електроустановок, які не знаходяться під напругою, повинні мати занулення і захисне заземлення.

9.18. Підключення захисних установок до електромережі змінного струму 110/220 В повинно виконуватись представником власника електричних мереж відповідно до вимог Правил приєднання електроустановок до електричних мереж, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, від 17 січня 2013 року № 32, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 08 лютого 2013 року за № 236/22768.

9.19. Виконання ЕХЗ інженерних підземних мереж повинно здійснюватися на підставі проектів робіт, які погоджені з газорозподільними підприємствами.

9.20. Поточний ремонт установок ЕХЗ здійснюється в процесі експлуатації на підставі акта технічного огляду або технічного обслуговування. Плановий ремонт установок ЕХЗ здійснюється щороку. Капітальний ремонт проводиться відповідно до дефектних актів і розробленої технічної документації на ЕХЗ.

Начальник Управління фізичного захисту,
промислової безпеки та охорони праці

О.М. Усачов

ДОДАТОК... ДОДАТОК...ДОДАТОК...ДОДАТОК...ДОДАТОК...ДОДАТОК...ДОДАТОК...ДОДАТОК...ДОДАТОК...

Додаток 1
до Правил безпеки систем газопостачання
(пункт 1.9 розділу V)

Періодичність технічних оглядів трас підземних газопроводів

Газопроводи		Траси газопроводів		
		низького тиску в забудованій частині населеного пункту	високого і середнього тиску в забудованій частині населеного пункту	усіх тисків у незабудованій частині населених пунктів
1	Новозбудовані і введені в експлуатацію	Безпосередньо в день пуску і наступного дня		
2	2.1. Сталеві та поліетиленові, що експлуатуються в нормальних умовах та знаходяться у задовільному технічному стані, а також сталеві після реконструкції методом протягування поліетиленових труб	1 раз на місяць	1 раз на 2 тижні	1 раз на 3 місяці
	2.2. Такі самі щорічному КПО	1 раз на 2 місяці	1 раз на місяць	1 раз на 6 місяців
3	З тимчасово усуненим витіканням (бинт, бандаж)	Щоденно до проведення ремонту		
4	Берегові частини переходів через водні перешкоди і яри	Щоденно в період повені		

Примітка.

1. Газопроводи з дефектами підлягають обов'язковому приладовому технічному обстеженню.

2. Періодичність обходу газопроводів-вводів до житлових, громадських будинків та підприємств повинна виконуватись в строки як для розподільних газопроводів.

Додаток 2
до Правил безпеки систем газопостачання
(пункт 6.8 глави 6 розділу V)

АКТ № _____
Рекомендована форма
ПЕРВИННОЇ, ПОВТОРНОЇ
(необхідне підкреслити)

ПЕРЕВІРКИ ТА ПРОЧИЩЕННЯ ДИМОВИХ І ВЕНТИЛЯЦІЙНИХ КАНАЛІВ
КОМУНАЛЬНО-ПОБУТОВИХ ОБ'ЄКТІВ, ЖИТЛОВИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ БУДИНКІВ

м. _____ « _____ » _____ 20 ____ р.

Виконана перевірка та прочистка димових і вентиляційних каналів в житловому будинку, комунально-побутовому об'єкті, громадському будинку, розташованому за адресою: вул. _____, буд. № _____, кв. № _____.

Розташовано газові прилади: _____

Власник (балансоутримувач та/або орендар (наймач)) об'єкта _____

ВСТАНОВЛЕНО:

- Відповідність конструкції і використаних матеріалів вимогам проектної документації: _____.
- Димові канали виконано з: _____.
- Вентиляційні канали виконано з: _____.
- Площа перерізу складає:

ДК _____	мм ² ;
ДК _____	мм ² ;
ВК _____	мм ² ;
ВК _____	мм ² .
- З'єднувальна димовідвідна труба, що приєднує газовий прилад до димового каналу, виконана з матеріалу: _____ та її перетин складає _____ мм.

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ СИСТЕМ ГАЗОПОСТАЧАННЯ

ДОДАТОК... ДОДАТОК...ДОДАТОК...ДОДАТОК...ДОДАТОК...ДОДАТОК...ДОДАТОК...ДОДАТОК...ДОДАТОК...

6. Довжина вертикальної ділянки димовідвідної труби _____ м.
7. Сумарна довжина горизонтальних ділянок димовідвідної труби _____ м.
8. Ухил димовідвідної труби _____, кількість поворотів _____, радіус закру-
глення _____ мм.
9. Стан з'єднувальної димовідвідної труби та місця приєднання до димового каналу _____.
10. Наявність та справність перетинки в ДК _____.
11. Прохідність каналів та наявність тяги _____.
12. Герметичність каналів _____.
13. Відокремленість каналів _____.
14. Протипожежні переділки від горючих конструкцій наявні та справні і складають _____ м.
15. Справність оголовка _____.
16. Правильність розташування оголовка відносно даху _____.
17. Розташування оголовка із врахуванням зони вітрового підпору _____.
18. Стан внутрішніх поверхонь димових каналів _____, вентиля-
ційних каналів _____.
19. Відсутність тріщин на зовнішніх поверхнях димових каналів _____, вентиля-
ційних каналів _____.
20. Наявність «кишені» та люка для очищення _____.
21. Димові канали на горищах або дахах мають нумерацію квартири _____.
22. Величина тяги в каналах на день перевірки:
ДК _____ Па (мм вод. ст.);
ДК _____ Па (мм вод. ст.);
ВК _____ Па (мм вод. ст.);
ВК _____ Па (мм вод. ст.).
23. Величину тяги перевірено приладом: _____, № _____.
24. Дата останньої повірки приладу: _____.
25. Кратність повітрообміну приміщення складає _____.
26. Кратність повітрообміну перевірена приладом: _____, № _____.
27. Дата останньої повірки приладу: _____.

ВИСНОВОК:

димові і вентиляційні канали за адресою _____ буд. № _____, кв. № _____, від-
повідають проектному рішенню та придатні до експлуатації;

димові і вентиляційні канали за адресою _____ буд. № _____, кв. № _____, непри-
датні до експлуатації з причин: _____

Власника попереджено про заборону користування газовими приладами і апаратами _____

_____ (П.І.Б. власника) _____ (час) _____ (підпис)

Акт перевірки та прочистки димових і вентиляційних каналів (далі — ДВК) передано до газорозподіль-
ного підприємства _____

Керівник суб'єкта господарювання, що виконав
перевірку та прочистку ДВК

_____ (підпис) _____ (П.І.Б.)

М.П. (за наявності)

Дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду
та контролю за додержанням законодавства про працю № _____ від «___» _____ 20__р.

Чистильник ДВК _____
_____ (підпис, П.І.Б.)

Чистильник ДВК _____
_____ (підпис, П.І.Б.)

Представник власника
М.П. (за наявності) _____
_____ (підпис, П.І.Б.)

«УТВЕРЖДАЮ»
Генеральный директор
ООО «ZZZZZ»
И.Н. Тургенев
«___» _____ 2014 г.

СИСТЕМА МЕНЕДЖМЕНТА
OHSAS 18001:2007

ПРОЦЕДУРА
ПР-4.6-01-2014

**АНАЛИЗ СМПБиЗ ВЫСШИМ
РУКОВОДСТВОМ**

2014

ПРЕДИСЛОВИЕ

Разработано: Кем (подразделение, разработчики)
Принято и введено в действие: на основании чего
и когда

Вводится: впервые / взамен чего

Аннотация:

Ключевые слова:

Регистрация изменений:

Версия	Дата утверждения	Дата введения в действие

СОДЕРЖАНИЕ

1. ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ
 2. НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ
 3. ТЕРМИНЫ, ОПРЕДЕЛЕНИЯ, СОКРАЩЕНИЯ
 4. ОТВЕТСТВЕННОСТЬ
 - 4.1. Ответственность за применение процедуры
 - 4.2. Ответственность за ведение процедуры
 5. ОПИСАНИЕ ПРОЦЕССА
 - 5.1. Общие положения
 - 5.2. Порядок проведения анализа функционирования СМ
 6. ЗАПИСИ ПО СМПБиЗ
 7. КРИТЕРИИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ
 8. МОНИТОРИНГ ПРОЦЕССА
 9. ФОРМЫ И ПРИЛОЖЕНИЯ
- Приложение 1 Пример отчета о функционировании СМПБиЗ за период
Лист согласования
Лист регистрации изменений
Лист ознакомления с процедурой

АНАЛИЗ СМПБиЗ ВЫСШИМ РУКОВОДСТВОМ*

1. ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ

1.1. Настоящая процедура устанавливает порядок проведения анализа системы менеджмента профессиональной безопасности и здоровья (далее — СМПБиЗ) со стороны руководства ООО «ZZZZZ».

1.2. Процедура обязательна для применения во всех подразделениях, входящих в структуру СМ ООО «ZZZZZ».

1.3. Настоящая процедура разработана с учетом требований п. 4.6 OHSAS 18001:2007.

2. НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ

В настоящей процедуре приведены ссылки на следующие нормативные документы:

OHSAS 18001:2007 «Системы менеджмента профессиональной безопасности и охраны здоровья. Требования»;

«Руководство по СМПБиЗ ООО «ZZZZZ».

3. ТЕРМИНЫ, ОПРЕДЕЛЕНИЯ, СОКРАЩЕНИЯ

3.1. В настоящем стандарте используются термины и определения:

Анализ	деятельность, предпринимаемая для установления пригодности, адекватности, результативности рассматриваемого объекта для достижения установленных целей.
Анализ со стороны руководства	официальная оценка высшим руководством реализации Политики в области СМПБиЗ, состояния СМ и эффективности ее функционирования.
Мониторинг	накапливание сведений об измерениях и наблюдение за ними.
Результативность	степень реализации запланированной деятельности и достижения запланированных результатов.
Цели в области СМ	то, чего добиваются или к чему стремятся в области ПБ.

3.2. В настоящей процедуре используются сокращения:

СП — структурное подразделение;

ЭК — экспертная комиссия;

СМ — система менеджмента.

4. ОТВЕТСТВЕННОСТЬ

4.1 Ответственность за применение процедуры

4.1.1. Генеральный директор ООО «ZZZZZ» несет ответственность за периодический анализ функционирования СМПБиЗ, оценку ее эффективности и определение мероприятий по совершенствованию.

4.1.2. Представитель высшего руководства по СМ несет ответственность за аккумулирование предоставляемых СП материалов о функционировании СМПБиЗ, полноту и своевременное оформление сводного аналитического отчета (на основе анализа предоставленных СП отчетов) о функционировании СМПБиЗ, программы работ СМПБиЗ на следующий год, а также за организацию работы ЭК.

*До статті О. Лисенка «OHSAS 18001: крок за кроком» надрукованої в цьому номері журналу.

4.1.3. Руководитель СП несет ответственность за организацию подготовки материалов по результатам анализа функционирования СМПБиЗ для рассмотрения их на ЭК.

4.1.4. Представитель высшего руководства по СМПБиЗ несет ответственность за полноту и своевременное оформление аналитического отчета о функционировании СМ и подготовку программы совершенствования СМПБиЗ.

4.1.5. Руководители СП несут ответственность за достоверность, полноту и своевременное представление отчетных данных уполномоченному по СМПБиЗ.

4.2. Ответственность за ведение процедуры

4.2.1. Ответственность за разработку, согласование настоящей процедуры, а также внесение изменений несет *представитель высшего руководства по СМПБиЗ*.

4.2.2. Ответственность за внедрение, идентификацию, регистрацию, хранение оригинала, рассылку настоящей процедуры и изменений к ней несет *Управление делами*.

4.2.3. Ответственность за хранение учтенных экземпляров, регистрацию копий и внесение изменений в процедуру выполняется в соответствии с разработанной на предприятии процедурой ПР 4.4.5-01 «Управление документами» согласно стандарту OHSAS 18001.

5. ОПИСАНИЕ ПРОЦЕССА

5.1. Общие положения

5.1.1. Генеральный директор ежегодно анализирует СМПБиЗ с целью обеспечения ее постоянного соответствия требованиям OHSAS 18001, а также:

- оценки адекватности, пригодности и результативности СМ и определения мероприятий, направленных на ее функционирование и улучшение;
- оценки потребности в изменениях СМПБиЗ, включая политику и цели;
- определения и распределения ресурсов для функционирования и улучшения СМПБиЗ.

5.1.2. Приказом генерального директора может быть назначено проведение внеочередного анализа СМПБиЗ высшим руководством.

5.1.3. Входные данные анализа в виде аналитического отчета о функционировании СМ представляются на ЭК, возглавляемую генеральным директором.

5.1.4. Данные для отчета готовит представитель высшего руководства по СМПБиЗ.

5.2. Порядок проведения анализа функционирования СМПБиЗ

5.2.1. Руководители СП (руководители подразделений, начальники отделов и служб) совместно с уполномоченными (старшими уполномоченными в СП) по СМПБиЗ, на основании записей по ПБ и по результатам выполнения требований, установленных в документах СМПБиЗ, составляют отчеты о функционировании СМ в подразделении. Отчет должен включать:

- анализ выполнения целей в области ПБ за прошедший год (если не выполнены, то необходимо указать причины и мероприятия, необходимые для выполнения поставленных целей);
- результаты внутренних и внешних аудитов;
- информацию о выполнении корректирующих и предупреждающих действий по подразделению;
- информацию о несоответствии выполняемых работ (результаты мониторинга и измерений);
- предложения по улучшению выполняемых работ и процессов;
- цели в области ПБ на предстоящий год и мероприятия, направленные на их реализацию.

Подготовку оперативной информации о работе СМПБиЗ в СП обеспечивают уполномоченные (старшие уполномоченные) по СМ.

5.2.2. Руководители СП передают свои отчеты (отчеты составляются в произвольной форме) представителю высшего руководства по СМПБиЗ до 20 декабря текущего года.

5.2.3. Уполномоченный (старший уполномоченный в СП) по СМПБиЗ, используя полученную информацию, отчет о проведенных внутренних аудитах, данные о выполнении корректирующих и предупреждающих действий, а также данные о выполнении программ совершенствования СМПБиЗ составляет аналитический отчет о функционировании СМ в СП и проект программы развития на предстоящий год.

Аналитический отчет о функционировании СМ в СП и проект программы развития СМПБиЗ для СП составляются в произвольной форме и согласуются с руководителем СП.

5.2.4. В программе развития СМПБиЗ указываются цели в области ОТ для СП, мероприятия, направленные на выполнение целей в области ПБ и совершенствование СМ, сроки реализации мероприятий, ресурсы и ответственные за их реализацию.

5.2.5. Аналитический отчет должен включать:

- результаты аудитов;
- информацию о функционировании процессов и их соответствии требованиям безопасности (результаты мониторинга и измерений);
- информацию о произошедших в СП несчастных случаях;

- статус предупреждающих и корректирующих действий;
- предпринятые действия, вытекающие из предыдущего анализа, сделанного руководством;
- изменения, которые могли бы повлиять на функционирование СМ (новые требования, результаты проверок внешними организациями, изменения в законодательстве Украины, новая редакция стандарта и др.);
- рекомендации по улучшению;
- анализ работы подрядчиков;
- в отчет могут включаться и другие вопросы.

Аналитический отчет и проект программы развития СМПБиЗ в СП передаются для обобщения представителю высшего руководства по СМПБиЗ.

5.2.6. Сводный аналитический отчет о функционировании СМПБиЗ готовит представитель высшего руководства. Сводный аналитический отчет о функционировании СМПБиЗ должен содержать следующие данные:

- результаты внутренних и внешних аудитов и оценки соответствия законодательным требованиям;
- результаты идентификации опасностей и оценки рисков в структурных подразделениях ООО «ZZZZZ»;
- информацию по результатам проверок контролирующих органов;
- степень достижения целей ООО «ZZZZZ» в области охраны труда;
- анализ производственного травматизма за отчетный период;
- статус расследования инцидентов, несчастных случаев, несоответствий, корректирующих и предупреждающих действий;
- информацию о реализации мероприятий по результатам предыдущих анализов со стороны руководства;
- результаты мониторинга состояния ПБ;
- анализ профилактической работы по охране труда за отчетный период;
- результаты работы по информированию и консультированию;
- результаты информирования внешних заинтересованных сторон, включая жалобы;
- оценку распределения ресурсов, выделенных на реализацию мероприятий по охране труда в ООО «ZZZZZ»;
- анализ работы активов по вопросам ПБ;
- изменения обстоятельств, включая изменения законодательных и других требований в области охраны труда и профессионального здоровья.

5.2.7. На основании материалов, представленных на ЭК ООО «ZZZZZ», которая заседает не позднее 20 января следующего за отчетным года, принимаются решения и действия, касающиеся:

- повышения результативности функционирования СМ и ее процессов;
- потребности в ресурсах — финансовых, материальных, трудовых;
- возможных изменений в политике, целях и других элементах СМ.

Принятые решения фиксируются в протоколе ЭК, который вместе с аналитическим отчетом и программой совершенствования СМПБиЗ утверждается генеральным директором, и доводятся до сведения работников ООО «ZZZZZ» на совещаниях и собраниях.

Утвержденный протокол ЭК является официальным документом по анализу функционирования СМПБиЗ.

Выполнение решений, содержащихся в протоколе ЭК, контролирует представитель высшего руководства по СМПБиЗ ООО «ZZZZZ».

Копии аналитического отчета, протокола ЭК и программы развития СМПБиЗ направляются всем СП. Оригиналы хранятся в дирекции по ПБ.

6. ЗАПИСИ ПО ПРОЦЕДУРЕ

Наименование документа	Ответственный за хранение документа	Срок хранения
1	2	3
Отчеты о функционировании СМПБиЗ СП	Дирекция по ПБ	5 лет
Аналитический отчет о функционировании СМПБиЗ ООО «ZZZZZ» (оригинал)	Дирекция по ПБ	5 лет
Аналитический отчет о функционировании СМПБиЗ (копия)	Дирекция по ПБ	1 год
Протокол ЭК (оригинал)	Генеральный директор	5 лет
Протокол ЭК (копия)	Дирекция по ПБ	1 год

7. КРИТЕРИИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ

К1 — количество вовремя проведенных анализов СМПБиЗ / запланированное количество проведенных анализов СМПБиЗ.

К2 — количество освоенных ресурсов для совершенствования СМПБиЗ / количество выделенных ресурсов для совершенствования СМПБиЗ.

8. МОНИТОРИНГ ПРОЦЕССА

Мониторинг процесса выполняет представитель высшего руководства по СМПБиЗ по результатам внутреннего аудита.

9. ФОРМЫ И ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение

Образец документального оформления анализа СМ

УТВЕРЖДАЮ

Генеральный директор

ООО «ZZZZZ»

И. Н. Тургенев

12 января 2015 г.

ОТЧЕТ

о функционировании СМПБиЗ
за период с июля 2014 г. по декабрь 2014 г.

1. Результаты аудитов

1.1. В сентябре 2014 года был проведен первичный внутренний аудит СМПБиЗ в компании. Внутренний аудит проводился группой внутренних аудиторов в количестве 12 человек, которые прошли подготовку, успешно выдержали экзамен и получили соответствующий сертификат, выданный «Бюро Веритас». В качестве критериев аудита использовались требования международного стандарта OHSAS 18001:2007 (далее — Стандарт).

1.2. В результате внутреннего аудита выявлено 191 несоответствие, из которых:

- существенных несоответствий — 8;
- несущественных несоответствий — 183.

Оценки, выставленные внутренним аудиторами согласно требованиям процедуры ПР-4.5.5, приведены в таблице.

№ п/п	Ф. И. О. аудитора	Оценка
		9
		8
		9
		5
		6

1.3. Несоответствия, выявленные при внутреннем аудите, можно условно разделить на четыре группы:

- относящиеся к разделу 4.4.5 и 4.5.4 Стандарта (управление документами и записями);
- относящиеся к разделу 4.4.1 Стандарта (управление ресурсами);
- относящиеся к разделу 4.4.6 Стандарта (создание продукта);
- относящиеся к разделу 4.5.3 Стандарта (измерения, анализ и совершенствование).

Матричный анализ, представленный в приложении, показывает, что по разделу 4 основной объем несоответствий относится: к подпункту 4.5.4 «Управление протоколами качества (записями)»,

к подпункту 4.4.1 «Ответственность и полномочия по управлению процессами», к подпункту 4.4.2 «Компетентность, осведомленность и обучение» _____

Основываясь на положениях процедуры ПР-4.5.3 «Предупреждающие действия», разработанной согласно стандарту OHSAS 18001, можно сделать вывод, что во время первичного внутреннего аудита вскрыты указанные ниже проблемы.

- Процесс «Управление записями», который должен предупреждать утерю, повреждение зарегистрированных данных **для управления и совершенствования процессов, не может в полной мере выполнять эти требования**, т. к. основная масса несоответствий свидетельствует о том, что многие подразделения не имеют перечня записей, который должен у них быть (т.е. не владеют этим вопросом) и не ведут необходимых записей. А при отсутствии необходимых записей не могут представить необходимую информацию для анализа процессов.

- Процесс «Определение ответственности и полномочий» **не может предупредить путаницу и нерешительность при управлении процессами**, т. к. во многих подразделениях отсутствовали должностные инструкции и положения о подразделениях, поэтому установить взаимодействие подразделений и должностных лиц просто не было возможности.

- Процесс «Управление человеческими ресурсами» **не может предупреждать потери, вызванные некомпетентностью персонала**, т. к. отсутствуют планы подготовки персонала и доказательства проверки компетентности персонала. В связи с этим мы не можем однозначно утверждать, что персонал компетентен.

Не предоставлены доказательства управления инфраструктурой: графики плановых осмотров и обслуживания оборудования.

Управление производственной средой **не может предупредить потери, связанные с неблагоприятными условиями для реализации процессов, подавлением инициативы**. Так, например, _____

• Большое количество несоответствий (15), относящихся к разделу «Управление процессами», **не дает уверенности в том, что обеспечен должный контроль за этими процессами**.

Проанализировав отчеты о несоответствиях, предоставленные аудиторами, можно сделать следующий вывод: несмотря на большое количество несоответствий, система менеджмента функционирует во многих подразделениях. Однако существуют проблемы:

Требования процедуры ПР-4.4.3 _____

_____ при разработке должностных инструкций не учтены требования СМ; корректирующие действия, предложенные подразделением по результатам внутреннего аудита, практически отсутствуют, о чем свидетельствуют отчеты о несоответствиях № 4, 5, 6, 7 и 11.

Во время внутреннего аудита не было подтверждено выполнение требований рабочей инструкции _____

Не работает процедура ПР-4.5.2, что подтверждено при внутреннем аудите в _____ (отчет о несоответствии № 7).

Не ведутся обязательные записи СМПБиЗ.

2. Результаты участия и консультирования

За истекший период на территории ООО «ZZZZZ» выполнялись работы субподрядными организациями _____ Был проведен инструктаж _____ оценены опасности и риски субподрядчиков _____

Проведено информирование персонала ООО «ZZZZZ» о _____

Проверена работа представителя трудового коллектива по вопросам СМПБиЗ.

3. Информация и сообщения от внешних заинтересованных сторон, включая жалобы

За истекший период было получено 18 жалоб от жителей близлежащих домов _____

4. Цели и программы компании в области гигиены и безопасности труда _____

_____ успешно выполнены.

При этом достигнуты показатели _____
Однако следует обратить внимание на _____

5. Степень достижения целей и выполнения программ

Какие цели достигнуты, каковы результаты, как выполняются долгосрочные цели и программы, как использованы ресурсы _____

6. Статус расследования инцидентов, корректирующих и предупреждающих действий

Сколько было зарегистрировано инцидентов за отчетный период, степень тяжести их последствий, какие были предприняты корректирующие и предупреждающие действия, анализ причин, действия по смягчению последствий.

7. Выполнение решений предыдущего анализа со стороны руководства

Что выполнено в установленный срок, причины переноса сроков, как выполняются долгосрочные проекты, степень их выполнения.

Внутренний аудит, проведенный в июле, был первичным. Поэтому предыдущий анализ руководством не осуществлялся. Этот отчет составлен для проведения первого анализа со стороны руководства компании.

8. Изменения обстоятельств, включая изменения законодательных и других требований, связанных с гигиеной и безопасностью труда, а также относящихся к рискам компании

За истекший период были внесены изменения в законодательство Украины, а именно: _____
Однако внесенные изменения существенно не сказались на деятельности ООО «ZZZZZ» _____
Сократился объем заказов на продукцию _____
Уменьшилось количество сотрудников в отделах _____
Увеличилась текучесть кадров на участке _____, что привело к увеличению рисков, связанных со сменой кадров.

Выявлено 16% офисного оборудования, исчерпавшего свой ресурс _____

9. Рекомендации по совершенствованию СМПБиЗ

За отчетный период было подано два предложения о предупреждающих действиях и 21 предложение о корректирующих действиях сотрудниками компании.

Оба предупреждающих действия выполнены.

Четыре корректирующих действия выполнены и закрыты. По трем сделан отказ в выполнении. 14 находятся в стадии выполнения. Одно из них своевременно не выполнено, в том числе на настоящий момент по причине _____

Внесены также предложения:

1) приобрести следующие законодательные, нормативные и справочные документы, необходимые для работы СМПБиЗ:

- Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 № 2694-ХІІ;
- Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4.12-05);
- Закон України «Про пожежну безпеку» ВР № 3747-ХП, 1993;
- Пожежна безпека в Україні (ГУДПО МВС України, 1998);
- Правила улаштування електроустановок (ПУЕ);
- ДНАОП 0.00-1.32-01 «Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок»;
- ОНТП 24-86 «Определение категорий помещений и зданий по взрывопожарной и пожарной опасности»;
- ДБН В.1.1.7-2002 «Пожежна безпека об'єктів будівництва»;
- Правила техніки безпеки та виробничої санітарії для відповідних видів виробництва;
- ГОСТ 12.1.005—88 «Воздух рабочей зоны. Общие санитарно-гигиенические требования»;
- Класифікатор професій (ДК 003-2004);
- ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення», а также другие ДСТУ и ГОСТы, касающиеся системы стандартов безопасности;

- 2) подготовить технические данные производственного оборудования;
- 3) провести техническое обучение сотрудников по вопросам, касающимся СМ;
- 4) проверить результаты обучения.

10. По результатам анализа СМПБиЗ разработана программа развития на 2015 год

Примечание

Выходные данные анализа со стороны руководства должны согласовываться с обязательствами организации по постоянному улучшению и включать все решения и действия, связанные с возможными изменениями:

- а) результативности в области гигиены и безопасности труда;
- б) политики и целей в области гигиены и безопасности труда;
- в) целей, задач и других элементов системы менеджмента, согласующихся с обязательством постоянного совершенствования;
- г) ресурсов;
- д) других элементов системы менеджмента гигиены и безопасности труда.

Результаты анализа со стороны руководства должны быть доступны для распространения и консультирования (см. ПР-4.4.3).

Представитель руководства по СМПБиЗ _____

(подпись)

С.В. Моторный

« ____ » _____ 2014 г.

Лист согласования

Главный специалист/инженер _____

Главный бухгалтер _____

Начальник ОК _____

Юрисконсульт _____

Исполнитель _____

Лист регистрации изменений

№ изм.	Номера листов			№ приказа, дата введения изменения	Дата внесения изменения	Подпись	Ф. И. О. лица, внесшего изменение
	замененных	новых	аннулированных				
1	2	3	4	5	6	7	8

Лист ознакомления с ПР-4.6-01-2014

№ п/п	Ф. И. О.	Должность	Дата ознакомления	Подпись
1	2	3	4	5

КРОВЕЛЬЩИК*

СТРАНИЦА 1

КТО ТАКОЙ КРОВЕЛЬЩИК?

Это работник, основная работа которого заключается в том, чтобы покрывать новые или старые крыши неметаллическими кровельными материалами – асфальтом, битумом, пластиковыми листами, керамической черепицей, шиферными листами, деревянной кровлей и т. д.

ЧТО ОПАСНОГО В ЭТОЙ РАБОТЕ?

- Кровельщики обычно работают на высоте. Они могут упасть и получить серьезные травмы или даже погибнуть.
- Кровельщики часто работают с горячими материалами и инструментами. Они могут серьезно обжечься.
- Кровельщики часто используют острые материалы и инструменты и могут быть травмированы ими.
- Кровельщики часто работают на солнце или в плохую погоду. Это может вызвать проблемы со здоровьем.

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ ОПАСНОСТИ

СТРАНИЦА 2

Несчастные случаи и травмы: 	Падения с крыш и при подъеме и спуске с них (самая серьезная опасность этой профессии, см. примечание 2)	1
	Удары от падающих кусков крыши, упакованных материалов или обломков	2
	Ожоги, вызванные обращением с оборудованием для нагревания, очистки огнем, плавки или теплового соединения	
	Ожоги от горячего битума, асфальта или открытого огня для расплавки битума	3
	Электрический шок, вызванный контактом с неисправным электрооборудованием (особенно переносными электроинструментами), кабелями и т. д.	3
	Электрический шок, вызванный контактом с высотными электролиниями	4
	Порезы от острых краев черепицы, режущих инструментов и т. д.	
	Травмы (особенно глаз), вызванные летящими щепками или другим мусором	
Опасность взрыва и пожара от работающих на газу битумных бойлеров, нагревательных приборов, горелок и переносных газовых (LPG) контейнеров		
Физический риск: 	Подверженность ультрафиолетовому излучению при постоянной работе на солнце	5
	Подверженность излишнему шуму от механического оборудования (дрели, молотки, пилы и т. д.)	
	Подверженность факторам окружающей среды (высокой или низкой температуре воздуха, дождю, ветру), приводящая к острым (простуда, тепловой удар) или хроническим (ревматизм и т. п.) болезням	6
Химический риск: 	Контакт с растворителями, веществами для заделывания швов и их парами	7
	Контакт со смолой и варом (см. примечание 3)	
	Контакт с натуральными (особенно асбестом, см. примечание 3) и искусственными минеральными волокнами	
	Контакт с частичками пыли от механических операций (резка, сверление, размалывание и т. д.), обращения с черепицей, листами и т. д.	
Биологический риск: 	Реакции кожи на контакт с экскрементами птиц и грызунов	
	Различные воздействия на здоровье при контакте с паразитами, обитающими в птичьих гнездах	
Эргономические, психосоциальные и организационные факторы: 	Мышечно-скелетные травмы, вызванные неудобными рабочими позами (включая продолжительное стояние на коленях, работу внаклонку и т. д.)	
	Перенапряжение при передвижении тяжелых и/или объемистых предметов, например, контейнеров с асфальтом и битумом, тюков с черепицей, листов кровельного материала, тяжелых инструментов и т.д.	8
	Психологические проблемы, связанные с продолжительным состоянием тревоги, боязни высоты, уверенностью в необходимости скрывать этот страх и боязнью, что коллеги и начальство сочтут работника излишне осторожным	
	Проблемы и конфликты, вызванные отсутствием сотрудничества между работниками	

МЕРЫ ПО ПРЕДОТВРАЩЕНИЮ ОПАСНОСТЕЙ

СТРАНИЦА 3

1	Осматривайте приставную лестницу прежде, чем взбираться на нее. Никогда не взбирайтесь на неустойчивую лестницу или лестницу со скользкими ступеньками
2	Работая на крыше, пользуйтесь обувью с нескользкими подошвами и соответствующим оборудованием для защиты от падений (сбруей, шнурами и т. д.)
3	Носите жаропрочные перчатки, чтобы избежать ожогов от горячей смолы, открытого огня и т. д.
4	Перед использованием электрооборудования проверьте его на безопасность. Неисправное или подозрительное оборудование отнесите к специалисту-электротехнику для проверки и ремонта
5	Носите соответствующую одежду и головной убор для защиты кожи и головы при сильном солнечном свете
6	Носите одежду, соответствующую погоде, при работе на крыше
7	Носите респиратор при контакте с битумными дымами, пылью, частичками асбеста и т. д.
8	Изучите и используйте безопасные техники подъема и передвижения тяжелых и неудобных грузов; используйте вспомогательные механические средства для подъема

СТРАНИЦА 4

Синонимы	Работник по крышам, кровельный работник				
Определение и/или описание	Покрывает крыши кровельным материалом кроме листового металла, например, составной дранью или листами, деревянной дранью, или асфальтом и гравием, чтобы защитить крыши от дождя. Обрезает кровельную бумагу по размеру, используя нож, и с помощью гвоздей или скрепок прикрепляет ее к крыше перекрывающимися полосами, чтобы образовать основание для кровельного материала. Выравнивает кровельный материал по краю крыши и накладывает с перехлестом следующие слои, отмечая расстояние перехлеста мелом, шаблоном, резаком для драни или по линиям на драни. Прикрепляет сборные листы к крыше асфальтом, цементом или гвоздями. Прodelывает отверстия в пластинах, черепице, терракоте и деревянной драни, используя шило и молоток. Отрезает полосы листового металла и прилаживает их в углы, образованные стенами, отдушниками и пересекающимися поверхностями крыш. При наложении асфальта, смолы или гравия на крышу наливает и растирает горячий асфальт или смолу на основание крыши. По очереди накладывает слои горячего асфальта или смолы и кровельной бумаги, пока покрытие крыши не достигнет установленных параметров. Разбрасывает гравий или гальку поверх верхнего слоя с помощью грабелей или жесткой метлы. Может собирать и прикреплять к стропилам готовые секции крыши. (Словарь названий профессий, кровельщик (строительный), сокр.). Работает с такими неметаллическими кровельными материалами, как черепица (например, коньковая), шифер, тростниковая крыша и т. д. Может разбирать старую кровлю полностью или частично и избавляться от остатков. Может устанавливать, прилаживать и чинить различные металлические элементы крыши, например, водосточные желобы, подпорки, жестяные полосы и т. д. Может сооружать и чинить крыши для целей иных, чем водонепроницаемость, или в дополнение к ней, например, защита от солнца. Может работать на плоских, скошенных или изогнутых крышах в новых или старых зданиях				
Родственные и более узкие профессии	Кровельщик (асбестовая дрань), кровельщик (шифер), кровельщик (черепица и терракота), кровельщик (деревянная дрань) и т. д. (согласно типу кровельного материала); кровельщик по металлу (см. примечание 1), работник по наладке кровли, кровельщик по соломенным и тростниковым крышам				
Выполняемые операции	Выравнивать Применять Прикреплять Связывать Цементировать Проверять Взбираться Сооружать Покрывать	Разбирать Убирать мусор Сверлить Пристегивать Градуировать Растирать Приколачивать Поднимать Устанавливать	Резать Изолировать Соединять Грузить и разгружать Измерять Вытирать Двигать Прибивать гвоздями Перехлестывать	Наливать Сметать граблями Чинить Покрывать кровлей Пилить Запечатывать Прикреплять Выпрямлять Сдирать	Покрывать соломой, тростником Делать водонепроницаемым Прилаживать Фиксировать Прокалывать отверстия
Используемые инструменты и оборудование	Метла, сверло, измерительные приборы, молоток, топорик, нож, подъемные средства (лебедки, подъемники и т. д.), оборудование безопасности (пояс, доски для ползания, упряжь, сетка безопасности, устройства, смягчающие удар, и т. д.), шило, грабли, ролики, пилы (циркулярная, цепная и т.д.), лопата, степлер (аппарат для сшивания скобами) механический, горелка, лестница, рулетка				
Отрасли, где распространена данная профессия	Строительство, обслуживание и ремонт домов				

Примечания: 	Многие опасности одинаковы для кровельщиков по металлу и по неметаллическим материалам. Однако различия в свойствах используемых кровельных материалов и в методах их обработки (особенно сварка и нарезка для кровельщика по металлу) оправдывают рассмотрение их как двух отдельных профессий. Падениями с крыш объясняется почти 20 % несчастных случаев со смертельным исходом в строительстве. Хотя большинство жертв профессиональные кровельщики, значительная пропорция тех, кто только изредка занят на работах такого типа: работники по обслуживанию, сельскохозяйственные работники, жильцы или владельцы жилых зданий и т.п. Подтверждено, что асбест и угольная черная смола вызывают рак у человека (согласно IARC). Контакт с волокнами асбеста может возникнуть при разборке старых крыш, сделанных из асбестовых листов, или при обработке (нарезке и сверлении) вновь установленных асбестовых листов	Литература: 	Проверка безопасности для кровельных компаний 11/95. BIA (на немецком). Безопасность в кровельной работе. HS(G) 33. Комитет по охране труда, Великобритания. Израильский институт охраны труда
------------------------	---	------------------------	--

*Международные информационные листки опасностей по профессиям. www.safework.ru.
Начало в № 1, 3, 4, 6, 7, 2015 г.

(повне найменування підприємства із зазначенням підпорядкованості)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ _____

(посада роботодавця і найменування підприємства)

№ _____

(число, місяць, рік)

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ № _____ ДЛЯ ПОКРІВЕЛЬНИКА РУЛОННИХ ПОКРІВЕЛЬ ТА ПОКРІВЕЛЬ ІЗ ШТУЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкція з охорони праці для покрівельника рулонних покрівель та покрівель із штучних матеріалів є інструкцією за професією (код професії 7131 за Національним класифікатором України ДК 003:2010 «Класифікатор професій») та встановлює вимоги безпеки під час улаштування й ремонту рулонних покрівель і покрівель із штучних матеріалів наявних будівель та споруд.

1.2. Інструкцію розроблено на основі Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15, та з урахуванням вимог Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті, затверджених наказом Держгірпромнагляду від 27.03.2007 № 62, Правил з охорони праці під час будівництва та ремонту об'єктів житлово-комунального господарства, затверджених Держжитлокомунгоспом України у 1990 році, Правил безпечної експлуатації житлових і громадських будівель, затверджених Мінжитлокомунгоспом РРФСР від 30.05.1979, ДСТУ Б А.3.2-11:2009 «Роботи покрівельні та гідроізоляційні. Вимоги безпеки», розділу 2 Випуску 64 «Будівельні, монтажні та ремонтно-будівельні роботи» Довідника кваліфікаційних характеристик професій, затвердженого наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 21.02.2000 № 32, пункту 96 розділу II Норм безоплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам житлово-комунального господарства, затверджених наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України від 10.12.2012 № 1389.

1.3. Покрівельні роботи — це комплекс робіт з улаштування або приведення в робочий стан наявного покрівельного покриття, що передбачає виконання робіт на висоті. Покрівельні роботи належать до робіт з підвищеною небезпекою. Вимоги безпеки, пов'язані з використанням під час покрівельних робіт шкідливих, вибухо- та пожежонебезпечних матеріалів, визначаються проектно-технологічною документацією (проектом виконання робіт, технологічною картою) або окремими інструкціями з охорони праці (наприклад, інструкцією з охорони праці під час проведення гідроізоляційних робіт).

Функціональні вимоги покрівельника рулонних покрівель та покрівель із штучних матеріалів (далі — покрівельник) залежно від кваліфікаційного розряду (розділ 2 Випуску 64 «Будівельні, монтажні та ремонтно-будівельні роботи» Довідника кваліфікаційних характеристик професій, затвердженого наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 21.02.2000 № 32):

2-го розряду: «Очищення рулонних матеріалів від засипки. Перемотування двобічного руберойду та безпокровних рулонних матеріалів. Грунтування основ під наклеювання вручну. Укочування катком рулонного килима. Різання рулонних і штучних матеріалів. Обрізання кутів листів і плиток. Свердління отворів. Сорткування листів, плиток і черепичин. Приготування розчину для промазування стиків і швів. Конопачення та промазування розчином швів між черепичинами. Розбирання покрівлі із штучних і рулонних матеріалів»;

3-го розряду: «Приготування мастик і ґрунтувань. Покрівання одно- і двосхилих дахів рулонними та мастиковими матеріалами з оброблянням звисів. Покрівання одно- і двосхилих дахів азбестоцементними листами або плитками (шифером), черепицею. Покрівання дахів руберойдом, що наплавляється. Укладання додаткового шару килима з пришиванням цвяхами під час улаштування покрівель на простих дахах на дерев'яній основі. Покрівання поверхні готового килима гарячою мастикою з посипанням піском або дрібним гравієм. Обшивання фахверкових стін будинків азбестоцементними плитками. Замінювання окремих місць покриття з рулонного і штучного матеріалів. Обробляння звисів, стиків і розжолобків покрівельною сталлю. Установлювання готових ринв, ковпаків і зонтів на димові та вентиляційні труби»;

4-го розряду: «Покривання трьох- і чотирьохсхилих, шатрових, мансардних і вальмових, Т- і Г-подібних у плані дахів рулонними матеріалами з обробленням звисів. Покривання трьох- і чотирьохсхилих, шатрових, мансардних і вальмових, Т- і Г-подібних у плані дахів азбестоцементними листами або плитками (шифером), черепицею. Оброблення гребенів, ребер і дахових вікон штучними матеріалами. Грунтування основ за допомогою розпилювачів. Навішування ринв»;

5-го розряду: «Покривання рулонними та штучними покрівельними матеріалами купольних, конусоподібних і склепистих дахів. Улаштування покрівель одно- і двосхилих дахів машинами для наклеювання рулонних матеріалів. Оброблення внутрішніх водостоків і покривання міжліхтарних зон і розжолобків рулонними матеріалами».

1.4. Як правило, покрівельні роботи виконують за нарядом-допуском. Для виконання робіт покрівельники об'єднуються у виробничі бригади. До складу бригади для виконання робіт на плоскій покрівлі як виняток може залучатись особа, яка не має допуску до робіт на висоті, після проведення їй цільового інструктажу щодо порядку безпечного виконання цих робіт та заборони перебування на відстані ближче ніж 2 м до межі перепаду по висоті.

1.5. Покрівельник повинен мати відповідну професійну кваліфікацію. До виконання покрівельних робіт допускається особа віком не молодше 18 років, яка пройшла медичне обстеження для визначення відповідності її фізичного стану вимогам, що висуваються до цієї професії. Покрівельник повинен мати медичний допуск до робіт на висоті.

1.6. Під час прийняття на роботу покрівельника ознайомлюють під підпис з умовами праці та наявністю на його робочому місці небезпечних і шкідливих чинників.

1.7. Основні шкідливі та небезпечні чинники, що діють на покрівельника:

- розташування робочого місця на висоті;
- падіння предметів з висоти;
- рухомі частини засобів виробництва та будівельних конструкцій;
- підвищена температура, шкідливі компоненти, пожежо- або вибухонебезпечність покрівельних матеріалів;
- електричний струм;
- захаращеність та недостатня освітленість робочої зони;
- важкість та напруженість праці, шум;
- дія метеорологічних умов, зокрема низьких температур взимку та високих влітку;
- укуси комах, тварин.

1.8. Роботодавець повинен застрахувати покрівельника від нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві. У разі ушкодження здоров'я на виробництві покрівельник має право на відшкодування завданої йому шкоди.

1.9. Під час прийняття на роботу покрівельник проходить вступний інструктаж з питань охорони праці, про що спеціаліст з охорони праці вносить відповідний запис до Журналу реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці.

1.10. Перед початком роботи покрівельник проходить первинний інструктаж з питань охорони праці за цією інструкцією, інструкцією з пожежної безпеки, інструкцією з надання домедичної допомоги та за іншими відповідними інструкціями, а потім через кожні 3 місяці — повторний інструктаж з питань охорони праці. Результати інструктажу вносять до Журналу реєстрації інструктажів з питань охорони праці (на робочому місці) та засвідчують підписом особи, яка провела інструктаж, та підписом покрівельника.

1.11. Навчання та перевірку знань з питань охорони праці покрівельник проходить у постійно діючій комісії підприємства, призначеній наказом роботодавця. Перевірку знань у покрівельника проводять в обсязі проектно-технологічної документації (технологічних карт), інструкцій з експлуатації засобів виробництва та індивідуального захисту, що використовуватимуться під час роботи, інструкцій з охорони праці, електробезпеки, пожежної безпеки та з надання домедичної допомоги. Покрівельник повинен пройти спеціальне навчання щодо безпечних методів праці з використання засобів захисту при роботі на висоті (запобіжного пояса, страхувального каната).

1.12. Перед допуском до самостійної роботи покрівельник повинен пройти стажування у встановленому на підприємстві порядку. Стажування оформлюють розпорядженням по підрозділу. Термін стажування має бути достатнім для отримання практичних навичок, вивчення технології виконання робіт та технологічних пристроїв, вивчення інструкцій з охорони праці, проектно-технологічної та експлуатаційної документації.

1.13. Покрівельник забезпечується спецодягом, спецвзуттям та засобами індивідуального захисту, перелік яких встановлюється колективним (трудовим) договором з урахуванням галузевих нормативів, а саме:

- костюм — строком на 12 місяців;
- черевики (на неслизькій підшві) — строком на 12 місяців;

- наколінники — до зносу;
- рукавиці — до зносу;
- респіратор протигазовий — до зносу.

На зовнішніх роботах узимку додатково:

- куртка та штани утеплені — строком на 36 місяців;
- чоботи — строком на 36 місяців;
- шапка — строком на 36 місяців;
- рукавички — строком на 12 місяців.

Спецодяг та спецвзуття мають бути відповідного розміру та зросту. Спецвзуття має бути на неслизькій (наприклад, гумовій) підшві.

1.14. Під час перебування на висоті покрівельник повинен використовувати захисну каску. Під час роботи з ручним електроінструментом та ударним інструментом для рубання металу покрівельник повинен використовувати захисні окуляри.

1.15. Роботи, які проводять по вертикалі на висоті 1,3 м і більше від поверхні ґрунту, покриття або робочого настилу і на відстані менше ніж 2 м від межі перепаду по вертикалі, виконують за наявності тимчасових або стаціонарних (наприклад, парапетних) захисних огорожень. За відсутності цих огорожень роботи повинні виконуватися з використанням засобів індивідуального захисту при роботі на висоті (запобіжного пояса, страхувального каната). При виконанні покрівельником робіт на покрівлі з ухилом понад 20° є обов'язковим використання запобіжного пояса та страхувального каната, місця кріплення яких вказуються відповідальним керівником робіт або визначаються у проектно-технологічній документації.

1.16. Для проходу робітників, які виконують роботи на покрівлі з ухилом понад 20°, або на покрівлі з покриттям, що не розраховано на навантаження ваги працюючого, використовують пересувні ходові трапи вагою не більше 30 кг (кожний) та шириною не менше 0,3 м з поперечними планками для упору ніг. У виняткових випадках допускається використання замість ходового трапа дерев'яної драбини.

1.17. Покрівельник забезпечується необхідною кількістю покрівельних матеріалів, робочої тари та інструменту, витратних матеріалів (кріпильних деталей — цвяхів, скоб тощо). Для зберігання дрібних деталей покрівельник може використовувати жилет або переносну тару.

1.18. Під час виконання робіт в умовах з ненормативним освітленням повинні використовуватися штучні засоби освітлення (наприклад, прожекторна установка).

1.19. Покрівельник забезпечується виробничим приміщенням для зберігання робочого інструменту та витратних матеріалів, медичною аптечкою та первинними засобами пожежогасіння, а також отримує інформацію про те, де містяться у виробничому підрозділі інвентарні огороження, сигнальні стрічки та знаки безпеки (наприклад, попереджувальні таблички), що використовуються для огороження робочих зон в місцях проходів, проїздів та інших небезпечних зон.

1.20. Покрівельник повинен:

- виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства, не перебувати на робочому місці у нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння;
- бути уважним під час роботи та пересування у місцях виконання робіт, не займатися сторонніми справами та не відволікати увагу інших працівників;
- використовувати нормативні спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту;
- виконувати лише роботу, передбачену нарядом-допуском, інструкцією або доручену керівником робіт;
- не захарашувати робочу зону;
- не допускати на робоче місце сторонніх осіб.

1.21. Додатковий (цільовий) інструктаж, навчання та перевірку знань з питань охорони праці покрівельник проходить у разі використання ним засобів виробництва з підвищеною небезпекою, передбачених технологією покрівельних робіт (наприклад, під час проведення гідроізоляційних робіт з використанням автогудронаторів або термосів для бітумної мастики).

1.22. У разі залучення покрівельника до верхолазних робіт (наприклад, для влаштування будинкових водостічних підвісних труб, жолобів та лійок) покрівельник повинен мати допуск до використання альпіністського спорядження як верхолазник.

1.23. Перед залученням до вантажно-розвантажувальних робіт покрівельник повинен пройти інструктаж за Інструкцією з охорони праці під час виконання вантажно-розвантажувальних робіт. Усі трудомісткі вантажно-розвантажувальні роботи мають бути механізовані. Під час ручного перенесення вантажів не можна перевищувати вагові норми (чоловіки одноосібно не більше 30 кг).

1.24. До роботи з ручним електроінструментом покрівельник допускається після проходження інструктажу за Інструкцією з охорони праці під час роботи з ручним електрифікованим інструментом. Під час проведення робіт на висоті з використанням ріжучого інструмента (наприклад, відрізного електроінструмента типу «Болгарка») запобіжний пояс на покрівельникові має бути з металевим стропом.

1.25. На території виробничого об'єкта, у тому числі в робочій зоні, ходити встановленими шляхами, за необхідності користуватися переносними засобами освітлення. Бути обережним і уважним під час пересування.

1.26. Покрівельник несе відповідальність за порушення, що сталися з його вини, за неправильні дії з усунення порушень у роботі електроустановок та за порушення вимог, викладених у цій Інструкції, у порядку, встановленому правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Отримати наряд-допуск на виконання робіт (виробниче завдання) та ознайомитись із наявною проектно-технологічною або експлуатаційною документацією. Покрівельні роботи виконувати після завершення інших будівельно-монтажних робіт на покрівлі.

2.2. Надягти спецодяг та спецвзуття. Спецодяг (у т. ч. рукави) застібнути на всі ґудзики та заправити таким чином, щоб край одягу не звисали. За необхідності вдягнути головний убір. Не працювати у легкому взутті (тапочках, сандалях, босоніжках тощо). Слід використовувати взуття з неслизькою підошвою. Перевдягатися у встановленому місці.

2.3. Перевірити виконання заходів безпеки, вказаних у наряді-допуску. Під час проведення робіт на покрівлі, аби запобігти доступу людей в зону можливого падіння матеріалів, робочого інструменту й тари, на визначеній у наряді-допуску чи у вказаній відповідальним керівником робіт зоні біля будівлі встановити огороження або відповідні знаки безпеки, а в разі необхідності — над місцями проходження людей улаштувати суцільні захисні навіси у вигляді захисної галереї або козирка.

2.4. Струмопровідні елементи, що містяться на покрівлі, розташувати таким чином, щоб унеможливити з ними контакт (підняти на безпечну висоту або ізолювати). Електропроводи мають бути захищені від дії навколишнього середовища, механічних пошкоджень, контакту з гарячими поверхнями та дії інших предметів і матеріалів, що руйнують електроізоляцію електропроводів.

2.5. Робочу зону звільнити від сміття та зайвих матеріалів. У разі наявності відкритих отворів у робочій зоні перекрити їх суцільним настилом (наприклад, настилом, виконаним з дощок товщиною не менше 40 мм).

2.6. Перевірити технічний стан захисного (наприклад, парашетного) огороження або міцність наявного покрівельного покриття, за необхідності вжити заходів щодо їх укріплення.

2.7. Підготувати потрібні для використання покрівельні матеріали. На покрівлі розміщувати матеріали допускається лише в місцях, передбачених нарядом-допуском (проектно-технологічною документацією), здійснивши заходи щодо унеможливлення їх падіння (наприклад, через вітер).

2.8. Підготувати засоби виробництва і пересвідчитись у їх справності.

2.9. Перевірити достатність освітлення робочої зони. За необхідності відрегулювати освітлення так, щоб робоча зона мала належну освітленість.

2.10. Для підготовки робочого місця та засобів виробництва має бути надано необхідний час на початку зміни.

2.11. Про виявлені несправності засобів виробництва, що перешкоджають безпечній роботі, та неможливість їх усунення своїми силами, інформувати керівника робіт і не приступати до роботи, поки виявлені порушення не буде усунено.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1. Покрівельник не повинен змінювати передбачені нарядом-допуском організаційно-технічні заходи безпеки з підготовки робочого місця.

3.2. Технологічний регламент виконання покрівельних робіт визначається проектно-технологічною документацією (технологічною картою). Покрівельник повинен вживати заходів щодо запобігання пошкодженню елементів покрівлі та покрівельних матеріалів у місцях виконання робіт.

3.3. Місце під'єднання електроінструмента, який використовується на покрівлі, до джерела електроживлення має відбуватись у зонах, де відсутня дія небезпечних виробничих чинників (наприклад, всередині будівлі або даху). Кабель електроживлення повинен мати достатню довжину для проведення робіт. Покрівельник повинен вмикати у мережу електротехнічні пристрої за допомогою призначених для цього комутаційних пристроїв. Покрівельнику забороняється самостійно усувати порушення у роботі електрообладнання та здійснювати підключення електроінструмента у середині електрощита (допускається самостійно підключатися до розетки, влаштованої на зовнішній поверхні електрощита).

3.4. Роботи на покрівлі виконують окремими захватками. Захватка — це ділянка робіт, на якій бригада безперервно веде один або кілька видів робіт. У разі виконання робіт на покрівлі двома бригадами відстань між ними має бути не менше 10 м. Забороняється проводити будь-які роботи по одній вертикалі.

3.5. Для роботи на покрівлі з нахилом понад 20°, на вологих та засніжених покрівлях (незалежно від нахилу) покрівельник повинен використовувати пересувні ходові трапи, які під час роботи на покрівлі повинні бути надійно закріплені до конструктивних елементів даху.

3.6. Під час роботи на скляних елементах покрівлі (наприклад, на світлових ліхтарях) під місцем роботи влаштовують суцільний настил та виставляють сигнальне огородження задля запобігання проходу людей під ними на час виконання робіт. Під час улаштування ходового трапа на скляному ліхтарі до нижньої поверхні трапа прибивають дерев'яні бруски, що передають навантаження від ходового трапа до не менше ніж двох сусідніх обополів ліхтаря. У процесі скління ходовий трап пересувають.

3.7. На дерев'яних елементах покрівлі уникати гвіздків, що стирчать, їх слід загинати або витягувати.

3.8. Робочий інструмент використовувати за призначенням. Робочий інструмент і матеріали розміщувати таким чином, щоб унеможливити їх падіння з висоти.

3.9. У разі використання вантажопідіймальних механізмів на покрівлі приймати матеріали з підіймальних механізмів лише на інвентарні надійно закріплені площадки з перильними огороженнями. Забороняється підтягувати матеріали, перегнувшись через перила, для цього слід використовувати спеціальні крюки довжиною 1,5–2 м. Дрібні елементи та деталі покрівель слід подавати на покрівлю у спеціальній тарі (наприклад, контейнері).

3.10. Обробка покрівельних матеріалів, їх обрізання та інші заготівельні операції виконувати у робочій зоні, де відсутня дія небезпечних виробничих чинників. На покрівлю матеріали повинні подаватися підготовленими до використання (свердління отворів та відрізання виконувати заздалегідь).

3.11. Для безпечного зберігання матеріалів на покрівлі можуть влаштовуватися спеціальні настили або використовуватися інвентарні підставки.

3.12. Запас матеріалів, що містять шкідливі, пожежо- та вибухонебезпечні речовини, на робочих місцях не має перевищувати змінної потреби.

3.13. Рідкі матеріали, що використовуються під час проведення покрівельних робіт, переносити у посудинах з кришкою, при цьому посудина має бути заповнена на 3/4 її місткості.

3.14. Покрівельник не повинен виконувати роботи на висоті, що потребують упору в конструктивні елементи споруди, з приставних драбин або стрем'янок. Покриття оголовків (чільників) димоходів та влаштування зонтів вентиляційних каналів виконувати із засобу підмоцнування (наприклад, будівельного риштування), надійно закріпленого до елементів покрівлі (наприклад, за допомогою канатних розчалок). Забороняється використовувати приставні драбини як засіб підмоцнування. Під час виконання робіт із засобу підмоцнування обов'язково використовувати засоби захисту при роботі на висоті.

3.15. Під час очищення покрівлі від снігу та криги дотримуватися таких заходів безпеки (вимоги внесено у зв'язку з тим, що до цих робіт може залучатися тільки покрівельник та в разі необхідності може бути розроблена окрема Інструкція з охорони праці під час очищення покрівлі від снігу та криги):

- дверні прорізи, що виходять у бік очищення покрівлі від снігу, має бути зачинено, або всередині біля виходу з них повинен перебувати сигнальник, а в разі, якщо неможливо зачинити двері, має бути влаштовано прохід з навісом у потрібному напрямку;
- край огороженої небезпечної зони біля будівлі, з покрівлі якої скидають сніг, повинен перебувати сигнальник в сигнальному (оранжевому) жилеті, до обов'язків якого входить попередження людей про небезпеку;
- очищувати покрівлю від снігу дозволяється лише неметалевою (наприклад, дерев'яною) лопатою, при цьому очищення починати від гребеня до карниза, виключаючи нерівномірність навантаження на елементи покрівлі;
- під час використання робочого інструмента вжити заходів щодо запобігання його падінню з висоти (наприклад, лопата, що застосовується для скидання снігу, повинна мати мотузкову петлю, яка закріплюється до руки працівника);
- не скидати сніг на проводові мережі, прибудинкові споруди, дерева, транспортні засоби;
- бурульки в зоні карнизних звисів знімати спеціальним крюком з рукояттю, не допускаючи ушкодження деталей карниза; не використовувати металевий інструмент для сколювання криги на окремих ділянках покрівлі (наприклад, на водостічних лотках);
- залишати шар снігу не менше 5 см задля запобігання пошкодженню поверхні покрівлі.

3.16. Під час роботи забороняється залишати без нагляду засоби виробництва. Під час перерв у роботі вимикати за допомогою комутаційного пристрою засоби виробництва або закривати до нього доступ сторонніх осіб.

3.17. Під час перерв у роботі задля запобігання скочуванню та здуванню вітром засобів виробництва і матеріалів прибирати їх з покрівлі або закріплювати.

3.18. Покрівельник повинен дотримуватися вимог пожежної безпеки, не зберігати пожежо-небезпечні матеріали і сторонні предмети у виробничих приміщеннях та не захарашувати їх.

3.19. Покрівельник повинен дотримуватися вимог санітарних норм, а також правил особистої гігієни, приймати їжу у спеціально відведених місцях.

3.20. Покрівельник не повинен виконувати роботи зовні приміщень у снігову або дощову погоду, під час ожеледі, грози, туману, швидкості вітру понад 15 м/с.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Очистити покрівлю від відходів виробництва та прибрати невикористані матеріали. Забороняється скидати з покрівлі залишки матеріалів, сміття, робочий інструмент тощо.

4.2. Засоби виробництва очистити від бруду та скласти у спеціально відведене місце.

4.3. Зняти огороження, знаки безпеки на території, над якою завершено ведення робіт.

4.4. Для прибирання робочого місця та засобів виробництва працівникові в кінці зміни має бути надано необхідний час.

4.5. Зняти спецодяг, спецвзуття й інші засоби індивідуального захисту, очистити їх від пилу та бруду, віднести у спеціально відведене для зберігання місце (шафу). Не зберігати чистий (домашній) та робочий одяг в одній шафі.

4.6. Вимити відкриті частини тіла миючим засобом.

4.7. Про обсяги виконаних робіт, а також про виявлені несправності та дефекти, що мали місце під час роботи, інформувати керівника робіт.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. Причинами аварійної ситуації, що може призвести до нещасних випадків, є: дія електричного струму (за наявності незахищених струмопровідних частин електрообладнання в робочій зоні); дія частин обладнання та механізмів, що рухаються та обертаються; несправність засобів виробництва, що використовуються під час роботи (гострі краї, задири та шорсткість на поверхнях робочих інструментів); падіння з висоти (наприклад, руйнування покрівельного покриття, що не розраховане на навантаження ваги працюючого; відсутність перекриття технологічного прорізу або захисного огороження робочої поверхні; підвищена температура матеріалів, що використовуються (наприклад, бітумна мастика, смола), їх пожежо- чи вибухонебезпечність; шкідливі компоненти у складі матеріалів (наприклад, гідроізоляційних), їх дія на шкіру, органи дихання, слизові оболонки органів зору та нюху тощо.

5.2. У разі нещасного випадку огородити сигнальним огороженням та зберегти до прибуття комісії з розслідування обстановку на робочому місці та засоби виробництва у такому стані, в якому вони були на момент події (якщо це не загрожує життю та здоров'ю інших працюючих і не призведе до більш тяжких наслідків), а також вжити заходів щодо недопущення подібних випадків у ситуації, що склалася. Інформувати керівника робіт або іншу посадову особу підприємства та в подальшому керуватися їх вказівками.

5.3. У разі погіршення самопочуття та з будь-яких інших причин, що вимагають припинення роботи, поінформувати телефоном керівника робіт та керуватися його вказівками.

5.4. У разі виникнення в будинку (приміщенні) пожежі (ознак горіння) вжити можливих заходів щодо евакуації людей, гасіння (локалізації) пожежі наявними засобами первинного пожежогасіння, дотримуючись порядку дій згідно з Інструкцією з пожежної безпеки, а у разі неможливості усунення власними силами — інформувати відповідальних осіб підприємства або викликати аварійно-рятувальну службу. Викликаючи аварійно-рятувальні служби, слід назвати адресу об'єкта, місце виникнення події, обставини, наявність потерпілих осіб та назвати своє прізвище. Слід пам'ятати, що гасіння електротехнічних пристроїв, що горять і перебувають під напругою, виконується лише після їх попереднього від'єднання від електромережі та здійснюється вуглекислотними або порошковими вогнегасниками, а в окремих випадках — сухим піском. Якщо неможливо усунути пожежу власними силами, викликати представників пожежної охорони за телефоном (101).

5.5. При нещасному випадку надати потерпілим домедичну допомогу, дотримуючись порядку дій згідно з Інструкцією з надання домедичної допомоги. За потреби викликати машину швидкої медичної допомоги.

(посада керівника підрозділу (організації-розробника)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

УЗГОДЖЕНО:

Керівник (спеціаліст)

служби охорони праці підприємства

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Юрисконсульт

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Підготував **М. Федоренко**

Сьогодні надзвичайно актуальним питанням залишається проведення перевірок контролюючими та наглядовими органами суб'єктів господарювання, зокрема щодо додержання законодавства про працю та охорону праці у зв'язку із закінченням строку мораторію на проведення таких перевірок.

Розміщуємо роз'яснення з цього приводу.

Роз'яснення Департаменту інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України

Згідно із Законом України «Про Кабінет Міністрів України» Уряд є колегіальним органом, який приймає рішення шляхом видання постанов і розпоряджень.

Постанов, розпоряджень Кабінету Міністрів з питань щодо проведення перевірок контролюючими та наглядовими органами суб'єктів господарювання не приймалося.

Одночасно повідомляємо, що нормативно-правовим актом, який встановлює обмеження на проведення перевірок суб'єктів господарювання, є Закон України від 28.12.2014 № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи».

Пунктом 3 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» встановлено, що у 2015 та 2016 роках перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб — підприємців з обсягом доходу до 20 мільйонів гривень за попередній календарний рік контролюючими органами здійснюються виключно з дозволу Кабінету Міністрів, за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки, згідно з рішенням суду або згідно з вимогами Кримінального процесуального кодексу України.

Крім того, Кабінетом Міністрів внесено до Верховної Ради України схвалений на засіданні Уряду проект Закону України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» (реєстраційний номер законопроекту 2230а від 02.07.2015), яким передбачається продовжити мораторій на проведення органами державного нагляду (контролю) перевірок суб'єктів господарювання до 31.12.2016.

МОРАТОРІЙ НА ПЕРЕВІРКИ НЕ ЗАКІНЧУЄТЬСЯ

Роз'яснення Державної регуляторної служби України щодо застосування мораторію на перевірки суб'єктів господарської діяльності від 22.06.2015

<http://www.dkrp.gov.ua/info/4463>

Ще не так давно бізнес потерпав від численних перевірок з боку державних контролюючих органів, а тому рішення про запровадження минулого року мораторію на проведення таких перевірок було сприйнято з великим ентузіазмом у бізнесових колах.

Завдяки мораторію, впровадженому у серпні 2014 року, кількість перевірок минулого року у порівнянні з 2013 знизилась на 68%. При порівнянні останніх кварталів 2013 та 2014 років Державна регуляторна служба України констатувала зменшення кількості перевірок на 98,5% (*детальніше* — <http://www.dkrp.gov.ua/info/4238>).

Цього року мораторій також застосовується.

Відповідно до підпунктів 18 і 22 п.4 Положення про Державну регуляторну службу України, затвердженого постановою КМУ від 24.12.2014 № 724, Державна регуляторна служба надає роз'яснення положень законодавства з питань державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності та у сфері ліцензування

28 грудня 2014 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» № 76-VIII.

Пунктом 8 Прикінцевих положень цього Закону було встановлено, що перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб — підприємців контролюючими органами (крім Державної фіскальної служби України та Державної фінансової інспекції України) мають здійснюватися протягом січня—червня 2015 року виключно з дозволу Кабінету Міністрів України або за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки.

Час біжить швидко, до кінця червня залишилися лічені дні. Серед підприємців пішли розмови, що із закінченням мораторію бізнес знову може бути розчавлено мільйонами перевірок.

Хочемо заспокоїти: **мораторій не закінчується.**

Практично одночасно зі згаданим вище Законом було ухвалено ще один — «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» № 71-VIII, пунктом 3 Прикінцевих положень якого встановлено, що *у 2015 та 2016 роках перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб — підприємців з обсягом доходу до 20 мільйонів гривень за попередній календарний рік контролюючими органами здійснюються виключно з дозволу Кабінету Міністрів України, за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки, згідно з рішенням суду або згідно з вимогами Кримінального процесуального кодексу України.*

Звертаємо увагу, що зазначений пункт не є зміною або доповненням до Податкового кодексу України, нехай назва Закону нікого не вводять в оману. Це положення створює цілком самостійну норму, яка *поширюється на всі без винятків контролюючі органи.*

Винятки встановлюються лише по відношенню до рівня доходу підприємств, установ та організацій — без дозволу Кабінету Міністрів України можна перевірити лише ті, у яких дохід за рік, що передував перевірці, перевищив 20 мільйонів гривень. Кількість працюючих при цьому значення не має.

Таким чином, для приблизно 80% підприємств та 99% підприємців **мораторій продовжується.**

Специфічні винятки з мораторію передбачено лише для перевірок, які проводить Державна фіскальна служба України:

— з 1 січня 2015 року мораторій не поширюється на перевірки суб'єктів господарювання, що ввозять на митну територію України та/або виробляють та/або реалізують підакцизні товари, на перевірки дотримання норм законодавства з питань наявності ліцензій, повноти нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб, єдиного соціального внеску, відшкодування податку на додану вартість;

— з 1 липня 2015 року мораторій не поширюватиметься на перевірки платників єдиного податку другої і третьої (фізичні особи — підприємці) груп, крім тих, які здійснюють діяльність на ринках, продаж товарів у дрібнороздрібній торговельній мережі через засоби пересувної мережі, за винятком платників єдиного податку, визначених пунктом 27 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, з питань дотримання порядку застосування реєстраторів розрахункових операцій (РРО).

Останній виняток стосуватиметься лише перевірок використання РРО.

Наголошуємо, що чинна зараз редакція пункту 296.10 статті 296 Податкового кодексу України містить норму, згідно з якою платники єдиного податку першої—третьої груп не застосовують РРО.

Необхідність їх застосування у частини підприємців з'явиться з набуттям чинності нової редакції цього пункту: «Платники єдиного податку другої і третьої (фізичні особи — підприємці) груп при здійсненні діяльності на ринках, при продажу товарів дрібнороздрібної торговельної мережі через засоби пересувної мережі, а також платники єдиного податку першої групи не застосовують реєстратори розрахункових операцій».

Для платників єдиного податку третьої групи нова редакція пункту 296.10 статті 296 Податкового кодексу України набуде чинності з 1 липня 2015 року, а для платників податку другої групи — з 1 січня 2016 року.

Згідно з роз'ясненням Держпідприємництва мораторій на перевірки не закінчується, однак на деяких офіційних сайтах територіальних управлінь Держгірпромнагляду у кінці червня 2015 р. з'явилися Плани проведення перевірок суб'єктів господарювання (виробничих об'єктів), наприклад, є План на III квартал 2015 р.

Перед розділом I Податкового Кодексу України від 02.12.2010 № 2755-VI зазначено, що у тексті Кодексу під поняттям «контролюючий орган» розуміють «податковий орган», «державна податкова служба», «митний орган».

Таким чином, платникам єдиного податку другої групи не слід боятися перевірок використання ними РРО після 1 липня 2015 року, оскільки використання ними РРО до 1 січня 2016 року взагалі не передбачено законодавством.

Що робити, якщо контролюючі органи порушують мораторій на проведення перевірок?

Нагадаємо, що з 2014 року в Україні діє мораторій на проведення перевірок підприємств контролюючими органами. Так, статтею 31 Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» (зі змінами, внесеними Законом України від 31.07.2014 № 1622-VII) заборонено проведення перевірок контролюючими органами підприємств, установ та організацій, фізичних осіб — підприємців. Виключення становлять перевірки, що проводяться ДФС України, за наявності дозволу Кабінету Міністрів України або за ініціативи суб'єкта господарювання щодо його перевірки.

Аналогічний мораторій на перевірки запроваджено й у 2015 році. Але, на відміну від попереднього мораторію, у 2015 році, крім Державної фіскальної служби України, право на здійснення перевірок без отримання дозволу Кабінету Міністрів України або заявки суб'єкта господарювання щодо його перевірки надано Державній фінансовій інспекції України.

Крім зазначеного, звертаємо увагу підприємців, що у відповідності до частини 3 розділу II Закону України від 28.12.2014 № 71-VIII, Державною фіскальною службою України у 2015 та 2016 роках **перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб — підприємців з обсягом доходу до 20 мільйонів гривень за попередній календарний рік здійснюються виключно** з дозволу Кабінету Міністрів України, за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки, згідно з рішенням суду або згідно з вимогами Кримінального процесуального кодексу України.

Зазначене обмеження **не поширюється**:

— з 1 січня 2015 року на перевірки суб'єктів господарювання, що ввозять на митну територію України та/або виробляють та/або реалізують піддакцизні товари, на перевірки дотримання норм законодавства з питань наявності ліцензій, повноти нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб, єдиного соціального внеску, відшкодування податку на додану вартість;

— з 1 липня 2015 року на перевірки платників єдиного податку другої і третьої (фізичні особи — підприємці) груп, крім тих, які здійснюють діяльність на ринках, продаж товарів у дрібнороздрібній торговельній мережі через засоби пересувної мережі, за винятком платників єдиного податку, визначених пунктом 27 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, з питань дотримання порядку застосування реєстраторів розрахункових операцій.

Акцентуємо увагу, що відповідно до частини третьої статті 7 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» у посвідченні (направленні) на проведення заходу державного нагляду (контролю) обов'язково повинна бути зазначена, серед іншого, підстава для здійснення заходу, у даному випадку — реквізити дозволу Кабінету Міністрів України на проведення перевірки.

У разі виникнення додаткових питань щодо продовження мораторію на проведення перевірок бізнесу контролюючими органами, звертайтеся, будь-ласка, до Гарячої лінії за номером (044) 285-55-81.

Що робити, якщо на підприємство прийшла перевірка?

1. Завжди пам'ятати, що органи державного нагляду (контролю) мають право здійснювати планові заходи з державного нагляду (контролю) за умови письмового повідомлення суб'єкта господарювання про проведення планового заходу не пізніше **як за десять днів до дня здійснення цього заходу**.

Суб'єкт господарювання має право не допускати посадову особу органу державного нагляду (контролю) до здійснення планового заходу в разі неодержання повідомлення про здійснення планового заходу.

2. Завжди ретельно перевіряти правильність оформлення посвідчення (направлення) на проведення заходу, а саме:

Роз'яснення
Державної регуляторної служби
не конкретизує
санкцій, які можуть
вживатися до
представника контролюючого органу,
якщо він прийшов з
перевіркою суб'єкта господарювання
за наявності усіх передбачених чинним
законодавством для
проведення перевірки документів

— наявність у посвідченні всіх реквізитів, встановлених частиною 3 статті 7 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»;

— особливу увагу звертати на розділ посвідчення (направлення), у якому зазначаються підстави для здійснення заходу. У зазначеному розділі, **крім визначених законом підстав для проведення заходів державного нагляду (контролю), обов'язково повинні бути зазначені реквізити розпорядчого документа Кабінету Міністрів України, яким було надано дозвіл на проведення відповідного заходу або якщо перевірка проводиться за рішенням суду, на вимогу службових осіб у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України, посилання на відповідні рішення або вимоги.**

3. Пам'ятати, що **під час проведення позапланового заходу з'ясовуються лише ті питання, необхідність перевірки яких стала підставою для здійснення цього заходу, з обов'язковим зазначенням цих питань у посвідченні (направленні) на проведення державного нагляду (контролю).**

4. Під час проведення планових заходів суб'єкт господарювання повинен знати, що:

— **протягом одного року проведення більш як одного планового заходу державного нагляду (контролю) щодо одного суб'єкта господарювання не допускається;**

— питання, щодо яких буде здійснюватися державний нагляд (контроль), визначаються залежно від цілей заходу з урахуванням ступеня ризику від здійснення господарської діяльності. Переліки таких питань затверджуються наказом органу державного нагляду (контролю).

Що робити, якщо на підприємство прийшли з перевіркою у рамках кримінального провадження?

Прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, **уповноважений призначати ревізії та перевірки у порядку, визначеному законом (ст. 36 КПК).**

Слідчий органу досудового розслідування уповноважений призначати ревізії та перевірки у порядку, визначеному законом (ст. 40 КПК).

Процесуальні дії під час кримінального провадження можуть фіксуватися у протоколі (ст. 103 КПК). Протокол під час досудового розслідування складається слідчим або прокурором, які проводять відповідну процесуальну дію, під час її проведення або безпосередньо після її закінчення (ст. 106 КПК).

Відповідно до пункту 8 Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» від 28.12.2014 № 76-VIII **перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб — підприємців контролюючими органами (крім Державної фіскальної служби України та Державної фінансової інспекції України) здійснюються протягом січня — червня 2015 року виключно з дозволу Кабінету Міністрів України або за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки.**

Пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України «Питання запровадження обмежень на проведення перевірок державними інспекціями та іншими контролюючими органами» від 13.08.2014 № 408 визначено, що **надання дозволу на проведення перевірок підприємств, установ, організацій, фізичних осіб — підприємців не потребується у разі, коли такі перевірки проводяться за рішенням суду, на вимогу службових осіб у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України.**

Що робити, якщо на підприємство прийшов слідчий для проведення виїмки?

Коротко:

Слідчий має пред'явити ухвалу суду про надання тимчасового доступу до речей і документів (виїмку) та вручити її копію.

Виїмку може проводити лише особа, зазначена в ухвалі суду протягом місяця з дня постановлення ухвали.

«Прокурор, здійснюючи свої повноваження відповідно до вимог цього Кодексу, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, службові та інші фізичні особи зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення прокурора» (частина 1 статті 36 КПК)

«Слідчий, здійснюючи свої повноваження відповідно до вимог цього Кодексу, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, службові особи, інші фізичні особи зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення слідчого» (частина 5 статті 40 КПК)

Тимчасовий доступ може бути наданий виключно до речей і документів, конкретно названих в ухвалі.

Слідчий зобов'язаний залишити володільцю речей і документів опис речей і документів, які були вилучені

Володільцю можуть бути залишені копії вилучених документів.

Детальніше:

Слідчий за погодженням з прокурором має право звернутися до слідчого судді під час досудового розслідування чи суду під час судового провадження із клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів, можливість ознайомитися з ними, зробити їх копії та вилучити їх (здійснити їх виїмку) (ст. 159, 160 КПК України).

За результатами розгляду цього клопотання **суддя постановляє ухвалу про надання тимчасового доступу до речей і документів** (ст. 163 КПК).

В ухвалі слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів **має бути зазначено:**

- 1) прізвище, ім'я та по батькові особи, якій надається право тимчасового доступу до речей і документів;
- 2) дата постановлення ухвали;
- 3) положення закону, на підставі якого постановлено ухвалу;
- 4) прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи або найменування юридичної особи, які мають надати тимчасовий доступ до речей і документів;
- 5) **назва, опис, інші відомості, які дають можливість визначити речі і документи, до яких повинен бути наданий тимчасовий доступ;**
- 6) розпорядження надати (забезпечити) тимчасовий доступ до речей і документів зазначеній в ухвалі особі та надати їй можливість вилучити зазначені речі і документи, якщо відповідне рішення було прийнято слідчим суддею, судом;
- 7) строк дії ухвали, який не може перевищувати одного місяця з дня постановлення ухвали;
- 8) положення закону, які передбачають наслідки невиконання ухвали слідчого судді, суду (ст. 164 КПК).

Зазначена в ухвалі слідчого судді, суду особа зобов'язана пред'явити особі, яка зазначена в ухвалі як володільця речей і документів, оригінал ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів та вручити її копію. **Особа, яка пред'являє ухвалу про тимчасовий доступ до речей і документів, зобов'язана залишити володільцю речей і документів опис речей і документів, які були вилучені** на виконання ухвали слідчого судді, суду. На вимогу володільця особою, яка пред'являє ухвалу про тимчасовий доступ до речей і документів, має бути залишено копію вилучених документів (ст. 165 КПК).

<http://www.dkrp.gov.ua/list/125>

ГІГІЄНІЧНА
КЛАСИФІКАЦІЯ

Яким чином використовується (має використовуватися) нова Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу, затверджена наказом МОЗ України від 08.04.2014 № 248, для надання пільг та компенсацій працівникам за важкі та шкідливі умови праці у поточному році?

Також просимо надати роз'яснення щодо чинності та застосування норм попередньої Гігієнічної класифікації праці в цілому.

За зверненнями читачів журналу

Лист Міністерства соціальної політики України
від 16.07.2015 № 403/13/116-15

Наказом МОЗ від 08.04.2014 № 248, зареєстрованим у Мін'юсті 06.05.2014 за № 472/25249, затверджено Державні санітарні норми та правила «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу».

Вказаний наказ набрав чинності з дня його офіційного опублікування (30.05.2014, Офіційний вісник України, № 41, ст. 1098).

Відповідно до положень статті 1 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» державні санітарні норми та правила, санітарно-гігієнічні та санітарно-протиепідемічні правила і норми, санітарно-епідеміологічні правила і норми, протиепідемічні правила і норми, гігієнічні та протиепідемічні правила і норми, державні санітарно-епідеміологічні нормативи, санітарні регламенти — обов'язкові для виконання нормативно-правові акти центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, що встановлюють медичні вимоги безпеки щодо середовища життєдіяльності та окремих його факторів, недотримання яких створює загрозу здоров'ю і життю людини та майбутніх поколінь, а також загрозу виникнення і розповсюдження інфекційних хвороб та масових неінфекційних захворювань (отруєнь) серед населення.

За спільним рішенням МОЗ та Мінсоцполітики, на даний час зазначена вище Гігієнічна класифікація праці має застосовуватись під час гігієнічної оцінки умов праці працівників, зайнятих на роботах із шкідливими і важкими умовами праці, для визначення їх права на скорочену тривалість робочого тижня, безплатне забезпечення працівників лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними харчовими продуктами.

До затвердження критеріїв та показників, за якими будуть визначатися право працівників на пенсію за віком на пільгових умовах, щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці, під час оцінки умов праці пропонується використовувати вимоги додатка 4 до Методичних рекомендацій для проведення атестації робочих місць за умовами праці, затверджених постановою Міністерства праці України від 01.09.92 № 41 та Головним державним санітарним лікарем України, а також наказу МОЗ та Мінпраці від 31.12.97 № 383/55 «Про затвердження показників та критеріїв умов праці, за якими надаватимуться щорічні додаткові відпустки працівникам зайнятим на роботах, пов'язаних з негативним впливом на здоров'я шкідливих виробничих факторів».

С. Рябоконь, заступник директора Департаменту заробітної плати та умов праці — начальник відділу регулювання умов та експертизи праці

Нормативно-правовий акт «Гігієнічна класифікація праці...» розміщено у № 8 додатка до журналу за 2014 р.

Ще одне роз'яснення із застосування «Гігієнічної класифікації праці...» було розміщено у № 6 додатка до журналу за 2015 р. у рубриці «Запитували – відповімо»

Фактично наказ МОЗ № 248 відмінив попередні вимоги нормативних документів, які регулювали проведення атестації і надання пільг і компенсацій за важкі та шкідливі умови праці, окрім вимог щодо скороченої тривалості робочого тижня та безплатного забезпечення працівників лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними продуктами

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Просимо надсилати запитання до редакції у зручний для Вас спосіб за вказаною нижче адресою. Ваші запитання будуть розглянуті компетентними фахівцями, а їхні відповіді опубліковані на сторінках додатка.

Адреса для письмової кореспонденції:

ДП «Редакція журналу «Охорона праці», вул. Попудренка, 10/1, м. Київ, 02100.
Електронна пошта: dnpop@gmail.com

Редакція журналу «ОХОРОНА ПРАЦІ»

Ціни від виробника!

Знаки безпеки, що відповідають Технічному регламенту,
стандартні і на замовлення

Передплачуйте єдиний в Україні
державний науково-виробничий
журнал «Охорона праці»

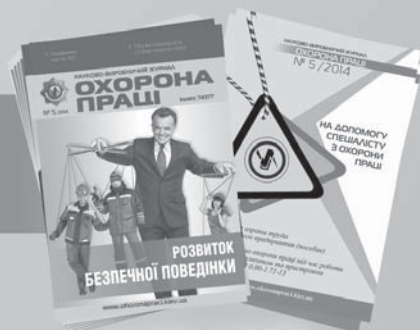
Індекси журналів:

«Охорона праці» – 74377

«Охрана труда» – 74378

Поліграфічні послуги:

знаки безпеки,
брошури, буклети,
календарі, грамоти, листівки
(044) 559-62-79

64 стор. + 64 стор.
КОРИСНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Плакати з охорони праці

Надаємо рекламні
послуги на сторінках
журналу та додатка
тел.: (044) 296-05-65,
296-82-56

mail@ohoronapraci.kiev.ua
www.ohoronapraci.kiev.ua

02100, Київ-100, вул. Попудренка, 10/1,
тел./факс (044) 559-19-51, тел. 558-74-27

ЛІТЕРАТУРА: НОРМАТИВНА, ТЕХНІЧНА,
НАВЧАЛЬНА, ДОВІДКОВА

- ОХОРОНА ПРАЦІ
- БУДІВНИЦТВО
- ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА
- ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКА
- БЕЗПЕКА ГАЗОВИХ РОБІТ
- РОБОТИ НА ВИСОТІ
- РОБОТИ З ІНСТРУМЕНТАМИ
- ПЕРША МЕДИЧНА ДОПОМОГА
- БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ
- ВАНТАЖНО-РОЗВАНТАЖУВАЛЬНІ РОБОТИ

НОВИНКА

Російською
та українською мовами

ЗНАКИ ДОРОЖНІ, ЗНАКИ БЕЗПЕКИ

- НА ПЛАСТИКУ ТА САМОКЛІЙЦІ
- СТАНДАРТНІ ТА НА ЗАМОВЛЕННЯ

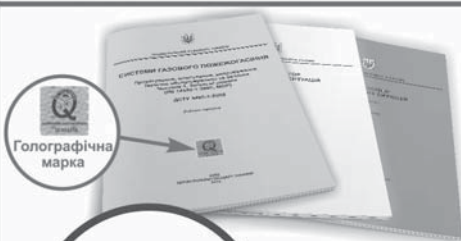
КОЛЬОРОВІ НАОЧНІ ПОСІБНИКИ:
СТЕНДИ, ПЛАКАТИ, ПЛАНШЕТИ

- СТЕНДИ ЗА ІНДИВІДУАЛЬНИМ ЗАМОВЛЕННЯМ
- ОФОРМЛЕННЯ КАБІНЕТІВ ОХОРОНИ ПРАЦІ, ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ, ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВСІ ЧИННІ В УКРАЇНІ ДСТУ, ГОСТИ

ЖУРНАЛИ, ПОСВІДЧЕННЯ,
ІНСТРУКЦІЇ, БЛАНКИ

Поштова адреса:
61023, м. Харків
а/с 10325
www.fort.kharkiv.com

Центральний офіс у Харкові:
пров. Театральний, 11/13, к. 518
Тел.: (057) 714-09-08, 714-20-57,
715-63-65, 760-17-08, 715-66-77
e-mail: fortsales@ukrpost.ua

Офіс у Києві:
вул. Саксаганського, 110, оф. 5
Тел.: (044) 229-09-84
Факс: (044) 234-94-63
e-mail: fort@kv.ukrtel.net